وتاری ئاینی

بۆ رۆژانی هەینی

دانراوی

مەلا عبدالكريمی مدرس

ماموستای خوێندنگای ئایینی‌ی
شێخ عبدالقادری گەیلانی

وە

پێش نوێژو خوتبەخوێنی
مزگەوتی ئەحمەدی
لە بەغدا

دار المثنى للطباعة والنشر ببغداد

تلفون ٨٨٨٩٤٩٧

وتاری ئایینی

بۆ ڕۆژانی هەینی

دانراوی

مەلا عبدالکریمی مدرس

ماموستای خوێندنگای ئایینیی
شیخ عبدالقادری گەیلانی

وە

پیش نوێژو خوتبەخوێنی
مزگەوتی ئەحمەدی
لە بغدا

دار المثنى للطباعة والنشر ببغداد
تلفون ٨٨٨٩٤٩٧

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعل الايمان نورا في حقيقة الانسان ، وارشده به الى طريقة الخير والاحسان . والصلوة والسلام على سيدنا محمد المبعوث بالامان ، وعلى آله وصحبه واتباعه الى اخر الزمان .

له پاش سوپاس بو خوای عالەم و ستایشی سەرداری ئەکردم حەزرەتی محمد (صلى الله عليه وسلم) ، بزانن ، لە سەر دەستووری قورئانی پیروز ، پیویستە هەمیشە کومەلی لە موسلمانان ئادابی ئایینی ئیسلام فیربن ، بو ئەوەی بینەوە بو لای گەلی هاوزمانی خویان و ئاموژگاری یان بکەن ، بو ئەوەی خویان بپاریزن لە هەر شتی کە خوای گەورە حەزی پی ناکاو ، خویان برازیننەوە بەو بیرو رەفتارو رەووشتە ، کە فەرمانی داوە بەجی ی بینن و ، لە ژیانی براوەی ئەم دنیاداو ، لە ژیانی نەبراوەی پاشەروژا ، بە سەربەرزی رابوبرن ..

وە لەبەرئەوەی کە هەر شوینی نویژی جومعەی تیا بکری فەرزە پیشەواکان بە دوو خوتبە ئاموژگاری کومەلەکەیان بکەن و ، لە کتیبە شەرعەکانا ، بەتایبەتی لە حاشیەی (شیروانی)دا ئە فەرمویت : دروستە خەتیب لەگەل خوتبەکانا ئاموژگاری ی گەلەکەی بکات بە زمانی خویان ، هاتم ، شان بەشانی خوتبەی حەفتانەی هەموو روژیکی جومعە ، وتاریکی دینیم لەسەر شیوەی خوتبەی ئەو روژە نووسی ، هەتا خەتیب لە پیش خوتبەکانا بیخوینیتەوە بەسەر گەلەکەیاو ، عەقیدەو رەفتارو خوو و رەوشتی پیغەمبەریان نیشان بداو ، بو بەرزی ی دین و دنیایان ، پیش چاویان رووناك بکاتەوە .

هیوام وایە خوای میهرەبان ئەم کردەوەمە لی قەبوول بکاو ، بیکا بە هوی سوودو قازانجی دنیاو قیامەت بو موسلمانانی کورد .

خوتبه‌كانی مانگی موحه‌ڕه‌م

خوتبه‌ی یه‌كه‌م

برا موسلمانه‌كانم !

بزانن : خوای گه‌وره ، كه دنیای دروست كرد ، عه‌رزو ، ئاسمانی دروست كرد ، مانگ‌و روژو ئه‌ستیره‌ی به به‌رزه‌وه داناو ، شه‌وو روژو سال‌و مانگی هینایه به‌رچاو ، سالی به دوانزه مانگ بریاردا ، بو ئه‌وه‌ی كه ئادمی‌زاد ، به‌هوی نوی بونه‌وه‌ی مانگه‌وه ، له ئیش‌و كاری دنیادا، وه‌كو كشتوكال‌و مامه‌له‌و سه‌ندن‌و فروشتن‌و واده‌ی قـــه‌رز ، وه له‌ئیش‌وكاری دینا ، وه‌كو نویژو روژوو ، زه‌كات‌و حه‌ج ئاگاداربن •

وه له‌م دوانزه مانگه‌دا چوار مانگیانی زور به قه‌درو گـــه‌وره كردووه ، شه‌رو شورو هه‌رای تیا حه‌رام كردوون ، به‌تایبه‌تی لـــــه ولاتی (حجاز)ا ، كه شوینی (مه‌ككه‌)ی پیروزه ، بوئه‌وه‌ی كـــه موسلمانان به ئاسایش ئادابی حه‌ج به‌جی‌بهینن‌و ، ئیش‌و كـــــاری خویان راپـــه‌رینن •

ئه‌م مانگانه سیانیان وان به‌یه‌كه‌وه (ذی القعدة) ، (ذی الحجة)، (محرم) ، وه یه‌كیكیان به‌جیایه كه بریتی‌یه له مانگی (رجب) •

روژی ده‌هه‌مینی مانگی (ذی الحجه) مانگی قوربان ، له‌گـــه‌ل سی روژی‌تری پاش‌ئه‌وی كردووه به كاتی به‌جی‌هینانی ئادابی (حه‌ج‌و عه‌مره) ، وه روژووی نو روژی ئه‌وه‌لی ئه‌م مانگه ، له ئایینی ئیسلاما، زور به‌نرخه ، به تایبه‌تی روژووی روژی نوهه‌م‌و ده‌هه‌می مانگی محرم سو ننه‌تیكی خاوه‌ن خیره‌و ، له‌لاینی حه‌زره‌ته‌وه ، دروودی خوای لی‌بی، فه‌رمان به روژووی ئه‌م روژانه دراوه •

هه‌روه‌ها سه‌ره‌تای مانگی محرم كراوه به سه‌ره‌تای میـــژووی ئیسلام ، له‌به‌رئه‌وه‌ی پیغه‌مبه‌ر ، دروودی خوای لی‌بی ، پاش ئه‌وه كه له ته‌مه‌نی چل‌سالیدا بوو به پیغه‌مه‌ری خوا ، بو سه‌ر هه‌موو جن‌و ئاده‌میزاد ، سیانزه سالی تر هه‌ر له شاری (مه‌ككه‌)دا مایه‌وه‌و گه‌یشته

پەنجاوسی،جا لای خواوە فەرمانی بوهات کە لە شاری مەککەوە کا بو شاری (مەدینەی منورە) ، وە لە مانگی محرمەوە کەوتە دەکردن ، هەتا لە مانگی (ربیع الاول)دا کوچی کرد بو شاری : لەگەل ابو بکری صدیقا خوای لی رازی بی ، وە پاش ئەوە کو ، دوو دووو ، زیاتر ، ئەصحابەکان کوچیان کرد بو مەدنەو، ی حەزرەتا کوبوونەوە •••

یتر حەزرەت ، دروودي خوای لی بی ، لەو کاتە بە دواوە ، هیزی ، بە گەرم دەستی کرد بە راگەیاندنی فەرمانی خوای گەورە بە و ، پاناپی وولاتی حیجازو دەوروبەری لە تاریکی‌ی کوفـــرو ستی پاك کردەوە •• وە لە ماوەی دەسالی ئاخری ژیـــانی ی ، کە لە مەدینە راي‌بوارد ، نزیکەی شەستو سی جەنگی کرد ، کافرەکاناو ، لە نزیکەی بیست شەریانا خوی حازر بوو ، بەو ە دینی پیروزی ئیسلام لە ولانی حیجازو یەمەندا بلاو بووەوەو خوی گرتو بەهیز بوو •

لە روژی دووشەممەی سەرەتای مانگی (ربیع الاول) دا گیانی سپاردو کوچی دوایی کرد، وە لە ژوورەکەي حەزرەتی (عائشە)دا شتی مزگەوتەکەیەوە نیژرا •••

لە پاش ئەو ئەبوبەکری صدیق : خوای لی رازی بی ، کرا بـــە نشین‌و کاروباری ئیسلامی گرتە ئەستو ، دوو سال‌و شەش مانگ ەر خەلافەت مایەوە ، ئەنجا ئەویش کوچی دوایی کردو ، لە نزیکی رەتا لە هەمان ژووردا نیژرا ••

ئەمجار ، لەسەر راویژی ئەبوبەکر ، عومەری کوری خطاب ، خوای رازی بی ، کرا بە خەلیفەو ، موسلمانان بەیعەتیان پی‌کرد ، ئـــەم لیفە دادپەروەرە ، کە کاروباری ئیسلامی گرتە دەست ، ســـالی چ کردنی پیغەمەری ، لە مەککەوە بو مەدینە کرد بە سالی یەکەمی ووی ئیسلام •

پیویسته بزانن که پیغەمەرایەتی حەزرەتي محمد ، درووودي خوای لی بی ، بو گشت ئادەمیزادی ئەم سەرزەوی‌یەو ، بو هەموو جنە ، وە ئەم ئایینە پیروزە ، هەتا دنیا دنیایە ، پایەدار ئەبی‌و ، لەپاش پیغەمبەر ، درووودی خوای لی بی ، پیغەممەری‌تر نابی‌و ، دەستووری ئـــــینی ئیسلام بریتیە لە قورئانی پیروز ، کە لە ماوەی بیست‌و سی سالا خوا ناردوویەتی بو پیغەمەر ، درووودی خوای لی بی •

قورئان بریتیە لە شەش هەزارو شەش سەدو شەست‌و شـــــەش ئایەت‌و ، تەفسیرکردن‌و لیکدانەوەی مەعنای قورئان . بــــــــەهوی فەرموودەی حەزرەت‌و کردەوەیەوە ، دەرکەوتووە بو موسلمانان •

لە زەماني پیغەمبەرا، درووودی خوای لی‌بی، گەلیك لە هاوریکانی (اصحاب) قورئانیان لەبەر کردووەو ، فەرموودەکانی حەزرەتیشیان وەرگرتووە ، وە لەپاش وەفاتی ئەو رەفتاریان کردووە بە قورئان‌و بە فەرموودەی حەزرەت ، وە لە پاش ماوەیەك ، دوای زەمـــــانی چوار خەلیفەکان ، ئەبوبەکرو ، عومەرو ، عوسمان‌و ، عەلی ، خوایان لـــی رازی بی ، زانایانی ئیسلام دەسیان کرد بە نوسینەوەی فەرموودەکانی حەزرەت ، لە چەند لاوە زانای گەورە گەورە هەلکەوتن‌و ، ئایینی ئیسلامیان بەتەواوی نوسی‌و ، هەندیکیان خاوەنی پەیرەو(مەذهەب)ی تایبـــــەتی بوون •

مەذهەبی چوار کەس لەم ئیمامانە بەناو موسلمانی دنیادا بـــلاو بوەتەوە ، ئیمامی أعظم کە مەشهورە بە ئەبوحەنیفە ، ئیمامی مالیك ، ئیمامی شافعی ، ئیمامی ئەحمەد • وە ئەم مەذهەبانــە پەیرەوی ئەهلی سوونەت‌و جەماعەتەو،لەسەر شیوەی رەفتاری حەزرەت‌و ئەصحابەکانە، ئیمەی کورد زمان ، لەسەر پەیرەوی ئیمامی شافعین •

× × ×

الحمد لله ، ثم الحمد لله ، ما توفيقي ولا اعتصامي الا بالله . عليه توكلت ، واليه انيب ، الحمد لله الذي خلق السموات والارض وبث

فبعما الانام ، وقدر الزمان بالاعوام ، والاعوام بالشهور والايام ، وجعل عدة الشهور اثني عشر شهرا ، منها اربعة حرم بنص الكلام .

احمده واشهد ان لا اله الا الله ، وحده لا شريك له ، وان سيدنا محمدا عبده ورسوله ، سيد الانام .

اللهم صل وسلم على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه البررة الكرام ، خصوصا على سادة ديننا ذوي القدر العلي والفخر الجلي ابي بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة ، رضوان الله تعالى عليهم اجمعين .

اوصيكم ، ايها الناس ! ونفسي ، اولا ، بتقوى الله وطاعته ، فان الله مع الذين اتقوا ، والذين هم محسنون .

ايها الاخوان ! ان شهركم هذا « محرم الحرام » ، وهو احد الاشهر الاربعة الحرم ذو القعدة ، وذو الحجة ، ومحرم ، ورجب الفرد . ومحرم هذا من الشهور المباركة ، وفيه نجى الله تعالى سيدنا موسى من فرعون ، وشرع صوم اليوم التاسع والعاشر منه ، بسنة سيد الانام ، وهو المبدأ للتاريخ الاسلامي ، والمفتتح للنصر وظهور فجر الاسلام على صفحات الايام ، وفيه استعد سيدنا محمد (صلى الله عليه وسلم) للهجرة من مكة المكرمة الى المدينة المنورة ، على ساكنها الصلاة والسلام ، فحري بالمؤمن ذكرى هذا المهاجر العظيم ، وتطبيق ما بلغه ، والاتصاف بما تخلق به من الخلق العظيم ، والسير على المنهج الذي عينه للمؤمنين .

قال ـ صلى الله عليه وسلم ـ : « المؤمن اخو المؤمن » ، « والمؤمن للمؤمن كالبنيان يشد بعضه بعضا » . المؤمن من أمنه الناس على اموالهم وانفسهم ، والمهاجر من هاجر الخطايا والذنوب .

ان عدة الشهور عند الله اثنا عشر شهرا في كتاب الله يوم خلق السموات والارض ، منها اربعة حرم ، ذلك الدين القيم ، ولكن اكثر الناس لا يعلمون . نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين .

× × ×

الحمد لله الحميد المجيد ، المحصي المبدىء المعيد ، قامع كل جبار عنيد ، الجليل الذي يفعل في خلقه ما يشاء ، ويحكم ما يريد .

احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له ، وان سيدنا محمدا عبده ورسوله ، اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم تسليما .

أوصيكم ايها الناس ! ، ونفسي ، اولا ، بتقوى الله وطاعته ، فان الله مع الذين اتقوا ، والذين هم محسنون .

ايها المؤمنون ! عليكم باطاعة اوامر الله ، والاجتناب عما نهى عنه الله ، وعليكم بالصلوة والسلام على حبيبه الامين ، قال — عز من قائل — ان الله وملائكته يصلون على النبي ، يا ايها الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليما .

اللهم صل على سيدنا محمد سيد الانبياء الكرماء من اهل الزمان ، القائل : — الراحمون يرحمهم الرحمن ، يا ايها الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليما .

اللهم اغفر للمؤمنين والمؤمنات ، والمسلمين والمسلمات ، الاحياء منهم والاموات . اللهم انصر من نصر الدين ، واخذل من خذلنا وخذل المسلمين ، وايدنا على الحق برحمتك يا ارحم الراحمين .

عباد الله ! ان الله يأمر بالعدل والاحسان وايتاء ذي القربى ، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي ، يعظكم لعلكم تذكرون ، ولذكر الله اكبر .

خوتبەی دووهەم ، بۆ مانـــگی موحـــەڕەم

بە بونەی ئەم کاتەوە ، کە سەری سالی هیجری‌یەو ، کاتی یادی گەورەی سەربەرزی جیهانە ، درووددی خوای لی بی ، چەند کەلیمەیەك لە وتارە بەرزەکانی باس ئەکەین :

یەکی لەوانە ئەمەیە کە فەرموویەتی : « موسولمانی کە تیکەلی‌ی موسولمانان بکاو ، ئاموژگاری‌یان بکاو،ریگای رزگاری‌یان نیشان‌بداو، خوگر بی لەسەر ئازاری کە لەلایەنی ئەوانەوە تووشي ئەبی ، گەورەترە لای خوا لەوکەسەی کە تیکەلی خەلك ناکاو ، لەسەر ئازاری ئەوان سەبر ناکا » ..

یەکیکی‌تر لەو فەرموودانە ئەمەیە کـــە فەرموویـــەتی ئینسانی موسولمانی باش قەدری لای خوا بەرزترە لە هەندی فریشتە (ملائکە) ، چونکە ، ئەگەرچی فریشتە بی‌گوناهن‌و ، هەمیشە فـــەرمانی خوای گەورە بەجی‌ئەهینن ، بەلام ، لەبەرئەوەی ئادەمیزاد گیرودەی هـــەواو ئارەزووی نەفسەو ، لەبەر رەزای خوای خوی ، واز لـــە ئارەزووی نەفسي ئەهینی ، پایەی لای خوای گەورە بەرزترە لە پایەی هەنـــدی فریشـــتە .

یەکیکی‌تر لەوفەرموودانە ئەوەیە : موسولمانی باش ئەوەیە کـــە هەمیشە ببی بەهوی سوودو قازانجی موسولمانان ، لەگەلیا بروی بەریدا قازانجت پی‌بدا ، داوای راویژت لی‌کرد قازانجت پی‌بگەیینی‌و، بەهوی راویژی بەسوودەوە موسولمانان لە ئازار دوور بخاتەوەو ، لە خـــیرو ئاسایشی هەردوو دنیا نزیکیان بکاتەوە ، وە ئەگەر بووی بە شەریکی لە مامەلەو ئیش‌وکاری ژیانا قازانجت پی بدا ..

یەکی لەو فەرموودانە ئەوەیە فەرموویەتی موسولمانان ، بو یەکتر، وەکوو خشت‌و دارو بەردی دیواری خانوو وەهان ، کە هەندیکیان هەندیکی‌تریان توند ئەکاتەوە ، بەهەموویانەوە قەوارەی ئەو خـــانوە راگیر ئەکەن ، واتە : ئەبی هەمیشە موسولمانان هەست بکەن بەوەی

که له ژیانی دینو دنیای موسولمانان پرسیار لیکراونو، پپویسته ئاگادار بن له قازانجو زیانو خوشیو ناخوشی کومهلهکهیان و ، بـه ههموو جوری ههول بدهنو چاکهیان بو تهواو بکهنو ، خـراپهیان لی دور بخهنهوه ، وه ههرکامیان قازانجي زورتر بی بو موسولمانان ، ئهوهیان به چاکترو خیرومهندتر ئهناسری •

یهکیکیتر لهو فهرموودانه ئهوهیه : « موسولمان نهرمو ئارامه ، موسولمان دلو ناوچاو روناکه ، موسـولمان زیرهكو هوشیاره ، موسولمان براي موسولمانه ههرگیز واز له دلسوزی نایهنی لهگهلیاناو ، ئادهمیزادی له راستی لادهر پهستهو بیسوودهو ، قازانجي لی وهرناگیری ••

یهکیکیتر لهو فهرموودانه ئهوهیه : «ئهوکهسانهی لهسهر رهوشتي من ئهرون به ریدا . لهکاتیکا که ئومهنی من تووشی کهمو کووریی ئایین ئهبنو ، کردهوهیان لهسهر رهوشتی من نیه ، ئهوکهسه راسلانه ، ههرکاتی بمرن ، پایهی شههیدیان ههیهو ، لهلای خوای گهوره بـــه شههیــد ئهناسرین •

یهکیکیتر لهو فهرموودانه ئهوهیه : « زور ئارهزوومهندمو حهزم ئهکرد بگهشتمایه بهو برایانهم که ئیمانیان به من هیناوهو ، چـاویان نهکهوتوه پیم » •

واته : موسولمان . ههتا دوور بکهویتهوه له زهمانـی پیغهمبهر ، دروودی خو ی لی بی ، مادام لهسـهر رهفتاری موسولمانان دهوام بکـا ئهوه پایهی لای خوا بهرزتر ئهبی ، بهرادهیهك ، که حهزرهت ، دروودی خوای لی بی ، ئارهزوی ئهوهی کردوه چاوی بکهوی بــــهو جوره موســـــولمانانه •

ئهمه چهند قسهیهك بوون لهو فهرموودانه که پیغهمبهر ، دروودی خوای لی بی ، فهرموویهتیو، بو موسولمان ئهبنه چرای شهوی تاریكو، ئهبن بههوی ئهوه که بهرچاوی رووناك ببیتهوه له ههردوو دنیادا ، ههتا

ه ئاسایشی ئەبەدی ئەگات ...

× × ×

الحمد لله ، ثم الحمد لله . الحمد لله الذي هـــــدى الانسان الى الاحسان ، ونور طريقه الى السعادة بنور الايمان ، احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له ، وان سيدنا محمدا عبده ورسوله الى الانس والجان . اللهم صل وسلم على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه والتابعين لهم باحسان ، خصوصا على سادة ديننا ذوي القدر العلي والفخر الجلي سيدنا ابي بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحسن والحســين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة ، رضوان الله تعالى عليهم اجمعين .

اوصيكم ، ايها الناس ، ونفسي ، اولا ، بتقوى الله وطاعته ، فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون .

قال تعالى : « قل ان كنتم تحبون الله فاتبعوني يحببكم الله ويغفر لكم ذنوبكم ، والله غفور رحيم . ايها المؤمنون ! ان الرسول الاكرم صلى الله عليه وسلم ذكر في شأن المؤمن احاديث شريفة يجب عليكم ان تتبعوها لعلكم تفلحون .

فمنها انه قال : المؤمن الذي يخالط الناس ويصبر على أذاهم أفضل من المؤمن الذي لا يخالط الناس ولا يصبر على اذاهم . ومنها انه قال: المؤمن منفعة ، ان ماشيته نفعك ، وان شاورته نفعك ، وان شاركته نفعك، وكل شيء من أمره منفعة . ومنها انه قال : المؤمن للمؤمن كالبنيان يشد بعضه بعضا .

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ان في هذا لبلاغا لقوم عابدين ومـــا ارسلناك الا رحمة للعالمين . نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين .

کورتەی سێیەم بۆ مەتنەکەی موختەرەم

برا موسوڵمانەکان ! ئاینی ئیسلام دامەزراوە لەسەر پانزە بەند ، هەشت بەندیان بە بناغەی ئاینی ئەناسرێن و ، ئەوانە بریتین لە ئیمان و باوەڕ بە خواو بە فریشتەو ، بەو کتێبانە کە خوای گەورە ناردوونی بۆ سەر پێغەمبەرەکان، وە بە ڕۆژی قیامەت،وە باوەڕ بە قەزاو قەدەر.

هەروەها پێنج بەندیان بە فروعی دین ، وانە لقو پۆپی ئاینی ئیسلام ئەناسرێن و ، ئەوانە بریتین لە دوو کەلیمەی شەهادەت ، بەجۆری کە موسوڵمان ، لەگەڵ باوەڕی دڵا ، بە زمان بڵێت : أشهد ان لا الـه الا الله ، واشهد ان محمدا رسول الله ، وە لە پێنج فەرزەی نوێژ لە هەموو شەوو ڕۆژێکاو ، لە ڕۆژووی مانگی ڕەمەزان و ، لە زەکاتی ماڵو سەرو ، لە حەجی کەعبە ، یەکجار لە عومرا ، بۆ ئەوکەسەی دەستی بڕواو توانای بێ .

ئەی موسوڵمانینە ! ئیمان باوەرە بەوانەی وتمان و ئەبێ بە هۆی ڕزگاربوون لە سزای قیامەت و ، بە هۆی سەربەرزیو سەرفرازیو شادی لەوڕوژە ئەبراوەدا .

پێویستە بزانن ئیمان و باوەر بەخوا بریتیە لە باوەر بە ذاتی خواو سیفاتی خواو کردەوەو کارکردنی هێزی ئەو لە جیهانا ، یانی موسوڵمان پێویستە باوەڕی بێ بەوە کە خوای گەورە (وجود)ی هەیە ،(قدیم)ە، هەربووە ، (باقی)یە هەرئەمینی ، لە هیچ شتێک ناچێو ، بێ‌ئیحتیاجە لە هەمووشتێو ، تەنیایە ، زیندووە ، زانایە ، خاوەن (ارادە)و خواهشو خواستە ، خاوەن توانایەو ، بیناو شنەوایە ، ئەبینێو ئەبیسێو ، گوفتوگوی هەبوە ، وە گوفتوگوی لەگەڵ پێغەمبەرانا کردووە .

بەکورتی مەبەس لە ئیمان بەخوا ئەوەیە موسوڵمان پێویستە ئیمان و باوەڕی وابێ ئەم دونیایە ، بە ئەرزو ئاسمان و ، دەریاو و شتیو ، ئەستێرەو مانگ و ڕۆژو ، هەموو شتێکیترەوە چ دیار بێو چ پەنهان بێ ، هەمووی وا لە ژێر هێزی ئەو پەروەردگارەدا کە ناوی (خوا)یەو، ذاتێکە هەر بووەو هەر ئەبێو ، نەبوونی لێ پێش نەکەوتووەو ، نەبوونی

بەسەرا نایەت‌و ، وینەی هیچ‌شتیك نی‌یەو ، هەرچی بە خەیالی ئیمانـا
بیت ، خوای گەورە وا نیـەو ، ئیحتیـاجی بە هیـچ شتیـك یەو ،
هەموو‌شتیك موحتاجە بەوو، پیویستی بە خواستی خوا هەیە لە بوون‌و
نەبوونی خوی‌و ئەحوالی ، وە خوای گەورە تەنیایە ، واتە : هەرئەو
پیویستە بی‌و ، ئیتر هەرچی هەیە بیجگە ئـەو ، بوون‌و نەبوونی
وەکوو یەك وایە ، هەرئەو عیبادەت‌و ئیتاعەی ئەکری‌و بەندەیی هەربو
ئەو پیویستە بکری ، هەرئەو خالق‌و پەروەردگارە ، هەرچی لەم جیهانا
بووەو هەیەو ئەبی ، ئەو دروستی کردووەو ، دروستی ئەکات .

خوای گەورە زیندووە، بی‌پیویستی بە لەش‌و گیان‌و، هەرگیز‌نامری
زانایە بە هەموو شتیك ، تەنانەت ئەو وردە توزانەش ، کـە لەبەر
تیشکی روژا لە کونی دەلاقەدا دەرئەکەون ، لەبەر زانستی خوادا
دیارین،خاوەن (ارادە)و خواستە،واتە:هەر شتی هەبی ئەبی ئەوخواستی
لەسەر بوونی هەبی، وەهەرشتیك نەبیت خوای گەورە خواستی لەسەر
بوونی نیە ، خاوەن قودرەتە ، هەرچی قابیل‌و شایانی بوون‌و نەبوون‌بی
رامە بو هیزی دەسەلات‌و توانای خـوا ، وە خاوەن (سمع)ە وانـە :
هەموو دەنگی ئەبیسی ، تەنانەت ئەگەر میروولەیەك بـە ژیر رەوی‌دا
بروا ، دەنگی پی‌ی لای خوای گەورە ئاشکرایە ، وە خاوەن (بصر)ە
وانە : بینایەو هەموو شتی ئەبینی‌و ، گەورەو بچوك لای بینینـی‌خوا
یەك‌سانە ، وە خاوەن (کلام)ە ، واتە : صیفەتی کەلامی هەیەو ، قسەی
کردووە لەگەل پیغەمبەرانا ، چ بە بی‌هوی فریشتـە ، وەکـوو لەگەل
حەزرەتی موساداو ، چ بەهوی فریشتەوە ، وەکو گوفتوگوی لەگـەل
پیغەمبەرانی ترا ، لە ریگای ئەوکتیبانەوە کە ناردوویەتی بویان .

× × ×

الحمد لله ، ثم الحمد الله الذي لا اله الا هو الحي القيوم ، رب
السموات والارض وما بينهما ، ورب كل عين وعرض ومفهوم ..احمده
واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له ، وان سيدنا محمدا عبـده
ورسوله ، اللهم صل على سيدنا ومولانا محمد وعلى آله وصحبـــه
واتباعه بالاستقامة في كل محدود ومرسوم ، خصوصا على سادة دينا

دوى القدر العلى والفخر الجلى سيدنا ابى ابكر وعمر وعثمان وعلى ، وعلى الحسن والحسين وحمزه والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين ••

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا بتقوى الله وطاعته ، فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون •

ايها المومنون ! سئل النبى ، (صلى الله عليه وسلم) ، عن الايمان، فقال : ـ الايمان ان تؤمن بالله وملائكته وكتبه ورسله ، وباليوم الاخر ، وبالقدر ، خيره وشره ، وسئل عن الاسلام ، فقال : ـ الاسلام ان تشهد ان لااله الا الله ، وان محمدا رسول الله ، وتقيم الصلوة، وتوءتى الزكاة ، وتصوم رمضان ، وتحج البيت ، ان استطعت اليه سبيلا •

هذا الحديث الشريف اوضح لنا ان اصول الايمان ستة اركان ، وفروعه العملية خمسة اركان ، ويجب على كل مكلف ان يتحلى بحلية الايمان والاسلام ، ومن تخلى عن الايمان فقد خرج عن الدين، ومن تخلى عن الفروع العملية فقد خرج من جماعة المسلمين •

والايمان بالله هو الايمان بانه موجود واجب الوجود ، قديم ، ازلي وباق ، ابدى ، يخالف الحوادث باسرها، ويستغنى عن كل شيء ،والكل محتاج الى ذاته تعالى فى وجوده واحواله وافعاله شرها وخيرها ، وهو الواحد فى الخلق والعبادة ، ووجوب الوجود • وانه تعالى حي حياة ازلية ، وعليم علما ثابتا بالاعيان والاعراض ، والمفاهيم الخفية والجلية ، ومريد ارادة لايعارضها شيء ، وقادر قدرة لايخرج عن دائرتها ممكن، حتى الظل والفيىء ، سميع لكل مسموع سرا وجهرا ، بصير بكل شيء قابل لان يرى ، متكلم بكلامه الازلى مع الانبياء والمرسلين صلوات الله عليهم اجمعين •

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم •

ان فى هذا لبلاغا لقوم عابدين ، ومارسلناك الا رحمة للعالمين •• نبهنى الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرنى واياكم تحت لواء سيد المرسلين •

خوتبەی چوارەم بـــوعانـــــتی موتەرپەم

برا موسولمانەکان !

لە واجباتی موسولمانە کە باوەری وابی لە روژی قیامەتدا بـــە خزمەتی خوای گەورە ئەگاتو ، چاوی بە خوا ئەکەوی ، بەجوری کە گومانو دوودلی لەو دیتنەدا نابی ، خوای گـــەورە لە قورئانی پیروزا فەرموویەتی (وجوه یومئذ ناضرة ،الـی ربهـا ناظـرة)، واتە : چەند روخـــاری هەن کە لە روژی قیامەتا زور جوانو تیـــرینن ، لــــەو روخـــارانە روی ئەو موسولمانانەن کەئەروانـــن بو خوای خـــویانو ، خوائەبینن ، وە لە یەکەمکتیبی حەدیثی پیغەمبەرا (درووودی خوای لی بی) ، کە (بخاری)ی شەریفە ، ریوایەت کــراوە لە (ابو هـــریرة)وە ، (خوای لی رازیبی)کە روژی کومەلی لە ئەصحابو یارانی پیغەمبەر عەرزیانکرد : ئەی پیغەمبەریخوا ! ئایا ئیمە لە روژی قیامەتا خوای گەورەمان چاو پیئەکەوی ؟ ئەویش لە وەلاما فەرمووی : ـ ئایا ئیوە گوماتان هەیە لە چاو پیئەوتنی مانگی چواردە ، لە شەویکا هەور بە ئاسمانەوە نەبی ؟ ، عەرزیان کرد نەخەیر ! ، پاشی ئەوە فـــەرسووی :ـــ ئەی گوماتان هەیە لە چاوپیکەوتنـــی هەتاوا لــــە روژیـــکا هـــەور بەئاسمانەوە نەبی ؟ عەرزیان کرد : نەخەیر ! ، ئەمجا فەرمووی :ـــ دەی بە راستی وەکوو مانگی چواردە ئەبینن لەشەویکا کـــە ســـامالبیو ، وەکوو هەتاو ئەبینن لە روژیکا سایەقە بی ، وەها لە روژی قیامەتا داتی خوای گەورە ئە بینن . .

برا موسولمانەکان !

بەپیی مانای ئەو ئایەتەو ، ئەم حەدیثە پیروزە هیچ گومان نیـــە لەوەدا کە موسولمانان ، هەموو ، لە روژیقیامەتا بە خزمـــەتی خـــوای گەورە ئەگەنو ، چاویان پیئەکەویو ، بەم چاو پیکەوتنە ، بەرادەیەك دلخوشو شادمان ئەبن ، هەرگیز بەیان ناکری بو ئینسانو ، پایەکەی دەرناکەوی ، مەگەر بو ئەو کەسەی کەخوی پییئەگات ، بەلام چونیەتی

ئەم بینینە ئیستاو لەمجیهانەدا ، بو ئیمە نازانریو بـــە هەرجوری بیری لیبکەینەوە پیی ناگەینو ، بە تەواوی تیی ناگەین ، تەنهـا ئەوەندە پیویستە لەسەرمان باوەرمان وەهابی کە بە چاوی سەر ذاتی خوای گەورە ئەبینین ، ئیتر ئەیدەینە دەس عیلمیخوا ، خـوی ، هەتا روژی خوی ، هەروەها پیویستە بزانن ئەوەی کافرییو ، باوەرو ئیمانی بەخواو پیغەمەران نەبی ، لە بینینی خوای گەورە بیبەشە ، لـــە (بخاری)ی شەریفا روایەت کراوە کە پیغەمەر (دروودی خوای لیبی) فەرموویەتی لە روژی قیامەتا،کاتی کە ئادەمیزاد هەموو گردئەکرینەوە، جار ئەدری بەناویانا هەر کەس هەرچی پەرستووە لە دنیادا ئیستە ئەبی بکەویتە شوینی ، لەویدا هەندی کەس ئەلین ئیمە روژمان پەرستووە ، وە هەندی ئەلین ئیمە ئاگرمان پەرستـــووە ، یا بتمـــان پەرستـــووە ، وائەزانن کە لەو روژەدا ئەو هەتاوو ئاگرو بتە رزگاریان ئەکەن ، وە لەسەر ئەم ئیقراری خویانـە ئەوانـە ئەسپیررین بـە دوزەخ ، وە ئەوکەسانەی کە خوای گەورەیان پەرستووەو باوەریان بە پیغەمەران بووە ، لە شوینی خویانا ئەمیننەوە . پاشئەوە خوای گەورە خـــوی پیشانی ئەو موسولمانانە ئەدا ، بەلام لە یەکەم جارا نایناسنو ، داوای ئەوە ئەکەن کە خوای گەورە ببینن ، چونکە خوی بەلینی پی داون ، ئەمجارە خوای گەورە بەجوری خوی دەرئەخا بویان کە هـەمـــوویان ئەیناسنو ، قسەیان لەگەلئەکاو ، ئەفەرمویت من خـــوایئیـــوەمو ، پەروەردگاری ئیوەم ، ئەوانیش عەرزی ئەکەن بەلی هەمـــوو باوەرمان هەیە کە تو خوای ئیمەی ، جا خوای گەورە، بە میهرەبانیی خـــوی ، تیشکی لوطفو بەزەیی خوی ئەخاتە سەریان بەجوری کـــە هەمـــوو ، لەخوشیانا ، سەرمەست ئەبن، ئەمە لیکدانەوەی ئەو ئایەتەیە کە خـــوا فەرموویەتی (للذین احسنوا الحسنی وزیادة) واتە : بوئەو کەسانە کـــە بیروباوەرو ، رەفتاری باشیان بووە جەزایچاك و پاداشی باش هەیە لەگەل زیادەییکا ، کە بریتییە لە چاو پیکەوتنی خوای گەورە .

× × ×

الحمد لله ثم الحمد لله ۰ الحمد لله الذي افاض على المؤمنين نعمه وآلاءه ، وخصهم في الاخرة برؤيته ولقائه ۰

احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له ، وان سيدنا محمدا عبده ورسوله خاتم انبيائه ۰ اللهم صل على سيدنا محمد وعلى اله وصحبه واتباعه الى يوم الحشر تحت لوائه ، خصوصا على سادة ديننا ذوى القدر العلى والفخر الجلى سيدنا ابى بكر وعمر وعثمان وعلى ، وعلى الحسن والحسين وحمزه والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين ۰

اوصيكم ايها الناس ، ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته ، فان الله مع الذين اتقوا، والذين هم محسنون ۰

ايها المسلمون! قال تعالى (وجوه يومئذ ناضرة، انى ربها ناظرة ، ووجوه يومئذ باسرة ، تظن ان يفعل بها فاقرة) افادت هذه الاية الكريمة ان الله تعالى يمن على عباده المؤمنين بنعمة روءيته ولقائه، وان وجوه المؤمنين ناضرة ، يجرى فيها ماء المحبة والسرور ، وهم مغمورون في نشاط القلب وصفائه ، وان الكافرين محروءون عن هذه النعمة العظيمة (كلا انهم عن ربهم يومئذ لمحجوبون)، وذلك اثر معصية العبد واتباع اهوائه ، وقال ، صلى الله عليه وسلم ، (انكم سترون ربكم كما ترون القمر ليلة البدر) وهذا الحديث مشهور ، رواه واحد وعشرون من اكابر الصحابة ، رضوان الله تعالى عليهم اجمعين ۰

ايها الاخوان ! هذه النعمة العظيمة ، وان كانت فضلا من الله ورحمة بعباده المؤمنين ، فانها نعمة جليلة وعد بها المؤمنين من عباده جزاء على العبادة ، كما قال تعالى (للذين احسنوا الحسنى وزيادة) ۰ فاحسنوا باطاعة ربكم، كما احسن الله اليكم بهدايته لكم الى سبيل السعادة ، اقول قولى هذا ، واستغفر الله لى ولكم ، فاستغفروه ، انه هو الغفور الرحيم ۰

خوتبەی پینجەم بـــومانـــــگی موحەرڕەم

برا موسولمانەکان !

لەم چەند جومعەیەی پیشوودا باسی ئیمانمان کرد ، یانی باوەر بە ذاتو صیفەتەکانی خوا ، جا بو لیکولینەوەیەکی کەم لەو باســـە پیشووانە ، ئەبی بزانین ئادەمـــیزادی ژیر کەمی بیر بکاتەوە ئەزانی خوای گەورە ئەم ئادەمیزادەی جیا کردووەتەوە لە هەموو گیان لەبەری بەهوی عەقلو هوشەوە ..ئەم عەقلە بوئـــەوە دروستکـــراوە کـــە روژبەروژ ئادەمیزاد،لە کاروباری دین ودونیادا، رووی لە بەرزی بیو، هەنگاو بنی لە خراپەوە بو چاكو ، لە چاکەوە بوچاکتـــرو ، لەســـــەر بیری خوی هەرشتی بەسوودبی بوی دەردەستی بکاتو ، هەرشتـــی زیانی هەبی بەرنگاری بیو بەربەستی بکات ، جا لەسەر ئەم ئاسای بیرو هوشە ئیمە ئەزانین هەرگیـــز عـــەقل باوەر ناکا بەوە خانـــوویەك هەبیو کەس نەیکردبیتەوە ، کتیبیك هەبیو کەس نەینووسیبیتەوە، جوگەیەك هەلگیرابی بو سەر کشتـــوکالو ، کـــەس ئەو جوگـــەیەی هەلنەگرتبی ، ئەمانە هەموو لەلامان دیارن کە پیویستیـــان بە کەســـی هەیە ئیشی تیا کردبن ، کەواتە چون ئادەمیزاد باوەر بکا بەوەی ئـــەم عەرزو ئاسمانە ، ئەم ساراو بیابانە ، ئەم هەردو کیـــوانە ، ئەم دەریاو روبارانە ، ئەم ئەستیرە جوانانە ، ئەم هاتووچووە ریكوپیکانە ، ئـــەم گورانی شەوو روژو زەمانە ، ئەم بەفروا بارانە ، ئەم باو بورانە ، ئەم کەمو زیادانە ، ئەم ژیانەوەی گیاو دارو درەختانە ، لەخویانەوە بی ، کە نە شعوریان هەیەو نە هوشو ، بەرزترینی ئەم دروسکراوانە ، کە ئادەمیزادە ، ئەویش لە پەیدابونو ، لە ژیانو ، لە نەخوشییو ، لـــە بەرزیو نزمیو ، لە بەختەوەریو چارەرەشیی خوی سەراسیمەیـــەو سەرگەردانە ، کەواتە ئەم جیهانە ، بە خویو هەرچی تیایە ، دەسکاری قودرەتی پەروەردگاریکە ، کە زیندووە ، خاوەن علمو زانایەو ،خاوەن ئیرادەو خواستە ، خاوەن قودەرتو توانایەو ، بیسەرو بینایە ، چونکە

عەقلی ئینسان باوەر ناکات مردوو ، لە کاتی مردنا ، خانوو درووست بکە یاخود یەکیکی شیت‌ونەزان‌و شەل‌و کویر کوشکیك درووست بکات .
هەر هوشیاری تەماشای بالەخانەیەك بکا ئەزانی ، هەتا ئەو بالەخانەیە دامەزراوترو دارێژراوترو ، خاوەن شیوەو جوانتـر بیت‌و ، نەخش‌و نیگارەکانی دلگیرتر بن ، وەستاکەی زاناترو بە رزترەو ، زیاتر پیـاو ناچار ئەبی دان بنی بە هونەرمەندی‌ی ئەو وەستایەدا .

جا بەم جورە ، ئەگەر ئادەمیزاد بروانی بوئەم نەخش‌و نیگاری ئاسمانە،بە هوی ئەو ئەستیرە جوانانەوەو،بیر بکاتەوە لە هات‌وچویان‌و پەلەو ئارامی‌یان‌و ، بروانی بو زنجیرەو رشتەی کیوان‌و ، ریزی دارو گولی رنگاورەنگی بیستانان‌و ، بروانی بو ئەم هەموو ئادەمیزادو گیان‌لەبەرانە ، کە هەریەکەی ، بەتایبەتی ، قەوارەو شیوەو رەنـگ‌و دەنگی جیاوازیان هەیە .. بە دل گەردن‌کەچ ئەبی‌و ، سەر دائەنەوینی بو ئەو پەروەردگارەکە ئەمانەی لە نەبوونەوە هیناوەتە مەیدانی بوون!!
ئەمجار ، بە سوزی دل‌و ، بە جوش‌و کـول ، سەر بەرز ئەکاتەوەو ، ئەپاریتەوەو ، ئەلی ئەی پەروەردگاری جیهان ! ئەی ئاشکرای پەنهان ! ئەی دیاری بە دەس‌کاری سەربیسات ! ئەی پەنهان بە حەقیقەتی زات ! ئیمان‌و باوەرم هەیە کە تو پەروەردگاری‌و هەی‌و ، هەر بووی‌و ، هەر ئەبی‌و ، لە هیچ شتیك لەم پەیدابووانە ناچیت‌و ، پیویستی‌و داماویت بە هیچ نیەو ، هەموو جیهان پیویستی‌و داماوی بە تو هەیەو ، هەر تو بوونت پیویستە ، هەر تو پەروەردگـــاری ، هەر تو بەندەگـــی‌و فەرمان‌بەرداریـــت بو ئەکریت‌و ، رەوا نیـــە بو کەسی‌تر سوجـــدەو کورنوشی عیبادەت ببری ، ئەی پەروەردگاری جیهان ! توی ، بـــە راستی ، زیندوو زاناو ، خاوەن خواست‌و تواناو ، بیسەرو بیناو لـــە هەموو خەوشی دووری ، هەرچی شیاوی گەورەیی بی هەر بو تویـــە بە راستی ، ئەی پەروەردگاری میهرەبان ، هەروەك درووستت کردووین لیت ئەپارینەوە شارەزامان بکەیت بو هەموو فەرمانیکی بەسوودو ، یارمەتیمان بدەی لەسەر ئەوەی بیکەین‌و ، ئیمان بگەیینی لە هەموو

زیانیك‌و بمان‌پاریزی لی‌ی • خوایه هه‌روه‌كو له نه‌بوونه‌وه ئیمه‌ت دروست كردوه ، به سه‌ریه‌رزی بمان‌ژیینه‌و ، به سه‌رفرازی بمان‌مرینه یا ارحم الراحمین •

× × ×

الحمد لله ، ثم الحمد لله ، الحمد لله الذي جعل الظلمات والنور، وهدى العباد الى الرشاد بنور الدين واوصلهم الى الجزاء الموفور ، احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له ، وان سيدنا محمدا عبده ورسوله المؤيد المنصور • اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه الى يوم النشور ، خصوصا ، على سادة ديننا ذوى القدر العلي والفخر الجلي سيدنا ابى بكر وعمر وعثمان وعلى ، وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة ، رضوان الله تعالى عليهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ، ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته ، فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون •

ايها المؤمنون ! قال تعالى : ـ ومن آياته خلق السموات والارض واختلاف السنتكم والوانكم ، ان في ذلك لآيات للعالمين ، نعم كل ذلك دليل على ان الكائنات من الارض والسموات ، ومن الغيب والشهادات ومن الانسان وسائر الحيوانات ، ومن النبات وسائر الجمادات وغيرها مخلوق لخالق واجب الوجود ، موصوف بالكمالات ، منزه عن النقائص وعيوب الذات والصفات ، الا هو الله رب الارض والسموات ••

اعوذ بالله من الشيطان الرحيم

(ان في خلق السموات والارض واختلاف الليل والنهار لآيات لاولى الالباب) لبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين •

خوتبەکانی مانگی صــــەفەر

خوتبەی یەکەم

براکانم !

لەسەر فەرمودەی پیغەمبەر دروودی خوای لی‌بی ، مەبەست لە رەوانە کردنی ئەو زاتە بەرزە ئەوە بووە کە خوو رەوشتی باش لــە جیهانا تەواو بکات ، ئەم زاتە ، لە گەل ئەوەدا کە گـــــەلی ئیشی گەورەو گرنگی کردووەو ، موعجیزاتی زوری بووە ، خوای گەورە لە قورئانی پیروزا بەوە مەدەحو ثەنای ئەکات کە ئەفەرمویت (وانك لعلی خلق عظیــم) واتە : بەراستی تو لەسەر خـــوو رەوشتیکـــی گـــــەورەی ••

بەلی خوو رەوشتی گەورە بناغەی هەموو سەربەرزی‌و هەموو سەرفرازی‌و رزگاری‌یەکە لە دونیاو قیامەتدا ، بەراســـتی ئادەمیزاد بە رەوشتی باش لە پاشەروژا رزگار ئەبی‌و ، بــە رەوشتــی بــاش ئەگات بە پایەی بەرزی زانستو زانیاری‌و ئاوەدان کــــــردنەوەی ولاتو ، کامەرانی‌و بەختیاری مســـوگەر ئەکات ، بە کورتی رەوشتی باش ئەبیتە هوی سوودی نەبراوەی گشتي ••

جا لەسەر ئەم بناغەیە حەزرەتی پیغەمبەر،دروودی خوای لی‌بی، فەرمویەتی : چاکترین کەس لە ئوممەتی من ئەوکەسانەن کە شەهـدەت ئەدەنو ئەلین (اشهد ان لااله الا الله، واشهد ان محمدا رسول الله)،وە ئەوکەسانەن ئەگەر ئیشی‌باش بکەن پی‌ی دلشاد ئەبن‌و ، ئیشی خراپ بکەن دریژەی پی‌نادەنو ، زووبەزوو لی‌ی پەشیمان ئەبنەوەو ، داوای عەفوی خوا ئەکەن لە تاوانەکەیانو ، دینەوە سەر ریگای راست • وە خراپ‌ترین کەس لە ئوممەتی من ئەوانەن کە لەناو رابواردنو ئارەزوی نەفس‌و شـــەهوەترانی‌یا ئەژین ، ئەوانـــەی کە هەمیشە حیرســـیان

لەسەر حواردەمەبی رنکاورەنگەو ، واتەی بی‌ئەساس‌و زمان‌بازی ئەکەن بە بی‌کردەوەی پیاوانەی باش •

هەروەها پیغەمەر، دروودی خوای لی‌بی، فەرموویەتی :باشترین کەس لە ئیوە ئەوکەسەیە کە بە چاوپی‌کەوتنی ئەو خواتان بکەویتەوە بیرو ، بەقسەکردنی ئەو زانستی ئیوە زیادبی‌و ، کردەوەی ئەو بتان‌خاتە سەر مەیل‌و خواستی کردەوەی باش • واتە : ئەوەندە بە یادی خوا دلی نوورانی‌و روناك بی ، کاتی کە چاوتان پی‌کەوت ، بە روناکی‌ی ناوچاوانی ئەو خواتان بکەویتەوە یادو ، ئەوندە خاوەن زانست بی،قسەکردنی ئەو ببی بە دەرس بو ئیوەو،تەمی‌و ئاموژگاری‌ی لی وەربگرن‌و ، کردەوەی ئەو ئەوەندە ریك‌و راست بی ، کە چاوتان کەوت بە کردەوەی ئیوەش شەوقتان بجولی بو کردەوەو رەفتاری‌باش •

لەبەرئەوەی کە خووی میهرەبانی لە ئادەمیزادا ئەبی بە هەوینی هەموو چاکەییك ، پیغەمەری خوا ، دروودی لەسەر بی ، ئەفەرمویت چاکترینی ئوممەتی من ئەوکەسەیە ، کە لەگەل تیژی سروشتی‌یا ، هەر کاتی رقی هەلسی ، بە بی‌ئەوەی زیان بگەیینی بە خەلك،زووبەزوو بیر بکاتەوەو ، لەو حالە نالەبارە پەشیمان ببیتەوە بو سەر خووی نەرم‌و ئارام‌و میهرەبانی •

هەروەها فەرموویەتی :ــ چاکترینی یاران ئەو یارەیە کە بەرامبەر بە هاوری‌ی خوی سوودی زوری هەبی ، یانی : لەکاتی هەلەو هەل‌خلیسکانیا دەستی بگری‌و ئاموژگاری‌ی بکات‌و، لەکاتی نەبوونی‌و کوسپ‌و گری‌ی ریگەی ژیانیا ، دەست بگری بە بالیەوەو ، یارمەتی‌ی بدات ، هەتا رزگار ئەبی‌و ، لە بەرەورووا حورمەتی بگری‌و ، لە پاش‌ملەدا شەرەف‌و ناموسی بپاریزی‌و ، لە ناساغی‌دا سەری لی بدات‌و ، لەپاش مردنی دوعای خیری بو بکات‌و سوودی هەبی بو ئەولادو خیزان‌و ئەوانەی لەپاشی بەجی‌ماون لە هەموو روویەکی

ماددي و مەعنەوی‌یەوەو ، باشترین دراوسی ئەوەیە کە باش بی بو دراوسی‌کانی‌و ، ئابرووی‌یان بپاریزی‌و ، ئازارو ئەزیەتیان بە سینەیەکی گوشادەوە وەربگری‌و ، دلسوزی‌یان لەگەل بکات‌و ، ئەگەر خراپەییکیان هەبوو خەوشیان داپوشی‌و ، ئەگەر چاکەیان هەبوو بلاوی بکاتەوە •

ئەمە چەند بەشیك بوون لە خوو رەوشتی باش‌و بەکورسی خوی باش هوی خوشی‌و ئارامی جیهانە ، بەتایبەتی ئەم رەوشتی باشە بو ئەوکەسانەی کە سەرکردەی ، گەلن‌و ، ماموستای دانشگاو ، گەورەی بنەمالەن ، زوربەنرخ‌و بەسوودە ، وە ئەگەرچی هیز ئەبیتە هوی ئەوەی کە پیاو پایەو مەقامی دەس‌کەوی ، بەلام هەر خوو رەوشتی باش ئەبیتە هوی هیشتنەوەو پایەداری‌ی ئەوپایەو مەقامە •

× × ×

الحمدلله ، ثم الحمدلله ، الحمدلله الذى نور الانفس ، وعمر الآفاق بمحاسن مكارم الاخلاق، احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له ، وان سيدنا ومولانا محمدا عبده ورسوله المرغب فى الاعتصام والاتفاق • اللهم صل وسلم على سيدنا محمد وعلى اله وصحبه واتباعه الثابتين على العهد والميثاق •• خصوصا على سادة ديننا ذوى القدر العلي والفخر الجلي سيدنا ابى بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ، ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته ، فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! قال الله تعالى فى الثناء على رسوله الكريم :ــ (وانك لعلى خلق عظيم) ، وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم ، (بعثت لاتمم مكارم الاخلاق) • نعم ان الخلق الحسان تمت ببعث هذا النبي الجليل ، وقد جمع ما تحلى به الانبياء والرسل الكرام من الاخلاق الكريمة • قال تعالى (اولئك الذين

هداهم الله فبهداهم اقتده)، وقال :ـ فبمارحمة من الله لنت لهم ، وقال، آمرا حبيبه الامين : (خذ العفو ، وأمر بالعرف ، واعرض عن الجاهلين) ولاشك ان هذا الرسول الممثل لاوامر الخالق قد اتصف بالخلق الكريمة واثارها عقيدة وعملا وترغيبا للعالمين •

ومن جملة ما نشره منها ما تضمنه قوله الكريم (خياركم من ذكركم بالله روءيته ، وزاد في علمكم منطقه ، ورغبكم في الاخرة عمله) ،وقوله العظيم (خيار امتي احدائهم ، الذين اذا غضبوا رجعوا ••) ، وقولــــه خير الاصحاب عند الله خيرهم لصاحبه ، وخير الجيران عند الله خيرهم لجــاره •

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم •

(وهذا صراط ربك مستقيما ، قد فصلنا الآيات لقوم يذكرون) • نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلـــــــــين •

خوتبـــەی دووهەم بۆ مانگی صــــەفەر

برا موسولمانەکان !

ئیمانو باوەر بە مەلائیکە روکنیکە لە ئەرکانی ئیمان ، ئیمـــــان بەمەلائیکە ئەوەیە باوەرت ببی ئەمانە جورە گیان لەبەریکن خـــوای گەورە دروستی کردوونو ، لەشیان ناسكو نوورانی‌یە ، وەکوو ئاوو هەواو شوعلەی چراو ، ئەم فریشتانە دوورن لە نیشانەی پیاوو ژنو ، هەریەکی لەمانە خوا بەشیوەیەکی تایبەتی دروستی کردووە،هەندیکیان دوو بالو ، هەندی سی بالو ، هەندیکی‌تریان چـــوار بالیان هەیەو ، ئەتوانن بە هەموو شیوەیەك خویان بگورن ، وەکوو حەزرەتی جبرئیل کە هەندی‌جار بە شیوەی خوی‌و ، جارجار بە شیوەی (دوحیە)ناو ، کە پیاویکی سیماجوانی خەلکی مەککە بووە ، خوی دەرخستووە بـــــو حەزرەتی پیغەمبەرو ، قورئانی پیروزی بەسەرا خویندووەتەوە •

براکانم ! زانینی ئەوزاعی مەلائیکە حەوالەی عیلمی خوایەو ، بو موسولمان ئەوەندە پیویستە کە ئیمانو باوەری ببی بەوەی کە مەد'نیکە هەنو ، مەعصوومن ،واتە : پاکن لەگوناحو ، هەرچی خوای گـەورە ئەمریان پیبکا ئەیکەنو ، هەرگیز بیئەمریی خـوایان نەکردووەو نایکەن • ئیمە ژیانو خوشیمان بە خواردنو خواردنەوەیە، بەلام ئەوان ژیانو خوشییان بە تاعەتو ذیکری خوایە ••

لەسەر بەیانی قورئان هەندیلەمەلائیکە (مقرب)و پایەیان بەرزەو، لایخوا زور بەقەدرن، ئەمانە هەندیکیان لەقورئانا ناویان هەیە، وەکوو جبرئیلو میکائیلو ، هەندیکیان لەحەدیثـا ناویانهاتـووە ، وەکـوو عزرائیلو اسرافیل ، جبرئیل (وحی)ی هیناوە بو لای پیغەمەران ،یانی کەلامی خواو ، ئەمرو نەهیو ئەحکامی ئەو ، واتە هەر لـە زەمانـی حەزرەتی (ادم)ەوە تا زەمانی حەزرەتی (محمد) کـە خاتـەمو ئاخری پیغەمەرانە ، جبرائیل دەستووری خوای هیناوە بـو پیغەمەران ، کەبیگەیەنن بەئادەمیزاد•هەروەها میکائیل مەئمووری رزقو روزییەو، عزرائیل مەئمووری گیانکیشانەو ، اسرافیل مەئمووری ئەوەیە لەکاتی دوایی هاتنی دونیادا دووجار فوو بکات بە (صور)دا ، بە جاری یەکەم هەموو گیانلەبەر ئەمرنو، بە جاری دووهەم هەموو زیندوو ئەبنەوە، جا خوا حەشریان ئەکات••، (صور)، لەسەر بەیانی حەدیثی پیغەمەر ، شاخیکە دوو جار اسرافیل فووی پیا ئەکات •هەروەها چوار مەلائیکە لە دونیادا عەرشیان هەلگرتوەو ، لە روژی قیامەتا ئەبن بە هەشـتو ، هەندی لە مەلائیکە مەئمووریباو، هەورو، بەفرو بارانو ، هەندیکیان مەئمووری پاراستنی نەفسی ئادەمیزادن ، لە سکی دایکاو ، لە ماوەی ژیانا ، هەروەها لە قورئانا هەیە کە چەنـــد جار خوا مەلائیکـــەی ناردوە بو یارمەتیی حەزرەتو هاوریکانی ، لە کاتی غـەزای بـەدرو حونەیندا، لە ولاتی حیجاز • هەروەها لە حەدیثا هەیە کە مەلائیکــە حازر ئەبن بو یارمەتیی ئادەمیزادی باشو ، لە تەنگانەدا ئەکەونە فریایو ، لە قورئانی پیروزدا هەیە کە مەلائیکە ، لە دونیادا، کردەوەی

چاكو خراپی ئادەمیزاد ئەنووسن‌و ، لە حەدیثا هەیە ئەوەی چاكـــــە ئەنووسی لە سەر شانی راستەو ، ئەوەی خراپە ئەنووسی لە سەر شانی چەپەو ، ئەمانە ، دوودوو ، لە شەوو رۆژا ئەگۆرین ، هەروەها لـــە حەدیثا هەیە كە ئادەمیزاد ، پاش ئەوەی مردو ، تەسلیمی شوێنی خۆی كرا ، دوو مەلائیكە ئەرونە سەری‌و پرسیاری لی‌ئەكەن لـــە خواو پیغەمبەرو ئایین‌و ئیمام‌و قیبلەی، جانەو كەسە كە لە دونیادا ئیمانـــی دامەزراو بووە زور بەرەوانی جوابیان ئەداتەوەو ، ئەوەی ئیمانـــی دانەمەزراو بی ناتوانی جوابیان بداتەوە • هەروەها لە حەدیثا هەیە كە هەندی مەلائیكە مەئموورن بو عەزاب‌و ئازاردانی ئادەمیزادی تاوانبار لە قەبراو ، لە ئایەتا هەیە كە لە رۆژی قیامەتا ، لەوكاتەدا خوای گەورە ئەیەوی حەشری عالەم بكا ، هەر نەفسیك ، موسولمان ، یاكافـــر دوو مەلائیكەی لەگەلدایە، یەكیكیان مەئمووری بردیـــەتی بو شوینـــــی حیساب‌و ، یەكیكیان شاهیدی كردەوەیەتی‌و ، شایەتی لەسەر ئەدا ، یا شایەتی بـــو ئـــەدا •

هەروەها ، لە ئایەتا هەیە كـــــە نوزدە تاقـــم ، یانوزدە كەس مەئموورن لەسەر دوزەخ‌و گەورەكەیان ناوی (مالیك)ەو ، گەلیـــــك مەلائیكەیش مەئمووری بەهەشتن‌و ، لە حەدیثایە كە گەورەكەیان ناوی (رضوانە)و ، ئینسانی موسولمان كە نزیكی بەهەشـــــت كەوتـــەوە ، مەلائیكەی رەحمەت دین بە پیشوازی‌یەوە ، بەخیرهاتنی لی ئەكـــەن‌و سەلامی لی‌ئەكەن‌و ، پیروزبایی لی ئەكەن •

براكانم ! ئەمانە كە ووتمان زوربەیان لە قورئاناو ، هەندیكیان لەحەدیثایەو ، پیویستە باوەرمان پی‌بی‌و ، بەراستی بزانین ، هەركەسی توزی تەماشای ئەم عەرزو ئاسمان‌و ئەستیرەو لەخشە جوانانە بكاو ، كەمیك لە شتی عەجایەبی ئەم جیهانە بكولیتـــەوە ، بەلكو هەرلـــــە دروست كردنی نەفسی خوی‌و قەوارەو رەگ‌و ئیســـقان‌و مەكینـــەی دل‌و باقی وردە رەگ‌و دەماخ‌و غـــەیری ئەمانە تی‌فكری لـــە گەورەیی‌و هیزو قودرەتی خوا سەرسام ئەبی‌و ، باوەر ئەكات بەوەی كە هەموو

شتی بو خوای گەورە ئاسانە ، ئەم جیهانە لەمەوبەر نەبووەو ، خـــوا دروستی کردوەو ، ئیمە خومان ، لەمەوبەر نەبووینو ، خوا دروستـــی کردوین مەلائیکەش جورە مەخلووقیکـــن زوو نەبوونو ، خوای گەورە دروستی کردوون ، هەروەها دونیای پاشەروژیش ، وەکـــو ئەم دونیا وایە ، چون خوا ئەم دونیایەی لە نەبوون دروست کردووە ، ئەو دونیایەیش دروست ئەکاتو ، حالی حازر بەهەشـــتو جەهەننەم دروست کراوو ئامادەن بو ئەوکەسانەی ئەرونە ناویان •

هەر کەسیك توزی لە ئەوزاعـــی نووستنی خـــوی ورد بیتەوە ، کە جارجار خەوی وەها ئەبینی وەختە لەترسا شیت بیو رائەپەریو ، گەلی جاریش خەوی وەها خوش ئەبینی زور دلشاد ئەبیو ، کەسیـــش ئاگای لەو وەزعە نی‌یە، بوی دەرئەکەوی کە عەزابو نیعمەتو پرسیارو وەلامی قەبریش هەر بەوچەشنەیە، بی‌گومان هەرکەس توزی بە ذلیکی روناکەوە بیر بکاتەوە ، ئیمانو باوەری بەهیز ئەبی لەسەر ئەوزاعی مەلائیکەو قەبرو قیامەتو ، جەهەننەمو بەهەشـــــتو ، بەدل لەخوا ئەپاریتەوە کە لە رەحمەت لای‌داو، قاپی‌ی رەحمەتی خوی لی بکاتەوە•

× × ×

الحمدلله ، ثم الحمدلله ، الحمدلله المتفرد بالخلق والابداع ،جاعل الملائکة اولی اجنحة ، مثنی ، وثلاث ، ورباع • احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشریك له ، وان سیدنا محمدا عبده ورسوله الهـــادی النفاع ، اللهم صل علی سیدنا ومولانا محمد وعلی اله وصحبه وسائـــر الامة المهتدیة بالاتباع ، وسلم تسلیما ، خصوصا علی سادة دیننـــا دوی القدر العلی والنور البهی والفخر الجلی سیدنا ابی بکر وعمر وعثمـــان وعلی ، وعلی الحسن والحسین وحمزة والعباس ، وعلی الستة الباقیـــة من العشرة المبشرة ، رضوان الله تعالی علیهم اجمعین •

اوصیکم ایها الناس ! ونفسی اولا ، بتقوی الله وطاعتـــه ، فان الله مع الذین اتقوا والذین هم محسنون • ایها الاخوان ! قال تعالی —

عز من قائل ــ (امن الرسول بما انزل اليه من ربه والمؤمنون ، كل امن بالله وملائكته وكتبه ورسله ... هذه الآية الكريمة ترشدنا الى ان من اركان الايمان الايمان بالملائكة الكرام وقد خلقهم الله اجساما لطيفة نورانية، قد يظهرون بصور مختلفة محترمة، وهم عن الذنوب معصومون، لايعصون الله ماامرهم ويفعلون مايوءمرون ، ومنهم المقربون ، والكرام الكاتبون وحملة العرش ، والحافظون ، ومنهم المأمورون لسؤال القبر ، ومنهم السائق والشهيد في يوم النشور ، ومنهم خزنة النار ، وخزنة الجنة دار الابرار ،فآمنوا بهم وبما جاءبه الرسول الامين لعلكم تفلحون. اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ان في هذا لبلاغا لقوم عابدين ، ومالرسلناك الا رحمة للعالمين .... نبهني الله واياكم من نومة الغافلين، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين .

خوتبەی سێهەم بۆ مانگی صەفەر

برا خۆشەویستەکانم !

خوای گەورە ، کە ئادەمیزادو پەری‌ی دروست کرد ، بۆئەوەی دروست کردوون کە عیبادەت‌و بەندەیی خوا بکەن‌و، لەسەر فەرمانی ئەو رەفتار بکەن ، بۆئەوەی لە دونیاو قیامەتا سەربەرز بن، هەر لەسەر ئەم حیکمەتەیە کە پێغەمەرانی ناردوە بۆ لایان‌و کتێبی ناردوە بۆ پێغەمەرەکان ، تا ئاموژگاری‌یان بکەن‌و ، دەرسیان لێ وەربگرن .

براکانم ! لەوانەیە خەیال بکەن ، مادام ئادەمیزاد خاوەنی عەقل‌و هوشە ، ئیتر ئاموژگاری‌ی ناوی ، بەلام ئەم خەیالە بەتالە، چونکە ئادەمیزاد ، باخاون عەقل بی‌و، عەقل ئەبێتە هوی بیرکردنەوەو راوێژکردن ، بەلام تەنها بە عەقلی خوی ، بە ئاسانی‌و زوو بە زوو ، هەموو شتێکی بو روون نابێتەوە ، پێویستی بە رەهنومایەکە یارمەتی‌ی بدات ، زور ئادەمیزادی بەهوش‌وفام هەیە ، لە ئیش‌و کاری خویا سەری لی‌ئەشێوی، هەتا پەنا ئەباتە بەر یەکی چارەی بکا ، بیجگە

لەمە، هەموو عەقلیك ئەو عەقلە نی‌یە کە بگاتە بنج‌و بناوانی هەموو شتیك ، ئەوەتە ئەبینین چوار برا وان بەیەکەوەو لەیەك باوك‌و دایك پەیدا بوون ، کەچی یەکیکیان عەقلی زور تیژەو ، زور شت ئەزانی‌و ، ئەوانی‌تر زور دواکەوتوون ، کەواتە عەقل، هەرچەند شتیکی بەسوودو قازانجە ، بەلام بە هەموو شتیکا ناگات ، بە تایبەتی ، لەو شتانەدا کە نادیارو پەنهانن‌و ، لەئەنجاما ئینسان هەر پیویستی بە رەهنوما هەیە ، زانا بەرزەکان چاویان بە وینەی عەقل داناوەو ، وتوویانە ئینسانیکی غەریب ریگەی بکەویتە بیابانی ، یا کیوی ، هەرچەند چاوی هەیەو ، خوی لە بەرزی‌یەوە فری ناداو ، خوی ناخاتە ناو چالەوە ، بەلام مادام غەریبەو ناشارەزایە پیویستی هەیە بە کەسیکی شارەزا کە ری‌نموونی‌ی بکات ، ئەگینا بە نابەلەدی‌ی ئەروا بەو دەشتەدا ، یا بەو کیوەدا ،هەتا شەوی بەسەرا دیت ، ئەوجا یا لەبرسا ئەمری ، یا درروندە ئەیخوا ،یا بە فەلاکەت رزگاری ئەبی ، لەسەر ئەم وینەیە ، ئەم جیهانە بیابانەو ، ئادەمیزاد ریبوارەو ، عەقل چاویەتی ، لەگەل ئەمەشدا هەر پیویستی بە شارەزایەکە ریگەی نیشان بدا،ئەم رەهبەرە برتی‌یە لە پیغەمبەرانو، ئەو شەریعەت‌و ئایینانە کە لای خواوە هاتوون بویان‌و ، هەموو ئادەمیزادیك پیویستی بەم دەلیلە هەیە بوئەوەی گومرا نەبی ، جا ، لەبەر ئەوە هەموو کەس بوی ناکری بروات بو قوتابخانەو بخوینی ، پیویستە لەسەر هەموو موسولمانی ، بە هەر جوریك بووە ، واجباتی ئایینی خوی فیر ببی‌و ، زور سوود بەخشە کە ، لە هەر شوینیکا ، عالمیکی دینی مەجلیسی نەسیحەت‌و ئاموژگاری‌ی هەبوو ، چ بەهوی خوتبەی نویژی جومعەوە ، یا بەهوی ئاموژگاری‌ی مانگی رەمەزانەوە ، یا بەهوی هەر کوبوونەوەیەکی خەلکەوە بی ، ئینسان بروا بو ئەو شوینەو ، گوی راگری‌و ، بە دل هوشیار بی بو ئەو ئاموژگاری‌یانەو ، باش فیریان ببی‌و، لە ژیانی خویا رەفتاریان پی بکات .

ئەگیرنەوە روژی حەزرەت ، دروودی خوای لی بی ، لە مزگەوتا دانیشتبوو ، لەگەل کومەلیك لە هاوریکانی ، ئاموژگاری‌ی ئەکردن ،

لە ناکاو سی کەس هاتنە ژوورەوە ، دوانیان روویان کردە مەجلیسەکەو،
یەکێکیان رویشتە دەرەوە،ئەو دوانەش یەکێکیان شوێنێکی دەس کەوت
لە ریزی کومەلەکەدا دانیشتو ، ئەویتریان جێگەی دەس نەکـــەوت
لەناویانا ، لە پشتیانەوە دانیشتو ، گوێی راگرت لە ئاموژگاری یەکەی
حەزرەت ، دروودی خوای لی بی ، کاتی کە حەزرەت ئاموژگاری یەکەی
تەواو کرد ، فەرمووی بە رەفیقەکانی :ـ خەبەرتان بدەمی لە ئەحوالی
ئەو سی کەسە ؟•• عەرزیان کرد بەلی •• ئەویش فەرمووی ئەوەیان
کە هات و لە ناوتانا دانیشت ئەوە داوای جێگەو مەئوای لە خوا کردو
خوا جێگەی پی داو جێگەی کردەوە ، دووهەمیان شەرمی کرد کــــە
داوای جێگە بکا ، بویە لەدواوە دانیشت ، خوای گەورەش شــــەرمی
کرد لەوەی کە بەشی گەورەی پی نەدا ، لەبەرئەوە ، هەرچەند لەدواوە
دانیشت ، بە سوودیکی گەورەو باش گەییشت ، بەلام سی هەمیان لایدا
لەم مەجلیسەو، رویشت و ، خوای گەورەش لایدا لەوو ، خیرو ئیحسانی
پی نەدا ••• مەبەس لەم حەدیثە پیروزە ئەوەیە کە ئینسان هەتا لـــە
توانایا هەبی ، پیویستە بړواتە نـــاو مەجلیسی ئاموژگاری ئینەوەو
بەشی خوی وەربگری •

برا خوشەویستەکانم ! بزانن ، چەندی عەقل و هوشی رووناك
بو ئادەمیزاد بەکارەو ، چەندی دەرس خویندن بەسوودەو ، چـــەندی
دانیشتن لە مەجلیسی ئاموژگاریدا قازانجی هەیە ، ئەوەندەش تیکەلی و
هاوری یی پیاوی دل پاك و ، بیر رووناك و ، خوورەوشت چاك بە سوودە،
گەلی ئینسانی وەها بوون نەیان خویندووە ، بەلام بەهوی گـــەوەوە
ماوەییك لەگەل پیاویکی باشی خاوەن دل و دین و رەوشـــتی بەنەمکین
رایان بواردووە ، بەهوی ئەو رەفاقەتەوە ، دلیان رووناك بووەتەوەو ،
خوویان بە باری چاکەدا گوراوەو ، بەهرەو بەشـــی دین و دنیایـــان
لەوکەسەوە وەگرتوە ، لە حەدیثی پیروزا وینەی رەفاقەتی چـــاکانی
هیناوەتەوە بە رەفاقەتی عەتتار ، کە ، ئەگەر عەتریشی لی وەرنەگری،
بونی خوشی لی وەرئەگری و وینەی رەفاقەتی پیاوی خراپیشــــــی

هیناوەتەوە بە دانیشتــن لای ئاسنگــەر ، کە یا بەرگو پوشاکــی دانیشتوەکە ئەسووتی ، یا سەری ئیشی !! بویە پیویستە پیاو هەمیشە تەماشای قازانجو سوودی دینو دونیای خویو برا موسولمانەکانــی بکاو ، هەر کردەوەیەك باشە خوی بیکاو ، بە خەلکیشی نیشان بدا •

× × ×

الحمد، ثم الحمد لله،الحمد لله الذی بعث الرسول لارشادالمکلفین، وقال : (وذکر فان الذکری تنفع المؤمنین) • احمده،واشهد ان لا اله الا الله ، وحده لاشريك له، وان سیدنا محمدا عبده ورسوله الهادیالناصح الامین • اللهم صل علی سیدنا محمد وعلی آله واصحابه واتباعه باحسان الی یوم الدین • خصوصا علی سادة دیننا ذوی القدر العلی والفخــر الجلي • سیدنا ابی بکر وعمر وعثمان وعلی ، وعلی الحسن واالحسین وحمزة والعباس ، وعلی الستة الباقیة من العشرة المبشرة • رضوان الله تعالی علیهم اجمعــین •

اوصیکم ایها الناس ! ونفسی اولا ، بتقوی الله وطاعته ، فان الله مع الذین اتقوا والذین هم محسنون • ایها المؤمنون ! قال اللــه تعالــی فاسألوا اهل الذکر ان کنتم لا تعلمون•وقال تعالی : یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله وکونوا مع الصادقین•• هاتان الایتان الشریفتان تدلان علــی انه یجب علی المؤمن الاستبصار فی الدین وتعلم الاحکام الواجبة علیــه بقدر الاستطاعة والتمکین ، وسؤال العلماء والاستفادة من علمهم حتــی یحصل العلم وتزداد البصیرة ، ویفوز بنور الیقین ، وتدلان علی انــه یجب تقوی الله ، سبحانه وتعالی ، بامتثال اوامره واجتنــاب مناهیــه ، والمصاحبة مع الصادقین •• وعلی ذلك ینبغی للمسلم ان یغتنم الفرصــة لاستماع المواعظ وحضور مجلس الوعاظ الصادقین ، والناصحین • عن الحرث بن عوف ، رضی الله عنه ، ان رسول الله ، صلی الله علیه وسلم، بینما هو جالس في المسجد ، والناس معه ، اذ أقبل ثلاثة نفر ، فأقبــل اثنان الی رسول الله ، صلی الله علیه وسلم ، وذهب واحد ، فوقفا علی

رسول الله، فاما احدهما فرأى فرجة في الحلقة ، فجلس فيها ، واماالاخر فجلس خلفهم ، واما الثالث فادبر ذاهبا، فلما فرغ رسول الله ، صلى الله عليه وسلم ، قال : ــ الا اخبركم عن النفر الثلاثة ؟ .. اما احدهم فآوى الى الله ، فآواه الله ، واما الاخر فاستحيى ، فاستحيى الله منه ، واما الاخر فاعرض ، فاعرض الله عنه . اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ، وذكر فان الذكرى تنفع المؤمنين . نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني ، واياكم ، تحت لواء سيد المرسلين . آمين .

خوتبەی چوارەم بو مانگی صەفەر

برا موسولمانەکان !

ئەمرو باسی ئەو کتیبانە ئەکەین کە خوای گەورە ناردوویی بو پیغەمبەران ، درودی خوایان لی بی ..

برا خوشەویستەکانم ! هەروەکو پیویستە ئیمانو باوەرمان بیی بە ذاتو صیفەتەکانی خواو ، بە مەلائیکەکان ، پیویستە ئیمانو باوەریشمان بیی بەو کتیبانە کە خوای گەورە ناردوونی بو پیغەمبەران. پیویستە باوەرمان بیی بەوەی کە خوای گەورە بە فەضلو رەحمەتی خوی ، لەوکاتەوە ئادەمیزادی دروست کردووە ، هەر لە ئادەمەوە تا ئاخرزەمان ، پیغەمبەرانی رەوانە کردووە بو سەر ئادەمیزاد ،هەتا تەمیو تەعلیمیان بکەنو ، دەستووری عیبادەتو بەندەییو ؛ ئادابی ژیانی دنیا بەخوشییو ، سەربەرزیی پاشەروژیان پیشان بدەن ، ئەووەلی ئەو پیغەمبەرانە حەزرەتی ئادەمو ، ئاخریان حەزرەتی محمدە ، کە خاتەمی هەموو پیغەمبەرانەو ، هەریەك لەو پیغەمبەرانە ، کە فەرمانی تەمیو تەربیەیان پیدراوە ، کتیبیکیان بووە، کە دەستووری خوا بووە بو ئادەمیزادو ، ئەو کتیبانە کەلامی خوا بوونو ، بو ریگە نیشاندان رەوانە کراوونو ، ئادەمیزادو پەری عەلاقەیان بەوکتیبانەوە نەبووەو ، هەرشتی کە خیلافی حەق بی لەوکتیبانا نەبووە ، پاك بوون لە بەشی شەیتانو ئەرواحی ناپاك . ئەوکتیبانە ، بەهوی حەزرەتی جوبرەئیلی

ئەمینەوە هاتوونەتە خــوار بە پاریزراوی لەهەموو عەیبیكو ، ئاخری ئەو كتیبانە ناوی (قورئان)ە ، كە رەوانە كراوە بو حەزرەتی (محمــــد المصطفی) ، صلی الله علیه وسلم •

ژمارەی ئەو كتیبانە، لەسەر فەرموودەی پیغەمەر دروودی خوای لی‌بی ، سەدو چوارە ، دە كتیب لەوانە رەوانە كراوون بو حەزرەتـــی (آدم)و ، پەنجا بو حەزرەتی (شیث)و ، سیی بو حەزرەتی (ادریس)و، دە بو حەزرەتی (ابراهیمی خلیل) ، ئەم سەدە ناویان (صحــف) بووە ، (تەورات) بو حەزرەتی (موســا) ، (زبــور) بو حەزرەتــی (داوود) (ئینجیل) بو حەزرەتی (عیسا) ، (قورئان) بو حەزرەتی (محمد المصطفی) هاتوونەتەخوار ، درورودی خوایان لی بی •

هەریەكیك لەم كتیبانە ، كە نازل بووە ، رەفتاری پی‌كراوە هەتا لەپاش ئەو كتیبیكی‌تر هاتووە بو سەر پیغەمەریكی‌تر ، ئەوســا هــەر حوكمی موخالیفی حوكمی ئەم كتیبە دوایی‌یە بووە بە (منسوخ) تەماشا كراوە ، واتە : حوكمی نەماوە ، هەروا بەم جورە ، هەتا قورئانی پیروز هاتووە بو سەر پیغەمەر ، درورودی خوای لی‌بی ، بەوجورە كە وتمان قورئانیش كتیبەكانی پیشووی نەسخ كردوەتــەوە ، بەلام ئەبــی ئەوە بزانین كە هەموو ئەو كتیبانە چەند حوكمیكیان تیا بووە قابیلی ئــەوە نین تیك‌بچن ، ئەو حوكمانە بریتین لە ئوسولی ئایین ، وەك ئیمان بــە خواو ، بەمەلائیكەو ، بە پیغەمــەرانو ، بە كەلامــی خــوا لەگــەل پیغەمەرانا ، هەروەها ئیمان بە روژی قیامــەتو ، پاداشی كردەوەو ، ئیمان بە قەزاو قەدەر ، واتە ئیمان بەوە كە هەرچی پەیدا بووەو ، پەیدا ئەبی ، هەمووی لە عیلمی خوادا بووەو ، بە ئیرادەو خواستی ئەوو ، بە قودرەتو تواناو دروست‌كردنی ئــەو پەیدا بوون • ئەمانە كــە وتمان هەرگیز تیك‌ناچن‌و نەسخ ناكرینەوە •

لەسەر ئەم بناغەیە قورئان ، كە لەپاش هەموو ئەو كتیبانە هاتووە، هەر ئەو فەرمان رەوایەو ، هەتا روژی قیامەت حوكمی دەوام ئــەكات ، چونكە لەپاش پیغەمەری ئیمە ، كــە حەزرەتــی (محمد المصطفی)یە ،

پێغەمبەری‌تر نابی‌و ، لەپاش قورئانی پیروز کەلامی‌تر نازل نابیت ،لەبەر ئەمەیە کە قورئان تا قیامەت ئەمینی‌و ، هەر یاسـایی کـە سـوودی دین‌و دنیای ئادەمیزادی تیابی هەمووی لـە قورئاندا هەیەو ، لی‌ی وەرئەگیری ، یانی ئەو حوکمانە یـا بەتایبەتی قورئان بەیانی کردوون ، یا حەوالەی پێغەمبەر کراون ، کە پێویستە بەگوی‌ی بکری‌و ، هەرچی ئەمر ئەکات بکری‌و ، هەرچی مەنع ئەکات نەکری ● هەروەها لە قورئانا هەیە : ئەو ریگەی کە ریگەی هەموو موسولمانانە ریگەیێکی راستە ، کـــەوابی (اجماع)و یەکگرتنی عالمانی دین لە هەر حوکمیکی دینی‌دا پێویستــە پەیـرەوی‌ی بکــری‌و ، لـــە قورئانــا هەیــە کـــە عیبــرەت‌و قیاســـی ئیشیـــك لەســـەر ئیشیکـــی‌ترو ، حوکمی لەســـــەر حوکمیکـــــی‌تر ، لـــــە ئادابـــــی موسولمانـــــانو عاقلانە ، کەوابی قیاس کردن دروستە ● لە قورئانــا هەیە پیاوی شتی نەزانی پێویستە بروا بولای ئەهلی ذیکــرو ئەوانە کــە ئەحکامی دین ئەزانن ، هەتا پرسیاریان لی‌بکەن ، کەواتە داوای فتــوا لــە زانایانو ، فتوادانی زانایان شتیکی حەقەو ، لە قورئانا هەیە کەئەهلی علم‌و دین ئەتوانن (استنباط) بکەن ، واتە :ـ ئەتوانن ، بە هیزی ئاگاداری لـــە ئەحکامی قورئانو حەدیث ،هەر حوکمیك بە ئاشکرا بەیان نەکـرابی ، خویان بیدوزنەوەو ، بە موسولمانانی فیر بکەن ، وە لە قورئانا هەیە کە ئومەتی پێغەمبەر ، دروودی خوای لی بی ، ئەبی ئەهلی بەصیـرەت‌و زانایی‌و عەقل‌و ئیستیدلال‌بن ، لەبەرئەوە پێویستە لەم ئومەتەدا زانای وەها هەبی کە بتوانــی بە دەلیل ئیسباتی هەنــدی حوکمی وەها بکات کــە لە قورئانو حەدیثا بەتایبەتی‌ی نەنووســراونو نــەوتراون ●● هەروەها ، لە قورئانی پیروزدا هەیە کە ئایینی ئیسلام ئایینی ئاسانی‌و ، ریگە پاككردنەوەو قازانجی ئادەمیزادە ● لەمەوە وەرئەگیری کە لەکاتی پێویست‌و لەکاتی ناچاریدا تەماشــای عەفو ئەکریت‌و ، لــە زەحمەت‌و باری گران موسولمانان لائەدرین‌و ، لـەســەر قازانجــی گشتـــی‌ی موسولمانان ، دەستوورو یاسا ، بەپی‌ی روژ دائەنریت ●

وه وینەی ئەم شتانە،کە باسمان کردن،لە حەدیثی پیروزیشا هەیە، بەمجورە لە ئایینی ئیسلامدا ریگای (ئیجماع) هەیەو ، یەکگرتنی قسەی زانایانو ، باوەر پی‌کردنیو ، رەفتار پی‌کردنی هەیە، هەروەها ریگای (ئیجتیهاد) هەیە ، واتە : زانایانی گەورە تی‌بکوشن بو دوزینەوەی ئەحکامی دین ، وە ماوەی (قیاس) هەیە ، واتە : زانینی حوکمی شتیك بەهوی شتیکی ترەوە کە حوکمی دیار بی ، هەروەها مەیدانی (ئیستیدلال) هەیە ، یانی دەلیل هینانەوەی زانایانی موجتەهیدو گەورە بو وەرگرتنی ئەحکامی دین لە ئایەتو حەدیثو لیکولینەوەیانو،لەسەر ئەم ئەساسە قورئانی پیروز هەرچی قازانجو سوودی تیا هەبی بو دینو دنیای موسولمانان تیایا هەیە •

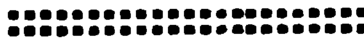
× × ×

الحمد لله • ثم الحمد لله • الحمد لله المنعم المنان ، المنزل للصحف على الرسل ، ومنزل التوراة والزبور والانجيل والقرآن • احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له ، وان سيدنا محمدا عبده ورسوله الهادي بفصل الخطاب واكمل البيان • اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه باحسان الى يوم الدين ، خصوصا على سادة ديننا ذوي القدر العلي والفخر الجلي ابي بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسي اولا بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون •• ايها المؤمنون ! ان من اركان الايمان الايمان بالكتب المنزلة من الله الديان على عباده المرسلين ، من لدن آدم الى سيدنا محمد خاتم الانبياء والمرسل الى الانس والجان ، وقد كانت الاوائل والاواخر متفقة في اصول الشرائع والاديان ، وانما اختلفت في الاحكام الفرعية بحسب تطور الدهور ومقتضيات العصر والاوان ، وتلك الكتب المنزلة تسمى ، في عرف القرآن ، بالصحف ، قال تعالى :

« ان هذا لفي الصحف الاولى صحف ابراهيم وموسى » في ســــورة الاعلى من القرآن ، الا اربعة منها ، وهي التوراة ، والزبور ، والانجيل ، والقرآن ، والقرآن هو الكتاب المنزل من الله على سيدنا محمد للاعجــاز بسورة منه ، والمتعبد بتلاوته ، فآمنوا بان الكتب وحي من الله تعالى نزل بها جبرائيل الامين محفوظة من كل خلل ، والقرآن اخرها الباقي ببقــاء الانســـان .

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم . هذا ذكر وان المتقين لحسن مآب. نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء ســـيد المرسلين آمين .

خوتبەکانی مانگی ربیـــــع الاول

خوتبەی یەکـەم

برا خوشەویستەکانم !

وەکو پیویستە ئیمانو باوەرمان ببی بە خواو پەروەردگـاری جیهانو ، بە مەلائیکەی خواو ، بەو کتیبانە کـــە خوا ناردوونی بـــو پیغەمەران ، پیویستە ئیمانو باوەریشمان ببی بە پیغەمەران ، بەلکو باوەر بەوکتیبانە ناگونجی بە بی باوەرکردن بە پیغەمەران •

ئیمانو باوەر بە پیغەمەران ئەوەیە باوەرمان ببی بەوە کە خوای گەورە بە رەحمەتو میهرەبانی‌ی خوی ، لەوکاتەوە ئادەمیـــزادی لەم سەرزەوی‌یەدا داناوە ، لە هەموو زەمانیکدا یەکیك ، یا چەند کەـیکی لەوکومەلە ئادەمیزادە هەلبژاردووە ، وە کردوونی بە دەلیلو رەهبەرو، حەق پیشاندەر بو باقی ئادەمیزادو ، بە حـــەزرەتی جوبرەئیلدا کتیبی بو ناردوونو ، دەستووری خواناسی‌و عیبادەتو رەفتارو موعامەلەی ناوخویانی بو بەیان کردوون ، هەتا هەمووکەس ، چ دەربارەی شەحسی خوی‌و ، چ لەگەل خەلکی‌تـــرا ، کەمو زور بزانـــی چون هەلسی‌و ، چون دانیشی‌و ، چون رەفتار بکات ، وە بەتەواوی حەقی خواو حەقی مەخلووقی خوا جی‌بەجی بکات ، بەپی‌ی توانای خوی ، وە ئەمری کردووە بەو پیغەمەرانە کە مژدە بدەن بەوکەسانە کە فەرمانی خـــوا بەجی ئەهینن بە پایەی بەرز لە قیامەتداو ، ئەو کەسانەش فەرمانبەر نین بیاترسینن لە سزاو ئازاری قیامەتو ، جەزای کردەوەی چاكو خراپ بەیان بکەن بویان ، بی‌گومان ئەو پیغەمەرانـــە ، درוودی خوایان لی بی ، بەساغی‌و ئەمینی ، دەستووری خوایان گەیاندووە بە ئادەمیزاد •

ئیمانو باوەر بە پیغەمەران بەوە دیتەجی کە باوەرمان بەچەند شتیك ببی :(یەکەم) ئەو پیغەمەرانە چەن پیاویکی خاوەن شەرافەتو،

خاوەن خووو رەووشتی بەرزن ، بەجوری کە لە زەمانی خویان لــە باقی ئادەمیزاد بەرزترو بەئەخلاقتر بووون • (دووهەم) ئــــــەو پیغەمبەرانە ، هەروەکو خووو رەووشتی نەفسی‌یان بەرز بــــووە ، شیوەو سیمایشیان جوان بووەو ، لەو نەخوشی‌و خەوشانە ، کـــە تریزیان لی ئەکری ، پاك بوون •(سی‌هەم) ئەو پیغەمبەرانە چ لەپیش پیغەمبەرایەتی‌و ، چ لە پاش پیغەمبەرایەتی‌یان ، لە گوناح‌و تاوانــی گەورە پاك بوون ، هەروەها ، لەپاش پیغەمبەرایەتی ، لە تــــاوانی بچووکی عەمدی‌و دەسەقەست دوور بوون • (چوارەم) ئــــــەو پیغەمبەرانە ، بە راستی‌و بەئەمانەت ، هەرچی خوا ئەمری کــردووە پی‌یان کە بیگەیەنن بە خەلك ، بە بی‌کەم‌و زیاد گەیاندوویانە بـــــە ئوممەتەکەیان • (پینجەم) ئەو پیغەمبەرانە قەدریان لای خوا ، لـــە مەلائیکە گەورەترەو ، پایەیان بەرزترە •

براکانم ! بزانن : هەرکام لەم پیغەمبەرانە ، کە ئەمریان پی‌کراوە تەمی‌ی ئادەمیزاد بکەن‌و شەریعەتەکەیان بگەیینن بە خەلك ، ئەوە بە (رسول) ناو ئەبری ، واتـــە : رەوانەکراوو فوروستادە بو تەربیـــەو ئاموژگاری‌ی ئادەمیزاد ، وە هەرکامیان ئەمریان پی‌نەکراوە بەگەیاندنی شەریعەت بەخەلك ، ئەوە بە (نبي) ناوئەبری ، واتە : پیغەمبەری پایەبەرز ، بەلام روانە نەکراوە بوسەر ئادەمیزاد ، لە هـــــــەندی ریوایەتدا ژمارەی ئەمانە ئەگاتە دووسەدو بیست‌و چوار هەزارو ، ژمارەی پیغەمبەرە رەوانەکراوەکان ئەگاتە سی‌صەدو ســـیانزە •• ئەوانەیان لە قورئانا ناویان هەیە بیست‌و شەش کەســـــن : ئادەم ، ادریس ،نوح ،هود ،صالح ،ابراهیم ،لوط، اسحاق، اسماعیل ،یعقوب، یوسف ، ایوب ، ذو الکفل ، الیاس ، الیسع ، یونس ، شعیب ،موسا، هارون ، داوود ، سلیمان ، زکریا ، عزیر ، یحیی ، عیسا ، محمد ، سەلامی خوایان لی بی ، وە لە حەدیثا ناوی یوشع‌و ، اشموئیل‌و ، شمعون هەیە • لە ناو هەموو ئەمانەدا ، پینج کەسیان زەحمەتیان زور بووە لە گەیاندنی شەریعەت‌داو ، مەشهوورن بــە (اونوا العزم) ، ئەمانە

حەرزەتی نوحو ابراهیمو موساو عیساو محمدن ، دروودی خوایان لی‌بی‌،وە لە حەدیثەوە دەرکەوتووە بومان کە پیغەمبەرانی(اولو العزم) لە پیغەمبەرە مورسەلەکانی‌تر گەورەترن ، هەروەها پیغەمبەرە مورسەلەکان لە غەیرە مورسەلەکان گەورەترنو ، حەزرەتی محمد ، دروودی خوای لی بی لە هەموو ئەم پیغەمبەرانە گەورەترە بە چەند دەلیل • (یەکەم) ئەم ذاتە رەوانە کراوە بوسەر جنو انسو بوسەر هەموو ئوممەتیك لە عەرزا چ عەرەبو چ عەجەم چ رومو چ غەیری ئەوان ، بەلام غەیری ئەو لە پیغەمبەران هەریەکی تەنها بو ئوممەتیك رەوانە کراوە • (دووەم) هەر پیغەمبەریك رەوانە کراوە شەریعەتەکەی لە ماوەییکدا دەوامی کردووەو لەپاشدا بە هاتنی پیغەمبەریکی‌تر دینەکەی حوکمی نەماوە ، بەلام دینی حەزرەتی محمد (صلی اللە علیە وسلم) دەوام ئەکات هەتا دنیا دنیایەو لەپاش ئەو پیغەمبەری‌تر نایەت • (سی‌هەم) موعجیزەی هەرپیغەمبەری هەر لە ماوەی ژیانی خوی‌دا بووەو لە پاش وەفاتی نەماوە ، بەلام موعجیزەی حەزرەتی محمد (صلی اللە علیە وسلم) ، کە قورئانی پیروز یەکیکە لەوان ، دەوام ئەکات بە دەوامی قورئانو قورئانیش دەوام ئەکات بە دەوامی دنیا • (چوارەم) لە قورئانا هەیە کە خوای گەورە هەر پیغەمبەریکی رەوانە کردووە لەپیش پیغەمبەری ئیمەدا پەیمانی لەگەل کردووە ئەگەر ئەو ذاتە کەوتە زەمانی رەوانەکردنی پیغەمبەر ، صلی اللە علیە وسلم ، ئیمانی پی‌بهینی‌و یارمەتی‌ی بداتو بەپی‌ی توانای خوی تی‌بکوشی بو رەواجو هیزی دینی حەرزەتی محمد (صلی اللە علیە وسلم) • (پینجەم) : بە نەصصی ئایەت ئوممەتی پیغەمبەر (صلی اللە علیە وسلم) لە هەموو ئوممەتیکی‌تر گەورەترن ، وە دیارە ئەمەش لەبەر ئەوەیە کە پیغەمبەرەکەیان لە هەموو پیغەمبەریکی‌تر گەورەترە • جا لەسەر ئەم ئەساسەیە کە خوای گەورە لە قورئانا فەرموویەتی بە پیغەمبەر ، صلی اللە علیە وسلم ، (انا ارسلناك رحمة للعالمین) یانی : ئیمە تومان ناردوە بە رەحمەت بو

هەموو عالەم ، یانی بو جن‌و انس‌و بو هەموو ئوممەتیکی دنیـا وه بو هەموو زەمانیك‌و بەهوی کتیبیکەوه که موعجیزەیەکـی پایەداری نەبراوەیەو بو لای ئوممەتیك که له هەموو ئوممەتیك باشتره •

× × ×

الحمد لله ثم الحمد لله • الحمد لله الذى خلق الانسان وكرم ، وعلمه من فضله ما لم يعلم • احمـده واشـهد ان لا اله الا الله وحـده لا شريك له الرب الاكرم ، وان سيدنا ومولانا محمدا عبده ورسوله الى كافة الامم • اللهم صل على سيدنا ومولانا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه في الطريق الاقوم وسلم تسليما ، خصوصا على سادة ديننا ذوي القدر العلي والفخر الجلي ابي بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشـرة رضي الله تعالى عنهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسي الخاطئة اولا بتقوى الله وطاعته ، فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون •

ايها الاخوان ! من اركان الايمان الايمان بالانبياء والمرسلـين • قال تعالى : (كل آمن بالله وملائكته وكتبه ورسله لا نفرق بين احد من رسله) • وقال : (ما كان محمد ابا احد من رجالكم ولكن رسول الله وخاتم النبيين ••) واعلموا ان الله تعالى منذ ان خلق البشـر ما اهمل امرهم بل اختار لهم من انفسهم رجالا ممتازين فى الحسب والنسـب سالمين عن كل عيب منفر وعن كل وصمة تخالف الحسـب والادب معصومين من الذنوب الكبائر قبل النبوة وبعدها وكذلك من صغائرها بعدها عمدا ، فبلغوا ما اوحي اليهم الى بني قومهم من العجم او العرب • وسيدنا محمد ، صلى الله عليه وسلم ، خاتمهم ، وقد بعث الى كافـة الثقلين من الجن والانس والى الانس كافة ، وايـده الله بالآيـات الباهرات والمعجزات القاهرات ومنها القرآن الكريم المعجز بسورة منه فصحاء الانام بعد ان اجتهدوا لمعارضته بكل تعب ، وشرفه على اخوانه بان اخذ منهم الميثاق لنصرته واتباعه ان ادركوه ، وختم بشريعته الغـراء

سائر الشرائع وابقاها الـى آخر الزمان صالحة لكل قوم وامة في اي عصر ومكان ، وجعل امته خـير امة اخرجت للناس ، فاتقوا ربكـم لتكونوا من خيرة هذه الامة • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ، تلـك آيات الله نتلوها عليك بالحق وانك لمن المرسلين •• نبهنى الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين آمين •

خوتبەی دووەم بومانگی ربیـع الاول

برا خوشەویستەکانم

پیروزباییتان لیٔەکەم بەبونەی یادی لەدایكبوونی پیغەمەری سەربەرزی ئاخرزەمان حەزرەتی محمد المصطفی ، صلی الله علیـه وسلم ، کە لە شەوی دووشەممەی دوازدەهەمی ئەم مانگەدا نزیکـی بەرەبەیانی ریکەوتی روژی بیستی مانگی نیسانی رومی لە شـاری مەککەدا لەدایك بووە ، وە بەقودومی پیروزی خوی جیهانی رووناك کردەوە ، وە بەم بونەوە باسی هەندی لە میژووی ئەم ذاتە گەورەتان بوئـەکەم •

ئەم ذاتە ناوی محمد کوری عبداللەی کوری عبدالمطلبی کوری هاشمەو دایکی ناوی ئامینەی کچی وەهەبی کوری زەهرەیەو رشتەی نەسەبی ئەگات بە حەزرەتی اسماعیلی کوری حەزرەتی ابراهیمـی خلیل ، درودی خوایان لی‌بی • ئەم پیغەمەرە سەروەرە لە شـاری مەککـەدا چواردە قەرن لەمەوپیـش هاتوەتە دنیـاوە ، وە پیش لەدایكبوونی باوکی وەفاتی کردبوو ، وە کە لە دایكبوو عبدالمطلبـی باپیری ناوی‌نا (محمد)• لە باپیریان پرسی بوچی ئەو ناوەت بودانـا لەگەل ئەوەدا ئەو ناوە لە ریزی نەتەوەی ئیوەدا نی‌یـە ؟ لە وەلامدا وتی : بەئومیدی ئەوە کە ئەوەندە سەربەرز بی مەدح‌و ستایش بکری لە عەرزو لە ئاسماندا • بە راستی‌ی خوای گەورە ئومیدو ئاواتەکەی هینایەدی • لەپاش ماوەیکی کـەم ژنانی عەرەب ، وەك هەمـوو سالانی‌تر ، هاتن بو شاری مەککە کە منالی گەورەمالەکان بە شیوەی

دایەنی بیەن بو دەشتو بەخیویان بکەن ، ژنیکی حلیمە ناو لە هوزی (بنی سعد) حەزرەتی برد بو دەشت تا ماوەی شیرخواردنی تەواوبوو ، وە لەپاش ئەوەش سالیکیتر هەر لەوی مایەوەو ئەنجا هینایانەوە بـو مەککە بو مالی باپیریو تا لەحەیاتدا بوو لای ئەو بوو • باپیـری پیش‌مردنی وەصیەتی کردبوو بو ابوطالب کە بەخیوی بکات ، وە فعلا ابو طالب کە مامی بوو وە باوکی حەزرەتی علی بوو بەخیوی کرد هەتا پی‌گەیشت • حەزرەت لە ماوەی پی‌گەیشتنیا بە ئەندازەیەك ئەخلاقو رەووشتی بەرز بوو ناوی دەرکردو ، ئەوندە پاكو راست بوو بـە (ئەمین) ناوبانگی دەرکـرد ، وە لەگەل مامیدا (زبیر)ی کـوری عبدالمطلب جاریك بەتیجارەت رویشتووە بو ولاتـی (یەمەن) ، وە ابوطالبیش جاریك لەگەل خویا بردی بوشام ، بەلام کە گەیشتـە شاری (بصری) ، لەسەر قسەی عابیدیك کە لەوی بوو وە بەنیشانە عەلامەتدا پیغەمـەری ئەناسی ، هینایەوە بو مەککە نەوەك لـە دیمەشقی شامدا جولەکە بیناسنو بیکوژن • لەبەر ئـەوە کـە بـە ئەمانەتو جوامیری ناوی دەرکرد (خدیجە)ی کچی (خویلد کە ژنیکی بەحورمەتو خاوەن‌مال بوو پارەی دایەدەستو چەند جار رویشت بو تیجارەت بو سنووری شامو ، پاش ئەم سەفەرانە حەزرەتی خدیجەی مارەکردو لەو کاتەدا حەزرەت لە تەمەنی بیست و پینج سالیدا بوو •

پاش ئەوە ئەم ذاتە روژ بە روژو مانگ بە مانگو سال بە سـال وەزعی بەرز ئەبوەوە هەتا گەیشتە تەمەنی سیو پینج سالی ، لـەو کاتەدا هوزی (قریش) مالی کعبەیان تەعمیر کردەوە ، وە لەسەر دانانی بەردی مەشهوور بە (حجر الاسـود) لەناوخویانا تیكچوون هـەر کەس ئەیویست خوی بەردەکە دابنی • وە لەناو خویاندا قەراریاندا هەر کەس لە دەر گای حەرەمەوە هاتە ژوورەوە بیکەن بەحەکـەم • واریككەوت لەوکاتەدا حەزرەت ، صلـی الله علیە وسلم ، هاتـە ژوورەوە بویە کردیان بە حەکەم ئەویش ئەمری کرد بەرمالیکیان هیناو بەردەکەیان لەناودا داناو ئەمری فەرموو بەو کومەلەی کە ناکوك بوون

هەریەکی بنەویت لە گوشەییکی بەرماڵەکەو بەرزی بکەنەوە • بەم شیوەیە بەردەکەیان بەرز کردەوەو حەزرەت خوی بەردەکەی لەناو بەرماڵەکەدا هەلگرتو لە شوینە تایبەتی‌یەکەی‌دا دای‌ناو دای‌مەزراند• بەم‌جورە نیزاعی ئەوانی چارکردو خویشی پایەی دانانی بەردەکەی وەرگــــرت •

ئیتر حەزرەت خووی‌دایە بیرکردنەوە لــە عــەرزو ئاسمــــانو لەوکەسەی ئەمانەی دروست کردووەو بریاری‌دا کە نابیت ئەم جیهانە وەها بی‌ســەروبەر بی‌و نابیــت دارو بەرد بپەرستــرین ، وە نابی ئەم ئادەمیزادە روژیك نەبینی کە پاداش‌و تولەی کردەوەی خوی تیـــادا وەربگریت ، وە لە هەموو سالیکدا مانگیك ئەرویشتە ئەشکەوتیکەوە لای شاری مەککە کە مەشهوورە بە ئەشکەوتی (حراء) ، وە لەویــدا خەریکی وردبوونەوەو بیرکردنەوە بوو • لەسەر ئەم حالە دەوامی کرد هەتا تەمەنی بوو بە چل‌سال • لەشەش‌مانگی ئەووەلی ئەوســـالەوە وەزعی وای‌لی‌هات هەر شتیکی لە خەودا چاوپی‌ئەکەوت وەکو روژی رووناك ئەهاتەدی• لە مانگی رەمەزانی ئەم‌سالەدا روژی لە ئەشکەوتی (حرا)دا بوو خوای گەورە حەزرەتی جبرائیلی نارد بولای‌و لەپاش ئەوە کە سی جار توند حەزرەتی وشاردو ئەمری پی‌کرد بخوینی‌و ئەویــش ئەیفەرموو من خوێندەوار نیم ، چەند ئایەتیکــی قورئانی بەســەردا خویندەوەو بوو بە پیغەمبەری خوا بو شارەزاکردنی جــن‌و انس بو ریگەی بەختیاری‌و پیروزی‌ی هەردوودنیا •

ئەم ذاتە پایەبەرزە ، بولەندمەقامە ، لەپاش ئەمە ماوەی سیــانزە سال لە شاری مەککەدا مایەوەو ئایینی پیروزی ئیسلامی بلاو کردەوەو گەلیك بەلاو ئازارو بیزاری‌و تانەو غەریبی‌و مەینەت بەسەر خــوی‌و هاوریکانیدا هات‌و لەبەر رەزای خوا هەمووی قبول کرد وە لە تەمەنی پەنجاوسی سالیدا خوای گەورە سەربەرزی کرد بە پایەی (معراج)و ، نویژی پینج فەرزەی لەسەر خوی‌و ئوممــەتی فەرز کرد ، پاش ئەوە خوای گەورە ئەمری پی‌فەرموو کە کوچ بکات ، ئەویش لە مەککەوە

کوچی کرد بو شاری مەدینە ، وە لەوی بەهیز بووو ، هاوریکانی لی‌ی گرد بوونەوەو ، دە سالیش لـەویدا ژیا ، وە لەم‌ماوەدا ولاتی (حجاز)و (یەمەن)و سنووری شام‌و ولاتی (بحرین) هەموو بـە دینی ئیسـلام موشەررەف بوون‌و لە ئاخری سالی ژیانیدا لەگەل کومەلیکی زور لە یارانی حەجی کردو هاتەوە ، وە لە تەمەنی شەست‌وسی سـالی‌دا لـە شاری مەدینە وەفاتی‌کرد •

ئەمجار ئیوەش خوتان‌و غیرەتتان بو ئەوەی بەهەموو جوریـك لەکردەوەی موسولمانانەو عەقیدەی بەهیزو رەوشتی باشی حەزرەت‌دا تبکوشن‌و لەم‌مانگەدا بو یادکردنەوەی حەزرەت ، درورودی خـوای لی بی ، بەپی‌ی توانا مەولوود بکەن‌و مەولوودنامە بخویننـەوە ، وە جەژن بکەن‌و موسولمانان بەتایبەتی ئەوانەی بی‌دەستن دلشاد بکەن •

× × ×

الحمد لله • ثم الحمد لله • الحمد لله الذي نور الارض والسـماء بطلوع شمس طلعة فخرا لانبياء والرسل الكرماء • احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له ، وان سيدنا محمدا عبده ورسوله سيد العلماء والرحماء والكرماء • اللهم صل على سيدنا محمـد وعلى آلـه وصحبه واتباعه باحسان الى يوم الدين ، خصوصا على سادة ديننا ذوى القدر العلى والفخر الجلى ابى بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشـرة ، رضى الله تعالى عنهم اجمعـين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! في مثل هذا الشهر المبارك ربيع الاول ، وعند طلوع الفجر من ليلة الاثنين الثانى عشر منه ، سطع نور السعادة من افق العالم ، وطلعت شمس الرحمة الالهية علـى الكائنات وهى شمس حقيقة سيدنا محمد المدنى المكى القرشى من ولد اسماعيل بن ابراهيم الخليل • نعم طلعت فأمحت ظلام الاوهام وشكوك الكفر والعناد وعبادة الاوثان والاصنام ، وبدلها بتوحيـد الله سبحانه

وتوجيه الناس الى الحقيقة والاخلاق العالية من الصدق والصبر والصفاء والشجاعة والغيرة والمروءة والكرم والجود والترحم والشفقة والوقار والسكينة وطمأنينة القلب بذكر الله ، وبارشادهم الى الايمان بالله وملائكته وكتبه ورسله وباليوم الاخر وبالقدر خيره وشره ، والى العبادة الخالصة من الصلاة والصيام والزكاة وحج بيت الله الحرام ، وجعل عنوان المسلم كلمتي الشهادة فهنيئا لنا ولكم بهذه الذكرى المباركة وعليكم بالاقتداء برسول الهدى واحياء ذكرى مولده ، والعمل بما اتى به واتاه لعلكم تفلحون • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم «وما ارسلناك الا رحمة للعالمين • ايهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين آمين •

خوتبەی سیھەم بو مانگی ربیع الاول

برا خوشەویستەکانم !

وەکو باسمکرد قورئان کەلامی خوایەو دەستووری میللەتی ئیسلامە • ئەوەش بزانن کە قورئان شەش ھەزارو شەش صەدو شەصتوشەش ئایەتە ، وە کاتی کە ئایەتیك یا چەند ئایەتێك ئەھاتە خوارەوە بو حەزرەت ، صلى الله عليه وسلم ، ئەیخویندەوە بەسەر ئەصحابەکانیداو ئەوانیش لەبەریان ئەکردو ئەوکەسانەیان کە نووسینیان ئەزانی لەسەر تەختەی دارخورماو تاتەبەردی سافو بالەکەشانی حەیوان ئەیاننوسییەوە ، چونکە لەوکاتەدا لە ولاتدا کاغەز نەبوو ، وە حەزرەت ، صلى الله عليه وسلم ، بە فەرموودەکانی خوی‌و بە کردەوەو رەفتاری خوی مەعنای قورئانی بو ئەصحابەکانی روشن ئەکردەوە • کەواتە دینی ئیسلام‌و دەستووری شەریعەت بریتییە لە قورئان‌و حەدیث یانی کردەوەو فەرموودەی حەزرەتی پیغەمبەر • وە ھەر ئایەتیك کە ئیمە بەتەواوی تیی نەگەین ئەبیت بەھوی فەرموودەو کردەوەی پیغەمبەرەوە لیی تیبگەین ، وە عەقیدەو رەفتاری حەزرەت‌و ئەصحابەکانی شاریگەی رزگارییەو

هەرکەس لەو ریگەیە لابدا گومراهە •

لەپاش وەفاتی حەزرەت ﷺ صلی الله علیه وسلم ، ابوبکری صدیق بوو بە خەلیفەو جیگەنشین‌و ئەمری کرد قورئانیان بەتەواوی لەسەر پیستی ئاسك نووسی‌یەوەو لای حەزرەتی ابوبکر مایەوەو لەپاش ئەو لای حەزرەتی‌عمرو لەپاش ئەو لای حەزرەتی حفصەی حەرەمی حەزرەت مایەوە ، وە کاتیك کە نورەی خەلافەت‌و جیگەداری‌ی گەیشتە حەزرەتی عثمان ، خوای‌لی‌رازی‌بی ، کومەلیك لە ئەصحابەی دیاری کردو هەموو قورئانیان بەشیوەیەکی تایبەتی شەش جار نوسی‌یەوەو ، یەکیك لەو شەش نوسخانەیان نارد بو شاری مەککەی موکەررەمەو یەکیك بو میصرو یەکیك بو شام‌و یەکیك بو بەحرەین‌و یەکیك بو کووفەو یەکیکیان لە شاری مەدینەدا هیشتەوە • لەو روژەوە تا ئیمرو هەموو موسولمانان لەسەر ئەم‌شیوە ماونەتەوەو لە قورئان‌دا حەرفیکیان زیادو کەم نەکردووە • ئەمەیش موعجیزەی قورئانە •

لەپاش وەفاتی حەزرەت ، دروودی خوای لی‌بی ، پینج خەلیفە بە ریز لە جیگەی‌دا دانیشتن (یەکەم) حەزرەتی ابوبکری صدیق (دووەم) حەزرەتی عمری کوری خطاب (سی‌هەم) عثمان کوری عفان مەشهور بە ذی‌النورین (چوارەم) حەزرەتی علی کوری ابو طالب (پینجەم) حەزرەتی حسنی کوری علي ، وە بەسی‌سال ماوەی جیگەداری‌ی ئەم ذاتانە تەواو بوو ، وە ئەمانە لەسەر دەستووری قورئان‌و حەدیث بە حەق‌و عەدالەت رەفتاریان کردووە • لەپاش ئەمانە خەلیفەکانی‌تر پیاوی باش‌و عادلیان تیدابووەو پیاوی ناعادلیشیان تیدا بووە تا ئیمرو ••

لەپاش زەمانی ئەصحابەکان زانا گەورەکانی ئیسلام بو پاراستنی ئیسلام ، فەرموودەکانی حەزرەت‌و کردەوەکانی‌یان نوسی‌یەوەو لەگەل قورئانی پیروزدا کردنیان بە سەرچاوەی ئایینی ئیسلام‌و لە هەموو لاییکەوە ئەحکام‌و ئادابی دینیان لی‌وەرگرت ، وە چوار زانای زور

گەورە لەبەر رووناکیی قورئانو حەدیت‌دا هەموو ئەحکامی دینــی ئیسلامیان نووسیی‌یەوە (یەکەم) ئیمام أبو حنیفە (دووەم)ئیمام مالك (سیءهەم) ئیمامی شافعی (چوارەم) احمدی کوری حنبل ، خوایان لی رازی‌بی • ئەمانە هەموویان لە ئەحکامی أصولی دین‌و لە زوربــــەی ئەحکامی فەرعیي‌دا وەکو عیبادات و موعامەلات هاوقەولن‌و یەك‌بیرن • بەلام لە هەندی ئەحکامی فەرعی‌دا بیرو رایان جیایە • لەبەر ئەوە کە هەندی حەدیث لای هەندیکیان ثابت نەبووە • لەگەل ئەمەشدا چونکە حەقیقەت لە عیلمی خوادایە ئیمە ئەمانە هەموو بـــە ئیمامی حــەق ئەزانین‌و هەرکەس دوای هەرکامیان بکەوی باشەو لەسەر حەقە ، وە هەرچی موسلمانانی ئەهلی سوننەت‌و جەماعەت لە دنیادا هەیە تبیعی ئەم‌چوار ئیمامەن • وە ئیمەکە میللەتی کوردزمانین زوربەمان لەســەر مەذهەبی ئیمامی شافعین کە ناوی محمدو کوری ادریسەو ئەرواتەوە سەر رشتەی حەزرەت لە نەسەب‌دا ، وەعەقیدەمان وایە کە شــیخ ابو الحسنی ئەشعەری‌و أبو منصوری ماتریدی ئیمامی ئیعتیقادی هەموو موسولمانانن ، وە عەقیدەمان وایە کە ئوممەتی پیغــــەمەر ، صلی الله علیە وسلم ، لە ئوممەتی هەموو پیغەمەرەکانی‌تر گەورەترن ، وە لــە ناو ئەم ئوممەتەدا ئەصحــــابەکانی پیغەمەر لە باقی ئوممەتەکــــە گەورەترن ، وە ئەهلی هەر چەرخی لە ئەهلی چەرخی دوایی گەورەترن، وە لە ناو ئەصحابەکان‌دا (عشرەی مبشرە) یەعنی ئەو دەکەسە کــــە حەزرەت مژدەی بەهەشتی پی‌داوون لە باقی‌یەکان گەورەترن • ئــەو دەکەسە : ابوبکرو عمرو عثمان‌و علی‌و ابوعبیدەو عبدالرحمانی کوری عوف‌و ،سعدی‌کوری ابو وقاص‌و،سعیدی کوری زیدو،طلحەو زبیرن، • خوایان لی‌رازی‌بی • وە تەرتیبی گەورەییی خەلیفەکان بە تەرتیبــی دانیشتن‌و خەلافەتیانە • وە بە نەصصي ئایەت گەورەیی‌و کەرامەت لە ئیسلام‌دا بەپیی (تقوی)و فەرمانبەرداریی خوای گەورەیە، مەعنی هەرکەس عەقیدەی چاکترو رەفتاری پاك‌ترو خووو رەوشتی بەرزتر بی ئەوکەسە لەناو ئوممەت‌دا گەورەترە ، وە باوەرمان هەیە بە کەرامەتی

ئەولیاو پیاوچاکان ، بەلام شەرتی ئەم کەرامەتە ئەوەیە ئەو شەخسەی کەرامەتەکەی هەیە لە عەقیدەو رەفتاردا بە میزانی شەریعەتی بەرزی ئیسلام رەفتار بکات ، ئەگەرنا هەرکەس بەپیچەوانەی شەرع رەفتار بکات نەك تەنها بە صالحو وەلی ناناسریت بەلکو بە فاسقو پیــــاو خراپ ئەدریتە قەلەم ، وە هەرکەس لە ناو موسولمانانداییو نویــژ بکاتو روژوو بگریت لەگەلماندا و رەفتاری موسولمانانە بیت ئـــەوە ئەهلی قیبلەیەو بە موسولمانی ئەزانین •

× × ×

الحمد لله • ثم الحمد لله • الحمد لله الذي جعل القرآن امــامــا للمسلمين ، وجعل بيان رسوله محمد ، صلى الله عليه وسلم ، تبيانا للقرآن وميزانا لاحكام الدين ، احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له ، وان سيدنا محمدا عبده ورسوله الرحمة للعالمين • اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه والتابعين وسلم تسليما ، خصوصا على سادة ديننا ذوي القدر العلي والفخر الجلي ابي بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسي اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • أيها المؤمنون ! قال سبحانه وتعالى ان هذا القرآن يهدي للتي هي اقوم • وقال تعالى ، ونزلنا عليك الذكر لتبين للناس ما نزل اليهم • دلت الآية الشريفة الاولى على ان القرآن هو الدليل الاعظم والمرشد الاقوم للطريقــــة المستقيمة التي يجب ان يمشي عليها المسلمون ، وهذه الطريقة هي اقوم الطرق ، كيف لا ؟ وهي من مدلولات الكتاب الذي لا يأتيه الباطل من بين يديه ولا من خلفه تنزيل من حكيم حميد • ودلت الآية الثانية على ان بيان القرآنوتفسيره وتوضيحه وارشاد الانام الى مغزاه موكول الى حضرة الرسول الاكرم سيدنا محمد ، صلى الله عليه وسلم ، كيف لا ؟ وهو صاحب الوحي والشريعة والدين واليه وكل امر ارشاد العباد في الارض بتأييــد رب

العالمين ، فالدين الاسلامي اذن هو القرآن العظيم وحديث الرســـول الكريم وطريقه القويم ، واعمال الاسلام وعقائده واخلاقه هي التي كان عليها الرسول وصحبه الكرام ، وهي دأب الفرقة الناجية التي هي على ما عليه النبي ، صلى الله عليه وسلم ، واصحابه ، وهي المعروفـة بآداب السنة والجماعة عندنا معاشر المسلمين ، وعليه نعتقد ان دين الاسلام هو القرآن العظيم والحديث الكريم ، وان امة النبي خير آمـة اخرجت للناس ، وان الاصحاب الكرام خير تلك الامة المرحومة ، وان كل قرن خير من القرن التالي بالتعميم ، وان الخلافة ثابتة بالترتيب الذي درج عليه الاسلام ، وان الافضلية للخلفاء على ذلك النهج القويم ، ونعتقد ان دين الاسلام هو دين المبدأ العام الشامل ، وان الفرد يكرم بميزان علاقته بالدين من حيث العقيدة والعمل والخلق السليم ، وان الائمة المجتهدين الكبار على الحق وكل من اتبع أيا منهم فهو آخـذ بطريق النجاة من العذاب الاليم ، ونحترم الصالحين والعلماء العاملين ، ونعتبر اهل القبلة من المسلمين ، ولا نكفر احدا ما لم يخالف شيئا من ضروريات الدين • هذه عقيدتنا التي أخذناها من القرآن والحـــديث مقتبسة من الائمة الكبار لا سيما الشيخ ابي الحسن الاشـعري وابي منصور الماتريدي ، رضي الله عنهما وعن الباقين اجمعين • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم • ولقد جئناهم بكتاب فصلناه على علم هدى ورحمة لقوم يؤمنون • نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني وياكم تحت لواء سيد المرسلين آمين •

خوتبەی چوارەم بو مانگی ربیع الاول

برا خوشەویستەکانم !

یەکیك لە ئەرکانی ئیمان ئیمانو باوەرە بە هاتنی روژی قیامەتو روژی هەستانەوە بو حەشرو روژی پاشەروژ • روژی قیـــامەت بریتییە لەوکاتە کە خوای گەورە ئەیهینێتەدی لەپاش فـــەوتانو دوایی هینانی ئەم دنیایە، جا وەکو خوا لە قورئانی پیروزا فەرموویەتی:

خوای گەورە ئەمر ئەکات بە اسرافیل کە فووبکات بە (صور)داو
هەرچی گیانلەبەرە ئەمرن مەگەر ئەو مەلائیکانە کە خوا مەیلی لەسەر
مانەوەیانە ، وە هەرچی کیو هەیە لەسەر عەرز ئەبن بە توزو.ئەرون بە
عاسمانا وە ئەم عەرزە ساف ئەبی بەجوری کە بەرزیو نزمی تیـــدا
نامینیو ، ئەستیرەکانی ئاسمان دائەوەرین بە فەزای (جیهانداو) مەحو
ئەبنەوەو نووری روژو مانگ نامینی ، وە لەوکاتەدا رووناکیی جیهان
بە روژو مانگ نیە بەلکو بە نوریکە کە خوای گەورە دروستی ئەکات
لە عالەمدا ، ئەنجا خوای گەورە فەرمان ئەدات بە (اسرافیل) بو جاری
دووەم فوو ئەکاتەوە بە (صور)دا وە هەموو گیانلەبەریکی موکەڵەف
لەسەر وەزعی پیشووی دنیایان زیندوو ئەکرینەوە ، وە بـــەهوی
فریشتەوە ئەدرینەبەر بو مەوقیفو چاوەریکردنی حیسابی کردەوەی
چاکەو خراپە، وە خوای گەورە پیغەمەرەکان حازر ئەکاتو پرسیاریان
لیئەکات کە ئوممەتەکەیان چون بوون لە دنیاداو رەفتاریان چیبووە،
ئەوانیش بەپیی رەفتاری خویان عەرزی بارەگای خوا ئـــەکەنو
شایەتییان لیئەدری • جا میزانی کیشانەی کردەوە دیتە پیشەوە ،وە
پاش ئەوە ئەمرئەکریت کە هەموو رابوورن بەسەر پردیکدا کـــــە
مەشهورە بە پردی صراطو بەسەر دوزخدا راکیشراوە • جـــا کاتیك
گەیشتنە سەر پردەکە ئەوانەی بیتاوانن هەندیك وەکو بەرقو هەندیك
وەکو باو هەندیك بەوینەی سواری ولاخی خوشرەو تیپەر ئەکەن،
ئەوانەش کە تاوانبارن لە پردەکەوە ئەکەونە خوارەوە بـــو دوزەخو
ئەوانەیان کە خاوەن ئیمانن بەپیی تاوانی خویان سزا ئەدرینو ئەنجا
ئەکرینەدەرەوەو ئەوانەش کە بیئیمانن لە دوزخدا بەدەوام ئەمیننەوە ،
ئەنجا کاتی کە بەهەشتییەکان رەوانەکران پیش ئەوە بگەنە بەهەشت
ئەرونە سەر حەوزی حەزرەتی محمد ، صلی الله علیه وسلم ، کـــە
مەشهورە بە (حوض المورود)و ئاوی لی ئەخونەوە • هەرکەس لەو
ئاوەی خواردەوە هەرگیز تینوویناییتو ، ئیتر هەر ئاویكو هـــەر
شەرابیك لە بەهەشتدا ئەیخونەوە هەر بو خوشیو لەزەتو رابواردنە•

براكانم ! ئەمە باسیكی كورت بوو دەربارەی قیامەتو پیویستە هەموو موسولمانیك باوەری‌بیت بەو روژە ، وە ئەگەر كەمیك بـە راستی ورد بینەوە ئەزانین ئەم دنیایە بە عەرزو عاسمانو هەرچی لە ناویاندا هەیە وەكو شتیكی سووكی بچووك وایە لە مشتی كەسیكی بەهیزدا بەهەر جوری خوا خواستی لی بی هەلی‌ئەسوورینی وە تیك‌دانی ئەم دنیایە لای هیزو توانای خوای گەورە زور ئاسانە ، وە خـوای گەورە فەرموویەتی : ماوەی هاتنی قیامەت وەكو ماوەی ئیشارەتی چاوە بەلكو لەوەش كەمترە ، وە حەزرەت ، صلی اللە علیە وسـلم ، فەرموویەتی : لەو كاتەدا قیامەت دیت وا ئەبیت یەكیك پیالە شیریكی وابەدەمەوە فریا ناكەویت بیخواتەوە ، وە یەكیك لە بازاردا پارچەیەك ئەپیوی فریا ناكەوی تەواو پیوانەی بكات بو كریار ، وە یەكیـــك خەریكە حەوز پاك ئەكاتەوە فریای ئەوە ناكەوی لە حەوزەكە بیتــە دەرەوە قیامەت بەسەریا دابیت •

وە بەراستی ئەو پەروەردگارە كە ئەم ریزی عەرزو ئاسمانو ئەستیرانەی لە نەبوونەوە دروست كردووەو بەدریژایی زەمان هەریەكی بە یاسای دیاری خوی ئەسووریتەوەو شیوەی خوی ون ناكات ، وە ئەم مانگەی بەم نەوعە دروست كردووە كە لەهەرسیی روژیكـدا بـــە چەند شیوە لە بەرچاوی ئیمەدا ئەگوری‌و ئەرواتەوە ســـەر دوخی جارانی ، وە ئەم روژە نوورانی‌یە هەلگیرساوەی دروست كردووە كـە دووصەدو چل‌و هەشت هەزار ئەوەندەی عەرزەو بوخوی ئەسروتی، وە ئەم هەمووە شتی‌جوانەو ئەم هیزە گەورەی لە لەشی ئادەمیزادا دروست كردووە • بەلی ئەو پەروەردگارە ئەتوانی ئەمانە لابەریت‌و عالەمیكی‌تری جوانتری نەبراوە دروست بكات بوئەوەی هەركەسیك لە ژیانی دنیادا خەریكی چ‌كردەوەییك بووە لەسەر وینەی كردەوەكەی ئەنجام‌و تولەو پاداش وەربگریت ، بەلكو ئینسان ئەگەر كەمیك بـە عەقل‌و فكریكی رووناك سەیر بكات ئەزانیت كە پاداشی كردەوە ئەبی هەر بیی• تەماشائەكەین دووكەس هەن یەكیكیان لەماوەی ژیانی خوی‌دا

هەرگیز زیانی بو کەس نیە وە لە زاتی خوی‌دا بە ئارامی‌و پاڵی بەری، وە هەرچەند توانای هەبی بە دڵو بە دەم‌و بە دەست‌و بە ماڵو پایە خزمەتی موسولمانان ئەکات ، وە یەکیکیان ماوەی ژیانی خوی ئەبریتەوە بە ئیشی نابارو زیان گەیاندن بە خەڵك‌و بە کوشتن‌و برین‌و ناموس بردنەوە خەریکەو هەتا ماویشە ئازاریکی وەها فایینی ببیت بە پاداشی کردەوە نابارەکانی • هەرگیز عەقلی ساغ باوەر ناکات کە یەکەمیـــان روژیك نەبینیت بە جەزای کردەوە باشەکانی خوی بـــگات ، وە دووەمیشیان بە ساتیکی وەها نەگات کە توڵەی ئەو کردەوە خراپانەی خوی ببینی ! وە ئەمە دوورە لە دەستووری حیکمەتی پەروەردگاری عالەم • بویە خوای گەورە لە ئایەت‌دا فەرموویەتی دەستووری ئایینی ئیسلام لەسەر تەقازای عەقلی رووتە ، وە ئینسان وەها دروست‌کراوە بە فیترەتی خوی دان‌بنیت بە بوونی پەروەردگارداو باوەربکات بەوە کە ئادەمیزادی عاقل تەکلیف رووی تی‌ئەکات‌و جەزای کردەوەی ئەبیت ببینی ، وە ئەبیت ری‌پیشان‌دەریکی وەهایش هەبیت کـــــە دەستووری دابنیت بو جەزای کردەوە • بویە ئەگەر مندالیکی شەش سالە یەکیك شەقازلەییکی لی بدات لە پەناوە زووبەزوو ئەکەویتـــە هەوڵو پەلەپەل هەتا ئەو شەقازلەوەشینە بدوزیتەوەو هەقی ئـــەو شەقازلەیەی لی‌وەربگریت ، وە کاتیك دوزی‌یەوەو ویستی هەقی لی‌بکاتەوە مادام یەکیك لەویدا وتی هەر هەقی شەقازلەییکت هەیە ئەو منداله باوەر ئەکات‌و لەسەر قسەی ئەو پیاوە بە یەك شەقازلە وازئەهینی • ئەمە مەعنای وایە ئەو منداله ئەزانیت شەقازلە ئیشیکە پیویستی بە شەقازلەوەشین هەیە • واتە : ئەبیت صانع‌و پەروەردگار بو هەمووشت هەبیت‌و ئەو شەقازلەوەشینە تەکلیف رووی تی‌ئەکات‌و دروستە لی‌ی‌بدریتەوە یەعنی کردەوەو جەزای کردەوە هەقەو راستە ، وە بە قسەی کابراش بە شەقازلەییك وازئەهینیت • واتە : تـــەمی‌و ئاموژگاری‌ی پیغەمبەران لەسەر ئەندازەی جەزاو پاداش راستەو مەعقوولـــە •

× × ×

الحمد لله ، ثم الحمد لله ، الحمد لله الذي بدأ الخلق ثم يعيده وهو اهون عليه وكل عمل لكل عامل معلوم لديه ، احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله ، اللهم صل على سيدنا محمد وآله وصحبه والتابعين له باحسان الى يوم الدين، خصوصا على سادة ديننا ذوي القدر العلي والفخر الجلي ابي بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين ،

اوصيكم ايها الناس ! ونفسي اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون ،

ايها المؤمنون ! آمنوا بالساعة وخافوا من هولها ، قال تعالى (يا ايها الناس اتقوا ربكم ان زلزلة الساعة شيء عظيم) ، وآمنوا بانها هينة على الله وما امر الساعة الا كلمح البصر او هو اقرب ، وآمنوا بجزاء الاعمال في دار القرار ، قال تعالى « كل امرىء بما كسب رهين، وقال « ان الابرار لفي نعيم وان الفجار لفي جحيم ، اعوذ بالله من الشيطان الرجيم من يعمل مثقال ذرة خيرا يره ، ومن يعمل مثقال ذرة شرا يره ، نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين آمين ،

خوتبەی پینجەم بو مانگی ربیع الاول

برا خوشەویستەکانم !

بەپیی فەرموودەی قورئانی پیروزو حەزرەتی پیغەمەر ، صلی الله علیه وسلم ، خوای گەورە بەرامبەر بەم ئادەمیزادە دوو دەستووری داناوە (یەکەم) دەستووری عەدالەت کە بریتی‌یە لەوەی هەرکەسیك لەسەر کردەوەی خوی موعامەلەی لەگەل بکریت ، وە لەسەر ئەم ئەساسەیە کە ئەفەرمویت : (وان لیس للانسان الا ما سعی) یەعنی ئادەمیزاد هیچی دەست‌ناکەویت مەگەر ئەنجامو جەزای ئەوەی کە بەهوی خویەوە کراوە ، بەلی چەند شتیك هەن کە بە ظاهر لەم

بابەتە نین‌و بە کردەوەی ئینسانەکە خوی دائەنریت • حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، ئەفەرمویت : کاتیك کە ئادەمیزاد مرد ئیتر کردەوەی ئەبریتەوەو جەزای قەطع ئەبیت بیجگە لە سێ ریگاوە •• (یەکەم) ئەولادو نەوەیەکی باش کە دوعای خیری بوبکەن (دووەم) عیلم‌و زانستیك کە خەلکی فیرکردبیت‌و ببی بە هوی شارەزاکردنیان بـــو ریگای ئیسلامی‌یەت (سیهەم) خــــیری نەبراوەی دەوام‌دار وەکو دروست‌کردنی مزگەوت‌و مەدرەسەو میوانخانەو خەستەخانەو پردیك یا بیریك لای ریگایەکدا بو ئاو لی‌خواردنەوەی گشتی ، یا هـــەر خیریکی‌تر کە لە وینەی ئەمانە بیت •

(دەستووری دووەم) دەستووری فەضل‌و رەحمەتی رووتە • لەسەر ئەم ئەساسە هەر خیریك هەرکەسیك بو هەرکەسیکی بکات چ لە باوك‌و دایك‌و ئەولاد ، چ لە باقی خزم‌و بیگانەی موسولمانان نەگات بەوکەسە • کەواتە ئەگەر یەکیك سوورەتی فاتحە یا باقی قورئـــــان بخوینی بەنیازی ئەوەی یەکیك لە خیرەکەیدا بەشداربیت ، وەیا دوعای خیرو داوای عەفوو لی‌خوشبوون بکات بو یەکیك ، وەیا وەقفیك بکات بەنیازی خیری کەسیك ، وەیا هەر خیریکی‌تر بکات کە لەسەر ئــەو شەخسە خوی فەرز نەبیت‌و بەنیازی هەر موسولمانیك بیکات ئـــەو موسولمانە سوودو قازانجی پی‌ئەگات‌و خوای گەورە ناهومیدی ناکات، بیجگە لەوەش ئەو شەخسە کە خوی چاکەکە ئەکات خیری کردەوەکەی خوی هەر دەست‌ئەکەویت • وە لەسەر ئەساسی ئەم دەســـــتووری فەضلەیە کە لە ئایەت‌و حەدیثدا هەیە پیغەمبەران ، سلاوی خوایان لی‌بی ، هەروەها پیاوچاکان دوعای خیریان کردووە بو باوك‌و دایکیان وە بو ئەو کەسانە ئەرونە مالیان بەموسولمانی وە بو ئەو موسونمانانە کە لەمەوپیش مردوون ، وە لەسەر ئەم ئەساسەیە کە پیغــەمبەر ، صلی الله علیه وسلم ، داوای دوعای خیری کرد لە عمری کوری خطاب لەوکاتەدا ئیزنی لی‌وەرگرت بو سەفەری حەج ، وە فـــەرمووی : (فەراموشمان‌مەکە لە دوعای خیر برا خوشەویستەکەم !) ، وە لەسەر

ئەم ئەساسەیە رۆژووگرتنەوەو نوێژگێرانەوەی هەندێك لە موسوڵمانان بۆ باوكو دایكو خزمی خۆیان یا دۆستو برادەریان كە بـــــە قـــەرزداریی ئـــەم نوێژو رۆژووەوە مردوون ، هـــەروەكوو قەرزێكی ماڵییان لەسەربێو بۆیان بدەنەوە چون رەوایە كردنی ئەو عیبادەتەش بۆیان وەها رەوایە . وە لەسەر دەستووری فەضلی خودایە شەفاعەتو تكاكردنی حەزرەتی پێغەمبەر ، صلی الله علیه وسلم ، وە باقی پێغەمبەران ، علیهم الصلاة والسلام ، لە قیامەتدا . لە حەدیثی پیرۆزدا هەیە : كاتێك ئەم عالەمە لە رۆژی قیامەتدا لە مەیـــدانی حەشردا رائەگیرێن نومایشی قەهری خوای گەورە وەها دەرئەكەوێت هەموو پەریشان ئەبن ، وە هەموو كـــەس تاوانبارو بێتاوان دڵی پڕئەبێت لە ترس ئەو كەسانە نەبن كە خوای گەورە مەیلی وەهایە لە ئاسایشدا بن ، وە لەوكاتەدا ئەكەوێتە دڵیانەوە كە پەنا بەرنە بـــەر پێغەمبەرەكان تكایان بۆ بكەنو روو ئەكەنــە حەزرەتی ئادەم تكایان بۆ بكات ئەویش حەوالەیان ئەكات بۆلای حەزرەتی نوح ، هەروەها یەكبەیەك هەر پێغەمبەرێك حەوالەی یەكێكیتریان ئەكات تا ئەگەن بە حەزرەتی فەخری عالەم محمد المصطفی ، صلی الله علیه وسلم ، لـــە هاواریان بۆهێنا ئەروات سوجدەی تەعظیم ئەبات بۆ خوای گەورەو لێیئەپارێتەوە كە ئەم عالەمە رزگار ببن لەم نارەحەتییەو دەستبكرێت بە موحاسەبەی كردەوەیان . ئەنجا لە لایەنی خوای گەورەوە بانگ ئەكرێت : (ئەی محمد ! سەر بەرزكەرەوە ، داوای چی ئەكەیت بۆت ئەكرێ ، وە تكا بكە تكات لێ وەرئەگیرێ) ئەنجا حەزرەت ، صـــلی الله علیه وسلم ، تكا ئەكات بۆ هەموو ئەهلـــی مەوقیف كە لـــەو نارەحەتییە رزگار ببن ، وە دەسئەكرێت بە حیسابی كردەوەیان ، وە ئەم شەفاعەتە تێكراییە بۆ هەمووكەس لە ئوممەتی خۆیو غەیـــری ئوممەتی خۆی . پاش ئەوەی كە دەستكرا بە حیسابو پردی صراط راكێشرا بەسەر جەهەنەمدا بۆ جاری دووەم حـــەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، تكاو شەفاعەت ئەكات بۆ ئەوكەسانەی كـــە حیسابیان

لەسەر نیە لە ئوممەتی خوی کە رەوانەبکرین بو بەهەشـــتو حەفتا هەزار کەس لە ئوممەتی پیغەمبەر ، صلی الله علیه وســـلم ، بە بی حیساب داخلی بەهەشت ئەبن ، وە جاری سیهەم تکا ئەکات بو هەندی لەو ئوممەتانە کە وان لە دوزەخداو سزائەدرین بو ئەوە لــە دوزەخ دەربکرین ، وە جاری چوارەم تکائەکات بو سووككردنی ســـزای هەندیك لەوانە کە وان لە دوزەخدا ، وەجاری پینجەم تکا ئەکات بو هەرکەسیك کە بــە ساغــیو راستــی شەهادەتی هینابیتو ووتبیتی : (اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا رسول الله) بوئەوە لــە دوزەخ دەربکرینو برونە بەهەشتەوە ، هەروەکوو ریوایەت کراوە کە جاریکیش شەفاعەت ئەکات بو بەرزکردنەوەی پایەی هەندیك لـــە بەهەشتییەکان لە بەهەشتدا • وە کاتیك کە ریگای حەزرەت ئەدریت بو شەفاعەتکردن دەرگای شەفاعەت ئەکریتەوە ، وە هەر پیغەمبەریك بو ئوممەتی خوییو ، هەر شەهیدیك بو کەسوکاری خوییو ، هــەر صالحیك بو دوستو هاوریی خوی شەفاعەت ئەکات ، وە ئەگــەر کەسیك لەم شەفاعەتانە لە فکر چووبیتەوە خوای گەورە بە فەضــلی خوی رزگاری ئەکات • خولاسەی کەلام هەموو ئەهلی ئیمان لــە دوزەخ دینە دەرەوە ، وەکو لە کتیبە گەورەکانی حەدیثدا بەیانکراوە• ئەمانە هەموو هەر فەضلی خودایەو عەلاقەی بە تیکوشانو کردەوەی ئادەمیزادەوە نییە ، هەرچەند رەحمی خوا لەگەل کردەوەیشدا هــەر هەیـــــە •

برا خوشەویستەکانم ! لەگەل زوریی فەضلی خوادا پیویستە هەموو موسولمانیك لە بەینی خەوفو رەجادا بیت چونکە هەروەکو خوای گەورە بەرەحمە هەروەها بیباکیشە ، وە پیویستە هەمیشـــە ئینسان ئامادە بیت بو بەجیهینانی ئەمری خـــواو پیغەمبەرو بــو خوپاراستن لە هەرشتیك مەنعی لیکراوە بەلکو ئەنجامان خیر بیتو بە خیر ئەنجامان بیت •

× × ×

الحمد لله ، ثم الحمد لله ، الحمد لله العادل في احكامه المتفضل على عباده ، احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله المبعوث بالرحمة للارشاد ، اللهم صل وسلم على سيدنا محمد وعلى اله وصحبه واتباعه باحسان الى يوم الدين ، خصوصا على سادة ديننا ذوى القدر العلي والفخر الجلي ابي بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين .

اوصيكم ايها الناس ! ونفسي الخاطئة اولا ، بتقوى الله وطاعته، فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون . ايها المؤمنون ! اتقوا الله وكونوا دائما على خوف من قهر الله وعذابه وعلى رجاء لفضله وخيره وثوابه فانه اذا تجلى بالعدل ترجف قلوب الناس حتي العباد المكرمون ، واذا تجلى بالفضل طمع في فضله وخيره حتى ألكسالى الغافلون . ايها الاخوان لله دستور عدل وعليه قال : وان ليس للانسان الا ما سعى ، وقال : كل امرىء بما كسب رهين ، وقال : واتقوا يوما لا تجزي نفس عن نفس شيئا ولا يقبل منها شفاعة الى غير ذلك من آيات الكتاب المبين . وله دستور رحمة واسعة وفضل شامل ، وعليه اساس نفع الدعوات والصدقات لموتى المسلمين ، وعليه اساس قبول الشفاعة من سيد الرسل ومن سائر الانبياء والمرسلين ومن الشهداء والصالحين . فكونوا على اهبة الاستعداد للحذر من مخالفة امره ، وللوصول الى مواهب خيره وفضله لعلكم ترحمون . اعوذ بالله من الشيطان الرحيم وهو الغفور الودود ذو العرش المجيد فعال لما يريد . نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين آمين

× × ×

خوتبەکانی مانگی ربیـــع الثـــاني

خوتبەی یەکـەم

برا خوشەویستەکانم !

یەکیکیتر لەئەرکانی ئیمان ئیمانو باوەرە بەقەزاو قـەدەر یانی باوەرمان وەها بیت کە هەرچی بووەو هەیەو لەمەوپاش پـەیدا ئەبیت هەمووی لەعیلمو زانستو ئیرادەو خواستی خوادایە ، وە هـەمووی بەقودرەتو توانای خودا پەیدا بووەو پەیدا ئەبیتو بەخـەلقو دروستکردنی خودایە ، وە هیچکەس بیجگە خودا خالق نیـــە بو هیچشتیك ، وە پیویستە لەگەل ئەم باوەرەدا باوەرمان وەها بیت کـە هەرچی کردەوەی ئادەمیزادە عەلاقەی کەسبو ئیختیارو عەزمی ئـەو ئادەمیزادەشی تیدا هەیە ، وە هەرچونی ئەو ئینسانە عەزم بـــکاتو کەسبو ئیختیاری هەرچی بکات لەخیرو لە شەر خوا ئەوەی بـــو دروست ئەکاتو خوا رازییە بەخیرو نارازییە بەشەرو ئەمری بـەو کردووەو نەهیی لەم کردووە ، بویە خوای گەورە لەسەر کـردەوەی خراپ سزای موکەللەفەکان ئەدات وە لەسەر کردەوەی چاکـــە جەزای باشو پایەی بەرزیان پی ئەدات ، وە پیویستە ئیمانو باوەرمان وا بی هەرچی خوا دروستی ئەکات تەنیا بەمەیلو خواستی خویـەتیو ئیشی خودا لەژیر هیزو زوری کەسدا نیە وە هیچشتیك لەسەر خـودا واجب نیە ، هەروەها واجب نیە لەسەری مەصلەحەتو سوودی کـەس رابگری ئەگەرنا ئینسانیکی کافرو نەخوشو بیمالو بیهوشی دروست نەئەکرد ، وە هەرشتیك خوای گەورە بیکات ، لەبەر ئەوە ئەوشـــتە لەئەنجامی زانستو خواستو توانای کاملی بیعەیبی خودای گەورە پەیدا بووە ، بیعەیبو تەواوو خاوەنحیکمەتە ئەگەرچی عەقلی ئیمە بەو حیکمەتە نازانیت ، وە پیویستە ئیمانو باوەرمان وەها بیت کـــە خوای گەورە ئەتوانیت هەموو تەکلیفی بکات لە ئادەمیزاد ، ئەگەرچی

تا ئیستە تەکلیفی وەهای نەکردووە کە لەتاقەت‌و توانای ئادەمیزاد بەدەر بیت ، وە خوای گەورە ئەتوانیت هەموو جورە تەصەروفیك بکات لە عالەمدا ، وە ئەتوانیت ئینسانی صالح‌و فەرمانبەردارو ملکەچ لەقیامەتدا یا لە دنیادا سزاوئازاربدات ، وە ئەتوانیت ئینسانی بی‌گوی‌و تاوانباریش بخاتە ناو خوشیەوە ، بەلام لەسەر فەرموودەی خوی لە قیامەتدا ئەمە ناکات‌و ئەو بەندەیە کە فەرمانبەردارە ثەواب‌و جەزای باشی پی ئەدات‌و ئەوەی بی‌گوی‌و تاوانبارە سزاو عەزابی ئەدات ، سا مەگەر بەفەضلی خوی چاوپوشی‌ی لی بکات •

براکانم ! ئەمە عەقیدەی ئەهلی سونەت‌و جەماعەتەو لەسەر بیروباوەری حەزرەتی پیغەمبەر،صلی الله علیه وسلم ، وە ئەصحابەکانی پیغەمبەریش لەسەری رویشتوون ، بەلام لیرەدا شتیك هەیە پیویستە بیزانن : مەعنای ئیمان بەقەزاو قەدەر ئەوە نیە کە ئادەمیزاد لەپیش رووداني هەرکارەساتیکدا تەمەل‌و دەستەوستان داکەویت‌و لەسەر هیزی زانست‌و توانای خوی تی‌نەکوشیت بو خیری خوی‌و باقی موسولمانان‌و بو لادانی‌شەر لە خوی‌و لە باقی موسولمان ، یا لەپاش رووداني کارەساتیکدا تی‌نەکوشی بو چارەکردن‌و رزگارکردنی خەلك لە شەری ئەو کارەساتەو پالی لی‌بداتەوە بەبیانووی ئەوە کە ئەم کارەساتە قەزاو قەدەرە !! ئەم جورە هەلویستە لەگەل ئایەت‌و حەدیثدا ریك ناکەویت وە موخالیفی عەقل‌و عیلم‌و بەراووردو میژووی ئایین‌و ئادەمیزادە ، لەبەرئەوە هەروەك ئەگەر بەتەمەلی دابنیشی هەرچی رووبدات قەزاو قەدەرە هەروەها ئەگەر تی‌بکوشیت‌و چاری هەندی دەرد بکەیت‌و ریگەی هەندی خیر بکەیتەوە ئەمەش هەر قەزاو قەدرەرە ، وە لەپیش ئەوەدا کە کارەساتیك رووبدات تو نازانیت قەزاو قەدەر چونە ، وە لەسەر سوودی تویە یا زیانت ، وە بەتایبەتی خودا ئەمری کردووەو پیغەمبەر ، صلی الله علیه وسلم ، ئەمرەکەی گەیاندووە بەهەموو موسولمانان کە بەپی‌ی تاقەت‌و توانا لە هەموولایەکەوە بو بەرزی‌ی خوو موسولمانان‌و بو مەنعی زیان لەخوو لەموسولمانان تی‌بکوشن ،

وه وەعدەی داوه بەپایەی بەرز لەسەر ئەم‌تیکوشانه • هەروەها ئەبینین‌کە حەزرەتی پیغەمبەر که له عالەم گەورەترەو له هەمووکەسیك ئیمانی بەهیزتر بووه بەقەزاوقەدەر بەشەوو بەروژ بەتەنیا خوی یا لەگەل ئەصحابەکان‌دا بەهەمووجوریك تیکوشاوه بو بەرزکردنەوەی کەلیمەی حەق‌و ئایینی ئیسلام‌و پاك‌کردنەوەی جیهان له تاوان تاوانباران‌و بو بلاوکردنەوەی ئاموژگاری بەسوود لەناو کومەلی ئادەمیزادداو بو بەرگیری‌ی له زیانی دووژمنان ، وه هیچ‌کاتیك نەبووه که بەپیی‌توانای خوی تی‌نەکوشیبی چوونکه ئەو تیکوشانەی‌بەواجبی خوی زانیوه • بەلی لەپاش ئەوه که تو بی‌پیی توانای خوت تیکوشیت کەچی تەوفیق یارمەتی‌ی نەدایت‌و نەگەیشتی بەمەبەستەکەی خوت،وەیا بەبی‌عیلم‌و خەبەری‌تو لەناکادا کارەساتیکت بەسەرا هات وەکو مردنی کەس‌یا ئاوبردنی یا سووتانی یا فەوتانی مال پیویسته بەرامبەر بەوکارەساته بەدل صابرو خوگربیت‌و بریاری ئەوه بدەیت کەقەزاو قەدەر وەها بووه ، وه خواستی خودا لەسەر ئەوه بووه هەتا لەریزی پیاوچاکان‌دا بنووسرییت‌و خودای گەوره جەزای باشت له پاشەروژدا بداتەوه ، چونکه لەدنیادا هەتا ئادەمیزاد پیاوتر بیت زورتر گیرودەی کارەسات ئەبیت • ئەمەبوو بەکورتی باسی ئیمان بەقەزاوقەدەر هیوادارم سوودتان لی وەرگرتبی‌و لەسەری برون •

× × ×

الحمد لله • ثم الحمد لله • الحمد لله الذي خلق السموات والارض وجعل الظلمات والنور الذى من على عباده بالهام الخير الى قلوبهم وشرح الصدور • احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لاشريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله الهادى الى الحق بكتاب الله الذي فوق كل نظام ودستور • اللهم صل على سيدنا محمد وعلى اله وصحبه واتباعه الى يوم البعث والنشور ، خصوصا على سادة ديننا ذوى القدر العلى والفخر الجلي ابى بكر وعمر وعثمان وعلى ، وعلى الحسن والحسين‌وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة

المبشرة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين • اوصيكم ايها الناس .
ونفسي اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم
محسنون • ايها المؤمنون ! قال ، سبحانه وتعالى ، والله خلقكم
وماتعملون ، وقال تعالى الله خالق كل شيء وهو على كل شيء وكيل،
تدل هاتان الايتان الشريفتان واشباههما على ان الله ، سبحانه
وتعالى ، هو الخالق لكل موجود حدث او يحدث أو سيحدث ويجري
ذلك بعلمه وارادته المعبرة بالقضاء وبقدرته المؤثرة فعلا المعبرة بالقدر ،
فيجب على المكلف الايمان بالقضاء والقدر فلا راد لقضائه ولا معقب
لحكمه يفعل ما يشاء ويحكم ما يريد ، لا يسئل عما يفعل وهم يسئلون،
ومع ذلك وجب على كل مكلف الجهد والعمل حسب الاستطاعة سلبا
وايجابا كما امر الله به ونهى عنه فانه قال : قل اعملوا فسيرى الله
عملكم ورسوله ، وقال : والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا وان الله
لمع المحسنين ، وقال ، صلى الله عليه وسلم ، اعملوا فكل ميسر لما خلق
له • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم وان ليس للانسان الا ما سعى وان
سعيه سوف يرى ، ثم يجزاه الجزاء الاوفى نبهني الله واياكم من نومة
الغافلين وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين آمين •

خوتبەی دووەم بومانگی ربیع الثاني

برا خوشەویستەکانم !

خودای گەورە کە پیغەمبەرانی رەوانە کردووە بوتەمیو
تەربیەی ئادەمیزاد بوئەوەی ناردوون کە لە هەموورووییەکەوە بگات
بە پیروزیی وە لەهەردوودنیادا سەربەرز بیت ، وە هەرچەند زورتر
بایەخیان داوە بەناحیەی خوداناسیو ئایینپەرستیی بەلام ناحیەی
دنیایشیان بەرەلا نەکردووە وە ویستوویانە کە لەدنیایشدا بەشو
بەهرەی خوی وەربگریت بەلام بەدلو داوینی پاکو دەستو زمانی
خاوینەوە ، چونکە نە بەتەنیا دینداریی رووت گیشی عالەم ئەرواتەسەر
وە نە بەتەنیا دنیاداری ئادەمیزاد ئەگات بەئامانجی بەرزی خوی ، ئەوا

گریمان ئینسان له سبەینیوه تائیواره لـــه مزگەوتدا بیت ئەی کی تیـکوشیت بوناینکو بو ئاویکو بوجیگەو ریگەییك کـــه تیادا بحەســـیتەوه وه ئەگەر دوژمنیك رووی کرده ولاتەکەی کی دەری بکات ، وه ئەگەر بەدەوام خەریکی دنیا بیت ئەبی کەی رووبکاتـــه خوای خویو چون تیـکوشی بوئەوەی که ئەخلاقو خووو رەوشتی باش وەربگری وه چون دلی رووناك ببیتەوه بوئەوەی که ئینصـــافو ویجدان له قوولایی دەروونیا جیگیر ببیت بەجوری که ســـوودیکی تایبەتی بو خویو سوودیکی گشتی لیوەربگیری که وا بیت نه دین بەبیدنیا دەوام ئەکات و نه دنیا بەبیدین ســـوودی بەرزی نەبراوەی لیپەیدائەبیت • جا لەسەر ئەم ئەساسەیە که خـــودا لەقورئاندا فەرموویەتی بەحەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، که بلیت بەئوممەتی : ئیش بکەن چونکه خوداو پیغەمەری خودا کردەوەتـــان ئەبینن ، وه حەزرەت فەرموویەتی : خودا ناروانیت بەبەژنو بالاتانا بەلکـــــو ئەروانیت بو دلو دەروونو کردەوەتان ، هەروەها لەبەر ئەمەیە خودای گەوره لەقورئاندا فەرموویەتی : ئەوکەسانه که تیئەکوشن له کردەوەی باشدا لەبەر رەزای ئیمه ئیمه شارەزایان ئەکەین بو رویشتن بەســـەر ئەوریگەدا که ئیمه پیمانخوشەو لامان باشه • وه ئەوەی کـــه ئینسان خوی بیکات هەرئەوەی بەتایبەتی بوئەمینیتەوه بویـــه فەرموویەتی : ئادەمیزاد تەنها بەرهەمی تیکوشانی خوی دەست ئەکەوی وه لەسەر ئەوتیکوشانه پاداشـــــی ئەدریتەوه بەتەواویو بیکەموزیاد ، وه لەئەنجامی کردەوەی خویدا لەئازار رزگار ئەبیتو بەئاسایشی نەبراوه ئەگات •

براکانم ! پیغەمەر ، صلی الله علیه وسلم ، فەرموویەتی : خودا پیاوی تەمەلی ناوی ، بەلکو ئادەمیزادی کاسبی ئەوی ، وه فەرموویەتی پیاو ئەوەنیه هەر پیاوی دین بیت وه ئەوەنیه هەر پیاوی دنیا بیت بەلکو پیاو ئەوەیه پیاوی دینو دنیابیت • تەماشا بکەن هاوریکانی پیغەمەر، صلی الله علیه وسلم ، که سەرمەشقی ئیمەن هەروەکو روژوویـــان

ئەگرتو شەونوێژیان ئەکرد غەزایشیان ئەکردو تیجارەتو کاسبیو باخەوانیو ئیشیتریان ئەکرد ، وە سامانو مالی حەزرەتی عثمانو عبدالرحمانی کوری عوف ، کە لەودەکەسەن مژدەی بەهەشتیان پیدراوە ، لەهەموو کەسیکەوە دیارە هەروەکو ئەندازەی خیرو پیاوەتیyان لەگەل موسولمانانندا لەعالەمەوە دیارە تەنانەت حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فەرمووی : عثمان دووجار بەخیرو خیراتو مالصەرفکردن لەریگەی خودادا بەهەشتی بو خوی کری ، دیارە ئەم پایەی بەهوی مال صەرفکردنەوە دەسکەوتووە ، وە مال بەعادەت بەبیکاسبی پەیدا نابیت • هەروەها عبداللەی کوری حەزرەتی عمر ، خوایان لی رازیبیت ، ریوایەتی کردووە کە پیغەمبەر فەرموویەتی : وەها ئیش بکە بو دنیات کە هەمیشە ئەمینیت ، وە بو قیامەتت وەها ئیش بکە کە سبەی ئەمریت ، تەنانەت روژیك یەکیك لەئەصحابەکان کە ناوی حکیم بوو داوای شتیکی لە حەزرەت کرد ئەویش پیی‌داو فەرمووی : ئەگەر داسیك هەلبگری لەگەل پەتیکدا وە روژی کولی درك بهینیتو بیفروشیت چاکترە لەوە داوای شت بکەیت لە هەرکەس بتداتی یا نەتداتی ئەویش عەرزی کرد ئەم ئاموژگارییەم بەسە ، وە لەو روژەوە هەتامرد بەکاسبی خوی ئەژیا بەرادەیەك وازیهینا لە بەشەکەی خوی لە بیت‌المال وە لە زەمانی ابو بکرو عمریشدا وەرینەگرت ، ئەمەیە ئاموژگاری بەسوودو وەهایش ئەبیت وەرگرتنی ئاموژگاری •

براکانم ! ئادەمیزاد حەقی خودای لەسەرەو حەقی نەفسی خوی لەسەرەو حەقی عائلەو ئەولادو خزمی لەسەرە ، وە لەسەر ئەمری خودا واجبە حەقی هەمووخاوەن حەقیك جیبەجی بکات ، وە ئادەمیزاد لە هەموو مەیدانیکدا مەسئولە لە واجباتی خویو کومەلەکەیو پیویستە ئادەمیزاد شعور بکات بەمەسئولییەتی خوی وە بەگویرەی ئەو مەسئولییەتە تیکوشیت •

خودای گەورە فەرموویەتی : خودا وەزعی هیچکومەلیك

ناگوریت هەتا ئەوان ئەووەزعەی خویـــان نەگورن • ئەمفەرموودە ، ئەگەرچی زورتر لە مەجالی ئاموژگاری گەلدا بەکـــــار ئەهینریتو ئەوەئەگەیەنی تا ئەوان ئەحوالیان خراپ نەکەن خودا نیمـــەتی خوی لەسەریان لا نابات ، بەلام زانایانی دیـــــن تەفسیریان کردووەتەوەو فەرموویانە : مەعنای ئەمئایەتە ئەوەیە هەرگەلیك لەدەرەجەی یەکەمدا مەسئوولن لەگورینی حالی خویان ، وە ئەگەر ئەوان حالی خویـــان لەچاکەوە بو خراپە بگورن خودایش نیمەتی خوی لەوان مەنع ئەکات، وە ئەگەرئەوانحالی خویانلەتەمەلیو بیکاریو بیدینیو بیئەخلاقی بگورن بو باری تیکوشانو ئیشکردنو دینراگرتنو ئەخلاقـی باش ئەوە خودای گەورەش پەستی ئەوان ئەگوری بەبەرزیو شەقاوەتیان ئەکات بەسەعادەتو بیدەستییان ئەکات بەخاوەندەستیو داماویو پەریشـــانییان ئەگوریـــت بەهیـــزو سەرکەوتـــنو خاترجـەمی • هەرلەمبابەتەوە ئەگیرنەوە کە حەزرەت ، صلی الله علیـه وسلـــم ، فەرموویەتی : رەحمەتی خودا لەسەر مووسای برام بیت کە هــــەر چاوی چەپی بوو ، وە رەحمەتی خودا لەعیسای برام بیت کە هــــەر چاوی راستی بوو ، بەلام لەحەمدی خواوە من هەردووچاووم هەیە ، لەم فەرموودەدا چاوی چەپ بریتییە لەخەریكبوونی جیهـادو چاوی راست بریتییە لەخوتەرخان کردن بو عیبادەتو بیپەیوەندی بەئیشی دیناوە واتە : حەزرەتی مووسا زورتر خەریکی ریكخستنی ئیشـــی بنی اسرائیل بوو وە حەزرەتی عیسا هەر خەریکی دیـن داری بـوو بەلام من هەردوولایانم گرتوە وە دەستووری دینو دنیـا رائەگرم • براکانم ! ئەمانەی بومبەیانکردن لەسەر رووناکی ئایەتو حەدیشـەو سەرمەشقە بو رەفتاری موسولمان لەدینو دنیادا •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمد لله الذی امر عباده باقامـــة شعائر الدین ، ونهی عن نسیان نصیبهم من الدنیا علی منهـج المتقین • احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشریك له، وان سیدنا محمـدا

عبده ورسوله الصادق الامين. اللهم صل وسلم على سيدنا ومـولانا محمد وعلى آله وصحبه المجاهدين المجتهدين واتباعه باحسـان الـى يوم الدين ، خصوصا على سادة ديننا ذوى القدر العلى والفخر الجلى ابى بكر وعمر وعثمان وعلى وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضوان الله تعالى عليهـم اجمعـين .

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى الخاطئة اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون .

ايها المؤمنون ! ان خير الكتاب كتاب الله ، وخير الهدى هـدى سيدنا محمد فاعملوا بكتاب الله واهتدوا بهدى رسول الله الذى من اهتدى به نجح فى الدنيا والاخرة وفاز درجة السابقين، فالـدين وان كان هو المرشد الاعظم لطرق الطاعة والعبادة الا انه وسع المجال للانام للفوز بجميع وسائل السعادة ، وان خير مقياس لكم فى عمل الدنيـا والدين هو اعمال اصحاب الرسول العاملين فى مراى ومسمع مـن الرسول الامين . اعوذ بالله من الشيطان الرجيم . وقل اعملـوا فسيرى الله عملكم ورسوله والمؤمنون . نبهنى الله واياكم من نومـة الغافلين ، وحشرنى واياكم تحت لواء سيد المرسلين امين .

خوتبەی سیھەم بو مانگی ربیع الثاني

برا خوشەویستەکانم !

وەکو لەمەوپیش باسم کرد بوتان دینی ئیسـلام ئادەمیـزاد ئەخاتەسەر ریگەی سەعادەتو سەربەرزیدنیاو قیامەت،وە ھەروەکو ئادەمیزاد بانگ ئەکات بو عیبادەتو خوداپەرستیو نویـژو روژووو باقیئەحکام ھەروەھا ئەوەی کە سوودی ھەبیت بو ژیانی ئینسـان لەدنیادا ئەمری پیکردووەو تەرغیبی موسولمانانی لەسەر کردووە .

براکانم ! ئەوەی پیویستە بو دەوامو سـەربەرزی ئادەمیـزاد چەندشتیکە بەئەھەمیەتتری ئەوانە خویندەواریو پیشـەسازیو

دەولەمەندیو هیزی بەرگریو خووو رەوشتی باشە. خودای گەورە لەگەلی ئایەتدا تەعریفی خویندەواری کردووەو فەرمانی داوە بەوە کە ئادەمیزاد پیویستە خویندەوار بیت ، وە خویندەواری بەزیندووو نەخویندەواری بەمردوو داناوە ، وە فەرموویەتی : خویندەوارەکان لەگەل خوداو مەلائیکەکان شایەتی ئەدەن کە هیچ کەس عیبادەتی بوناکریت بیجگە ذاتی پاکی خودا ، وە فەرموویەتی : ئەوانەی بەراستی لەخودا بترسن هەرزاناکانو خویندەوارانن،وە فەرموویەتی: پیویستە فەرمانبەرداری خوداو پیغەمبەرو خویندەوارانی پایەبەرز بکریت ، هەروەها حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم،گەلیك تیکوشیوە بو بلاوکردنەوەی عیلمو زانیاری لەناو ئوممەتەکەیداو فەرموویەتی مەلائیکە بالی حورمەت رائەخات بو ئەوکەسانە کە خەریکی عیلمو زانیاری راستەقینەن . ئەوەش بزانن کە عیلم هەروەکو عیلمی دین ئەگریتەوە هەموو عیلمیکیتریش ئەگریتەوە کە سوودی هەبیت بو ئادەمیزاد وە کاتیك کە ئینسان خویندەواری تەواو بوو صەنعەتو پیشەسازیو هەرهونەریك بەکاری ژیان بیت ئەیزانیت ، وە خودای گەورە لەقورئاندا لەچەن ئایەتیکدا بەرچاوی ئیمەی رووناك کردووەتەوە بو صەنعەتو پیشەسازیو خەریكبوونی مەعدەنو سوود لیوەرگرتنی لەهەموو روویەکەوە ، ئەوەتا ئەفەرمویت : ئاسنمان خەلق کردووە کە ئەبیتە هوی هیزو سوود بو ئادەمیزاد ، وە ئەفەرمویت : ئاسنمان نەرم کرد لەبەردەستی حەزرەتی داوداو صەنعەتی دروستکردنی کراسی زریمان پیشاندا بو ئەوەی بیکەنەبەرو بتانپاریزیت لەزیانی چەکی دوژمن ، وە فەرموویەتی بەموسولمانان ئەوەی لەتاقەتو تواناتاندا هەیە لەهیزو چەك ئامادەی بکەن هەتا دوژمنی خوتانو دوژمنی خودای پیبترسینو ئەو دوژمنانەش کە ئیوە نایزانن و ئیمە ئەیزانین ، وە ئەم فەرمودەیە ئیشارەیە بەوەزعی ئەمزەمانی ئیمەیە کە چەندی ئەسبابی هیز پیویستە بو موسولمانان . هەروەها کە ئادەمیزاد خویندەواری باش بوو وە فیری صەنعەتو

پیشەسازی بو ئەتوانیت هەمووجورە مەشروعیكو شتیکی بەسوود بو بەرەی ئادەمیزاد دروست بکات بەهوی کارخانـــەو بازرگانیو کشتوکالو حەیوانداریو پوشاكسازیو غەیری ئەمانەش بەگویرەی پیویست ، وە کاتیك کە ئادەمیزاد لەمرووانەوە سەرکەوت دیـــارە سەروەتو سامانی زور ئەبیتو خوی پیویستی خوی دەرئەکاتو پارە نادات بەخەلك بەلکو ئەوی زیادە ئەی‌نیری بو ولاتانی‌تر وەکو ئیستە کە ولاتانی پیش‌کەوتوو لەگەل ئیمەدا ئەیکەن یانی : ئەوریگایەی کە خودا دایناوە بو رزگاری‌ئیمە ئیمە پشتمان لی‌کردووەو غەیری ئیمـە جی‌بەجیی ئەکات ، بویە ئەوان بەهیزو ئیمە بی‌هیزین ئەمەش مەعنـای ئەوەیە کە موسولمانان رزگار نابن بەبی‌ئەوە بگەرینەوە بو سەر فەرمانی قورئانی پیروز • خودای گەورە لەگەلی ئایەتی قورئاندا بـــەیانی نیعمەتی دنیاو سەرەوتی بەسوود ئەکات کە قازانجە بو ئادەمیزادو ئەفەرمویت : ئەگەر لەسەر فەرمانی خودا برویشتنایەو لەکردەوەی بەد خویان بپاراستایە دەرگای بەرەکەتو پیتم بـوئەکردنەوە • وە ئەفەرمویت : ئەهلی شاری (سبأ) نیعمەتی زوریان بەسەرا رژابوو وە لەبەرئەوە سوپاسی نیعمەتی خودایان نەکرد وە نەیانزانی چی‌ئەکـەن وەزعمان لی‌تیكدانو لافاو بەسەر خویانو باخو بیستانیاندا هاتو لەشوینی باغەکانیان درکمان رواند • وە ئەفەرمویت : بـەشی خوت لەدنیا فەراموش مەکە • وە ئەفەرمویت بەزمانی حەزرەتی نووحەوە : وتم بەقەومەکەم داوای عەفو لەخودابکەنو فەرمانی بـــەجی‌بینن عەفووتان ئەکاتو ئاسمان بەرەلا ئەکات بارانی رەحمەت بـــریژی بەسەرتاناو هیزتان ئەداتی بەئەولادو مالی دنیاو باختان پی‌ئـەداتو رووبارتان پی‌ئەدات •

وە حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فەرموویەتی : دنیـــا مەزرەعەی قیامەتە یانی : ئادەمیزاد ئەتوانی بەکردەوەی باش لەدنیادا وە بەصەرفی مال لەریگەی خودادا زادو زەخیرەو توشەی قیامەت جی‌بەجی بکات ، وە هەر زەممی لەئایەتو حەدیثدا بودنیا هەبیت

لەسەر دنیایەکە لەحەرام پەیدا بکریت یا لەحەرامدا صەرف بکریت یا حەقی خوداو حەقی موسولمانانی لی نەدریت یا ببیتە هوی تەجاوزو ستەم لەسەر خەلك یا ببیتە هوی غەفلەتو ملپیچی لەئەمری خـــودا ئەگەرنا دنیای باش بەراتی رەحمەتە لەلای خوداوە بو ئادەمیـــزاد • هەروەها لەبابەتی ئەخلاقو رەوشتەوە دینی ئیسلام گەیشتوەتە لای ژووررووی خەیالی ئادەمیزاد ، ئەوەتە پاش ئەمر بەعیبادەتی خـــوداي گەورە ئەمر ئەکات بەفەرمانبەرداریو گەردنکەچی بو باوكو دایكو ئەمر ئەکات بەصیلەی رەحمو پیاوەتی لەگەل خزمو خویشداو میهرەبانی لەگەل دراوسیداو ئەمر ئەکات بەئیکرامو خزمەتکـــردنی میوانو غەریبو داماوانو هەتیوانو ئەوکەسانە کە لییان قەوماوەو ریگەی ئەملاولایان نییە • وە دینی ئیسلام ئەمر ئەکات بـــــەوەفابەعەهدو شەرتو پەیمانو بەراستیو دلپاکیوبەصەبرو ئارامیو لیبووردن وە پەیوەندی ناوموسولمانانی گەیاندوەتە پایەی برایەتیو ئەفەرمویت: موسولمانان بران • وە قورئان ئەمر ئەکات بەعەدالەتو موعامـــەلەی راستی بیغەشو مەنع ئەکات لەهەرچیستەمو بیحورمەتیو فروفیلو دلپیسیو داوینپیسیو دەستو زمانپیسیو درووو دەلەســـــە ، وە لەهەرشتی زیانی هەبی بو تەنیاکەسیك یا بو گشتیموسولمانان یا بو ئەوکافرانە کە وان لەپەناماندا یا لەدەرەوەنو پەیمانیان هەیـــــە لەگەلماندا یا بو ئەوانە کە زیانیان نیە بومان • جا دینی ئەمە ئادابی بیت تەنها ئەوەندەی پیویستە کە ئادەمیزاد رەفتاری پی بکات ، وە هەر کەموکووریەك کە ئیستە هەیە لەدەستووری ئیسلامەوە نیـــە بەلکو لەبەجینەهینانی ئیمەیە کە خومان بەموسولمان ئەزانینو بەلام بەپیی دەستووری ئیسلام رەفتار ناکەین •

× × ×

الحمد لله ثم الحمد لله • الحمد لله الذي جعل الاسلام وسـيلة للامان ، وفتح به ابواب الخير على الناس في الدين والدنيا وفي كل مكان وزمان • احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان سيدنا

محمدا عبده ورسوله الى الانس والجان • اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه الى يوم الدين ، خصوصا على سادة دينا ذوي القدر العلي والفخر الجلي ابي بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسي اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! ان الاسلام رحمة للعباد ، ودستوره جامع للرشاد ، يدعو الى عبادة الله وحده والى كل فضيلة اعتقادية وعملية ، والى كل محاسن خفية وجلية ، ويدعو الى العمل في الدنيا لحياة سعيدة والانتفاع بطيباتها بطرق رشيدة ، وكل ذلك مأخوذ من القرآن واحاديث سيد الانام • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم وما ارسلناك الا رحمة للعالمين • نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين آمين •

خوتبەی چوارەم بو مانگی ربیع الثاني

برا خوشەویستەکانم !

وەکو لەمەوپیش بوم باس کردن ئایینی ئیسلام لەسەر پانزەمادده دانراوە : شەشیان ئەصلی دینن وەکو ئیمان بەخوداو بەمەلائیکەو بەپیغەمبەرانو بەوکتیبانە کە خودا ناردوونی بویانو ئیمان بەروژی قیامەتو ئیمان بەقەزاو قەدەر • وە پینجیان فەرعی دینن کە بریتین لەدووکەلیمەی شەهادەتو پینجفەرزەی نویژو روژووی مانگی رەمەزان لەهەمووسالیکداو زەکاتی سەرو زەکاتیمالو حەجی کەعبەی موبارەك •

یەکەم لەمپینجە دووکەلیمەی شەهادەتە • ئەم دووکەلیمەیە هەرچەند داخلی ئەعمالو لەفروعی دینن بەلام روکنی ئیمانیشە بوکەسیك کە توانای هەبیت بەزمانبیلیت یانی : لەگەل ئەوەدا کە بەدل ئیمانو باوەری ببیت بەوەی کە پیغەمبەر ، صلی الله علیەوسلم،

لەلای خودای گەورەوە هیناویەتی بو ئادەمیزادو جن کە باوەری پی بکەنو رەفتاری پی بکەن • وە ئەگەر ئەمدووکەلیمەیە بەزماندا نەییت بەموسولمان ناناسریت ، وە ئەمدووکەلیمە وەکو دەفتەری نفوسی موسولمانانە ، وە لەراستیدا هەرچی پیویستە بو موسولمانان لەمدووکەلیمەدا هەیە ، چونکە مەعنای کەلیمەی یەکەم (اشهد ان لا اله الا الله) ئەوەیە : بەدل باوەرم هەیەو بەزمان ئەلیم هیچکەس نیە بەراستی شایانی عیبادەت بیت بیجگە ئەوزاتە کە هەرچی صیفەتی گەورەیی یە هەیەتیو لەهەرچی صیفەتی نەقصە دوورەو ئەوزاتە موبارەکە ناوی (الله)یە ، وە ئەممەعنایە هەرچی صیفەتی خودایە ئەیگریتەوەو هەرچی صیفەتی نەقصە دووری ئەخاتەوە لیی • وە مەعنای کەلیمەی دووەم (اشهد ان محمدا رسول الله) ئەوەیە : کە بەدل باوەرم هەیەو بەزمان ئەلیم ئەوزاتە کە ناوی محمدەو باوکی ناوی عبداللهیەو باپیری ناوی عبدالمطلبەو دایکی ناوی ئامینەیەو لەشاری مەککەی موکەرەمە لەدایك بووەو هەر لەمەککەدا لەتەمەنی چلساليدا بووە بەپیغەمەرو لەپاش سیانزەسالیتر لەمەککەوە رویشتووە بو شاری مەدینەی مونەوەرەو دەساليش لەوی ژیاوەو ئەنجا کوچی دوایی کردوەو عومری شەستوسیسال بووە ، ئەمذاتە پیغەمەری خودایەو خودا لەناو ئادەمیزاددا هەلی بژاردوەو کردوویەتی بەپیغەمەری خوییو رەوانەی کردوە بو تەمیو تەربیەو ئاموژگاری انسو جن لەهەموونەتەوەو هەمووولاتیكو بو هەمووچەرخو کاتیك هەتا روژی قیامەت ، وە ئەمزاتە خاتەمی پیغەمەرانەو لەپاشئەو پیغەمەریتر نابیت • دیارە ئینسان کە بەمجورە باوەری بو بەمزاتە پایەبەرزە هەرچی ئەو فەرموویەتی باوەری پی ئەکات • کە وا بیت ئەمدووکەلیمەی شەهادەتە بەشیوەیەکی کورت هەمووبەندیکی ئیمانو ئیسلامی تیدا هەیە بویە هەرکەس ئەمەی بەزماندا هات بەموسولمان ئەناسریت ، وە پیویستە لەسەر هەموو ئینسانیك خوی ئەمدووکەلیمەیە بەزمانیا بیتو بەپیی حالو توانا مەعناکەیان بزانیت ، هەروەها

پیویستو واجبە ئەمدووکەلیمەیە پیشانی منالی خوی بـــداتو مەعناکەیان تیبگەیینی ، هەروەها پیویستە نەسەبی پیغەمبەریان پیشان بداتو تییانبگەیینیت کە پیغەمبەر ، صلی الله علیه وسلم ، لەشـــاری مەککە لەدایك بووەو هەرلەوی بووە بەپیغەمبەری خودا لـــەتەمەنی چلسالیدا ، وە لەپاش سیانزەسال لەمەککەوە رویشتوە بو مەدینەو دەسال لەوی ماوەتەوە ، جا لەتەمەنی شەستوسسالیدا لەوی کوچی دوایی کردوەو مەرقدی موبارەکی لەمەدینەی مونەوەرەیەوە ئەگە کەسیکی غەیرەموسولمان ویستی موسولمان ببیت پیویستە لەگەل وتنی ئەمدووکەلیمەی شەهادەتە ئەوش بلیت کە بەریو دوورە لەهەرشتیك کە موخالیفی دینی ئیسلام بیت . هەروەها واجبە هەموو موسولمانیك ناوی ئەوپیغەمبەرانە بزانیت کە لەقورئاندا ناویان هەیە ، وە ناوی جبرائیلو میکائیل بزانیت ، وە ناوی توراتو انجیلو زبوورو قورئانی پیروز بزانیت ، وە بەکورتیش باوەری هەبیت بەهەرچی کە لەقورئاندا هەیە . وە واجبە هەمووکەس بەپیی حالو توانا واجباتی دینی خـوی بزانیت دەربارەی نویژو روژووو غەیریئەمانەش ، بەلی ئەگـــەر فەرقی سونەتو فەرزی نویژو روژووی نەکردو سونەتەکانیشـــی هەربەفەرز ئەزانی ئەوە زەرەری نیە چونکە تەکلیف لـــەهەرکەس بەقەدەر قابلیەتو شعوری ئەوکەسەیە . ئەمانە چەندشتیك بـــوون لەمموناسەبەدا بەکورتی بوم بەیان کردن ، وە پیویستە خوتان ئەوەی نایزانن پرسیار بکەنو فیری بن چونکە ئیمـان پیویستی هـەیـە بەبەصیرەتو چاوروونی بەتایبەتی لەواجباتدا .

× × ×

الحمد لله ثم الحمد لله . الحمد لله الذي ارشد عباده الى السعادة بالايمان والاسلام وهداهم الى كل ما فيه الخير فى الدنيـــا وفي يوم القيام.احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشـريك له وان سيـدنا محمدا عبده ورسوله الى كافة الانام . اللهم صل وسلم على سـيدنا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه البررة الكرام ، خصوصا على سـادة

ديننا ذوي القدر العلي والفخر الجلي ابي بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشـــــرة المبشرة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسي اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! قال الله ، سبحانه وتعالى ، (ان الدين عند الله الاسلام) • وقال رسول الله ، صلى الله وسلم ، بني الاسلام على خمس شهادة ان لا اله الا الله وان محمـــدا رسول الله ، واقام الصلاة ، وايتاء الزكاة ، وصيام رمضان ، وحـــج البيت من استطاع اليه سبيلا • والركن الاول ، اعني كلمتي الشهادة ، يحتوي على آداب الايمان والاسلام فان معنى الكلمة الاولى : اصدق قلبا تصديقا جازما ثابتا مطابقا للحق ، واقر باللسان ان لا معبود بالحق الا الذات الواجب الوجود الموصوف بالكمال والمنزه عن النقص المعلم بالاسم الاعظم (الله) • ومن لازم هذا الاعتراف توصيفه بجميع الصفات الكمالية الذاتية والفعلية ، وتنزيهه عن كل صفة نقص وسمة حدوث • ومعنى الكلمة الثانية : اصدق قلبا واقر باللسان بانه تعالى بعث الرسول العربي القرشي الهاشمي محمدا ، صلى الله عليه وسلم ، الى كافة الجن والانس اينما كانوا ومن اي صنف من الاصناف وفي اي زمان من الازمان •• وان كل ما جاء به من الله تعالى حق مطابق للواقع ، ومن جملة ما جاء به انه خاتم الانبياء وان شريعته ناسخة لجميع الشـــرائع السابقة فيما خالفتها من الفروع العملية وان شريعته باقية ببقاء العصور والايام ، ومما جاء به ان العالم حدث بخلق الله اياه بعد العدم ، وسيفنى هذا العالم المحسوس ويفنى كل من عليها ، ويبعث المكلفون بعثـــا جسمانيا وروحانيا ، ويحشرون ويحاسبون وتوزن اعمـــالهم ، وان الكافرين مخلدون في النار ، وان المؤمن الصالح يدخل الجنة اولا ،وان العاصي يدخلها بعد العذاب او بعد عفو ذنوبه بفضل الله ورحمته ، وان الجنة والنار دارا خلود • ومما جاء به احوال الموتى فى القبور وسؤال الملكين وعذاب العصاة في القبور وتنعيم السعداء فيها كما جاء به الخبر

المشهور . اعوذ بالله من الشيطان الرجيم (يثبت الله الذين آمنوا بالقول الثابت في الحياة الدنيا وفي الاخرة ويضل الله الظالمين ويفعل الله مايشاء ويحكم ما يريد) .

نبهني الله واياكم من نومة الغافلين وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين آمين .

خوتبەکانی مانگی جمـــادی الاولی

خوتبەی یەکەم

برا خوشەویستەکانم !

وتمان : روکنی یەکەم لە ئەرکانی ئیسلام ئەوەیە ئادەمیزاد لەگەڵ باوەری دڵدا بەزمانبلیت : اشهد ان لا اله الا الله ، واشهد ان محمدا رسول الله • جا بزانن روکنی دووەم عیبارەتە لە پینج فەرزەی نویژ لە هەموو شەوو روژیکدا • ئەمپینج فەرزە خودای گەورە فـــەرزی کردوون لەسەر حەزرەتو ئوممەتەکەی لەوشەوەدا کە حـــەزرەت رویشت بو میعراج لەتەمەنی پەنجاویەك ساڵیدا لە شاری مەککەی موکەرەمە لە شەوی بیستوحەوتی مانگی رەجەب بەدووساڵ پیش ئەوەی کە حەزرەت هیجرەت بکات لەمەککەوە بو مەدینەی مونەوەرە، وە خودای گەورە لە نزیکەی هەشتاوسی ئایەتدا باســـی نویژی کردووە ، وە لەحەدیثی پیغەممەردا زور ئەمرو تەرغیب هەیە لەسەر بەجیهینانی ئەمپینج فەرزە نویژە ، وە ئیجماعی ئیمامانو زانایانی ئیسلام دامەزراوە لەسەر ئەوە کە ئەمپینج فەرزە نویژە واجبن لەسەر هەموو موسولمانیکی بالغو عاقل بەوشەرتەی پاك بن لەوشتانە کـــە مانیعی نویژن لەوانەی ئەبن بە عوزری ژنان • وە بو دروست بوونی ئەمپینج فەرزە لەشەووروژدا پیویستە پینج شەرت بیتەجی : (یەکەم): ئەوەیە ئەونویژکەرە پاكبیت ، لەشو بەر گو جیگەنویژەکەی ، لـــە هەرپیسییەك کە عەفوی لی نەدرابیت ، وەکو شەرابو خوینو میزو هەرشتیکیتر کە شەرع بەپیسی دابنیت • (دووەم) ئەوەیە کە پاك بیت لە بیدەسنویژیو لەشپیسی • (سیهەم) ئەوکاتەی لەشەرعدا دیاری کراوە بویان بیتەجی بەجوریك کە نویژی بـــەیانی لـــەپاش (طلوعی فجر) بیت ، یانی : دەرکەوتنی رووناکی بەرەبەیان لە کەناری ئاسمانەوە لای خورهەلاتەوە هەتا هەتاو ئەکەویتە سەر عەرز ، وە

نوێژی نیوەرو لەوکاتەدا بیت که خور لەناوەراستی ئاسمان لای‌دابیت هەتا سیبەری هەرشتیك ئەوەندەی خوی لی دیت بیجگە لەسیبەری وەختی ئەووەلی نیوەرو کە هیشتا لەناوەراستی ئاسمان‌دایـــەو لای نەداوە ، وە لەم‌کاتەوە وەختی نویژی عەصرە هەتا خور ئاوا ئەبیت ، وە نویژی مەغریب لە خورئاوابوونەوە هەتا شەفەقی ســــووری قەراخی ئاسمان لەتەرەفی روژئاواوە ون ئەبیت ، وە نویژی عیشـا لەم‌کاتەوەیە هەتادەرکەوتنی رووناکی‌بەرەبەیان کەئەووەلی کاتی‌نویژی بەیانی‌یە • (چوارەم) ئەوەیە ئینسان لەهەموونویژەکەی‌دا عەورەتی داپوشیت بەشتیك کە مەنعی دەرکەوتنی رەنگی ئـەعزای بکات ، وە لەم‌رووەوە عەورەتی پیاو مابەینی ناوكو ئەژنویەتی‌و عەورەتی ژن هەموولەشیەتی بیجگە دەم‌و چاوی یانی : روخساری لە تەویلەوە هەتا چەناکەی‌و لەم‌گوییەوە هەتا ئەوگوییەکەی ، وە بـەروپشتی هەردوودەستی هەتا جومگەکان •

(پینجەم) ئەوەیە کە لەهەموونویژەکەی‌دا رووی لەقیبلە بیت کە بریتی‌یە لەخانووی (کعبة الله) لەشاری مەککەی موکەررەمە ، وە دەلیلی قیبلەزورن یەکیك‌لەودەلیلانەئەستیرەی‌قوطبە کەبریتی‌یەلەئەستیرەیەکی بچووك لەناو حەوتەوانانی بچوكدا ، لەولاتی عیراق‌دا وەهـــــا بەرەودەشت رابوەستی کاتیك لات کردەوە ئەوئە ســـتیرەیە لەلای راستەوە ببینی ئەوە رووت لەقیبلەیە ، بەلام هەتا بەرەوخورنشین برویت لەعیراق‌دا لاکردنەوەی زورتری ئەوی بونموونە : لە مووصلدا زورتری ئەویت لەکەرکووك وە لەکەرکوکدا زورتری ئەویت لەسولەیمانی • وە ئەم‌نویژانە چەند ئادابیکیان هەیە واجبە لەسەر هەموو موسولمانیك کە لای زانایەکی دینیدا فیریان ببن ، یا پرسیار بکەن لەکەسیك کـە بیان‌زانی • وەئەم‌نویژانە بەراستی رشتەی پەیوەندین لەگل خوادا ، دیارە ئینسانی لە شەووروژیکا پینج‌جار روو بکاتە قیبلەو لەگەل خوای خویا موناجات بکات هەرگیز خوای لەبیر ناچیت • وە خوای گەورە لەقورئانا ئەفەرمویت : نویژ ئینسان مەنع ئەکات لە کردەوەی خراپ‌و

ناشیرین و دپەسەند • لەم فەرمودە پیروزەوە بومان دەرئەکەوی کـە پایەی راستیو قبولی نویژی هەرنویژکەری بەقەدەر خو پاراستنیەتی لەگوناح ، وە ئەگەر خوی لەگوناح نەپاراست ئەوە مەعنای ئەوەیـە نویژەکەی ساغو تەواو نەبووە • وە حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فەرمووی بەکومەلی لەرەفیقەکانی : پیم بلین ئەگەر یەکی لـەئیوە جوگەیەك لەبەردەمی خانووەکەیەوە بروات‌و شەوو روژ پینج جـار خوی لەو جوگەدا بشوری چلك‌و پیسی بەلەشیەوە ئەمینی؟ ئەوانیش عەرزیان کرد : نەخەیر ، ئەویش فەرمووی : دەی ئەم‌پینج فەرزە نویژە وەکو ئەوجوگە وایە ، وە هەروەکو خوشورین لەوئاوەدا پاکتـــــان ئەکاتەوە لەچلك کردنی ئەم‌نویژانەش دوورتان ئەخاتەوە لەگوناح • هەروەها جاریکیان هەندی لەهاوریکانی عەرزیان کرد : چ‌عبـادەتی هەیە کە خیری لەهەموو عیبادەتەکان زورتر بیت ؟ فەرمووی : نویژ لەئەووەلی وەختی‌یەوە •

وە هەروەها فەرموویەتی: نویژی کە بەجەماعەت لەپشتی ئیمامەوە بکری لەبیست‌وحەوت نویژی تەنیا خیری زورترە ، وە نویـــــژی لەمزگەوتا بکریت لەبیست‌وحەوت نویژی دەرەوە خیری زورترە • ئەمە خیریکە لە لایەنی خواوە حەوالە کراوە بو موسولمانان ، جا هەرکەس بەپیی ئازایی خوی ئەتوانی لەوخیرە وەربگریت •

× × ×

الحمد لله • ثم الحمد لله • الحمد لله الذي جعل الصلوات الخمس من اهم اركان الاسلام ، وجعلها وسيلة للابتعاد عن الفحشـاء والمنكر والاثام • احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله الى كافة الانام • اللهم صل وسلم على سـيدنا ومولانا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه البررة الكرام ، خصوصا على سادة ديننا ذوي القدر العلي والفخر الجلي أبي بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشـرة المبشرة رضي الله تعالى عنهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسي اولا بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! قال الله تعالى : « ان الصلوة كانت على المؤمنين كتابا موقوتا » • فرض الله تعالى هذه الصلوات الخمس فى كل يوم وليلة على كل مسلم مكلف خال من الموانع• وذلك ليلة الاسراء بسنتين تقريبا قبل الهجرة النبوية ، وصارت عبادة اجماعية في الاسلام • وهذه الصلوات عمادالدين ، ولذلك كرر البحث عنها في القرآن الكريم زائدا على الثمانين • وهي صلة بين العبد وربه ، ولذلك قال عليه السلام : الصلوة معراج المؤمن ، فهي كفارة للذنوب وواسطة الفوز للمكروب • قال الله تعالى : « واستعينوا بالصبر والصلوة ان الله مع الصابرين ، وسبب لانتهاء النفس عن الفحشاء والمنكر، لانها جالبة للنور الى القلوب وبالنور ينشرح لذكر الله (الا بذكر الله تطمئن القلوب) ، فحافظوا عليها بآدابها وادائها لعلكم ترحمون • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم • قد افلح المؤمنون الذين هم في صلوتهم خاشعون• نبهني الله واياكم من نومة الغافلين وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين آمين •

خوتبەی دووەم بـــو مانگی جمادی الاولـــی

برا خوشەویستەکانم !

لەوروژەوە کە خوا ئادەمیزادی لەسەر زەوی‌دا دانـــاوە ، وە پیغەمەرانی ناردووە بو ئاموژگاری هەموونەوپیغەمەرانە لە ئوصولی دینا ریك بوون ، وە هەموو بانگیان کردووە بو باوەرکردن بەخواو بەپاداشي‌کردەوەو بەروژی قیامەتو بەوەرگرتنی ئاموژگـــــــاری پیغەمەران ، وە جیاوازی لەبەینیان‌دا هەر لەعیباداتو موعامەلات‌دا بووە بەگویرەی روژو زەمان ، هەروەها هەموو ریك بوون لەوەدا کە خەلکیان بانگ کردووە بو تیکوشین لەکردەوەی باشداو مەنع‌کردن لەکردەوەی خراپو کوشش لەسەر پاکی ظاهرو باطن بەپی‌ی یاســای دینەکەیان • وە بەتایبەتی ئایینی ئیسلامی پیروز گەلیك ئەهەمی‌یەتی

داوه بەدووشت : یەکەم پاکیو خاوینی • دووەم کردەوەی بــــاشو پیاوانە ، وە ئەمدووشتە بناغەی ئاسایشی ئادەمیزادە لەهەردوو دنیادا• حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فەرموویەتی : خوتان پاك بکەنەوە هەرچون ئەتوانن • وە ریوایەت کراوە : پاکی بەشیکە لەئیمان ، هەر لەبەر ئەمەیە دینی ئیسلام بریاری داوە کە ئادەمیزاد بەرلەهەمووشتیك دلو دەرونی خوی بەپاکی رابگری بەهوی ئیمانو باوەر بـــەخواو بەپیغەمەرانو بەجەزای کردەوە لەپاشەروژدا ، وە دلی خوی پـــاك بکاتەوە لەخووی خراپ وەکو حەسوودیو کینەو فیزو خوبەباشزانین، وە لەشی خوی بەپاکی رابگری بەهوی نویژەوە یانی : شەرتە بو نویژ کە ئادەمیزاد هەمولەشی خوی بشوری بەپیستو مووەوە لـــەگەل نییەتدا ، ئەگەر جەنابەتی هەبوو ، وە ئەگەر بیدەس نویژ بوو تەواوی دەمو چاویو هەردوو دەستی لەسەرپەنجەوە تا ئەوپەری ئەنیشــك بشوریو سەری بەئاویکیتازە مەسح بکات و هەردوو پیی هەتـــا ژووری هەردوو قاپی بەپوختەیی بشوری • هەروەها دینی ئیســلام بریاری داوە کە پیویستە ئینسان هەموولەشی پاك بیوهەمووپوشاکی خاوین بیو ئەوشوینەی نویژی لەسەر ئەکات پاك بی • وە بــریاری داوە کە لە هەموکوبوونەوەیەکا وەکو جومعەو جەژنەکان ئینســانی موسولمان هەموو لەشی بشوری ، بەلام ئەمە فەرز نیە چونکـــــــە بوهەموکەس ئاسان نییەو دینی ئیسلامیش نایەوی ئادەمیزاد بخاتە ئازارەوە • هەروەها دینی ئیسلام بریاری داوە ئەوشوینەی ئادەمیزادی تیا ئەمینیتەوە پاكو خاوین بیتو هەرچیبیتە هوی نەخوشیولاوازی تیا نەهیلریتەوە • وە لەدینی ئیسلامدا پیویستە خواردەمەنی زور بەپاکی راگیریتو هەرچی بەتەبیعەتیسەلیم ئارەوا بی حەرامە بخوریت وەکــو گوشتی سەگو بەرازو هەندی گیانلەبەرو پەلەوەری وەها کــــــە بەتەبیعەتی ساغ نارەواو ناپەسەندن ئەمەش بو ئەوەیە کە هەمیشــــە تەندروستی بپاریزری •

بیجگەلەمانە دینی ئیسلام فەرزی کردووە لەسەر هەمووموسولمانیك

که داوێن پاك بێت‌و خیانەت لەناموسی خەلك نەكات ، وە دەس‌پاك بێت خیانەت لەماڵی کەس نەکات بەتایبەتی ئەگەر کرا بەئــەمین‌دارو وەکیل لەسەر ئەوماڵە یا ماڵەکە ماڵی هەتیوو داماو بێت یا ماڵیك بێت دانرابێت بو قازانجی گشتی وەکو ماڵی ئەوقاف‌و ئەوماڵانە کە حوکومەت ئەیداتە دەست کاربەدەستان بو دروست‌کردنی خانووو چاك‌کردنــی شەقام‌و راکیشانی ئاوو کارەباو هەرپروژەیەکی گشتی‌تر • هەروەهــا دینی ئیسلام واجبی کردووە لەسەر ئینسان کە زمانی پاك بێت لەدروو دەلەسەو قسەی بی‌ئەساس‌و بوختان‌و فیتنەیی‌و دوورووییی‌و مونافقی‌و غەیبەت‌و جنیودان‌و وتەی بی‌شەرمانەو رووشکینی ، چونکە ئەمانە هەمووی حەرامن‌و ئەبنە هوی گوناهباری • ئەمانە کە بەکورتی باسم کردن دەربارەی پاکی‌و خاوینی ظاهرو باطنی پیاوی موسولمان بوون‌و بەتەواوی بەیان ناکرین‌و پیویستە خوتان لەماموستاکانی دین پرسیار بکەن هەتا بوتان روون بکەنەوە •

. وە لەلایەکی‌تریشەوە زور قیمەتی داوە بەکردەوەی بەسوود کــە ئەبیتە هوی خزمەت‌کردنی ئینسان بو خوی‌و بو خیزان‌و بو خزمانی ، وە ئەبی بەهوی ئاسایشی موسولمانان ، ئیتر ئەم‌کردەوانە لقیان زورە بەلام بەکورتی ئەوانەن کە ئەبنە هوی بەرزبونەوەی ئیســـــلامی‌یەت‌و ئەبنە هوی رزگاربوون لەدوژمن‌و ئەبنەهوی ئاسایشی ئادەمیـــــزادو پاریزگاری نەفس‌و ناموس‌و ماڵی •

براکانم! هیچ‌شتیك بەئیدیعاو قسەی رووت نارواتەسەرو هەرشتی ئیسباتیکی ئەویت کەواتە ئەم‌پاکی دل‌وەدەروونە کە ئیسلام فـــــەرزی کردوون‌و ئەم‌کردەوە بەسوودانە کە ئایین واجبی کردوون نیشانەی دەرئەکەویت بەئەندازەی فریاکەوتنی ئینسان بو لی‌قەماوان‌و داماوان‌و بو کویرو شەل‌و بی‌دەسەلاتان‌و بو غەریب‌و نەخوش‌و مردووی بی‌کەس‌و بی‌پارە ، وە بو بەجی‌هینانی ئەوشتانەی کە پیویستن وەکو خزمــــەتی دین‌و مزگەوت‌و قوتابخانە ، وەبو چارکردنی ناکوکی نـــاوبەینی دوو هوز یا دوو خیزان یا دوو کەس ، بویە خوای گەورە ئەمری فەرمووە

بەحەزرەت کە بلیت بەئوممەتەکەی : ئیش‌بکەن خواو پیغـــەمەرو موسولمانان چاویان لەئیشتانەوەیە ، کەواتە ئەتوانین بلیین : بەکورتی ئیسلامی‌یەت عیبارەتە لەدەروونی پاكو کردەوەی چـاك • ئیتـــــر بەخواتان ئەسپیرم •

× × ×

الحمد لله • ثم الحمد لله • الحمد لله الذي يحب التوابين ويحب المتطهرين • احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان سيدنا محمداعبده ورسوله خير الطيبين الطاهرين • اللهم صل وسلم على سيدنا ومولانا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه المحســـنين الى يوم الدين • خصوصا على سادة ديننا ذوي القدر العلي والفخرالجلي ابي بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضي الله تعالى عنهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسي اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون!قال الله سبحانه وتعالى: « ان الله يحب التوابين ويحب المتطهرين » • وقال : (قل اعملوا فسيرى الله عملكم ورسوله والمؤمنون) • تدل الاية الاولى على انه تعالى يحب الذين لا ينهمكون في الضلال والعصيان ويتوبون الى الله المنان ، ويحب الذين تطهروا قلبا وجسدا وقولا وعملا • وتشير الى ان الرجوع الى الله لا يكون بدون التطهر من كل دنس قلبي معنوي وكل وسخ مـــادي ظاهري • وعلى ذلك قرر الدين الاسلامي طهارة القلب بالايمان الراسخ وطهارته عن كل رذيلة وكل شيء دنس ووسخ ، وقرر طهارة الجســـد بالاغتسال والتوضوء بالماء الطهور ورعاية الطهارة فى المآكل والمشرب والملبس والمسكن وسائر ما يلاقيه الانسان فى كل حال من الاحوال •كما انه قرر الطهارة عن الفحشاء ، وطهارة اليد عن البطش بالسوء والخيانة في الاموال ، وطهارة اللسان عن كل باطل من الكذب والبهتان والغيبـــة والنميمة وسائر ما يضر الفرد او مجتمع الانسان • وتشير الاية الثانيةالى الامر بالعمل النافع في ادامة وتقوية دين الاسلام والمثمر لرفاه وســـلامة

الفرد والعام ، وذلك بالاخلاص والصدق وحب منفعة الانام ، وعلى هذا يجوز لنا ان نقول ان جميع وجود الدين الاسلامي الحنيف يتحقق في رعاية النظافة والعمل بالشرافة • وقال ، عليه السلام ، تنظفوا بكل ما استطعتم فان الله تعالى بنى الاسلام على النظافة ، ولن يدخل الجنة الا كل نظيف • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم • هذا بيان للناس وهدى وموعظة للمتقين • نبهني الله واياكم من نومة الغافلين وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين آمين •

خوتبەی سیهەم بو مانگی جمادیالاولی

برا خوشەویستەکانم !

لەمەوپیش باسی ئەوەمان کرد کە پاکیو خاوینی زور موهیممە لە دینی ئیسلاما ، چونکە پیاو کە دلی خوی پاك کردەوە ئەودلەی بەنووری خوا پاك ئەبیتەوەو ئەوەی قازانجی هەبی بو دینو دنیا تیی ئەگاتو ، بەسوودترینشت بو ئادەمیزاد پاش ئیمانو باوەر کە رەحمو دلسوزییە لەودلەدا جیگیر ئەبیت ، وە کاتیك ئەمبەهرەیە دەس کەوت بەهیچ جوریکی خیلافشەرع زیانی نابیت بو کەس ، وە لەموعامەلەو قەرزوقولەدا غەشو خیانەت ناکات لەگەل کەسدا •

ئەوزیانە ناشیرینانەکە ئادەمیزاد ئەیگەیینی بەخەلك سی جورە• (یەکەم) : زیاندانە لەنەفس یانی بەبیتاوان کەسی بکوژی یاخود ببی بەهوی ئەوە کەسیك کەسیکیتر بکوژی • هەندی لەزانایانی دین لەسەر ظاهری ئایەت فەرموویانە : کەسیك بەناحەقو بەدەسقەس موسولمانیك بکوژی ئەوە جەزای جەهەنەمە بەئەبەدیو شیوەیەکی نەبراوە • (دووەم) زیانگەیاندنە بەناموسو شەرەفی خەلك بەشیوەی زینا ، بویە دینی ئیسلام بەرامبەر بەزینا تولەیەکی داناوە کە ئەبیتە هوی ئابرووچوونی ئەوشەخصە تاوانبارە بیجگەئەوەش کە لەهەندی حالدا پیی ئەمری ، ئەوپاداشە عیباوەتە لەوە کە صەد داری لیبدری ئەگەر تاوانبارەکە پیاویکی ژننەهیناو یا ژنیکی شوونەکردووبوو ، یا

بحریته ناو چاڵو بەردەباران بکریت هەتا ئەمری ئەگــــەر ژنیکی شوو کردوو ، یا پیاویکی ژنهیناو بوو . (سیهەم) زیان گەیاندنە بە مالی خەلك بەهەرجوریك وە بەهەروەسیلەیەك بیت،چونکە بەنەصصی ئایەتو حەدیثی پیغەمبەر ، صلی الله علیه وسلم ، رەوا نیـــــە بو هیچموسولمانی دەست ببا بو مالی هیچموسولمانی مەگەر بەخواستو رەزای خاوەنەکەی ، وە حەرامە لەسەر هەمووکەسیکی موســولمان دەس‌بوبردنو زیان گەیاندن بەنەفسی خەلكو بەناموسیانو بەمالیان . وە ئەمحەقانە بە (حق الناس) ئەناسرین یانی : نە بەتەوبە وە نـــــە بەخیرات وە نە بەغەزاو بەحەج وە نە بەنویژو روژوو لەملی ئینسان ناکەون هەتا ئەوخاوەنحەقە ئینسانە تاوانبارەکە عەفو ئەکاتو گەردنی ئازاد ئەکات ، هەروەها لەمحق‌الناسەدا فەرقی کەمو زور نی‌یە تەنانەت کیشانەی مثقالەزەرەش عەزابی لەسەرە ، بویە خوای گەورە لـــــــە قورئانی پیروزا زور بەتوندی هەرەشەی کردووەو عەزابی داناوە بــو ئەوکەسانە کە بەجەردەیی‌و ری‌گری یا بەدزی یا بەهوی سوودەوە یــا بەهوی غەش‌و خیانەت لەموعامەلاتا مالی خەلك ئـــــــەخون . وە لەدینی‌ئیسلاما بریار دراوە ئەوکەسانەی کە جەردەیی ئەکەن راستو چەپیان ببریت، وە ئەوکەسانەی کە دزی ئەکەن دەستیان ببریت ، وە ئەوکەسانە کە لەکیشانەوەپیوانەدا غەش ئەکەن بەهەرجوری‌بی لــــە روژی قیامەتا سزای قورسیان ئەدریت ، وە حەزرەت ــ صلی الله علیه وسلم ــفەرموویەتی : (لەئیمەنیە ئەوکەسە کە غەشمان لی‌ئەکات).وە بەتایبەتی خوای گەورە لەقورئانا پیاوی سوودخوری زور بەخراپ ناو بردووە ، وە فەرموویەتی : ئەوکەسانە سوود ئەخون لە روژی قیامەتا وەکو ئینسانی فی‌دار گیژو حەیرانو سەر گەردانو هەرچەند راست ئەبنەوە ئەکەون . وە حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فەرموویەتی : ئەی موسولمانینە خوتان بپاریزن لەوگوناهانە کە بەتەواوی ئینســـــان ئـــەفەوتینن یەکـــەم : شـــەریك‌دانان بوخوا . دووەم : ســـــیحرو جادوو گەری‌و فروفیل‌کردن لەگەل مەخلوقا بوزیان گەیاندن بەنەفس‌و

ناموس‌و مالیان•سیهه‌م:ئازار گه‌یاندن به دلی باوك‌و دایك•چواره‌م کوشتنی ئاده‌میزاد به‌بی‌تاوان • پینجه‌م : خواردنی مالی هه‌تیو •شه‌شه‌م: هه‌لاتن له‌رووی دوژمن له‌روژی غه‌زادا له‌گه‌ل کافران • حـــــه‌وته‌م سوودخواردن • وه له هه‌ندی ریوایه‌تا خواردنی مالی هـــــــه‌تیو و سوودخواردن به‌یه‌کیك دانراون ، وه حه‌وته‌م بریتی‌یه له‌بوختان‌کردن بو ژنیکی به‌شه‌رم‌و به‌ناموس • ئه‌م‌گوناهانه ئینسان ئه‌فه‌وتینن ، وه هه‌روه‌کو شه‌ریك بوخوا قراردان به‌ئاشکرا ئینسان کافر ئـــــه‌کات ئه‌م‌گوناهانه‌ی‌تریش دلی ئینسان به‌باری خراپی‌دا ئه‌گورن‌و ئینسان له‌حه‌ق دوور ئه‌خه‌نه‌وه به‌راده‌یه‌ك له‌وانه‌یه ئه‌و شــه‌خصه ســـــه‌ری له‌کوفره‌وه ده‌ربچی ، په‌نا به‌خوا • به‌تایبه‌تی سوودخواردن ئه‌وه‌نده تاوانیکی گرانه که خوای گه‌وره له قورئانی پیروزا فـــــه‌رموویه‌تی : (ئه‌وکه‌سانه‌ی له سوودخواردن ده‌س‌به‌ردار نابن‌و به‌ئاموژگاری قورئان ناگه‌رینه‌وه‌و ته‌وبه له‌وئیشه‌ناکه‌ن خه‌به‌ریان پی‌بده‌ن که خوا حه‌ربیان له‌گه‌ل ئه‌کات !!) دیاره که‌س لایقی ئه‌وه نیه خوا حه‌ربی له‌گه‌ل بکــا به‌لام مه‌به‌ستی ئه‌وه‌یه که خوای گه‌وره غه‌زه‌ب ئه‌گری له‌وسوودخوره‌و ئه‌یفه‌وتینی •

به‌پی‌ی به‌یانی ئایه‌ت‌و حه‌دیث ئه‌گه‌ر ئینسان ئالتوونی فروشــت به‌ئالتوون ، یا زیوی فروشت به‌زیو ، یا خوارده‌مه‌نی‌یه‌کی فروشت بـــه خوارده‌مه‌نی‌یه‌ك وه‌کو فروشتنی گه‌نمی قه‌نده‌هاری به‌گه‌نمی ره‌ش‌گول بو تووه‌شاندن واجبه ئه‌وشتانه له‌هه‌ردوولاوه بـــــه‌قه‌ده‌ریه‌ك‌بن‌و که‌م‌وزیادیان تیانه‌بی ، وه له عه‌ینی مه‌جلیسدا هـــه‌ردوولا ده‌س‌به‌ده‌س ماله‌که له‌یه‌ك‌تر وه‌ربگرن ، وه ئه‌گه‌ر که‌م‌وزیاد له‌به‌ینا بوو یا یه‌کیکیان له عه‌ینی مه‌جلیسدا حه‌قی خوی وه‌رنه‌گرت ئه‌وه ئه‌بیته ســــــوودو ئه‌که‌ویته به‌ر ئه‌وهه‌مووه هه‌ره‌شه‌و تاوان‌باری‌و عه‌زابی قیامه‌ته •
به‌لام پیویسته بزانن که کرین‌و فروشتن جیایه له قه‌رزدان‌و قه‌رزکردن ، یانی : ئه‌گه‌ر ئیسته ده لیره‌ی ئالتوون یا ده درهه‌می زیو یا ته‌غاری گه‌نم بده‌یت به‌قه‌رزو پاش ماوه‌یه‌ك وینه‌ی ماله‌که‌ی خوت وه‌ربگریته‌وه

ئەوە باشەو ئیحسانیشەو پاداشی چاکی لەدوایە • وە ئەگــەر ئینسان نەوعیکی بە نەوعیکیتر فروشت ، بو نموونە ئەگەر ئالتوونی دا بە زیو، یا جوی دا بە گەنم ، ئەوە هەر ئەوەندە پیویستە کە لەعەینیمەجلیسدا هەردوولا حەقی خویان وەربگرن ، ئیتر کەمو زیاد دروستە • هەروەها ئەگەر بەشیوەی سەلەم ئیستە ئەندازەیە پارەی نەقد تەسلیم بکەیت بەیەکیك بو ئەوە لەپاش دوو مانگیتر صــەد کیلو برنجی لیوەربگری ئەوەش دروستە با لەوکاتەشدا قیمەتی برنجەکە لەو پارەیە زیاتر بیت• هەروەها ئەگەر کیلویەك شەکر بەپارەی حازر بدەیت بە سی درهەم بەلام بەقەرز بیفروشی بە صەدوشەصت فلس ئەوەش دروستە • واجبە موسولمانان ئاگایان لەمحوکمانە هەبیت •

× × ×

الحمد لله • ثم الحمد لله•الحمد لله الذي فرض الامانة على المكلفين، ورفض ورود الخيانة على قلوب العارفين • احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله الى العالمين ،اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه المتسمين بالكرامــة واتباع الدين ، خصوصا على سادة ديننا ذوي القدر العلي والفخر الجلي ابي بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسي اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! ان من ثمرات الاسلام نظافة القلب ، ومن ثمراتها الرحم والشفقة وحسن المعاشرة وطيب المعاملة مع عباد الله رب العالمين ، وان من خير مظاهر الرأفة بهم الصدق والامانة وترك الغش والخداع والكف عن اذى النفس والتعرض لحرمات الناس واموالهم بدون وجه مشروع مبين • الا ترون الحدود والعذاب المقررين على اللصوص وقطاع الطرق والسارقين ؟ • الا ترون الوعيد للغاشين في قوله تعالى « ويل للمطففين الذين اذا اكتالوا على الناس يستوفون واذا كالوهم او وزنوهم يخسرون » • الا تنظرون الى ايذان الله الجبار بالحرب

مع آكلي الربا في الدنيا ويوم الدين ؟ فاتقوا الله واقيموا الدين بالحق والقسطاس المستقيم • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم • واتقوا يوما ترجعون فيه الى الله ثم توفى كل نفس ما كسبت وهم لا يظلمون • نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين آمين •

خوتبەی چوارەم بـو مانگی جمـادی الاولی

برا خوشەویستەکانم !

هەرعیبادەتیك کە خوا فەرزی کردووە لەسەر ئوممەتی پیغەمبەرو ئومەتانی‌تر چەن‌ئەرکان‌و واجباتیکی هەیە ، وە چەن‌شتیکی وایش هەن کە ئەوعیبادەتە بەتال ئەکەنەوە • جا بەکورتی هەلدی لەوواجباتەو لەو شتانە کە نویژ بەتال ئەکەنەوە بوتان بەیان ئەکەم • واجباتی نویژ ، کە پیویستە بینەجی پیش کردنی نویژ ، وەکو باسمان‌کرد پینجن • بەلام ئەوئەرکان‌و واجباتە کە لەناو نویژەکەدان بریتین لە چواردە شت • (یەکەم) نی‌یەت هینان بەدل • یانی : پاش‌ئەوە کە رووەوقیبلە وەستاو • ستی نویژەکەی بکات بەدل قەصدو نی‌یەتی کردنی فەرزی نویژی ئەوکاتە بهینی • (دووەم) ئەوەیە لەگەل ئەم‌نی‌یەتەدا (الله اکبر) بلیت • (سیهەم) خویندنی سوورەتی فاتیحەیە لە (بسم الله)وە هەتا (ئامین) بەرەوانی • (چوارەم) ئەوەیە لەخویندنی سوورەتی فاتیحە دا ریك راوەستی بەپیوە ، مەگەر نەتوانی راوەستی لەبەر پیری یا نەخوشی • (پینجەم) رکوعە یانی : ئەوەندە بچەمیتەوە هەتا هەردوو بەری دەستی ئەگەنە ئەژنوکانی‌و ئەوەندە بمینیتەوە هەتا لەشی لە جم‌وجول ئەنیشیتەوە • (شەشەم) اعتداله یاني : لەم‌رکوعەوە بگەریتەوە بو باری راوەستان هەتا بەتەواوی رائەوەستی‌و لەشی لەجم‌وجول ئەکەویت (حەوتەم) سوجدەی یەکەمە بەحوریك کە تەویل‌و بەری هەردوو دەستی‌و هەردوو کەشکەئەژنوی‌و سینگی هەردوو پی‌ی‌و لەگەل

سینگی هەندی لەپەنجەی هەردوو پی‌ی دابنیت لەسەر ئەوشوینەی کە نویژەکەی لەسەر ئەکات •

وە لەســـــوجدەدا واجبــە تەویلی رووت بی‌و هەردوو ئەژنوی داپوشراو بن ، ئیتر دەستو پی‌ی هەرچون‌بن قەی‌ناکا • (هەشتەم) دانیشتنە لەپاش ئەم‌سوجدەیە وەها کە لەشی لەجوولە بکـــەوی • (نوهەم) ئەوەیە بو جاری دووەم سوجدە بەریتەوە وەکو سوجدەی یەکەم • (دەهەم) خویندنی تحیاتە لەپاش رکاتی ئاخری نویژەکەی • (یانزەهەم) دانیشتنە لەم‌تحیاتەدا • (دوانزەهەم) صلاوات‌دانە لـــە حەزرەتی پیغەممەر ، صلی الله علیه وسلم ، لەپاش تحیات لەگـــەل دانیشتنا • (سیانزەهەم) سەلام‌دانەوەیە لە نویژەکەی • (چواردەهەم) راگرتنی ئەم‌تەرتیبەیە کە باسمان کرد لە ئەرکانەکاندا ••

وە ئەوانە کە نویژ بەتال ئەکەنەوە بەکورتی بریتین لە بەجی‌نەهاتنی یەکیك لەوپینج‌شەرتانە کە پیویستە لەپیش نویژەکەدا بینەجی‌و هەتـا ئاخری نویژەکە دەوام بکەن ، وە لە بەجی‌نەهاتنی یەکیك لەم‌چواردە روکنانە کە ئیستە باسمان‌کردن ، کەوابوو ئەگەر یەکیك لەنویژەکەی‌دا دەس نویژی نەمینی یا بەرگی یا لەشي یا جیگەی نویژەکەی پیس ببی یا رووی لە قیبلە وەرگەری ئەوە نویژەکەی بەتالە ، هەروەها ئـــەگەر نی‌یەت نەهینی ، یا الله اکبر نەلیت ، یا سوورتی فاتیحــە بەرەوانــی نەخوینی ، یا یەکی لەروکنەکانی‌تر جی‌بەجی نەکات، دیسان نویژەکەی بەتالە • هەروەها نویژ بەتال ئەبیتەوە بەوە کە نویژکەر عەزمی برینی نویژەکەی بکا ، یا بەقەصدو ئیختیار قسەیەکی عادەتی‌ی بەدەمیـــا رابوری هەرچەن دوو حەرف بیت وەکو (ئا) ، (بی) ، (نە) ، یاخـــو بەقاقا پی‌بکەنی ، یا بەدەنگەوە بگری بەجوری کە دوو حەرفی لـــی پەیدابیت ، یائاو بخواتەوە ، یا خواردەمـــەنی بخـــوات ، یاســی جار لەسەریەك جموجولی بکات وەکو ئەوە کە سی‌جار دەستـــی یا پی‌ی بجولینیتەوە ، یا لەراوەستانا لەجەماعەتا پیش ئیمام بکەویت ، یا لـــە

بەجیهینانی ئەرکان بەسی روکنی دریژ پیش ئیمام یا پاش ئیمـــام بکەوی • لەمحالەتانەدا هەموو نویژ بەتال ئەبیتەوە •

ئەمانە کە بەیانمان کردن چەنشتیکی ئاشکراو دیارین • بەلام واجبیکی تایبەتیتر هەیە لە نویژا ئەگەر ئەوواجبە نەیەتە جی هەرچەن بەظاهری نویژەکە درووستە بەلام لەحەقیقەتا وە لای ئەوزانایانە کــە لەعیبادەتو ئادابی دینا تەماشای کروك ئەکــەن بەدلیلــی بەعــزی فەرموودەو کردەوەی حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، ئــەونویژە بەتالە • ئەوواجبە بریتی‌یە لە (خشوعو خضوع) ، یانی : بەدل ترسان لەخواو ملکەچکردنو خوکزراگرتــن لەبەردەم گــەورەیی خوادا بەدلو بەلەش • ئەمواجبە لەلای دین‌پەروەران زور بەئەهــەمی‌یەتە• پیغەممەری خودا ، صلی الله علیه وسلم ، جاری وا بووە کە نویژی کردووە وەزعی گوراوەو رەنگی تیکچووە وەکو سینگی بجوشی‌و بکولی !•• تەنانەت وەزعی لەگەل خیزانی خویا وەها گوراوە وەکو ئینسانیکی بیگانەی نەناسراوی لی‌هاتوەو لەومالەدا هەتا نویژەکــەی تەواو کردووە • وە عالمە دلووریاکان کە نویژیان کردووە وەزعیــان وای لی هاتووە پەیوەندی‌یان بە خەلکەوە نەماوە ، وە جارجار ریــك کەوتووە کە چەن قســەو چەن شــت لە نزیکی‌یانــەوە روویداوەو پییان نەزانیوە • هەروەها خوای گەورە لە قورئانی پیروزا لەگەلــی ئایەتا بەیانی ئەدەبو ئارامی‌و خشوعی نویژکەرانی کردووە بەرادیەك ئینسان وا تی‌ئەگا هەرنویژی لەگەل خشــوعا نەبی بەتالــە ، بــویە حەزرەت ، صلی الله علیه وســلم ، فەرموویەتی : لەنویژا هەرئــەوە ئەگات بەنویژکەر کــە خوی ئاگای لی‌بووەو تیی‌گــەیشتووە • وە خشوع ، بەلای‌کەمەوە ، بەوە ئەبیت کە ئینسان لەکاتی نویژەکەیا بیر بکاتەوە لەوە کە لەبەردەمی خوادا راوەستاوەو عیبــادەت بو ئــەو ئەکاتو ئەناو ستایشی پەروەردگاری گەورە ئەکاتو داوای خیــرو پیروزی ژیانو پاشەروژی خوی لی‌ئەکاتو ئەو خوایــە خواییکــە لەهەموو خاوەنزوری زوردارترەو هەموو خیرو شەریك بە دەستــی

ئەوە • ئەگەر ئەمخەیالەی هەبوو لەوانەیە دڵو لەشــی بــەئەدەبو ئــارام بـــی •

× × ×

الحمد لله • ثم الحمد لله • الحمد لله الذي وضع لكل شيء آدابا ، وجعل له اركانا ، كما قدر له موانع توجب فسادا وبطلانا • احمــده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان سيدنا محمدا عبـــده ورسوله • اللهم صل وسلم على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه باحسان الى يوم الدين ، خصوصا على سادة ديننا ذوي القـــدر العلي والفخر الجلي ابي بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضوان الله تعـــالى عليهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسي اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! قال الله ، ســـبحانه وتعالى : (ان الصلاة تنهى عن الفحشاء والمنكر) • وقال : (لقد افلح المؤمنون الذين هم فى صلاتهم خاشعون) • افادت الاية الثانية ان الفلاح لاهل الصلوة مربوط بالذين هم فيها خاشعون ، وليس الفلاح للمصلي الكاسل الغافل االذي صلى كثيرا وهو غافل عن صلاته • واي فائدة في كلام مع الناس لا يدري القائل ماذا قال ؟ فكيف يرجى الثواب مع العمل الذي يعمل بالغفلة وقلة الادب مع الله ذي العزة والجلال ؟ • واما الاية الاولى فقد دلت على ان الصلاة الخالية من العلل تمنع المصلي عن كل فحش ومنكر ، ومعنى ذلك ان المصلي المنهمك في عصيانه لا تقبل صلواته ولن يتحقق فلاحه ونجاته ، فاتقوا الله في صلواتكم وسائر طاعاتكم لعلكم تفلحون • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم • ان في هذا لبلاغا لقوم عابدين • نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء ســـيد المرسلين آمين •

خوتبـەی پینجەم بو مانگی جمـــادی الاولی

برا خوشەویستەکانم !

هەرکەس کەمیك وردبیتەوە بوی‌دەرئەکەوی ئەوەی کە ئینسان هەلئەسوورینی بو ئیش‌وکارو بو هەلگرتنی باری ناهەموارو بـــو خوگرتن لەبەر مەینەت‌وئازاردا تەنها مەحەبەت‌و خوشەویستی‌یە ، وە هەمووجورە خوشەویستی‌یەك یا ئینسان هەرکەسیکی خوش‌بووی‌و حەز لە هەرئیشی بکات هەمووی ئەگەریتەوە سەرئەوە کە ئینسان خوی خوش ئەویت ، وە ئەیەوی بژی‌و بەخوشی‌و شـــــادی‌و ئازادی‌و سەربەرزی‌و بەئارامی‌و ئاسایش‌و دلخوشی‌یەوە رابویری • جـــا ئەوخوشەویستی‌یە کە سوودی هەیە بو ئادەمیزاد بەکورتی دوو بەشە• (یەکەم) : ئەنجامەکەی خوشی‌و شادی‌یە لەماوەی ژیانی ئەم‌جیهانەدا ، وەکو خوشەویستی ژن‌و مال‌و ئەولادو پارەو باخ‌وبیستان‌و کشت‌وکال‌و حەیوان‌و وینەی ئەمانە • (دووەم) : ئەنجامەکەی ســــەربەرزی‌و رزگاری‌یە لە هەردوو دنیادا ، وەکو خوشەویستی خواو پیغەمبـەرو ئایینی ئیسلامی پیروزو قورئان‌و طاعەت‌و عیبادەتی خواو هەرشتیك لەم‌بابەتە بیت • کەوابی ئەوخوشەویستی‌یە کە ســـوودی نەبراوەو پایەداری هەیە یەکەم خوش‌ویستنی خوایە • یانی : ئادەمیزاد پیویستە بەهەرجوری خوشەویستی خوای دەس‌کەوی هەولی بوبدات هەتـا دەسی‌ئەکەوی ، وە بەجوری دلی خوی ببەستی بە خواوە کە هیچ‌کاتیك فەراموشی نەکات، وە کاتی عیبادەتی بوئـەکات وابزانی چـــاوی لەخواوەیەو ئەگەر ئەم خوا نەبینی خوای گەورە ئەو ئەبینی ، وە هەمیشە خوا بە حازر بزانی ، وە هەرشتیکی خوش‌بوی لـــەبەرخوا خوشی‌بوی‌و هەرشتیکی ناوی‌و لی‌ی دلگرانە هەر لــــەبەرخوا لیی دلگران بیت • بویە حەزرەت ، صلی الله علیە وسلم ، ئـــەفەرمویت : هەرکەس کە هەرکەسی خوش‌ویست‌لەبەرخوا خوشی‌بوی‌و لەهەرکەس دلگران‌بو لەبەرخوا دلگران‌بی لیی‌و هەرشتیکی دا بەهەرکەس لەبەر

ڕەزای خوا پێی داو هەرشتێکی مەنع کرد لەهەرکەس لەبەرخوا مەنعی کرد لێی ئەوکەسە ئیمانو باوەری خوی تەواو کردووەو گەیاندوویەتی بەپایەی بەرز • دووەم لەوخوشویستنەی کە سوودی نەبراوەی هەیە خوشویستنی حەزرەتی پیغەمبەرە ، صلی الله علیه وسلم • لەواقیعـا ئەوەی کە خیربیو سوودی دینو دنیای ئیمەی تیابی هەر بەواسیطەی پیغەمبەرەوە پیمانگەیشتوەو بەئاموژگاری ئەو تیی گەیشتوین ، وە ئەو باسی زاتی خواو صیفاتی خواو باسی کردەوەی باشو کردەوەی خراپو باسی پاشەروژو باسی خوشی بەهەشتو ناخوشی دوزەخو باسی خووورەوشتی بەرزوبالاو رەوشتی پەستو ناهەمواری بوکردوین بەهوی خویندنەوەی قورئانی پیروز بەسەرمانا ، وە بەهوی فەرموودە بەرزە بەسوودەکانی خویو ئاموژگاری یە بەنرخەکانی ئیمەی لەتاریکی نەزانی یەوە خستە رووناکی زانستو لە شەوی تاریکی بەدبەختی یەوە کەوتینە بەرەبەیانی بەختیاریو سەرفرازیو لە لاریی لاری نابارەوە کەوتینەسەر شاریگەی سەعادەتو پیروزی لەدنیاو قیامەتا • کەوانە پیغەمبەری ئەمە سوودی وجوودی ئەو بی بو عالەم پیویستە بەگیانو مالو ئەولادو هەرچی لەتواناماناهەیە ببین بەفیدای ئەوو خوشەویستی ئەو لەدلمانا دابمەزرینینو تووی خوشەویستی ئەو لەدلی ئـــەولادو دوستمانا بوەشینین ، وە ئەگەر وەها نەکەین مەعنای وایە ئەوزاتـــە گەورەیە ناناسین ، یا ئیمانو باوەرمان بەوو بە سوودە گشتی یەکانی ناقیصە ، وە یا ئیمە نرخو قیمەت بو سەربەرزیو ئازادیو کامەرانــی دنیاو قیامەتی خومان دانانیین • جا لەسەر ئەمئەساسەیە کە پیغەمبەر، صلی الله علیه وسلم ، فەرموویەتی : ئەیموسولمانینە ! هیچکەس لەئیوە ئیماتتان تەواو نابی هەتا حالی وای لی نەیەت کە خوشەویستی مــن لەخویو ئەولادو باوکو باقی ئادەمیزاد زورتر بیت ، وە فەرموویەتی سی صیفەت هەن لەهەرکەسیکا بین شیرینیو لەزەتی ئیمان ئەچیژی . یەکەم ئەوەیە خواو پیغەمبەری لەخویو هەمووکەسی خوشتربوی . دووەم ئەوەیە ئەگەر کەسیکی خوشویست لەبەرخوا خوشی بوی .

سی‌هەم ئەوەیە ئەوەندە ئیمان لەدلیا دامەزراو بی‌و لەزەتی ئیمـــــانی چەشتبی ، چەندی پەریشان ئەبی لەوەی کە بیخەنە ناو ئـــاگرەوەو بەزیندووی بسووتی ، ئەوەندە بیزارو پەریشان بی بەوەی کـــــــە لەم‌شاریگەی ئیسلامی‌یەتە گوومرا ببیت •

براکانم ! ئادەمیزاد ئەگەر کەسیکی خوش‌ویست ئیطاعەی ئەمرو فەرمانی ئەکات کەوابوو ئینسان ئەگەر خوشەویستی حەزرەت لەدلیا دامەزرا ئیطاعەی خواو پیغەمەر ئەکات‌و بەئایینی ئیسلامی‌یەت‌و لەسەر رووناکی قورئان‌و فەرموودەکانی حەزرەت‌و یاسای شەریعەت رەفتار ئەکات ، وە کە گەیشتە ئەم‌پایەیە لەدنیاو قیامەتا پیروزی وەرئەگریت‌و لەقیامەتا لەگەل ئوممەتی حەزرەتاو لەژیر ئالای‌ئەوا حەشر ئەکریت •

لە حدیثا هەیە : روژی یەکیك هات پرسیاری کرد لە حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، کەی روژی قیامەت دیت ؟ ئەویش فـــەرمووی چ‌کردەویەکی باشت ئامادە کردووە بو ئەوەی لەوروژا پی‌ی‌رزگار ببی؟ ئەویش عەرزی‌کرد هیچ‌شتیکی وەهام لا نیە مەگەر ئەوە کـــــە خواو پیغەمەری خوام خوش‌ئەویت ، جا حەزرەت فەرمووی مـــادام تو حالت وا بیت لە روژی قیامەتا رەفیق‌و هاوریی ئەوکەسە ئەبیت کـــە خوشت‌ئەوی • هەروەها ریوایەت کراوە : خزمەت‌کاریکی حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، هەروا لەخویەوە رەنگی زەردهەلگەرابوو وە زعیف‌و لاواز بووبوو ، روژیك حـــــەزرەت پی‌ی‌فـــــــەمـــوو : بوچی وات‌لی‌هاتووەو نەخوشیت چی‌یە ؟ •• ئەویش عـــــــەرزی‌کرد : یا رسول الله ! ناساغیم نیە تەنها ماوەیەکە کەوتوومەتە خەیال‌و مەراقی ئەوەوە من لە دنیادا روژیك حەزرەت لەبینم پەریشان ئەبم ، ئەی لـــە قیامەتا چی‌بکەم ؟ •• کە ئەو پایەی بەرزەو من بەوناگەم ! وە چـــاوم پی‌ی‌ناکەوی ! ئەم‌خەیالانە ئاوا لاوازی کردووم ، لەوکاتەدا ئایـــــەت نازل‌بووو ئەفەرمویت:ئەوکەسانە فەرمانی خواو پیغەمەر بەجی‌ئەهینن‌و لەسەر خوشەویستی ئەوان ئەمرن لەروژی قیامەتا وان لەگـــــــەل پیغەمەران‌و صدیقان‌و شەهیدان‌و صالحاندا ، وە بەرەفاقەتی ئـــەوان

سەرشارو دڵشادن • براكانم ! ئەمەیە پاداشی خوشویستنی خــوای گەورەو پیغەمبەر ، صلی الله علیه وسلم ، خوا بیکا بەنەصیبمان •

× × ×

الحمد لله • ثم الحمد لله • الحمد لله الذي من احبه ورسوله احبه ، ومن طلب منه الخير بالصدق وهبه • احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله • اللهم صل وسلم على سيدنا ومولانا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه ممن رغب في حبــه واكتسبه ، خصوصا على سادة ديننا ذوي القدر العلي والفخر الجلي ابي بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسي اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! قال الله سبحانه وتعالى : (قل ان كنتم تحبون الله فاتبعونى يحببكم الله) دلت هذه الايه الكريمة على ان اتباع الرسول العظيم سبب وداع الى محبة الله الكريم، ولما كان الاتباع من لوازم المحبة حقت على المسلمين محبة الرسول الامين للوصول الى اتباعه في اعماله ثم الفوز بالسعادة يوم الدين • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم • ومن يطع الله والرسول فاولئك مع الذين انعم الله عليهم من النبيين والصديقين والشهداء والصالحين ، وحسن اولئك رفيقا• نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء ســــيد المرسلين آمين •

خوتبەکانی مانگی جمادی الثانیة

خوتبەی یەکەم

برا خوشەویستەکانم !

هەموو خاوەنعەقلی ئەزانی کە زانستو علم یەکەم شتیکی بەسوودە بو ژیانو ئازادیو دلخوشیو شادیی ئادەمیزاد لە دنیاو قیامەتا • وە ئەگەر بمانەوی نموونە دابنیین بو زاناو نەزان نموونەی زانا ئینسانی زیندووە وە نموونەی نەزان ئینسانی مردووە ، جا تەماشاکەن چفەرقی هەیە لە بەینی ئەم دووانەدا • وە لەبەرئەوە کە دینی ئیسلام ئەمری کردووە بە هەمووشتیکی بەسوود بو دنیاو قیامەتی ئادەمیزاد ، وە علمو زانست یەکەمشتی بەسوودە ، هەروەکوو ئەمری کردووە بە تەعلیمی منالان هەتا سەرکەوتوو بن لە دینو دنیادا ، روژی جومعەیشی کردووە بەمەدرەسەیەکی حەفتانە بو ئەوانەی مەیلیان لە علمو زانست هەیەو ئەیانەوی لەنەزانی دەرچن • لەسەر ئەمئەساسەیە کە خوای گەورە نویژی جومعەی فەرز کردووە لەباتی نویژی نیوەرو لەهەرشوینیکی قەرەبالغی وەهادا کە چل پیاوی نیشتمانی ووشیاری تیا هەبی • وە ئەم نویژە چواررکاتەی کردووە بە دوو رکات ، وە لەباتی دوو رکاتەکەیتر فەرزی کردووەکە ئیمام دووتاری بەسوودیان بو بخوینیتەوەو لەووتارانەدا ئاموژگارییان بکاو بەرچاویان روونالا بکاتەوە بو ئادابی ئیسلامو هەرخیرو طاعەتیك لەوروژەدا بەکارە پیشانیان بداو هەرزیانیکی دینی یا دنیایی لەوکاتەدا هەیە بیخاتە بەرچاویان هەتا بەپیی تیگەیشتنی خویانو لەسەر روشنایی دینی ئیسلام بەرگری بکەن لەوزیانانەو مەنعی بکەن ، هەروەها بەهوی ئەوئاموژگارییە فیری ئادابی ئیسلام ببن • وە ئەمنویژی جومعەیە ، ئەگەرچی بە جەماعەت ئەکریت ، وەکو باقی نویژەکان نییە چونکە نویژەکانیتر دروستە لە یەككاتاو لە چەنلایەکەوە بەجەماعەت بکرین

بەلام بو جەماعەتی نویژی جومعە هەتا لە تواناداِ بی واجبە هـــەموو موسولمانانی ئەوشوینە لە یەکشوینا کو بینەوە هەتا یەکیەتی ئومەت بەهیزتر بیتو هەموو بە یەکزمانو یەکشیوەو بە یەکرێگە ئاموژگاری وەربگرن چونکە لە ئایینی ئیسلامدا یەکیەتیدلو یەکیەتیتیکوشانو یەکیەتیئامانج گەلی بەسوودە • وە نویژی جومعە لەزەمانی حەزرەتاو لەزەمانیخەلیفە گەورەکانی پیغەمەرا لە شاری مەدینەی مونەوەرەو لە شاری مەککەی موکەرەمەو باقیشارەکانی ئیسلاما هەرلەیەك مزگەوتا کراوە ، وە هەر بەمشیوەیە دەوامی کرد هەتا زەمانی (مهدی) کـــە یەکیكبوو لە خەلیفە عەباسییەکان ، ئەو لەسەر فتوای هەندی لە زانا بەرزەکانی ئیسلام ، وە لەبەرئەوە کە شاری بەغدا زور گەورە بووبوو وە موسولمانان لەیەکشوینا زەحمەت بوو گرد بینەوە مزگەوتیکیتریان دروست کرد بو نویژی جومعە ، وە مەبەس ئەوە بوو کە هەتامەکن بی لەسەر شیوەی زەمانی پیغەمەر ، صلی الله علیه وسلم ، ئەمنویـــــژە جیبەجی بکری هەتا ئامانجی بەجیهینانی ئەمنویژە بیتەجی • وە لـــە حەدیثی شەریفا هەیە هەرکەس هەمووروژیکی جومعە نویژەکـــەی بەجیبینی خوای گەورە تەوفیقی ئەدا بو ئەوە هەتاجومعەیەکیتـــر لەسەر خیرو طاعەت موفق بیت • وە لە حەدیثا هەیە هـــەرموسولمانی لەشەووروژی جومعەدا بمری لە ئازارو سزای قەبر ئەپاریزری • وە لە حەدیثا هەیە کە روژی جومعە گەورەترینی روژانی حەفتەیە ، وە روژی نازلبوونی کومەلی مەلائیکەیە بو سەرزەوی ، وە روژی ئەوەیە کـــە خوا لە تاوانی تاوانباران چاوپوشی بکا ، وە سەعاتیکی تیاهەیە دوعای تیاقوبول ئەکریو ئەوسەعاتە بویە دیاری نەکراوە هەتا ئینسان لـــە شەووروژی جومعەدا زور لەخوای گەورە بپاریتەوە چونکە دوعاکردنو لەخواپارانەوە مەغزی عیبادەتە • هەروەها صەلاواتدان لەسەر حەزرەت لە شەووروژی جومعەدا زور خیرو ثەوابی هەیە ، وە حەزرەت ، صلیالله علیه وسلم ، فەرموویەتی :هەرکەس لە شەوو روژی جومعەدا صەلاواتم لەسەربدا مەلائیکە دین بولامو خەبەردارم ئەکەن لەوصەلاواتـــەو

لەوکەسەیش کە صەلاواتەکەی داوە • وە گەلی خیری زورە کە ئینسان
لە روژی جومعەدا خەریکی طاعەت و قورئانخوێندن بی بەتایبـەتی
خوێندنەوەی سورەتی (الکهف) لە شەووروژی جومعەدا جاری یـ
زیاتر ئەبی بەهوی رزگاربوونی ئینسانی موسولمان لە فیتنەی دەجال
وە ئەبی بەهوی رووناکیی دل • وە کاتی کە جومعە نزیك ئەبیتەوە
سونەتە ئینسان زوو بکەویتەخوی و بروات بو مزگەوت ، وە حەرامە
لەپاش بانگ ئینسان مامەلەو سەودا بکات هەتا نویژەکە تەواو ئەبیت •
وە حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فەرموویەتی: هەرکەس بەبیعوزری
راست سیجومعە لەسەر یەك تەرکی نویژی جومعە بکا خوای گەورە
دلـی ئـەوکەسـە مـور ئـەکات • یانی :مـەحـرووم و
بیبـەش ئـەبیت لـە بـەرەکەت و پـیروزی هـەتا
ئەوکەسە تەوبە ئەکات و لە تەرکی جومعە پەشیمـان ئەبیتـەوە • وە
هەرکەسی لە شوینیکا بوو کە جومعەی تیا واجـب نەبوو لەسـەر
ئەهلی شوینەکە لەبەرئەوەی کەمتر بوون لە چل کەس ، وە یاخو واجب
بوو بەلام خەلکەکە جومعەیان تیانەئەکرد ، وە وەزعی شوینەکە وەها
بوو کە دەنگی بانگی شوینی جومعەی لیوەئەبیسرا ، واجبە لەسەری
بروا بو ئەوشوینـەو نویژی جومعەکـەی بکات • وە ئەگـەر لـە
شوینەکەی خویا جومعە ئەکرا بەلام بە دەرچوونیئەو جومعەکـەیان
ئەفەوتا چونکە ژمارە کەم ئەبووەوە ، یاخو ئەو ئیمـامیان بوو ئـەوە
حەرامە لەسەری لەپاش طلوعی فەجری روژی جومعە برواتەدەرەوە •
هەروەها کەسی کە جومعەی لەسەر واجب بی حەرامە لەپاش طلوعـی
فەجر بروات بەسەفەر بو شوینی کە جومعەی تیا نەکری و جومعەکەی
بفـەوتـی •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمد لله • الحمد لله الذی جعل الجمعة سیـد
الایام ، وجعلها وسـیلة لوفور العلم والسعادة للانام • احمده واشـهد
ان لااله الا الله وحده لاشریك له وان سیدنا محمدا عبده ورسولـه •

اللهم صل وسلم على سيدنا ومولانا محمد خاتم الانبياء الكرام وعلى اله وصحبه واتباعه المحسنين الى قيام الساعة وساعة القيام ، خصوصا على سادة ديننا ذوى القدر العلى والفخر الجلى ابى بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين .

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون . ايها المؤمنون ! قال الله ، سبحانه وتعالى ، (ياايها الذين آمنوا اذا نودى للصلوة من يوم الجمعة فاسعوا الى ذكر الله وذروا البيع ذلكم خير لكم ان كنتم تعلمون . نعم ذلك خير كثير ويعتنى به كل مسلم ذو معرفة وضمير . كيف لا ؟ وتلك الصلوة وسيلة الصلة والتفاهم بين مختلف افراد المسلمين، ووسيلة لتلقى الدروس النافعة فى الدنيا والدين ، ووسيلة الفوز بالبركات والانوار الفائضة من رب العالمين على المؤمنين . فاتقوا الله واسعواالى بيته الجامع للنفع العميم ، وداوموا على الاشتغال بقراءة القرآن او بالاذكار والصلوات على الرسول الكريم ، واذا خطب الامام فاستمعوا له واحفظوا نصائحه بالقلب السليم كى تتقوا العذاب وتفوزوا بالنعيم. اعوذ بالله من الشيطان الرجيم . نبىء عبادى انى انا الغفور الرحيم . نبهنى الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرنى واياكم تحت لواء سيد المرسلين . آمين .

خوتبەی دووەم بومانگی جمادی الثانية

برا خوشەویستەکانم !

ئەوعیبادەتانە کە خوای گەورە قراری‌داون بو موسولمانان لەسەر دوو بەشن.(یەکەم) : فەرزە وەکو ئەو ئەرکانی ئیسلامە کە بەیان کران. (دووەم) : سونەتە کە لەکردنیانا جەزای خیرو ثەواب هەیەوە لەتەرکیانا تاوانباری نی‌یە بەلام پیاو کە نەیکات لە دەرجەی خیرو ثەوابی ئەورەفتارە خیرانە بی‌بەش ئەبی . وە ئەگەر بە بیریکی رووناك

تەماشای کردەوەی حەزرت بکەین حالی ئەبین کە بەجیهێنانی سوننەت گەلی خیری تیایە ، بویە لە حەدیثیکی قودسی‌یا هەیە کە خوای گەورە فەرموویەتی : هەمیشە عەبدی من نزیك ئەبیتەوە لە من بە سوننەت تا رووناکی دلی ئەگاتە وەزعیکی وەها لە جیلوەی رەحمەتی خوادا ون ئەبیت بەجوریکی وەها دوعاو پارانەوەی لە بارەگای خوادا مەقبوول ئەبیت ، وە ئەگەر پەنابهینی بە خوا لە ئازارو بەلا خوای گەورە پەنای ئەداو رەدی ناکاتەوە، وە هەر لەسەر ئەهەمی‌یەتی سوننەت حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فەرموویەتی : هەرکەس دووربی لە سوننەتی من ئەوە لەمن نیەو عەلاقەی لەگەل منا بەهیز نیە ، کەوابی زور پیویستە بو موسولمان کە هەروەکو فەرزەکان بەجی‌ئەهینی دەوام لەسەر سوننەتیش بکا بو گەیشتن بە پایەی بەرز، وە بو پرکردنەوەی ئەوکەموکووری‌یەی کە وان لەناو نویژە فەرزەکانا .

براکانم ! ئەم‌نویژە سوننەتانە دوو بەشن . (یەکەم) : جورە سوننەتیکە کە سوننەتە بەجەماعەت لەپشتی ئیمامەوە بکریت . ئەمانە بریتین لە دوو رکات نویژی جەژنی رەمەزان ، وە دوو رکات نویژی جەژنی قوربان ، وە دوو رکات نویژی روژگیران ، وە دوو رکات نویژی مانگ‌گیران ، وە دوو رکات نویژی (استسقاء) واتە : نویژی باران‌بارین ، وە نویژی تەراویح لە مانگی رەمەزانا کە بریتی‌یە لە بیست رکات لەپاش نویژی عیشا لە هەموو شەویکی رەمەزانا وە لە هەموو دوو رکاتیکا سەلام ئەدەنەوە ، وە لەپاش هەموو چوار رکاتیکا ماوەیەك بو حەسانەوە دائەنیشن ،وە بە هەندی زیکرو ئەورادەوە مەشغوول ئەبن ، وە نویژی وەتر لەپاش نویژی تەراویح لە مانگی رەمەزانا کە لای‌کەمی یەك رکاتەو لای خوارووی کەمالی سی رکاتەو لای ژورووی کەمالی یازدە رکاتە ، جا ئەگەر لە رکاتی زیاتریان کرد چاك وایە لە هەموو دوو رکاتیکا سەلام بدەنەوەو لە تاقە رکاتی ئاخرشا تەحیات بخوینن‌و سەلام بدەنەوە ، وە سوننەتە لە نیوەی دوایی مانگی

رەمەزانا لە رکاتی ئاخری نوێژە وەترەکەدا قونوت بخوێنن • (دووەم): جورەسونەتێکە کە سونەت نیە بەجەماعەت بکرێن،ئەمانەش بریتیــن لەونوێژە سونەتانە کە لەبەرودوای نوێژە فەرزەکانەوە ئەکرێن وەکو دوو رکاتی پێشی نوێژی سبەینیو ، چواررکاتی پێــش نیـــوەروو چواررکات لەدوایەوەو،چوار رکات لەپێش نوێژی عەصرا،وە دوورکات لەپێش نوێژی مەغریبو ، دوو رکات لەدوایەوەو ، دوو رکات لەپێش نوێژی عیشاداو دوورکات لەدوایەوە • لەناو ئەمانەدا ئەوانەیان کـــە زور بەقیمەتو (مؤكد)ن دە رکاتە •دوو رکات لەپێش نوێژی سبەینیو دوو رکات لەپێش نوێژی نیوەروو دوو رکات لەدوایەوەو دوو رکات لەپاش نوێژی مەغریــبو دوو رکات لەپاش نوێژی عیشـــاوە • وە لەم‌بەشەیە کە جەماعەتی تیا سونەت نیە سونەتی ئیشــراق • واتە : سونەتی هەتاوکەوتن کە بریتی‌یە لە دوو رکات لەپاش ئەوەی کە خور بەئەندازەی رمێك بەرز ئەبێتەوە • وە نوێژی (ضحی) • واتە :نوێژی چێشتەنگا لەبەینی اشراقو استواداکە لای‌کەمی دوو رکاتەو لای‌زوری هەشت رکاتەو لە هەموودوو رکاتێکا سەلام ئەدرێتەوە • وە سونەتی پاش‌زەوال لەپێش سونەتی رەواتیب ئەمەش چوار رکاتەو لەهــەموو دوو رکاتێکا سەلام ئەدرێتەوە • وە سونەتی (اوابین) لەبەینی نوێژی سونەتی پاش‌مەغریبو هاتنی کاتی نوێژی عیشادا ، کە لای‌کەمی دوو رکاتو لای خواروی‌کەمالی چواررکاتو ناوونجی شـــەش‌رکاتو لای‌ژووررووی بیست‌رکاتە • وە ســـــونەتی (وتر) لە غەیری رەمەزانا کە لای‌کـــەمی رکاتێکەو لای‌خوارووی‌کـــەمالی ســـی‌رکاتو لای ژووررووی کەمالی یانزە رکاتە • وە ســـونەتی (تهجد) کـــە لەپاش‌ئەوە لەشەوا نووستو خەبەری بووەوە ئەیکات ،وە لای‌کەمی دوو رکاتەو ئەندازە بو لای‌ژووررووی نیە•وە سونەتی (اذان) •واتە: لەپاش‌ئەوەی بانگ‌دەر بانگی‌داو ئەم‌شەخصـــەش جوابی بانگەکــەی داوە لەپێش سونەتی راتیبەدا دوو رکات بکات بەنی‌یەتی ســـونەتی بانگ•وە سونەتی دەس‌نوێژ • یانی: پاش‌ئەوە کە ئینسان دەس‌نوێژی

گرت بەبێماوەیەکیزور دوو رکات نوێژ بکات بە ڵیەتی سونەتی دەسنوێژ • وە سونەتی (تحیة المسجد) • واتە : دیاری مزگەوت ،کە هەرکاتێ بە دەسنوێژەوە رویشتە مزگەوت دوو رکات،نوێژ بکات بە ڵیەڵی سونەتی دیاری مزگەوت•ئەمسونەتانە لە هەمووشەوورۆژێکا ئەکرار ئەبنەوەو گەلێ سونەتیتریش هەن کە سەبەبی تایبەتیانهەیە• انشاءالله لەمەوپاش باسیان ئەکەم بۆتان • وە هەرکەس ئەیەوی باش تێبگات لەمنوێژانە پیویستە پرسیار بکات لە زانایانی دین •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذی کتب الفرائض وشرع المسنونات ، وجعلها وسیلة للزلفی وجبرا لماتقصمن المفروضات •احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشریك له وان سیدنا محمدا عبده ورسوله سید السادات • اللهم صل وسلم علی سیدنا محمد وعلی اله وصحبه واتباعه باحسان الی یوم الدین ، خصوصا علی سادة دیننا ذوی القدر العلی والفخر الجلی ابی بکر وعمر وعثمان وعلي وعلی الحسن والحسین وحمزة والعباس وعلی الستة الباقیة من العشرة المبشرة رضوان الله تعالی علیهم اجمعین •

اوصیکم ایها الناس ! ونفسی اولا ، بتقوی الله وطاعته فان الله مع الذین اتقوا والذین هم محسنون • ایها المؤمنون ! ان الله شرعلکم شریعة وامرکم ان تتبعوها ، ومنع عنکم البدعة ونهاکم ان تبتدعوها، وجعل من الطاعات واجبات ومندوبات ، ورغب فی المندوبات جبرا لما اختل من الواجبات، وجعل من الاعمال محرمات ومکروهات، وحذرمن عمل المکروه مخافة الوقوع فی المحرمات • فامتثلوا اوامره واجتنبوا مناهیه لعلکم تفوزون بالدرجات وتنجون من الهلکات • واعلموا ان النوافل فی ذاتها فضائل ، وتکون وسیلة للتقرب من الله حتی یکون المتنفل من السابقین الاوائل کما بینه الحدیث القدسی : مازال عبدی یتقرب الی بالنوافل • وتیقنوا ان ترکها من شهوات الطبع الدنیء الذی لایحب الوصول للمقام العلی لاسیما وقد قال الرسول ، صلی الله

عليه وسلم ، من رغب عن سـنتي فليس مني • فاتقوا الله وواظبوا على كل ماامر به الرسول الامين ، فان فيه رضاء وفوزا من الله رب العالمـين • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ولقد جئناهم بكتاب فصلناه على علـم هدى ورحمة لقوم يؤمنون • نبهني الله واياكم من نومـة الغافلـين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين امين •

خوتبەی سیهەم بو مانگی جمادی الثانیة

برا خوشەویستەکانم !

له جومعەی پیشوودا هەندی نوێژی سونەتم بەیان کـرد • وا ئیستەش هەندیکی‌تر لەونوێژه سونەتانەتان بو بەیان ئەکـەم • بزانن هەرلەونوێژه سونەتانەیه ، که بـەتەنیا ئەکرێن نەك بـەجـەماعەت ، (صلوة الحاجة) • یانی : هەرکاتی ئینسان کەوتە پەشیوی‌یەوە بـو ئیشـی سونـەتە بە نیەتی جی‌بەجی‌بوونی ئەوئیشـەو کرانەوەی ئەوگری‌یە دوو رکات نوێژ بکات بەقەسدی داواکردنی شـارەزایی‌و خیرپیشاندان لەوئیشەدا ، وە لەپاش نوێژەکە بپاریتەوە له خواو بلیت: یارەبی تو هەمووشتی ئەزانی‌و من سەرگەردانم لەم‌ئیشەدا • ئەگـەر ئەنجامی خیرە له خەوا شتیکی‌وەهام پیشان بدە کـە بەرچاووم پی‌ی روون بیتەوە بوکردنی ئەم‌ئیشەو ئەگەرنا شتیکی‌وەهام پیشان بدە که دەس‌بەردار بم لیی • وە یەکیکی‌تر لەوسونەتانە سونەتی سەفەرە • یانی: کاتی ئینسان ویستی لەمال دەرچی بو سەفەریك دوو رکات نوێژ بکا ئەنجا بکەویتە ری‌و بروات • هەروەها سونەتی قودوم • یانـی: کاتی ئینسان لەسەفەرەکەی هاتەوە لەپیش ئەوەدا برواتە مالەوە برواتە مزگەوت یا شـوینیکی‌تر دوو رکات نوێژ بکات بەنی‌یـەتی نویـژی لەسەفەرهاتنەوە ئەوسا برواتە مالەوە • وە یەکیکی‌تر لەوسونەتانـە سونەتی موسافیرە • یانی : ئینسانی سەفەری گەیشتە هەرمەنزلیـك سونەتە دوو رکات نوێژی تیابکات لەوکاتەدا که ئەگاتە ئەومەنزلە • وە سونەتی تەوبە • یانی : ئینسان که ویستی تەوبە بکا لـەگوناح‌و

پەشیمان بیتەوە سونتەتە لەپیش‌تەوبەکەیا دوو رکات‌نویژ بکا بەنی‌یەتی سونتەتی تەوبە ، ئـەنجا لەخوای خوی بپاریتـەوەو تەوبە بکـات لەوگوناحە کە لەوەپیش کردوویـەتی‌و بـریاری‌ئـەوە بدات کـە نەگەریتەوە سەری • وە سونتەتی (احرام) • یانی کە ئینسـان رویشت بو حەج‌و گەیشت بەوشوینانە کە بەرگی عادەتی تیا ئەگورن‌و بەرگی حەج ئەپوشن سونتـەتە دوو رکات نویـژ بکات بەنی‌یـەتی سونتەتی احرام، ئەوسا ئەوشتانە لەبەربکا کە حەجاج لەبەری ئەکەن• هەروەها سونتەتی (طواف) • یانی : لەپیش ئەوەدا کە بسووریتـەوە بە دەوری کەعبەدا سونتەتە دوو رکات نویژ بکا بەنی‌یەتی سونتەتـی طەواف ئەوسا دەس‌بکا بەسوورانەوە بەدەوری کەعبەدا• وە سونتەتی (زفاف) •یانی : کاتی کە ئینسـان ژنی مارەبری‌و گویزایەوە لەپیـش ئەوەدا برواتەلای سونتـەتە دوو رکات نویـژ بکا بەنی‌یەتـی داوای عاقیبەت‌خیری بو خوی‌و خیزانەکەی لەوریکەوتنەدا کە قسمەتیـان کەوتوەتەیەك • وە سونتەتی حەمام • یانی : کاتی کە ئینسان رویشتە حەمام‌و خوی شوری‌و هاتەدەرەوەو تەصادوفی هەرشوینیکی پاکـی کرد ، هەرچەن هودەی جل‌داکەندنی حەمامەکەیش بی ، سونتەتە دوو رکات نویژ بکا • وە سونتەتی (صلوةالتسبیح) • کـە نویژیکی زور گەورەیە • وە حەرزەت ، صلی اللـە علیـە وسلـم ، فەرموویەتی بە حەزرەتی عەباسی مامی : نویژی هەیە ئەتوانی روژی جاری یا حەفتەی جاری یا مانگی جاری یا سالی جاری یا لەعومرا جاری بیکەی ، گەلی قازانجی هەیە بو رزگاری لە عەزاب‌و بو سـەربەرزی قیامـەت ، وە ئەونویژە بریتی‌یە لە چوار رکات ، ئەگەر لە روژا بکریت هەر چـوار رکاتەکە لەسەریەك وەکو نویژی نیوەرو ئەکریت ، وە ئەگەر لە شەوا بکریت دوو رکات دوورکات سەلامی تیائەدریتەوە ، وە لەهەررکاتـی لەم‌چواررکاتەدا حەفتاوپینج جار بلیت : (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر) ، وە بو خویندنی ئەم‌تەسبیحاتە دوو شیوە هەیە • (یەکەم): ئەوەیە لە هەموو رکاتیکا پیش‌ئەوە دەس‌بکا بە خویـندنی

فاتیحە پانزە جارو لەپاش خویندنی فاتیحەو سوورەتیکی قورئانیش دە جارو لە رکووعا دە جارو لە ئیعتیـدالا دە جارو لە هـــەردوو سوجدەکاناو لە دانیشتنی ناوبـەینـی سوجـدەکانا یـەکی دە جار ئەوتەسبیحاتە بخوینی • (دووەم) : ئـەوەیە ئـەوپانزەجاری پیـش فاتیحەیە لەپاش فاتیحەو سوورەتەکە بخوینیتو دەجاری پاش‌فاتیحەو سوورەتەکە بخاتە پاش هەردوو سووجدەکەیەوە ، جا ئەگەر رکاتـی هەستانەوەبو لە دانیشتنی ئیسراحەتابیخوینیو ئەگەر دانیشتنی تەحیات بوو لەپیش تەحیاتا بخوینی • وە لە رکاتی یەکەما سوورەتی (کافرون) وە لە رکاتـی دووەها سـوورەتـی (اخلاص) بحوینـی ، وە وەکو باسمانکرد جەماعەت سونەت نیە لەم‌نویژەداو هەرکەس بو خـوی بیکا خیری زورەو ئەگەر بە جەماعەتیش بکری دروستە بەلام خیـری کەمترە چونکە خیلافی سونەتە • وە ئەم‌نویژە لە هەرکاتیکا بکری لە شەووروژا دروستە بیجگە کاتی کەراهەتی نویژ کـە برتیە لــە پاش‌نویژی سبەینی هەتا هەتاوکەوتن وە لەپاش هەتاوکەوتن هەتا خور بەئەندازەی رمیك بەرز ئەبیتەوە وە لە کاتی (استوا)دا • یانی ئەوکاتە کە روژ دیتە ناوەراستی ئاسمان ، کە چەن دەقیقـە پیشـی نویـژی نیوەرویە • وە لەپاش نویژی عەصر هەتا روژ ئاوا ئەبیت • وە لەکاتی روژئاوابوونا • چونکە لەم‌کاتانەدا هیچ‌نویژی دروست نیە مەگـەر یەکی قەزای لەسەربیت ، یا سەبەبی بو نویژەکەی هەبی وەکو سونەتی دەس‌نویژو سونەتی (تحیة المسجد) •

وە بیجگە لەونویژە سونەتانە کە وەختی تایبەتی یا سەبەبـی تایبەتیان هەیە هەرنویژیکی سونەت بکەی ئەوە ناوی سونەتـی موطلەقە • یانی : سونەتی بی‌کاتو بی‌سەبەب ، وە چەن‌رکات بکەی دروستە ، تەنانەت دروستە یەك رکات بکەیتو تەحیات بخوینـیو سەلام بدەیتەوە • حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فەرمـوویەتی : نویژ خیریکی دامەرزاوە بو موسولمان زوری ئەکەی بو خوتەو کەمی ئەکەی بو خوتە • ئەمەبوو بەکورتی باسی نویژی سونەت هیوام وایە

ســوودى لى‌وه‌ربـگـرن •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذى جعل الصلوة خيـــرا موضوعا للمسلمين ، وجعلها صلة الارتباط بين العباد وبين رب العالمين• احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له ، وان سيدنا محمـــدا عبده ورسوله الامين • اللهم صل وسلم على سيدنا محمد وعلى الـــه وصحبه واتباعه باحسان الى يوم الدين ، خصوصا على سادة ديننا ذوى القدر العلى والفخر الجلى ابى بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحســن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشــــرة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته ، فان‌الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! قال الله ،سبحانه وتعالى ، ياايها الذين امنوا استعينوا بالصبر والصلوة ان الله مـــع الصابرين • تشير هذه الاية الكريمة الى ان‌من اهم اسباب سعادة البشر شيئين • اولهما الصبر على الاذى والبلوى والنوائب الواردة علـــى الانسان فى سبيل سعيه للخير والسعادة الاسلامية والاحسان • وقــد فسر بعض العلماء قوله تعالى (لقد خلقنا الانسان فى كبد) بان اللــــه تعالى خلق الانسان المعروف بالكمال فى الاعمال والاخلاق الحسنة فى تعب وبلوى يرد عليه بقدر كماله فى مساعيه ، كيف لا؟ والصبر من اهم اركان النجاح في حياة المجتمع والفرد في كل قرية وريف وبلدة • وثانيهما الصلوة التى قارنها الله تعالى بالصبر ؛ ومعنى ذلك ان الصلوة هـــى الزاوية المعنوية لبناء سعادة البشر ، وهى الوسيلة لفيض المدد ، فاعملوا باوامر رسولكم الامين لعلكم تبعثون سعداء سالمين • اعوذ بالله مــن الشيطان الرجيم • يا أيها الذين آمنوا استعينوا بالصبر والصلوة ان الله مع الصابرين • نبهنى الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرنى واياكـــم تحت لواء سيد المرسلين • آمين •

خوتبەی چوارەم بو مانگی جمادی الثانیة

برا خوشەویستەکانم !

هەرکەس لە دنیادا هەرخوویەك‌و هەرپیشەیەکی هەبوو پیویستە هەندی لە نیشانەو ئاثارو ئەنجامی ئەوخووو پیشەیە تیا دەرکەوی • برا پیویستە حەقی برایەتی بزانی‌و دوستو برادەر پیویستە شیوەی دوستی‌ی راگری‌و خزم پیویستە صیلەی رەحم‌و میهرەبانی‌یان بو یەك‌تر ببی‌و دراوسی بەشین‌و شادی‌ی دراوسی‌یەوە بی ، ئەگەرنا ئەوکەسەی لافی ئەوشتە لی‌ئەدا درو ئەکات •

هەروەها دینی گەورەی ئیسلامیش کە بریتی‌یە لە ئیمان‌و باوەر بە خواو پیغەمەران‌و مەلائیکەو ئەوکتیبانە خوا ناردوونی بو پیغەمەران‌و بە روژی قیامەت‌و بە قەزاو قەدەرو شەهادەت هینان‌و نویژکردن‌و زەکات‌و روژووی وەمەزان‌و حەج ، ئەگەر ئەم‌ئیمان‌و باوەرەو ئەم‌ئادابی ئیسلامی‌یەتە بە ساغی‌و راستی لە دلی ئینسانا جیگیر بووبی‌و ئیشی‌پی بکا بی‌گومان ئەبی هەندی نیشانەی مەردی‌و راستی‌و دلسوزی‌و ساغی لەوئینسانەدا دەرکەوی ، ئەگینا یا درو ئەکا یا ئیمانەکەی ئەوەندە بی‌هیزە وەکو نەبوو وایە !••

براکانم ! ئیمان وەکو چرا وایەو دلی ئینسانیش وەك هودەیە بویە مەعقوول نیە چرایەك لە هودەیەکا داگیرسابی‌و هودەکە هەرتاریك بی• واتە : یا هەردرویەو چرای تیا دانەگیرساوە یا ئەوەندە شەوقەکەی بی‌هیزە وەکو دانەگیرسابی وایە • جا لەسەر ئەم‌ئەساسەیە کە حەزرەت ، صلی‌الله علیه وسلم ، هەندی شتی بەدین داناوەو لە حەقیقەتا ئەوشتانە ئاثارو ئەنجامی دینی راست‌و ساغن • روژیك لەناو ئەصحابەکانیاسی‌جار لەسەریەك فەرمووی : دین ساغی‌یە، دین ساغی‌یە ، دین ساغی‌یە • ئەوانیش عەرزیان کرد : ساغی لەگەل کی‌دا یارسول الله ؟• فەرمووی : ساغی لەگەل خواو لەگەل ئەوکتیبەدا خوا ناردوویەتی بو پیغەمەر ، صلی‌الله علیه وسلم ، وە لەگەل پیغەمەری

خواداو لەگەڵ ئەوانەدا کە فەرمانڕەواو کاربەدەستی موسوڵمانانن و لەگەڵ گشتی موسوڵمانانا . یانی : کەسی بەڕاستی موسوڵمان بی پێویستە لەم صیفەتەدا بەشی هەبی ئەگینا هەربەناو موسوڵمانە !

برا خوشەویستەکانم ! ساغی لەگەڵ خوادا ئەوەیە ئینسان ئەوەندە ئیمان و باوەڕی بە خوا بەهێز بکا هەمیشە خوا بە حازر بزانی، وە ئەگەر طاعەتیکی کرد بەساغی بو خوای بکا وە بو ناوو شورەت و (ریا) نەبی ، وەئەگەر خزمەتی داماوێکی کرد لەبەرخوا بیکاو منەت نەنیتە سەری و نەیداتەوە بە ناوچاویا ، وە باش ورد بیتەوە هەرشتی کە خوا ئەمری پی کردووە بیکاو هەرشتی کە مەنعی کردووە نەیکا . وە ساغی لەگەڵ کتیبی خوادا ، کە قورئانە ، بریتییە لەوە باوەڕی ببی کە ئەم کتیبە کەلامی خوایەو تائەتوانی ئەوەی خوندوویەو ئەیزانی رەفتاری پی بکاو بیخوینیتەوەو حورمەتی بگری ، بەڵکو حورمەتی هەرچی کتیبی شەرع و دینە بیگری چونکە ئەوانەش خزمەتی قورئان ئەکەن ، وە بە بیدەس نوێژ دەستی لی نەدا ، وە ئەگەر قورئانیان هینا بو تکا بو لای ئەوتکایە بگری ، وە ئەگەر هینایان بو سوین پی خواردن سوینی بە درو پی نەخوا ، وە کاتی هینایان بو مەجلیس لەبەری هەستی و کاتی قورئان خوینرا بەشەرمەوە گوی ی لی ڕاگری ، یا هەر هیچ نەبی دەنگەدەنگ نەکاو نەبی بە هوی نەبیستنی خەلکی تر ، وە لە کاتی خویندنی قورئانا ئیشی ناهەموار نەکات . وە ئەگەر قورئانی نەخویندبوو ئەمانەی کە وتمان بەجی ی بهینی بیجگە دەور کردنەوەی چونکە نەی خویندوە . هەروەها پیویستە بەپی ی حال تیبکوشی بو ئەوەی منالی خوی و منالی خەلك قورئان بخوینن . وە ئەوکەسانە کە قورئانیان لەبەرە ، بەتایبەتی ئەو حافظانە کە قورئان خویندن بووە بە ئیشیان زور حورمەرتیان بگری و خزمەتیان بکات هەتا نارەحەتی یان بەسەرا نەیەت . وە ساغی لەگەڵ پیغەمبەری خوادا، صلی الله علیه وسلم ، ئەوەیە ئینسان بەدڵ باوەڕی پی ی ببی و بەدڵ و بەدەن رەفتار بکا بەوشەرعە کە هیناویەتی و کومەکی ئەهلی دینەکەی

بڵاو بلاوی بکاتەوە بەناو موسوڵمانانا . وە ئەمر بکا بەوەی لــــە
شەرعا بەچاك دانراوەو نەهی بکا لەوەی لە شەرعا بەخراپ دانراوە،وە
بکوشی بو خزمەتی ئەومەدرەسەو مزگەوتو عالمانەو ئەوطالب العلمانە
لە قازانجیان هەیە بو دینی پیغەمەر ، صلی اللــە علیــە وسلــم ، وە
سەلاواتی لەسەر بدا بەتایبەتی لە شەوو روژی جومعەداو لە کاتیکــا
ناوی دیت بە زمانا ، وە حورمەتی ئەوکەسانە بگری کــە ناســروان
بەئەولادی پیغەمەر ، صلی‌الله علیــە وسلــم • وە ســاغی لەگــەل
فەرمانڕەوای ئیسلاما ئەوەیە کە ئینسان یارمەتی بدا لە ئیشی حەقاو
نەصیحەتی بکا لە ئیشی ناحەقا ، وە ئەگــەر یەکی ویستی زیانی پــی
بگەیەنی بەقەدەر توانا مەنعی بکا ، وە ئەگەر فەرمانیکی دا بەسەرا بە
ساغی جی‌بەجی‌ی بکاو خیانەتی لەگەل نەکات • وە ســاغی لەگــەن
عوموی موسوڵمانانا ئەوەیە کە بەچاوی برایەتی دینـــەوە بروانی بو
هەموویان ، وە لەم‌رووەوە فەرق لە بەینی هوزیكو هوزیکی‌تر یــا
کەسیكو کەسیکی‌تر نەکا بیجگە لەرووی دینو لەخواترسی‌یەوە • وە
لەلایەکی‌ترەوە گەورەیی موسوڵمانان بــە گــەورەیی خوی بزانی‌و
هاوشانی خوی بە برای خوی دابنی ، وە منالیان بە کورو کچی خوی
بزانی ، وە هــەرچی بەباش ئەزانی بو باوكو دایــكو براو ئەولادی
خوی بو ئەوانیش رەوای ببینی‌و بە باشی بزانی‌و بەپی‌ی توانا هەول‌بدا
بویانو زیانیان لی نەدا ، وە هەرچی بە خراپ ئەزانی بو خویان بـــو
ئەوانیش بــە خراپــی بزانی‌و نەفسو ناموسو مالو حورمــەتیان
بپاریزی،وە خوی‌و باقی موسوڵمانان بە ئەجزایەك دابنی کە خانوویەکی
لی دروست کرابی یا بە ئەندامی تاقەئینسانیکی دابنی ، هەروەکـــو
خانوو ئەگەر سەربانی نەما ئەرووخی یا یەکیك لە ئەندامەکانی لەشی
ئینسان کە هاتەئیش ئەندامەکانی‌تر بی‌ئارام ئەبن ئەمیش حالــی بــو
موسوڵمانانی‌تر وەها بیت • ئــەمە شتیکی کــەم بوو لە مــەعنــای
ئەوفەرموودەی حەزرەتە ، صلی‌الله علیه وسلم • خوا یارمەتیمــــان
بدات بو ئەوەی رەفتاری پی‌بکەین •

× × ×

الحمدلله، ثم الحمدلله • الحمدلله الذى احب الناصحيـــن ،
وجعلهم فى الدارين من الناجحين • احمده واشهد ان لااله الا اللــه
وحده لاشريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله سيد الناصحيـــن
المصلحين • اللهم صل وسلم على سيدنا محمد وعلى اله وصحبــه
واتباعه الصالحين المخلصين ، خصوصا على سادة ديننا دوى القــدر
العلى والفخر الجلى ابى بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحســـن
والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشـــرة
رضوان الله تعالى عليهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله
مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم ، الدين النصحية • قالوا لمن يارسول الله ؟ قال لله
ولكتابه ولرسوله وائمة المسلمين وعامتهم • ويشمل هــذا الكـــلام
الكامل فعل جميع الواجبات والمستحبات الاســـلامية وترك جميــع
المحرمات والمكروهات الدينية • فعليكم بتطبيقه بالنصح لله فى طاعته،
ولكتابه فى ترويج احكامه وطريقته ، ولرسوله فى تاييد شريعتـــه ،
وللائمة في تنفيــذ اوامرهم الشـــرعية ولعامة المسلمين بتطبيق قوله ،
عليه السلام ، لايؤمن احدكم حتى يحب لاخيه مايحب لنفسه • اعــوذ
بالله من الشيطان الرجيم • ياايها الذين امنوا اتقوا الله ولا تموتن الا
واتم مسلمون • نبهنى الله واياكم من نومـــة الغافلين ، وحشـــرني واياكم
تحت لواء سيد المرسلين امين •

× × ×

خوتبەکانی مانگی رەجەب

خوتبەی یەکەم

برا خوشەویستەکانم !

ئەوفەرمانانە کە خوای گەورە داویەتی بەسەرمانا پیویستە بە ساغیو ئیخلاصی دل بەجییان بهینین هەتا دلمان بە نووری رەحمەتی خوا رووناك بیتەوە ، وە لە خەیالاتی بەتال دوور بکەویتەوەو بەراستی لەسەر ریگەی حەق دابمەرزیو قەرار بگریتو بیەسری بە خواوە ، کە وای لیهات ئیتر فەرمانبەرداری خوا ئەبی بە صیفەتو قووەتیو ئەبی بە مایەی ژیانی روحی بوی • وە لەسەر ئەمئەساسەیە کە خوای گەورە لەگەلی ئایەتا ئەمری کردووە بەوەی بەئیوارەو بەیانییاو بەنیوەروو عەسەرا بەلکو لە هەمووکاتیکا زیکری خوا بکەین • یانی بە دل یادی بکەینو بە زبان ناوی بەین ، وە (کلمەی توحید) واتە: لااله الا الله بە دەم بلیین ، وە تەسبیحاتی بکەین • یانی : بە دلو زبان قەراربدەین کە خوای گەورە پاکەو لە هەموونیشو کردەویەکا بینەقصو بیعەیبە ، وە بە گەورەتری دابنیین لە هەمووشتو هەمووشتی لەوەوە بناسین ، وە لەسەر نیعمەتەکانی سوپاسو ستایشی بکەین ، وە هەرنیعمەتیکمان دەسبکەوی لە هەرلایەکەوە بی بە نیعمەتی ئەوی بزانینو ئەوانەی بوون بە هوی ئەونیعمەتە بە ریگەیەکی عادەتی دابنیین چونکە هەرئەوە کە نیعمەت ئەنیری بو بەندەی خوی• وە هەروەکو لەسەر نیعمەتو ئاسایش حەمدی ئەکەین لەسەر زەحمەتو ئازاریش هەر حەمدی بکەین چونکە ئەمزەحمەتو ئازارەش ئەبیتە هوی داپوشینی تاوانو هوی بەرزبوونەوەی پایەمان لە قیامەتا کەواتە ئەمەش هەر نیعمەتو خیرە • وە هەتاماوین لە دنیادا وەکو لەخوشییا خومان ئەگرین هەروا لە ناخوشیشا صەبربکەینو خومان رابگرین ، وە نە بەدلو نە بەزمان ریگەی بیزاریو نارەزایی بە خومان نەدەین هەتا بەراستی ببین بە بەندەی خواو خومان بە

مولك‌و جیگه‌ی تەصەروفی ئەو بزانین چونکە ئەمەیە مانای تەسلیم‌بوون‌و مل‌کەچی راستەقینە ، بویە خوا ئەفەرموی : قەت خوتان غافل مەکەن‌و لە بەندەیی فەراموش مەبن ، وە ئەفەرمویت بەحەزرەت ، صلی‌الله علیه وسلم ، عبادەتی خوای خوت بکە هەتا نووری یەقین‌و رووناکی دل ئەبیتە نەصیبت وە هەتا ئەگەن بەوحالەتە کە بە راستی پیتان ئەگات وەکو مردن بی کە یەکەم مەنزلی گەیشتنە بە عالەمی لیقای رەحمەتی نەبراوەی خوای خوتان • هەر لەسەر ئەم‌میزانەیە کە بەتایبەتی لە دینی ئیسلاما قراردراوەو بە سوننەت‌و رەفتاری پیغەمەر دانراوە کە ئینسان پاش‌ئەوەی لە پینج کاتەکەدا فەرزەکانی بەجی هینا لەبەیانی‌و ئیوارەدا رووەو قیبلە دابنیشی‌و دە جار بلیت : لااله الا الله وحده لاشریك له ، له الملك وله الحمد ،یحیی ویمیت وهو علی کل شیء قدیر • یانی : کەس نیە بەراستی عیبادەتی بو بکری بیجگە ئەو زاتە پاکە کە ناوی (الله)یە ، کە زاتیکی تەنیاو بی‌شەریك‌و وینەیەو دەسەلات هەر بوئەوەو سوپاس هەر شایانی ئەوە• ژیاندن‌و مراندن بەدەستی ئەوەو توانای بەسەر هەمووشتیکا هەیە • وە هەرکەس ئەم زیکرە بەم‌وینە بخوینی خوا لە عەزاب رزگاری ئەکاو یارمەتی ئەدا بو خیرو طاعت • وە قراردراوە لەپاش هەموونویژی ئینسان (آیة الکرسی) بخوینی چونکە زور باسی گەورەیی‌و تەواناییو زاناییو دەسەلاتی خوای تیایە • وە چەن‌جاری ئیستیغفار بکاو داوای داپوشینی تاوانی خوی لە خوا بکا• وە سیی‌وسی جار بلیت (سبحان الله) • یانی : باوەرم هەیە کە خوای عالەم بی‌عەیبە لە زات‌و صیفەت‌و کردەوەیا • وە سیی‌وسی جاریش بلیت (الحمد لله). یانی : شوکرو سوپاس لەسەر هەموونیعمەتی هەر بو زاتی خوایە • وە سیی‌وسی جاریش بلیت : (الله اکبر) • یانی : خوا لە هەمووگەورەیی گەورەترە • پاش‌ئەمانە بو تەواوکردنی ژمارەی صەد بلیت (لااله‌الاالله) • وە حەزرەت ، علیه السلام ، فەرموویەتی: هەرکەس دەوام بکا لەسەر ئەم‌زیکرانە هەرچی گوناهی بچووکی هەیە بەمان،

دائەوەرین • جا ئەگەر ئەمانەی تەواو کرد رووەو قیبلە دەســت بەرز بکاتەوەو لەپاش حەمدو سەنای خواو صەلاتو سەلام لەسەر فەخری عالەم ، صلی الله علیه وسلم ، ئەوەی کــە دلخوازیەتیو بە شــەرع رەوایە داوای بکا لە خوا ، وە هەرچی بەلایەوە زیانەو ترسی لی ئەکا لــە بەلای ژیانو پاشــەروژ داوای پاریزگاری خویو دوستــانیو موسولمانانیش لەوشتانە بکا لــە خوای گــەورە ، چونکــە دوعای ئینســـان لەپاش ئــەمنویژانەوە زور نزیکــە قوبول بی ، وە دوعای موسولمان بو موسولمان بەتایبەتی لەپاشملەدا زوو ئــەگاتە بارەگای خوای گەورە • هەروەها لە حەدیثا هەیە هەرکەس روژی بیستوپینج جــار بلیت : (اللهم اغفر لي ولوالدي وللمؤمنين والمؤمنات) • یانی : ئەی خوای پەروەردگار ! تاوانی خومو باوکو دایکمو باقی پیاوانو ژنانی موسولمان ببەخشە ، ئەمدوعایە ئەبیتە هوی بەرزی پایەی خویو ئەوانەش کە ناوی هیناونو ئەبیتــە هوی بەخشینــی تاوانی خویو ئەوان ، وە ئەگەر غەیبەتی کەسیکی کردبیو ریئەکــەوتبی عەفوی بکات ئەمدوعایە ئەبیتە کــەفارەتی ئەوغەیبــەتە • بەتایبــەتی داوای مەغفیرەتو لەخوا پارانەوە بو عەفوی تاوان لە دینی ئیســلاما زور بەنرخە چونکە مانای داننانە بەگوناهاو داوای چاوپوشییە لە خوا ، وە ئەمەش بەندەیی راستییە ، تەنانەت حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، ئەفەرمویت :قەسەم بەخوا من پیغەمبەری خوامو هــەموورووژیکیش زیاتر لە حەفتا جار داوای چاوپوشی لە خوا ئەکەم هەتا ببی بــەهوی زیادبوونی پاداشو مایەی سەربەرزیو سەعادەت لە قیامەتا • براکانم ! ئەگەر مەجالتان نەبوو کــە لە شوینی نویژەکانتانا بمیننەوە قەیناکا برون بەدوای ئیشتانو لە ریگەدا ئــەمزیکرو دوعایانە بخوینن ، وە ئەمەوەزعەش لە قورئانا تاریف کراوە •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذی احب عباده الذاکرین، وافاض نعمته علی الشاکرین ورحمته علی الصابرین • احمده واشهـد

ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله • اللهم صل وسلم على سيدنا محمد سيد الاولين والاخرين ، وعلى آله واصحابه واتباعه الطيبين الطاهرين ، خصوصا على سادة ديننــا ذوى القدر العلى والفخر الجلى ابى بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الســتة الباقية من العشــــرة المبشرة رضــوان الله تعالــى عليهم اجمعيــن •

اوصيكم أيهــا الناس ! ونفسي اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! قال ، سبحانــه وتعالى : ياايها الذين آمنوا اذكروا الله كثيرا وسبحوه بكرة واصيلا• ايها المؤمنون ! لاتتم للعبد عبوديته الا باطمئنان قلبه لله علام الغيوب، ولا يطمئن قلبه الا بذكر الله (الا بذكر الله تطمئن القلوب) • فاذكروا الله كما هداكم لعلكم ترحمون • اعوذ بالله مــن الشيطان الرجيــم فاذكرونى اذكركم واشكروا لي ولا تكفرون •

نبهنى الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرنى واياكم تحت لواء سيــــد المرسليــن آمين •

خوتبەی دووەم بــو مانــگی رەجـــــب

برا خوشەویستەکانم !

خوای گەورە لە قورئانا فەرمووی‌یەتی : من بویە انس‌و جنــــم دروست کردووە کە عیبادەتم بوبکــەن • یانی : لەپیش هەمووشتیکا بناسن‌و بە دل ئیمان‌و باوەریان بىی بەمن‌و ئەنجا بە لەش‌و ئەندامیش عیبادەت‌و فەرمانبەرداریم بکەن • ئەمەش مەعنای ئەوەیە : ئەوەی لە ئەساســا پیویستە ئیمان‌و خواناسینــە ، ئەمجــار فەرمانبەرداری‌و عیبادەت ، وە فەرمانبەرداری دلیلە لەسەر ئەوە ئەوئینسانە کە ئەلیت من ئیمانم هەیە راست ئەکا • کەوابی عیبادەت دەلیلە لەسەر ئیمان • وە ئەم‌عیبادەتە ئەگەر لە یەك‌جور بی لەوانەیە یەکیکی بی‌ئیمانیــش بیکا چونکە ئاسانە ، بەلام ئەگەر لە چەن جوری بی‌و بیی بــە هوی

ڕەنج‌کێشانی ئینسان وە ئینسانە موسوڵمانەکەش بە هەموو باریکا حازر بێ بۆ فەرمانبەرداری ئەوە مەعنای وایە بەڕاستی موسوڵمانە وە لە ئیدیعای ئیمانو باوەڕی دڵا لەگەڵ خوادا ڕاست ئەکا، لەسەر ئەم ئەساسە خوای گەورە ئەرکانی ئیسلامی کردووە بە پێنج شت . (یەکەم) : شەهادەت‌هێنانە ، چونکە ئادەمیزادی بەقەدرو کەرامەت کە قسەیەکی کردو ، بەتایبەتی لە بابەتی بیرو باوەڕو ئایینەوە شتێکی بڕیاردا بۆ خۆیو جاڕی دا بەناو خەڵکا ئەوە لەسەر ئەوشتە دەوام ئەکات ، کەوابێ شەهادەت‌هێنان جاڕدانە لەسەر ئیسلامیەتو تەسکەرەی دینو ئایینە وەکچون دەفتەری نفووس تەسکەرەی نیشتمانیەتە . (دووەم) : پێنج فەرزەی نوێژە . بەڕاستی یەکێک پێنججار لە شەووڕۆژا لە گەرماو سەرمادا لە خۆشیو ناخۆشیا لە ساغیو نەخۆشیا وە لە کاتی ئیش کردنو بەتاڵیا ڕوێشت بەدەنگی بانگەوەو خۆی شۆریو دەس‌نوێژی گرتو حازری جەماعەتی موسوڵمانان بوو ئەوە مەعنای وەهایە فەمانبەرداری خوایەو ملکەچە بۆ طاعەتو عیبادەتی . (سێهەم) : ڕۆژووی مانگی ڕەمەزانە . ئاشکرایە ئەگەر یەکێک لەبەر خواو لەخەلوەتو شوێنی تەنیایی خۆیا کە کەس پێی نەزانی دەس‌بەرداری ئارەزووی نەفسو خواردنو خواردنەوە ببێ ، وە بە گەرمای هاوین لەگەڵ زەحمەتی ئیش‌کردنا وە یا لە سەرمای زستانو هاتوچوی ناو بەفروبارانا ڕۆژووبگریو ، ئەم‌ریازەتە نەفسیو بەدەنیە قوبوڵ بکا ، بەتایبەتی ئەگەر لەشی زەعیفو لاواز بێ یا دەستی کورت بێ ئەوە مەعنای وەهایە بە دڵوگیان بەندەی ڕاستەقینەی خوای گەورەیەو بەڕاستی موسوڵمانە. (چوارەم) : زەکاتدانە بە موستەحەقان کە خوای گەورە فەرزی کردووە لەسەر موسوڵمان بەشی لە ماڵی خۆی بدا بە داماوان . بێ‌گومان موسوڵمانی ئەوەندە ملکەچ بێ ئەوماڵی دنیایەی خۆی کە بە ڕەنجو هەوڵو تێکۆشان پەیدای کردووەو زۆر خۆشی ئەوی بەشی داماوانی لێ بدا مەعنای وەهایە شیرینی ئیسلامیەت بەجۆری

رویشتوەتە دلیەوە کــە لە هەمووشتــی شیــرینتــرە لای و هەمووشتیکی تری بەلاوە بی‌نرخە . (پینجــەم) . حەج . یــانی : زیارەتی مالی خوا لە شاری مەککە کە ناوی (کعبە)یە . ئــەم حــەجە هەمووجورە رەنجیکی تیایە لە ئازاری لەش بە هاتووچوو ســەفــەر کردن و گەرماو سەرماو نەخوشــی ، وە ئازاری دل بــە غەریبــی و لەمال‌ومنال دوورکەوتنەوە ، وە ریازەتی نەفس ، وەکو روژوو ، کــە لەوماوەی حەجەدا گەلی شتی لی حەرام ئەبی و جل و بەرگی عادەتــی لەبەر ناکا ، وە لە مال‌صەرف‌کردن ، وەکو زەکات و زیاتریش ، کــە بەجاری ئەم‌مالی‌خویە هەلئــەگری و ئەیبا بو ولاتیکی دوورو صەرفی ئەکا . بی‌گومان ئەگــەر ئەم‌ئینسانە رەزای خوای لە نەفس و مال و ئیسراحەتی بەدەن و نزیکی ئەولادو خزم و دوستان بەلاوە زیاتر نەبی ئەم‌عیبادەتە بەجی ناهینی ، وە مادام بە هەمووخوشی و دل‌روناکی‌یەوە حازر بوو بو ئەم‌عیبادەتە ، مەعنای وایە بەراستی لەزەتی دین و ئیمان رویشتووە بەدلیاو چووەتە ناخی دەروونی‌یەوە .

جا وەکو بوم‌باس‌کردن خوای گەورە بەم‌پینج جورە طاعەتــە ئیمانی موسولمان دەرئەخات بو عالەم و ، هەرکەس لەم‌تاقی‌کردنەوەیە دەرچوو مەعنای وایە بەراستی موسولمانە ، ئەگینا دینی نوقسانە .

وە بەبونەی باسی زەکاتەوە پیویستە بزانن کە زەکاتی مال لە سالی دووەمی کوچ‌کردنی حەزرەتا لە مەککەوە بو مەدینە فەرز کراو کرا بە روکنی ئیسلامی‌یەت ، وە کرا بە مەحەك بو ساغی موسولمان و ، کرا بە هوی پەیوەندی دل لەبەینی دەولەمەندو هەژارا ، وە کرا بــە نیشانەی صیلەی رەحم بو خزم و خویش و دلســوزی راستەقینەی موسولمانان لەناو خویانا ، هەتا کومەلی موسولمانان بەهوی برایەتــی دینی‌یەوە وەکو ئەفرادی یەك خیزان بژین و رەفتار بکەن لەگەل یەکا کە ئەمەش ئەبیتە هــوی پایەی بەرزی قیــامەت لە روژی جەزادا . ئەم‌زەکاتە لە ئایینی ئیسلاما زور بەئەهەمی‌یەتە ، چونکە هــەروەکو روکنیکە لە ئەرکانی ئیسلام هەروەها سەبەبە بو مانەوەی میللەتــی

ئیسلام‌و زیانی گەلی ئادەمیزادو بەخیـوکردنی گـەلی بی‌کـەس‌و بی‌دەستەلات ، هەروەها قەرزیکە ئەدری بە خواو ئەو وەری‌ئەگری‌و لە روژی خویا یەك بە حەوصەد جەزای ئەداتەوە ، وە صابوونیکـی بین خوشە بو شورینی دل لە چلکی رەزیلەو مالپەرستی،وە جوگەی ئاوی زەلالە هەلئـەکری بو سـەر باخ‌و کشـت‌وکال ، وە وینـەی بازرگانی‌و حەیوانداری‌یە بو زیادبوونی سـەروەت‌و سـامان ، وە نووریکە لە دلی موسولمانا بو دوزینـەوەی ریگەی نەجـات‌و ، وەسیلەیەکی بەهیزە بو ئەوەی کە خەلك دەولەمەندەکانیـــان خوش‌بوی‌و پاریز گاری لە مالـەکەیان بکەن‌و بـە دەم‌و دلیش دوعای خیریان بو بکەن • وە لەبەر ئەوەی کە ئەم‌زەکاتە زور بەسوودە خوای گەورە لە قورئانا لە چل‌وسی جیگەدا باسی کردووە ، وە مـوژدەی داوە بەوانە کە زەکات ئەدەن‌و هەررەشەی کردووە لەوانە کە نایدەن، هەروەها حەدیثی پیغەمبەریش پرە لە موژدە بە زەکات‌دەرو هەررەشـە لە زەکات‌نەدەر • خوای گەورە یارمەتی هەموولایەکمان بدات بـو ئەوەی رەفتار بکەین بە دینی پیروزی ئیسلام •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذی جعل العمـل بارکان الاسلام معیارا لایمان المسلمین ، واظهر بها نقاوة الدین عن النفـــاق وعلة الضعف ورذایل المفسدین • احمده واشهد ان لااله الا اللـــــه وحده لا شریك له وان سیدنا محمدا عبده ورسوله الی الجن والانس اجمعین • اللهم صل وسلم علی سیدنا ومولانا محمـد وعلـی آلـه واصحابه واتباعه باحسان الی یوم الدین ، خصوصا علی سادة دیننـا ذوی القدر العلی والفخر الجلی ابی بکر وعمر وعثمان وعلي وعلـــی الحسن والحسین وحمزة والعباس وعلی الستة الباقیة مـن العشـرة المبشرة رضوان الله تعالی علیهم اجمعیـن •

اوصیکم أیها الناس ! ونفسي اولا ، بتقوی الله وطاعتـه فان الله مع الذین اتقوا والذین هم محسنون • ایها المؤمنون ! قال اللـــــه

سبحانه وتعالى ، خذ من اموالهم صدقة تطهرهم وتزكيهم بها ، تــدل هذه الاية الكريمة على ان الزكاة تطهير للقلب عن دنس الرذائل وتحليــة له بالفضائل ، وتزكية للنفس عن الشهوات الدنيئة ، ونور لها يهديهــا الى المراتب العلية ، كيف لا ؟ وبها ينمو الحب بين المسلمين ،ويعيشون آمنين سالمين ، ويكونون متعاونين متحابين ، وبها يزيد المال خيـــرا والبال نورا ، وهى التى يتقبلها الله عن المؤمنين • اعــوذ باللــه مــن الشيطان الرجيم • ألم يعلموا ان الله هو يقبل التوبة عن عباده ويأخــذ الصدقات وان الله هو التواب الرحيم• نبهنى الله واياكم من نومـــة الغافلين وحشرنى واياكم تحت لواء سيد المرسلين آمين •

خوتبەی سـێـیەم بو مانـــگی رەجـــەب

برا خوشەویستەکانم !

دینی ئیسلام دینی میهرەبانیو رەحمـــەتە ، دینـــی پیـــروزیو سەعادەتە ، دینی سەربەرزیو کـــەرامـــەتە • وە لەناو موســـولمانانا ئەوموسولمانە بە باش دانراوە کە ئولفەتی پیوەبگیریتو ئولفــەت بگری بە خەلکەوە • وە ئەوەندە دینی ئیسلام ئەهەمیەتی داوە بــە رەحم لەگەل ئەوەدا کە خوای گەورە نەوەدونو ناوی موبارەکی هەیە لە قورئانا لە ئەوەلی هەموو سوورەتیکا بەناوی (رحمانو رحیم)ەوە خوی پیشان داوەو فەرموویەتی : (بسم‌الله الرحمـــن الرحیـــم) بو شارەزاکردنی عالەم لەسەر زوری رەحمـــەتیخواء هەر لەســـــەر ئەم‌ئەساسەیە کە خوای گەورە زەکاتی فەرز کردووە لەسەر موسولمانی دەسەلاتدار هەتا بگات بە سەعادەتو ئاسایش لە قیامەتاو لە دنیایشا سەربەرز بیو ببی بە کلیلی دەرگای رەحمـــەتو دلســـوزی بو بـــرا موسولمانەکانی ، وە بەهوی ئەم‌رەوشتە باشەوە ئولفەتی پیوەبگیریو ئولفەت بگری بە باقی براکانیـــەوەو پایەی ئـــەوە پەیـــدا بکا کـــە بەئینسانیکی خاوەن سوودو بارە بژمیرری، ئەگینا ئادەمیزاد هەرچەن خاوەن‌حالو خاوەن‌مال بیو هەرچەن بەدەستو جیگەو ریگەدار بـــی

مادام قازانجی نەبوو بو خەلك فەرقی بوونو نەبوونی ئەوکەسە نیە ، کەوابی پایەی کەرامەتو باشی ئادەمیزاد بەپێی چاکەیەتی لەگـەل خەلکا ، بویە حەزرەت ــ صلی الله علیـه وسلـم ــ فەرموویەتی : چاکترینی ئادەمیزاد ئەوکەسەیە قازانجی زورتر بی بو ئادەمیزاد .

برا خوشەویستەکانم ! زەکاتدان ئەبی بە هوی پاكبوونەوەی دلو نەفسی ئادەمیزااد . خوای گەورە فەرموویـەتی بە حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، لەمالی موسولمانان بەشی وەربگرە بو داماوانی ئیسلام ، وە بە هوی وەرگرتنی ئەمبەشە پاکیان بکەرەوەو بیـــان پاریزە لە رەزیلە . وە زەکات دان ئەبیتە سەبەبی بەرەکەتو زوربوونی مالی زەکاتدەر . حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ،فەرموویەتی :مالی خوتان بپاریزن بە هوی زەکاتەوە . وە ئەوکەسەی کە زەکات ئـەدا وەکو کەسی وایە خوا دەستی قودرەتی نابیتە دەستیو مالەکەی لـی وەرگرتبی ، بویە لە قورئانا فەرموویەتی : ئایا ئەمخەلکە نازانن کـە خوا تەوبە قوبول ئەکا لە بەندەکانی خوی وە صەدەقاتیان لـــــی وەرئەگـــری ؟. وە هیشتا نەیانزانیوە کە خوا تەوبە قوبولکـەرو میهرەبانە ؟.. وە خوای گەورە وەعدەی ئەجرو پایەی گەورەی داوە بەوانە کە زەکات ئەدەن . وە لە قورئانا فەرموویەتی : ئیمان بینن بـە خواو بە پیغەمەمەری خوا وە صەرف بکەن لەریی خوادا لەومالەی کە دراوەتە دەستـــانو ئیوەی کردووە بـە میـــراتبەر لە خـەلك ، وە ئەوکەسانە کە ئیمانیان هەیەو مالیان صەرف ئەکـەن لەریـی خوادا ئەجرو جەزای چاكو گـەورەیان هەیە . هـەروەها خوای گـەورە هەڕەشـەی کردووە لەوانە کـە زەکات نادەنو فـەرموویەتـی : ئەوکەسانە کە ئالتوونو زیو ئەخەنە سەریەكو هەلیئەگرنو صەرفی ناکەن لەریی خوادا موژدەیان بدەنی بە سزاو ئازاری گران لە روژیکا ئەوئالتوونو زیوە سوور ئەکرینەوە لە ئاگری دوزەخاو تەویـــلو پشتو تەنشتی ئەوکەسانەی پی داخ ئەکری وە ئەکریـن بە پەنـدی ناو عالەم لە قیامـەتا وەپییان ئەووتری ئـەمە ئەوپارەیـــە کـە

هەلتان گرتبووو صەرفتان نەئەکرد لەریگەی خواداءدە بچیژە ئەنجامی ئەوەی کە هەلت گرتبوو بو سنوودی خوت !• وە ئیمامی بوخـاریو موسلیم ریوایەتیان کردووە لە حەزرەتەوە ، صلی الله علیه وسلم ، کە فەرموویەتی : هەرکەس خوا مالیکی پی بداو زەکاتەکەی نەدا لـــە روژی قیامەتا لیی ئەکری بە ماریکی خاوەن ژاری سەررووتاوە کـە دوو لالەغاوەی توندی هەیە ، وە ئەکریتە ملی ئەو خاوەنمالە وە بە لالەغاوەو دان گازی لی ئەگریو ئەلیت : من مالەکەی توم ، مـــن ئەومالەم کە هەلت گرتبوو بو خوتو زەکاتی شەرعیت لی نەئەدا !•

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذي بشر المؤمنين المنفقين من اموالهم بالاجر الــكبير ، وحــذر الذين يمنعون الزكاة بالوزر والعذاب الشديد في اليوم العسير • احمده واشهد ان لااله الا اللــه وحده لاشريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله • اللهم صل وسلم على سيدنا محمد وعلى اله وصحبه واتباعه بالاحسان الى يوم لقـــاء العلي القدير ، خصوصا على ســادة ديننا ذوي القــدر العلي والفخر الجلي ابى بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين والحمــزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضوان الله تعالـــى عليهـــم اجمعيـــن •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسي اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! ان اداء الحقوق الواجبة المالية من شكر نعمة المال • وقد وعد الله الشاكر بزيادةالنعمة كما اوعد الكافر بها بالعذاب والنقمة ، فقال : واذ تأذن ربكم لئـــن شكرتم لازيدنكم ولئن كفرتم ان عذابي لشديد • ومن يسلم الزكاةالى المستحق فكانه يناولها رب العالمين ،واليه لوحت الاية الكريمة (الــم يعلموا ان الله هو يقبل التوبة عن عباده وياخذ الصدقات وان الله هو التواب الرحيم) • وقال صلى الله عليه وسلم ، من اتاه الله مالا فلم يؤد زكاته مثل له يوم القيامة شجاعا اقرع له زبيبتان يطوقه يومالقيامة

ثم ياخذ بلهزمتيه ، ثم يقول : انا مالك ! انا كنزك ، اعوذ بالله من الشيطان الرجيم . هذا بيان للناس وهدى وموعظة للمتقين . نبهنى الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين آمين .

خوتبەی چوارەم بو مانگی رەجەب

برا خوشەویستەکانم !

هەرچەن ئەحکامی دین پیویستە بە شینەیی پرسیاری تیا بکری لە زانایانی شەرع ، بەلام لیرەدا بەکورتی کەمیك لەوئەحکامانەتان بو باس ئەکەم پیویستە گویی لی بگرن . براکانم ! زەکات واجبە لە پارەی نەقدا وەکو ئالتوونو زیوو هەرچی حوکومەت رەواجی پی دابی لە بازارا وەکو دینار، ئەمپارەی کاغەزانە بە هەرجوری قازانجی ئەوانەبی کە زەکاتیان پی ئەدری وەها دائەنری بە ئالتوون یا بە زیو وە بە حیسابی ئەو ئالتوونو زیوە زەکاتی لی ئەدری . وە زەکات واجبە لە مالی تیجارەتا هەرشتی بی لە پارچە یا مالی عەتاری یا خواردەمەنی یا غەیری ئەمانە وەقیمەتی بودائەنری بەپیی ئەوپارە نەقدە کە پیی کراوە . وە زەکات واجبە لە هەرخواردەمەنی‌یەکا کە قووتی ئیختیاری‌بی وەکو گەنمو جوو زەراتو برنجو خورماو میوژو تری‌و غەیری ئەمانە لە هەرقووتیکی ئیختیاری‌تر . وە زەکات واجبە لە وشترو گاو مانگاو مەررو بزنو بەچکەیان لەسەر ئەویاسایە کە لە شەرعا دانراوە . وە شەرتی واجب‌بوونی زەکات لەمانا ئەوەیە بگەن بە (نصاب) . یانی: بگەنە ئەو ئەندازەیە کە شەرع داینا‌وە بو واجب‌بوونی زەکات ، وە ئەونیصابەش سالیکی تەواو لە مولکی خاوەنەکەیا بمینیتەوە . جا نیصاب لە ئالتوونا بیست مثقالە ، وە لە زیوا دووصەد درەمە کە صەدوچل مثقال زیو ئەکات . وە لەوشترا پینج سەرە . وە لە گاو مانگادا سیی سەرە . وە لە مەررو بزنا چل

سەرە • وە بو ئەمانە هەموویان پیویستە سالی لە مولکی خاوەنەکەیا بمینیتەوە چ پارەی نەقد ، یا مالی تیجارەت ، یا حەیوانات • بەلی ئەو بەچکانە کە پەیدا ئەبن لە حەیوانی بگەن بەنیصاب هەر لەسەر حیسابی سالی دایکەکانیان زەکاتیان لی ئەدری • بو نموونە : ئەگەر یەکی چل سەر مەرری هەبوو وە لەپاش شەش مانگ زانو دایکەکان هەموویان یا بەعزیکیان مردن ئەوە بەرخەکان لە شوینی دایکەکان دائەنرین ، وە لەپاش شەش مانگ لە مردنی دایکەکانەوە زەکاتیان لی ئەدری • وە ئەگەر یەکی حەفتا مەرری هەبوو وە لەپاش شەش مانگ زان وە ژمارەی دایكو بەچکە گەیشتن بە صەدوبیستویەك سەر ئەوە لە ئاخری سالی دایکیانا هەموویان زەکاتیان لی ئەدریو دوو سەر واجب ئەبی •

وە نیصاب لە قووتی بیتویکلا پینج (وسقە) کە بە حیسابی تەنەکەی نەوت ئەکاتە دەوری چلوهەشت تەنەکە • وە هەرقووتی لە تویکلا هەلبگیری وەکو چەلتووك نیصابەکەی دووقاتی ئەمەیە کە بریتی‌یە لە نزیکەی نەودوشەش تەنەکە • وە نیصاب لە خورماو میوژو تری‌دا هەر پینج ویسقە ، وە ئەو تری‌یەی ئەبی بە میوژ ئیعتیبار بەکاتی وشك بوونەوەو بونی‌یەتی بە میوژ ، وە هەرچی‌نەبی بە میوژ هەر بە تەرری زەکاتی‌لی ئەدری ، وە ئەوپینج ویسقە بە وەزنی تەبریزی ئەکاتە صەدوبیستوپینج تەوریزی •

وە میقداری زەکات لە ئالتوونو زیوو مالی تیجارەتا چل‌یەکە • وە لە قووتا دەیەکە وە لە حەیواناتا بەپی‌ی زورو کەمیو نەوعی حەیوانەکەیەو لیرەدا باس ناکریو پیویستە پرسیار لە زانایانی دین بکری •

وە ئەوانەی کە زەکاتیان پی ئەدری هەشت صنفن ، وە ئیستە چواریان هەن • (یەکەم) فەقیر کە هچی نەبی • (دووەم) مسکین کە شتی هەیە بەلام کیفایەتی ژیانی ناکا • (سیهەم) موسافیر • یانی : ریبواری سەفەریکی شەرعی بیو مالی نەبی • (چوارەم) قەرزار •

یانی : یەکیك بو قازانجی گشتیی موسولمانان یا بو ژیانی خوی بە صورەتیکی شەرعی قەرزار بووبی ، یاخو وەختی خوی مەصرفەکەی ناشەرعی بووبی بەلام ئیستە بەراستی تەوبەی کردبی لەومەصرەفە ناشـــــەرعــیـــە •

براکانم ! ئەگەرچی شەرتی موستەحەق ئەوەیە کە لە ئالوبەیتی حەزرەت نەبی ، چونکە ئەمزەکاتە موناسبی شانو حورمـــەتی ئەوان نیە ، بەلام ئەوە کاتی بووە کە حەقی خویان لە خەزینەی ئیسلام پی دراوە، وە ئیستە کە ئەوحەقەیان پی نادری گەلی لە زانایانی مەزهەبی ئیمامی شافیعی فتوایان داوە کە دروستە زەکاتیان پی بدری بەلکـــو گەلیك مەصلەحەتە هەتا بەبیژیان نەمیننـــەوە • وە دروستـــە زەکات بدری بە خزم بیجگە باوكو دایكو ئەولاد ئیتر هەرجورە خزمیك بی بەلکو زەکات بو خزم دوو جار خیرە هەم ئەدای واجبەو هەم صیلەی رەحم • ئەمـــەبوو بەکورتی ئەحکامـــی زەکات بوم بـــەیان کـــردن هیوادارم سوودی لـــی وەربگرن •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدللــه • الحمدللــه الذی شـــرع الاحکام للمسلمین ، وجعلها وسیلة لنجاتهم في الدنیا والدین • احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشریك له وان سیدنا محمدا عبـــده ورسولـــه • اللهم صل وسلم علی سیدنا محمد وعلی آله وصحبه وامته اجمعیـــن ، خصوصا علی سادة دیننا ذوی القدر العلی والفخر الجلی ابی بکـــر وعمر وعثمان وعلي وعلی الحسن والحسین وحمزة والعبـــاس وعلی الستة الباقیة من العشرة المبشرة رضوان الله تعالی علیهم اجمعین •

اوصیکم ایها الناس ! ونفسی اولا ، بتقوی الله وطاعته فان الله مع الذین اتقوا والذین هم محسنون • ایها المؤمنون ! اوجب اللـــه علیکم زکاة اموالکم فی النقود ، وعروض التجارة ،والمواشی مـــن الانعام ، وفی کل قوت اختیاری • وشرط الوجوب فی کلها النصـــاب المقرر فی الشرع المبین ، وکذلك مضی الحول علیها الا فی الاقـــوات

فانها لا يعتبر فيها الحول ، وكلما تنجت ونضجت وجبت فيها الزكاة ، وهي لثمانية اصناف والموجود منها اليوم الفقراء ، والمساكين ، والغارمون ، وابناء السبيل • فادوا حق الله منها لعلكم تفلحون •اعوذ بالله من الشيطان الرجيم • قد افلح المؤمنون الذين هم في صلوتهم خاشعون والذين هم عن اللغو معرضون والذين هم للزكوة فاعلون • نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين • آمين •

خوتبەی پینجەم بو مانگی رەجەب

برا خوشەویستەکانم !

پیغەمبەری ئاخرزەمان حەزرەتی محمد ، صلی الله علیه وسلم ، کە پیغەمبەری ئیمەو گشت خەلقی جیهانە زور لای خوا بەحورمەتەو پایەی بەرزە ، وە خوای گەورە لە قورئانا گەلی ثەنای کردووە وەکو ئەوە ئەفەرمویت : من توم کردووە بە چرای رووناکی جیهان • وە توم ناردوە کە ببیتە رەحمەت بو هەمووعالەم • وە توم ناردووە بو سەر هەموو ئادەمیزاد بە رەهبەرو پیغەمبەر،وە ئوممەتی توم کردووە بە چاکترین ئوممەتی هەمووپیغەمبەران • وە ئەم زاتە جگە لەوە کە لە رشتەی نەتەوەی حەزرتی ئیبراهیمی خەلیلەو زنجیرەی پشتی زور بەحورمەتە ، شەخصی خویشی ئەوەندە بەرزو بەحورمەتو خاوەن ئەخلاقو رەوشت بووە تەعریفی بە ئیمە ناکریت ، وە هەر لەورووژود بە قودومی خوی دنیای رووناك کردووە نیشانەی گەورەیی‌و کەرامەتو عەلامەتی پیغەمبەرایەتی پی داوە • وە گەلی موعجیزەیشی پی داوە•بو نموونە : دوعای قوبول بووە•وە بەرد لە دەستی موبارەکیا هاتووەتە دەنگو تەسبیح‌و ثەنای خوای کردووە • وە چەنجار لە کاتی بی ئاوی‌دا ئاوی روون لە بەینی پەنجەکانیەوە هاتووەتە دەر • وە گەلی‌کات لە بەرەکەتی ئەوەوە خواردەمەنی زورکەم ئەوەندە زور بووە بەشی قەرەبالغیکی گەورەی کردووە•وە دیاری‌ترین موعجیزەی

پیغەمەر قورئانی کەریمە کە کەلامی زاتی خوایەو صیفەتی حەقیەتی، وە بە جوری نازل بووە بەهەموو ئادەمیزادو جنەوە ناتوانن نە وینەی هەمووی ، نە وینەی دە سوورەتی ، وە نە وینەی ناقــە سوورەتیکی دابنین ! ، وە گەلی ئینسانی فەصیــح هەولی داوە بەلام لە ئەنجــامدا داماوەو کشاوەتەوە. وە یەکی لە موعجیــزەکانی (اسرا)یە کــە لــە شەویکا خوای گەورە لە مزگەوتی مەککەوە گەیاندوویەتیە مزگەوتی (مسجد الاقصی) لە قودس . وە موعجیزەیەکیتری میعراجە کــە لە قودسەوە بەرزی کردووەتەوە بو ژووری ئاســمانەکانو ، کــەلامی خوای بیستو ، لە هەمانشەوا هاتەوە بو سەرعەرز بو شوینی خوی لە مەککەی موکەرەمە .

برا خوشەویستەکانم ! پیغەمەر ، صلی الله علیه وسلم ، لــــە تەمەنی چلسالیدا لە شاری مەککەدا خوا مەلائیکەی نارد بو لایو کردی بە پیغەمەری خوی بو سەر هەموو انسو جــن . وە لەپاش یانزە سال ، یانی : لە تەمەنی پەنجاویەك سالیدا موعجیزەی ئیــسراو میعراجی پی درا . وە لە حەدیثــا ریوایەت کراوە لە پیغــەمەر کــە ئەفەرمویت :شەوی (کە شەوی بیستوحەوتی مانگی رەجەب بوو) لە (حطیم) بووم ، کە شوینیکە لە حەرەمی مالی خوادا لەبەینی روکــنو زەمزەمو مەقامی حەزرەتی ئیبراهیمدا ، وە لەوکاتەدا لە بەینی خــەوو بیداریدا بووم حەزرەتی جوبرەئیل ، علیه السلام ، هاتە لامو سەلامی لی کردمو پیی وتم : خوای گەورە ئەفەرمویت کە بتبەم بو زیارەتی (بیت المقدس) کە مزگەوتو قیبلەی پیغەمەرانی پیشووە لە شــاری مەشهور بە (قدس) ،وە لەویشەوە بتبەم بو ژووری ئاسمانەکانو هەتا هەرشوینی کە خوا مەیلی هەیە بەرزت بکاتەوە بو بەهیزکردنی دلــت لە گەورەیی خواو سەیرکردنی گــەلی لە دەسگای قودرەتو توانای خوا ، وە بو ئەوەی کە ئاسمانو مەلائیکەکانی ئاسمان وەکو عەرزو خەلکی سەرعەرز بە زیارەتو لیقای موبارەکت موشەرەف بین . وە هەروەها پیغەمەر ، صلی الله علیه وسلم ، ئەفەرمویــت : منیــش

هەستام لەگەلیا رویشتمە دەرەوەو تەماشام کرد (براق)ی حازر کراوە کە لە وینەی ولاخی سواری‌یەو زور شیوەیەکی جوانی هەیە منیش سوار بووم‌و لەگەل حەزرەتی جوبرەئیلا رویشتم هەتا (قدس) وە کاتی گەیشتمە ئەوی خوای گەورە گەلی لەپیغەممەرانی نارد بو پیشوازیم • لەپاش‌ئەوە دوو رکات نویژم کرد لە قودسا ، وە لە ریوایەتیکی‌ترا ئەو دوو رکاتەی کردووە بەئیمامەت بو ئەوپیغەمبەرانە کە حازر بوون ، علیهم الصلوة والسلام • وە ئەفەرمویت: لەپاش‌ئەوە بەرز کراینەوە بو ئاسمان ، وە لە ئاسمانی یەکەما بەحەزرەتی ئادەم‌و لە ئاسمانی دووەما بەحەزرەتی عیساو حەزرەتی یەحیاو لە ئاسمانی سیەما بەحەزرەتی یوسف‌و لە ئاسمانی چوارەما بەحەزرەتی ئیدریس‌و لە ئاسمانی پینجەما بەحەزرەتی هاروون‌و لە ئاسمانی شەشەما بەحەزرەتی مووساو لە ئاسمانی حەوتەما بەحەزرەتی ئیبراهیم گەیشتم ، سلاوی خوایان لەسەر بی ، وە هەموو ئەم‌پیغەممەرانە بەخیرهاتنیان لی کردین‌و ئیکرامیان گرتین • پاش‌ئەمانە بەرزیان کردینەوە هەتا گەیشتینە داری (سدرة المنتهی) ، وە لەوشوینا گەلی لە مەلائیکەی ئاسمان پیشوازی‌یان لی کردین ، وە لەویدا حەزرەتی جوبرەئیل راوەستاو عوزری هینایەوە کە لەم‌پایەیە زیاتر ناتوانم سەرکەوم • ئەمجار لەسەر (رفرف) ، کە لە شیوەی فەرشا بوو ، بەرز کرامەوە هەتا شوینی کە بە بی‌وەسیلەی (وحي) ئەمرو نەهیم لە زاتی خوای گەورەوە ئەبیست • وە خوای گەورە پینج‌فەرزەی نویژی لەسەر خوم‌و هەموو ئوممەتم فەرز کرد ، وە خوا فەرمووی ئەو پینج‌فەرزە هەرکەسی بیکا وا لە شوینی پەنجا فەرزا،وە فەرمووی هەرکەس لەئوممەتت قەصدی ئەوەبکا کە ئیشیکی خیر بکاو بوی ری‌نەکەوی خوا بوی ئەنووسی وەك خیری کە کردبیتی ، وە ئەگەر بوی ری‌کەوت‌و کردی ئەوە بە دەقات بوی ئەنوسری ، وە ئەگەر یەکی لەئوممەتت قەصدی گوناحی بکاو نەیکرد لەسەری نانووسری، وە ئەگەر کردی بە تاقەگوناحی لەسەری ئەنوسریت ، وە ئەمە

بەئاشکرایی مەعنای زوری میهرەبانیو رەحمی خوایە • هەروەها پیغەمبەر ئەفەرمویت : لەهەمان شەوا هاتمەخوارەوە بو سەرعەرزو رویشتمەوە شوینەکەی خوم لە مەککەی موکەرەمە •

براکانم ! مەبەس لەمچەنقسە ئەوە بوو کە یادیکی پیغەمبەرو ئەمموعجیزە گەورەیە بکەینەوە ، هەتا موسولمانان لە شەوی بیستوحەوتی ئەممانگەدا جەژنیکی دینی بەرپا بکەن لەخوشی ئەمپایەبەرزەوە کە خوای گەورە داویەتی بەحەزرەتی فەخری عالەم ، دروودی خوای لی بی •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذی اکرم حبیبه محمدا ، صلی الله علیه وسلم ، بالاسراء والمعراج ، وجعله مشرفا لعالم السماء ومنیرا له انارة السراج الوهاج • احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لا شریك له وان سیدنا محمدا عبده ورسوله الامین • اللهم صل وسلم علی هذا النبیالکریم وعلی آله وصحبه واتباعه السالکین علی خیر منهاج ، خصوصا علی سادة دیننا ذوی القدر العلی والفخر الجلی أبي بکر وعمر وعثمان وعلي وعلی الحسن والحسین وحمزة والعباس وعلی الستة الباقیة من العشرة المبشرة رضی الله تعالی عنهم اجمعین •

اوصیکم ایها الناس ! ونفسی اولا ، بتقوی الله وطاعته فان الله مع الذین اتقوا والذین هم محسنون • ایها المؤمنون ! اتقوا الله ربکم واشکروا مزید فضله علیکم واکرامه الجسیم للرسول الکریم حیث اسری به لیلة السابع والعشرین من شهر رجب ، وهو فی الحطیم من بیت الله العظیم ، فی السنة الحادیة عشرة من بدأ الرسالة ، الی المسجد الاقصی اولی قبلة الانبیاء • وبعد ان صلی رکعتین بهم اماما عرج به الی مافوق السموات ثم الی سدرة المنتهی ، ثم الی ماشاء من درجات العلی ، فاوحی الی عبده ماأوحی • وفرض الله علیه وعلی امته خمس صلوات فی کل یوم ولیلة • وبعد هذه التکریمات اللطیفة

والخارقة المدهشة عاد مكرما مبجلا الى الارض ، فسبحان من اسرى به وعرج ، واعاده الى محله المبارك بدون الم وحرج • وعليكم باحياء هذى الذكرى المباركة التى ادهشت القلوب ، وعليكم بالتقرب من الله بالطاعة والابتعاد عن الذنوب • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم • سبحان الذى اسرى بعبده ليلا من المسجد الحرام الى المسجد الاقصى الذى باركنا حوله لنريه من اياتنا انه هو السميع البصير • نبهنى الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرنى واياكم تحت لواء سيد المرسلين • آمين •

خوتبەکانی مانگی شـەعبان

خوتبـەی یەکـەم

برا خوشەویستەکانم !

دینی پیروزی ئیسلام وەکو هـەموودینیکی ئاسمانی بو ئـەوە هاتووە کە دلی ئادەمیزاد بیەستی بە خواو بە تەربیەی خواو بـــە راستی‌یەوە ، وە بەقەراری قەطعی دیـن تەماشـای هیچکـەس ناکا بەئیحترام بیجگـە لـە رووی راســتی‌و خوپاراستن لەخراپەو خزمەتکردنی حەقیقەت ، وە هەرگیز خوپەرستی‌و ئارەزووبازی‌و خو بە زل زانین لە دینی ئیسلاما جیگـەی نابیتـەوە . وە بو ئیثبـاتی ئەمقـەیە یەکی لە وتارەکانی حەزرەت، صلی الله علیه وسلم ، کافی‌یە کە روژی لەناو کومەلیکی قورەیشا فـەرمووی : ئـەی خەلقینـە ! پیاویکی شارەزا لەکومەلا کـە بینیـرن بو ئـەوەی شوینیکی باش بدوزیتەوە بو هەوارگەی قەومەکـەی‌و بەکـەلکی ژیانـی خویان‌و مالاتیان بی ، کەسیکی وەها لەگەل قەومەکەی خویاو لەگـەل خزم‌و براو دوســتانیاو لەگەل ئەولادو براو برازای خویا درو ناکات ، وە هەرشوینیکی سەیر کرد بەراستی قازانج‌و زیانی بەیان ئەکا ، وە مـن بو ئیوە وەکو ئەوپیاوە شارەزایە وەهام ، هەرگیز دروتان لەگــەل ناکەم‌و هەرئاموژگاری‌یەکتان بکەم راستە . وە ئەگەر درو لەگـەل هەموئادەمیزادی دنیادا بکەم درو لەگەل ئیوەدا ناکەم ، وە ئەگـەر هەرچی‌ئادەمیزادە تەفرەیان بدەم‌و دەس‌خەرویان بکـەم ئیوە تەفـرە نادەم‌و دەس‌خەروتان ناکەم . جا قسەتان بوئەکەم بزانن ، قەســـەم بەوخوایە کە هیچ‌کەس غەیری ئەو خوا نی‌یە ، خوای گەورە رەوانەی کردووم بەپیغەمەری بەتایبـــەتی بو ســـەرئیوەو بەگشــتی بو هەموئادەمیزادی جیهان ، والله هەرچون خەوتان لی‌ئـەکـەوی وەها ئەمرن وە هەرچون لەخەو خەبەرتان ئەبیتەوە لەپاش‌مردن لــە روژی

قیامەتا خوا زیندووتان ئەکاتەوە ، وە لەسەر کردەوەکانتان حیسابتان لەگەڵ ئەکاتو بەرامبەر بە بیروباوەرو کردەوەی باش جەزای باشتان ئەداتەوەو بەرامبەر بە بیروباوەری خراپو کردەوی ناشیرین جەزای ئازارو سزاتان ئەداتەوە ، جەزای موسوڵمان بەهەشتـە بەئـەبەدیو حەزای کافر ئاگری جەهەنەمە بەئەبەدی • وە فەرمووی : ئەیطایەفەی قورەیش ! خوای گەورە بەهوی ناردنی منەوە لەگەڵ دینی ئیسـلاما ئەوفیزو دەمارە کە لە زەمانی کافریو نەفامیا ئەتان کرد هەڵیگرتو حەرامی کرد لەسەرتان ، وە خو بەگەورەزانینو شانازی کردن بـــە باوکو باپیرەوە مەنع کرا • ئادەمیزاد هەمووی لە حەزرەتی ئادەمەوە پەیدا بوونو ئادەمیش لەگل دروست کراوە • وە خوا ئەفەرمویت : ئەی ئادەمیزاد من ئیوەم دروســت کردووە لــە یەك باوكو دایـكو زورم کردنو ئیوەم کردووە بە چەنگەڵو هوزیك هەتا یەکتر بناسنو پیاوەتی لەگەڵ یەکتر بکەنو بە خوشی بژینو هەرکامتان لە خـــوا زورتر بترسی پایەی گەورەترە لای خوا • واتــە : گـــەورەییو پایەبەرزی بە باوكو دایكو هوزو رەگەزو رەنگی پیست نیە ، کامتان باشتر فەرمانبەرداری خوا بـکاتو چاکـەی بو خەلـك زورتر بی ئەوەتان لای خوای گەورە بەریزترو پایەبەرزترە•هەروەها فەرمووی: خوا چاكبکا بو ئەوکەسەی کە قسەکـەم وەربگـریو تـیی‌بگاو بیگەیێنی بەوانەی کە نەیانبیستووە ، چونکە گەلیکـەس هەن کـە قسەیدینو زانست ئەبیسنو خویان باش تی‌ناگەن لە مەعناکەی بەلام ئەگەر گیرایانەوە بو یەکیکی زاناتر زورتر لە مەعناکەی تی‌ئەگاو عالەم زیاتر سوودی لی وەرئەگرن • وە فەرمووی : سی صیفەت هەن لـە دلی هەرموسولمانیکا بن ئەودلە هەمیشە فراوانو کراوە ئـــەبیت • یەکەم : ئیخلاصو ساغی لە عیبادەتکردنا بوخوا • دووەم : ساغی‌یە لەگەڵ کاربەدەستانی موسولمانانا •سیهەم : ئەوەیە کە لەگەڵ زوربەی موسولمانانا بی‌و دوورەپەریز نەبی لی‌یان • وە ئەفەرموی : هەرکەس بەتەنگی قیامەتەوە بی‌و هەولی بوبدات خوای گەورە یارمەتی ئەداو

ئیش‌وکاری دین‌و دنیـای کو ئـەکاتەوەو خاترجـەمی ئـەکات‌و دلی گوشادو دەولەمەند ئەکات‌و دنیای بو رام ئەکا بیتەبەردەسی ، وە هەرکەس هوگری دنیایی‌و هەر بەدوای کاروباری دنیادا هەلپە بکا لە یارمەتی خوا دوور ئەکەویتەوەو خوا ئیش‌وکاری پرژو بلاو ئەکات‌و هەمیشە بەرچاوتەنگ‌و دلگرانی ئەکات‌و لەگـەل ئەو هـەمووە هەولەش‌دا لە سامانی دنیا هەر ئەوەی دەس‌ئەکەوی کە بریار دراوە بوی .

برا خوشەویستەکانم ! ئەمە تەرجومەی وتارەکەی حەزرەت بوو کە بە کورتی عەرزم کردن . ئەم‌فەرموودەیە زور بەرزەو زور وردەو گەلی ئاموژگاری بەسوودی تیایە بو موسولمانان ، لە خوام ئـەوی کە دلتان رووناك بکاتەوە بو وەر گرتن‌و تیگەیشتنی وە تەوفیـق‌و یارمەتیتان بدات بو ئەوەی کە لەسەر ئوسوولی ئەو برون بە ریدا .

× × ×

الحمدلله . ثم الحمدلله . الحمدلله الذى بعث حبيبه بجوامـع الكلم والاداب ، وهدى به عباده الى الصواب . احمد هواشهد ان لا اله الا الله وحده لاشريك له وان سيدنا محمدا وعبده ورسوله المؤيـد بايات الكتاب . اللهم صل على هذا النبى الكريم سيدنا محمد وعلـى آله وصحبه واتباعه الانجاب خصوصا على سادة ديننا ذوي القدر العلي والفخر الجلي أبي بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحسن والحسـين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشـرة رضى الله عنهم اجمعـين .

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون . ايها المؤمنون ! اتقوا اللـه بلزوم وامره واجتناب مناهيه ، واتبعوا ارشادات الرسول الكريم فـى خطبه ومواعظه لعلكم تفلحون فقد قال الرسول الاكرم ، صلى اللـه عليه وسلم ، فى بعض خطبه : ان الرائد لايكذب اهله ، والله لـو كذبت الناس جميعا ماكذبتكم ، ولو غررت الناس جميعا ماغررتكم . والله الذي لا اله الا هو انى رسول الله اليكم خاصـة والىالناس

كافة . والله لتموتن كما تامون ، ولتبعثن كما تستيقظون ، ولتحاسبن بما تعملون ولتجزون بالاحسان احسانا وبالسوء سوء وانها لجنة ابدا أولنار ابدا . يا معشر قريش ! ان الله قد اذهب عنكم نخوة الجاهلية وتعظمها بالاباء . الناس من ادم وادم من تراب . ياايها الناس ! انا خلقناكم من ذكر وانثى وجعلناكم شعوبا وقبائل لتعارفوا ان اكرمكم عند الله اتقاكم . نضر الله عبدا سمع مقالتى ثم اداها الى من لم يسمعها فرب حامل فقه لا فقه له ، ورب حامل فقه الى من هو افقه منه . ثلاث لايغل عليهن قلب مؤمن اخلاص العمل لله ، والنصيحة لاولى الامر ولزوم الجماعة ، ان دعوتهم تكون من ورائه . ومن كان همه الاخرة جمع اللهشمله وجعلغناه فى قلبه واتته الدنيا وهى راغمة .ومن كان همه الدنيا فرق الله امره ، وجعل فقره بين عينيه ،ولم ياته من الدنيا الا ماكتب له ،اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ان فىذلك لذكرى لمن كان له قلب او القى السمع وهو شهيد . نبهنى الله واياكم من نومة الغافلين وحشرنى واياكم تحت لواء سيد المرسلين . آمين .

خوتبەی دووەم بو مانگی شەعبان

برا خوشەویستەکانم !

وەکو بەیانمان کرد دینی ئیسلام دینی شەخصپەرستنو باوكو باپیرە پەرستن نیە ، بەلكو دینی خواپەرستیو قورئانپەرستیو حەدیثپەرستیو حەقپەرستیە ، وە دینی خوگرتنو خوراگرتنە لەسەر حەق ، کەوابی دینی ئیسلام فەضلو گەورەیی بو هەرکەسو بو هەرکومەلیك بەپیی حەقپەرستیەکەیان دائەنی . واتە : ئەگەر کومەلیك زور باشبنو یەکیکیان خراپ بی ئەو خراپە هەرخراپەو بەچاکی ئەوان چاك نابی ، وە ئەگەر کومەلیك خراپ بنو یەکیکیان پیاوی چاك بی ئەمیەکە پیاوی چاکەو کومەلەکە خراپن ، وە نە چاك بە هوی خراپەوە خراپ ئەبیو نە خراپ بەهوی چاکەکانەوە بەچاك دائەنری . هەروەها دینی ئیستقامەتە کەوابی ئەگەر

یەکی صەدسال باش بیو ، پەنا بەخوا ، لە ئاخری عومریا خراپ ببی ئەوە خراپو عاقیبەتشەررە ، وە بە چاکیبە پیشووەکەی چاك نابی. وە ئەگەر صەد سال خراپبیو لەئەنجاما تەوبەی کردو بەساغی گەرایەوە بو لای خواو حالی چاك بوو ئەوە خراپە پیشووەکەی لەسەر لائەچیو بە عاقیبەتخیر ئەناسری . خوا بە فەضلی خوی عاقیبەتخیری بکا بە قیسمەتو بەشی گەورەمان .

وە هەر لەبەر ئەهەمیەتدانە بەچاکیو دووری لە خراپە کە خوای گەورە فەرزی کردووە لەسەر کومەلی موسولمانان ، لە هەرشوینیکا گرد بینەوە لە شارا یا لە لادیدا یا لە خیوەتو دەشتا ، هەمیشە هەندی لەموسولمانانە ئەمر بکەن بە چاکەو مەنع بکەن لە خراپە ئەگینا هەموویان گوناحبار ئەبن ، وە هەرکەس پاش تیکوشان ئیمکانی ئەوەی نەبوو کە مەنعی گوناحو تاوان بکا واجبە لەسەری بە زمان قسە بکا بو ئەوکەسانە کە مەنعیان پی ئەکری، وە ئەگەر بە زمانیش ماوەی نەبوو لەبەر ترسی گیان یا ترسی ناموسو مال ئەوە واجبە لەسەری بەدل ئەوئیشە خراپانە ببوغزینیو حەزیان لی نەکا ئەگینا بە تاوانبار دائەنریت . وە هەرکەس صیفەتی ئەمئەمرو نەهیەی هەبوو ئەوە بە باش دائەنریو ئەگەر نەیبوو بە خراپ دائەنری .

وە خوای گەورە لە قورئانی پیروزا ئوممەتی پیغەمبەری ئاخرزەمانی بە چاکتر داناوە لە ئوممەتی پیغەمبەرەکانیتر لەبەرئەوەی کە ئەمر ئەکەن بە چاکەو نەهی ئەکەن لە خراپە . وە لەراستیا ئوممەتی پیغەمبەر،صلی الله علیه وسلم، لە سەرەتاوە وەها بوونو لەسەر ئەمشیوەیە دەوامیان کردووە.کە وابی ئەگەر ئوممەتی پیغەمبەر لەمچەرخەدا وەکو پیشووەکان بن ئەوا ئەمانیش بە ئوممەتیکی باش ئەناسرین،وە ئەگەر لەوریگاو دەستوورە لایاندا ئەوا ئەمان لەوچینە خاوەن شەرافەتە نابن چونکە وەکو وتمان شەرافەت لە دینی ئیسلاما نەبەسراوە بە کەسەوە ئیلا بەپیی پەیوەندی ئەوکەسەوە بە

بیروباوەری ئیسلامی‌یەت‌و بەپێی ئەوەی کە خزمەتی دینی ئیسلام بکات • ئەمەیە دەستووری ئایینی ئیسلام بویە مەشهوورە کە (دینی ئیسلام دینی شەخسی نی‌یە ، بەلکو دینی بیروباوەرپەرستی‌یە) •

براکانم ! ئەمر بەچاکەو منع لەخراپە زور بەئەهەمی‌یەتە لـە دینی ئیسلاما وە ئەساسی سەعادەت‌و پیروزی شەخسی تەنیـاو کومـەلی ئوممەتە ، بویە لە قورئانا فەرموویەتی : هەر ئەوانە رزگار ئەبن لـە عەزاب کە ئەمر ئەکەن بە چاکەو نەهی ئەکـەن لە خراپە چونکە ئـەم ئەمرو نەهیە کردەوەی باشی خەلکی لی پەیدا ئەبی‌و کردەوەی خراپی پی بەرباد ئەبی • وە حەزرت ، صلی الله علیه وسلم ، لە حەدیثیکـا سوینی خواردووە لەسەر ئەوە کـە پیویستـە ئەمر بەچاکـەو نەهی لەخراپە بکەن ، ئەگینا خوای گەورە پیاوە خراپە بەدکردارەکانتـان بەسەرا زال ئەکاو ئازارو سزاتان ئەدەن ، ئەوسا پیاوە چاکەکانتـان هەرچەن دوعا بکەن‌و لە خوا بپارینەوە بو هەلگرتنی ئەو ئازارو سزایە خوا دوعایان لی قوبوول ناکات !

برا خوشەویستەکانم ! ئەمر بەچاکەو نەهی لەخراپە لـــە هەموو بابەتیکەوە واجبە،وە کامیان زور ئەهەمی‌یەتی هەبی ئەخریتە پیشەوە• (یەکەم) : ئەمر بە خویندن‌و زانایی‌و حالی‌بوون لە شتی واجـــب‌و پیویستی عەقیدەو بیروباوەرو کردەوەی موسولمانانە ،وە نەهی‌و مەنع لە نەزانین‌و بی‌ئاگایی لە واجـب • (دووەم) : ئەمـر بە فیـربوون‌و خویندنی هەرپیشەو صەنعەتی کە ســـوودی هەبی بو هیـــزی موسولمانان‌و مانەوەی دینی ئیسلام ، وە مەنـع‌و نەهی لە غەفلـەت‌و تەمەلی‌و چاوەروانی خەلك هەتا ئەم‌ئوممەتە بتوانن خویان بژیین‌و خویان بە شەرەف‌و هیزەوە راگیر بکەن‌و بتوانن ولاتیان بپاریزن لـە دوژمنی خویان‌و دوژمنی دینی ئیسلام‌و لە دوژمنی مال‌و سەروەت‌و خەزینەی خواکردووی ولاتیان‌و ئەنجا لە ولاتی خویانا هەموو بـــە سەربەرزی‌و ئازادی ئـەتوانن بژین‌و خوا لە خویان رازی بکـەن • (سیهەم) :ئەمرکردنە بە کردەوەو رووەوشتی پاك‌و بەرزی پیاوانە کـە

شایاوی بەرزیی دینی موبارەکی ئیسلام بیو مەنعکردن لە هەموو کردەوەیەکی خراپو خوویەکی پەستو ناپەسەن وەکو دزیو جەردەییو داوێنپیسیو دەسپیسیو دڵپیسیو زمانپیسیو خیانەت لە نەفسو ناموسو ماڵی خەڵك، وە ئینسان بە رەوشتی باشو لادان لە خراپە ئەبی بە ئینسانیکی وەها کە دینی ئیسلام بیگریتەخوی وە خوای گەورە لیی رازی بی ، ئەگینا حەیواناتی کەژوکیو لە ئادمیزادی نامەرد باشترە ، چونکە ئەو گیانداریکی بیعەقڵو نەفامەو تاوانی لەسەر نانووسری ، بەلام ئادەمیزاد مەسئوولەو پرسیاری لی ئەکری لە هەموکردەویەکا •

بیگومان ئەمئەمرو نەهیە لە پیاوی دەسەڵاتدارەوە جوانترو بەکارترە ، وە بو منالانی تازە پیگەیشتوو بەسوودترە ، چونکە دار بە تەرییو باریکی بە ئاسانی ئەچەمیتەوەو بەپیی خواست دەق ئەگریت !•

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذی امر بالعدل والاحسان وايتاء ذي القربى ، ونهى عن الفحشاء والمنكر والبغي ، احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله الى الجن والبشر • اللهم صل على هذا النبي الداعي الى الرشاد المانع عن الفساد سيدنا محمد وعلى آله واصحابه واتباعه المحسنين الى يوم الدين ، خصوصا على سادة ديننا ذوی القدر العلى والفخر الجلى ابى بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين•

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون ، أيها المؤمنون ! اتقوا الله واقيموا شعائر دينكم المقدس بالامر بالمعروف والنهى عن المنكر علما واعتقادا وعملا واخلاقا ، وقوموا بالتواصى بالحق والتواصى بالصبر فان الانسان ، كما يحتاج الى قوت النفس وقوتها ، يحتاج الى قوت الروح

والانسانية والاسلامية وفتوتها وذلك بالعلم والتعليم والتطبيق فاعملوا الخير والله ولى التوفيق • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم • ولتكن منكم امة يدعون الى الخير ويامرون بالمعروف وينهون عن المنكر واولئك هم المفلحون • نبهنى الله واياكم من نومة الغافلين ،وحشرنى واياكم تحت لواء سيد المرسلين • آمين •

خوتبەی سیهەم بو مانگی شەعبان

برا خوشەویستەکانم !

خوای گەورە موحتاجی ئەوە نیەیە کە ئیمە عیبادەتی بو بکەین‌و بی باکە لەوە کە ئیمە فەرمانبەرداری نەکەین ، وەکو لە حەدیسی قودسی‌دا هەیە کە فەرموویەتی : ئەی‌ئادەمیزاد ! ئەگەر هەمووتان لەسەر رەوشتی دلی ئینسانیکی زورموسولمان بن وە زور خاوەن تەقوا بن هیچ لە دەسەلاتی من زیاد ناکا ، وە ئەگەر هەمووتان لەسەر رەوشتی ئینسانیکی زور خراپ‌و بەدکردار بن هیچ لە دەسەلاتی من کەم ناکاتەوە ، بەلکو ئیوە ئەگەر رەفتارتان باش بی بو خوتان سوودی هەیەو ئەگەر رەفتارتان خراپ بی بو خوتان زیانی هەیە ، وە من حەزم لەوەیە کە ئیوە باش بن‌و بەختیار بن لە دنیاو لە قیامەتا • هەروەها فەرموویەتی : ئەگەر یەکی لە ئیوە گوناح‌و تاوانی بگاتە ئاسمان‌و بەساغی لەوگوناحانە پەشیمان بیتەوەو داوای عەفوی تاوانەکانی بکات لە من من عەفوی ئەکەم‌و گوی نادەمە زوری‌ی تاوانەکانی ، بەلکو لە حەدیثیکدا فەرموویەتی : ئەوەندە حەز ئەکەم لە بەخشینی تاوان ئەگەر ئیوە هیچتان تاوان نەکەن من کومەلیک دروست ئەکەم کە گوناح بکەن‌و داوای عەفوی گوناحی خویان بکەن لە من‌و منیش عەفویان بکەم •

برا خوشەویستەکانم ! ئەم‌حەدیثانە بو ئەوەن کە ئینسان هەمیشە مەیدانی رجاو تکای لای خودای گوشاد بی ، وە مەبەس

ئەوەیە کە ئینسان لە کەرەمی خوا خوی نائومید نەکاو دەرگای رەحمەت بە خەیالات لەسەرخوی دانەخات،وە هەروەکو گوناح‌کردن خراپە بەدگومانیش بەرامبەر بەخوا گوناحە ، بەلکو نائومیدبوون لە عەفوو کەرەمی خوا ئینسان کافر ئەکات ، هەروەکو پالدانەوەو بی‌ترسی لە عەزابی خوا ئینسان کافر ئەکات ، پەنا بەخوا . هەروەها مەبەس ئەوەیە ئینسان هەرکاتی بە بی‌شوعورو بە هیرشی نەفس گوناحیکی کرد پیویستە زوو بگەریتەوە بو لای خواو لەوگوناحە پەشیمان بیتەوە هەتا خوا عەفوی بکات . خوای گەورە لە قورئانا فەرموویەتی : خوا چی‌ئەکا لە سزادانی ئیوە ئەگەر ئیوە ئیمان‌و باوەرتان بەخوای خوتان بی‌و سوپاسی نیعمەتی خوا بکەن‌و بەپی‌ی ئەولیعمەتانە کە پیتان ئەدا ئیوەش سوپاسی خوا بکەن‌و بەگویری تەقازای نیعمەتەکانی بجولینەوە ؟ . وە لە ئایەتیکا ئەفەرموی: ئەی ئەوبەندانەی کە زیادەرەویتان کردووە لەسەر نەفسی خوتان‌و گوناح‌و تاوانتان کردووە نائومید مەبن لە عەفوو رەحمەتی خوا ، خوای بەرەحم گوناحەکانتان ئەبەخشی بەتەواوی مادام ئیوە ئیمانتان هەبی بە خوا . وە لە قورئانا ئەفەرمویت : ئەی‌موسولمانینە ! بە پەلە خوتان بگەیننە ئەو بەهەشتەی کە پانایی‌یەکەی بەقەد عەرزو ئاسمانەو ئامادە کراوە بو ئەوانەی لەخوا ئەترسن‌و لەسەر ئەمرو نەهیی ئەو رەفتار ئەکەن ، ئەوانەی کە مالی خویان صەرف ئەکەن بو داماوان لەکاتی خوشی‌و ناخوشی‌دا ، ئەوانەی کە رقی خویان ئەخونەوەو چاوپوشی ئەکەن لە تاوانی تاوان‌بار . خوائەم‌جورە ئینسانە خاوەن‌چاکانەی خوش ئەوی ، هەروەها ئەم‌بەهەشتە بو ئەوکەسانەیە کە ئەگەر لەسەر ئارەزووی نەفس گوناحیکی خراپیان کرد یا زولمیان لە خویان کرد زوو بیر بکەنەوە لە زورداری‌و کەریمی‌و تاوان‌بەخشی خواو داوای عەفوی گوناحەکانیان بکەن لە خوا ، بی‌گومان حەقیانە داوای عەفو بکەن لە خوا چونکە بیجگە زاتی خوا کەس نی‌یە تاوان ببەخشی . وە بو ئەوانەیە کە لەسەر تاوان کردن دەوام ناکەن ، وە لەگەل ئەوەشدا

ئەزانن ئیشەکەیان تاوانەو تەوبە واجبەو خوا تاوانبەخشە ، ئەمجورە کەسانە جەزایان عەفوو رەزای خواو بەهەشتیکە کە لەناوبەینـــــی دارەکانیا جوگەی ئاو ئەروا ، وە بەئەبەدی تیایا ئەمیننەوە • ئــەمــە ئەجریکی گەورەو باشە بو ئەوموسولمانانە •

براکانم ! روژیك حەزرەت ، صلی الله علیه وســـلم ، لــەگەل هاوریکانیا لە شوینیکا بوون ، لەویدا ژنی پەیدا بوو بەگەرم ئەگەرا بە شوینی منالیکی ونبوویا ، وە بەریکەوت لە نزیکــی ئــەوانەوە منـــالەکەی دوزی‌یەوەو دەستی کردە ملی‌و لــە خوشـــەویستی‌و میهرەبانی‌دا گریا بەسەریا • حەزرەت ، صلی اللــه علیــه وسلــم ، فەرمووی بەیارانی : ئاگاتان لی‌بوو ئەوژنە چی‌کرد ؟ وە حالی چــون بوو بو ئەومنالەی ؟ عەرزیان کرد : بەلی • ئەویش فەرمووی: قەسەم بەخوا رەحمی خوای گەورە بو ئیوە زورترە لە رەحمی ئەوژنە بــو منالـــــەکـــەی •

برا خوشەویستەکانم !مەبەس لەمقسانە ئەوەیە پیویستە ئینسان هەتا بتوانی خوی لە گوناح بپاریزی ، وە ئەگەر هەر تووشی بــوو لەسەر ئەوگوناحە دەوام نەکاو دەس‌بەردار بی‌و روو بکاتە خــواو تەوبە بکاو پەشیمان بیتەوە ، وە ئەگەر حەقیکــی یەکیکــی لابوو بیداتەوەو گەردنی خوی ئازاد بکا لە حەقی مەخلووقات بەهـــوی ئازادکردنی ئەوانەوە ، وە هەمیشە گومانی بەخوای خوی باش بی ، چونکە خوای گەورە ئەفەرموی : من وام لەگەل گومانو خەیالــی عەبدی خوم بە من ، چون عەقیدەی هەبی بە من وەهـــا موعامەلەی لەگەل ئەکەم • خوای گەورە دلمان راکیشی بو لای خوی‌و ئەنجامما‌ن بــەخیر بگیریـــت •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذی احــب التائبیـــن ، وفتح ابواب کرمه علی العباد الراجعین الیه الایبین • احمده واشهــد ان لااله الا الله وحده لاشریك له وان سیدنا محمدا عبده ورسولــه

الى الجن والانس اجمعين • اللهم صل وسلم على سـيدنا محمد وعلى آله واصحابه واتباعه الى يوم الدين ، خصوصا على سادة ديننا ذوى القدر العلى والفخر الجلى ابى بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقيةمن العشرة المبشرة رضى الله تعالـى عنهـم اجمعيـن •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! قال الله تعالى: قل ياعبادى الذين اسرفوا على انفسهم لا تقنطوا من رحمـة الله ، ان الله يغفر الذنوب جميعا ، انه هو الغفور الرحيم • دلت هذه الايـة الكريمة على ان الانسان ، وان كان عاصيا قاسيا مذنبا بالغا ذنبـه مابلغ فانه ان تاب عن ذنوبه واناب اليه فانه تعالى يتوب عليه ويغفـر ذنوبه بفضله ورحمته • فالواجب عليكم ايها المسلمون الذين عصـوا ربهم ان تتوبوا اليه وان لاتسدوا هذا الباب الواسع عليكـم ، وان لاتيأسوا من رحمة الله انه لاييأس من روح الله الا القوم الخاسرون• اعوذ بالله من الشيطان الرجيم • وانى لغفار لمن تاب وامن وعمل عملا صالحا ثم اهتدى •• نبهنى الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرنى واياكم تحت لواء سيد المرسلين • آمين •

خوتبەی چوارەم بومانگي شـــەعبان

برا خوشەویستەکانم !

هەموودینیکی ئاسمانی بەتایبەتی دینی موقەدەسی ئیسلام داوا ئەکات لە ئادەمیزاد کە خویانو دلیان لە شتی پەسـتو (رذیله) پاك بکەنەوە ، وە ، بە رەوشتی بەرزو (فضیله) ظاهیرو دلیان جـوانو رازاوە بکەن.جا لەبەرئەوەی لابردنی صیفەتی خراپە بەئەهەمیەت‌ترە لە وەرگرتنی صیفەتی چاکە دینی ئیسلام زور زور مەنعـی ئینسانـی کردووە لە صیفەتی خراپ ، چونکـە هەتا ئینسـان لە رەزیلـە پاك

نەبیتەوە قابیل نی‌یە بە تەواوی صیفەتی چاکە لەدلیا جیگیـر ببـی •
وە خراپە بەکورتی دوو بەشە • (یەکەم) : خراپەی پەنهانە کە صیفەتی
نەفسی ئینسانە وەکو کوفرو نیفاق‌و دووروویی‌و بەدگومانـــی‌و
حەســوودی‌و کینــەو رقــەبەری • (دووەم) : بەدەرەوەیە وەکــو
داوین‌پیسی‌و دەس‌پیسی‌و زمان‌پیسی ، وە ئەمانە هەریەکی زور مەنع
کراون لە ئینسان وە پیغەمەران‌و پیاوچاکان‌و زانایان لە دنیـــادا
هەمیشە تیکوشاون بو چارکردنیان • وە ئەوەی لە هەموو گونـــاحی
رەش‌ترە کوفرە چ کافریەتی ئاشکراو چ کافریەتی نیفاق‌و پەنامەکی•یانی:
لە دلا کافربیت‌و بەئاشکرا خوی بەموسلمان دەربری • ئینسانی کافر
ئاخرشەرو چارەرەشە وە ئەنجامی عەزابی نەبراوەی پاشەروژە ، خوا
پەنامان بدا • وە پاش کوفر صیفەتی (تکبر) • یانی : خو بەگــەورە
زانـین‌و خو بەچـــاك زانـین لــە نــاو عالەمـــا • ئەمجا (نفاق)
لە دنیـادا کە دووروویی‌یە لەگەل خەلکـــا • واتە : بەئاشـــکرا
خوی بەدوستیان پیشان بداو لە واقیعا بە ناحەق دوژمنیـــان بی •
ئەمە صیفەتیکی زور پەستەو دوورە لە ئینسانی بەویجدان چونکــە
درویەو غەشەو خیانەتە، تەنانەت هەندی لە عالمان ئەمجورە حالەیان لا
خراپ‌ترو ناشیرین‌ترە لــە دوژمنایەتی ئاشکرا • وە پاش ئەمانە (ریا)
لەطاعەت‌و عیبادەتا • وە لەســـەر فەرمــوودەی حەدیــث (ریا) بە
(شرکی‌اصغر) ، یانی : کوفری بچووك ، ئەناسری • وە هەندی لـــە
عالمان فەرموویانە هەرعیبادەتیـك‌و هەرخیـرو خیراتی بــە (ریاو)
بەرچاوی بکری قوبول نی‌یەو بەتالەو ئەبیتــە هوی تاوان‌و گــوناه
لەسەر خاوەنەکەی• خوای گەورە ئەفەرمویت :دینی ساغ بو خوایەو
خوا دینی ساغ وەرئەگری ، وە خوا شتی دەغەلی ناوی • پاش‌ئەمانە
بەدگومانی‌و ظەنی خراپ بردن بەخەلك بەبی دەلیلیکی شــەرعی زور
ناپەسەندە،وە خوای گەورە لە قورئانا فەرموویەتی: ئەی‌موسولمانینە!
خوتان بپاریزن لە گەلی گومان ، چونکە هەندی گومان بەخەلـــك
گوناح‌و تاوانە • وە بەراستی ئەم بەدگومانی‌یە زور شتی خراپی لــی

پەیدا ئەبی٠ (یەکەم) :خیلافی رەزای خوایەو خوا لە خاوەن گومانەکە
عاجز ئەبیتو غەزەبی لی ئەگری ٠ (دووەم) : خاوەنی ئەم صیفەتە لـە
بارەو سوودی ئەوکەسە بی بەش ئەبی ٠ (سیەەم) :خاوەنی ئەم صیفەتە
زور جار وا ریك ئەکەوی ئەوگومانەی خوی دەرئەبری و بوختـان
ئەکات بو کابراو باسی خراپی ئەکا ٠ (چوارەم) : بەهوی ئەوەی کە
ئەم شەخسە باسی خراپی شەخسەکـەی تر ئەکات خـەلـك دوور
ئەکەویتەوە لەوکەسەو لەوانەیە بی بەش بن لـــە بارەو ســـوودی
ئەوکەسە ، ئەگەر یەکیکی خاوەن جیگـەو ریگـە بوو ٠ (پینجەم) :
وائەبی شەخسەکەی تریش کە لە وەزعی ئەم تی گەیشت دەس ئەکات بە
خراپەوتنی ئەم و هەردوولایان خویان و خەلکیش تاوانبار ئەکەن بـە
ناحەق و ناگوناە ٠ پاش ئەمانە صیفـەتی رق گرتـن و غـەزەب زور
گوناحیکی خراپ و بەدەنجامە ٠ زورکەسی وەها بوون کە بەهـوی
رقەوە خویان کافر کردووە ، یا خویان کوشتـووە ، یا ژنیان تـەلاق
داوە ، یا دوستو برادەریان رەنجاندووە ، یا دلی پیاوی بەنرخیـان
ئازار داوە ، وە بەهوی ئەم صیفەتەوە ئەوشەخســـە خوی و خیزان و
دوستی خوی فەوتاندووە٠ وە ئەنجامی خراپی رق گرتن لە حیسـاب
نایەت ، بویە شەخسی هاتە خزمەتی پیغەمبەر : صلی الله علیه وسلم،
وە عەرزی کرد : ئاموژگاریم بکە ، ئەویش فەرمووی : رق مـەگرە،
وە تا سی جار کابرا قسەکەی تەکرار کـردەوەو حـەزرەت لە وەلاما
فەرمووی : رق مەگرە ٠ وە فەرموویەتی پالەوان ئەوکەسە نییە کـە
بە زور خەلك بدا بەزەوی یا بەلکو ئەوکەسەیە کە لەکاتی رق و غەزەبا
خوی بگری و نەفسی خوی دابمرکینی ٠ وە پاش ئەمانە صیفەتـــی
حەسوودی یە کە بریتی یە لەوەی ئینسان حـەزبکا نان و نیعمـەت یا
شان و شـەوکەتی برای موسولمانی بفەوتی ٠ئەم صیفەتە ئینسان نزیك
ئەکاتەوە لە کافربوون ، وە لە حەقیقەتا رەخنەگرتنە لـــە کاری خواو
نارەزایی یە بە ئیشی ئەو !! وە لە حەدیثا ئەفەرمویت : صیفەتـــی
حەسوودی حەسەناتی ئینسان ئەفەوتینی وەك چون ئاگـر پـووش

ئـــەسووتینـــــی •

براکانم ! ئەم‌صیفەتانە کە باسـمان کردن هەموو نەخوشینی دلی ئینسانن ، وە نەخوشی دل بەم‌جورانە گەلی خراپ‌ترە لە نەخوشینی لەش چونکە ئەوپەری پایەی نەخوشی لەش ئەوەیە کە ئینســـــان ئەمرنی‌و مردن شتیکی واجبە بو هەمووکەس ، بەلام ئەم‌صیفەتانــە چەن زیانیان لی پەیدا ئەبی • (یەکەم) :گەلی‌جار ئەبنە هوی نەخوشی بەدەن‌و ئینسـان بــە بــەدبەختــی ئــەمرنــن • (دووەم) : خاوەنی ئەم‌صیفەتانە هەمیشە ئەوندە دلی نارەحەتە هەرگیز لەزەت‌و خوشی لە ژیانی خوی نابینی • (سیهەم) : گەلی‌جار ئەم‌صیفەتانە ئەبنە هــوی کافربوون‌و نائومیدبوون لە رەحمەتی خوا • (چوارەم) ئەوکەسانــە کە بەم‌صیفەتانە مەشهوور ئەبن لەناوعالــەما ســـووک‌و بی‌قیمــەت تەماشایان ئەکری • (پینجەم)ئەم‌دەردانە وەها دلی ئینسان نەخــوش ئەخەن قابلی چارکردن نابی بەتایبەتی رق‌و کینەو حەســەدو عــەناد وائەکەن لە ئینسان کە هەرگیز گوی‌ناگری لە ئاموژگاری‌و قســەی راست ، کەواتە زور پیویستە هەول‌بدەین بەهوی یادی خواو بـــە رەفیقی پیاوی باش‌و بەهوی ئاموژگاری پیاوی ژیری خیرخواو بــە وردبوونەوەی خومان چاری ئەم‌صیفەتانە بکەین بەلکــو بگەینــــە ســـــەعادەت‌و بەختیــاری •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذى امر بتزكية النفـــس عن الرذائل وتحليتها حسب المستطاع بالفضائل • احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لاشريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله اكمــل الاواخر والاوائل • اللهم صل على سيدنا محمد وعلى اله وصحبـــه واتباعه الابرار الاماثل الى يوم الدين ، خصوصا على سادة دينا ذوى القدر العلى والفخر الجلى ابى بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين والحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة • رضى الله تعالى عنهـــم اجمعيــن •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسي اولا بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! قال الله سبحانه وتعالى قد افلح من زكيها وقد خاب من دسيها • وقال : ان النفس لامارة بالسوء•دلت الايتان الكريمتان على ان النفس هي الداعية الى العقائد السيئة والاعمال البذيئة والاخلاق الرديئة ، وان المفلح هو الذي غلب عليها وكبح جماحها ووجهها الى طريق رشادها • وان الخائب الخاسر هو الذي غلبت النفس عليه وساقته الى ماتهوى حسب هواها وفسادها• فاتنبهوا لهذه الحقيقة وامشوا على طريق الحق والدين كي تنجوا من النار وتدخلوا الجنة التي اعدت للمتقين الابرار • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم • واما من خاف مقام ربه ونهى النفس عن الهوى فان الجنة هي المأوى • نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين • آمين •

خوتبەی پینجەم بو مانگی شەعبان

برا خوشەویستەکانم !

لەمەوپیش باسی هەندی صیفەتی خراپی دەروونمان کرد • وە ئیستە باسی هەندی لە کردەوەی خراپی وا ئەکەین کە هەرچەن بناغەکەیان خراپی دلو دەروونە بەلام دیارینو بە ئەندامەکانی دەرەوە ئەکرین • (یەکەم) کوشتنی نەفسیکی بیتاوانە بەناحەق • ئەمکردەوەیە لەپاش کافری لە هەمووگوناحیکی دیاری گەورەترە • وە حەدی لە دنیادا ئەوەیە کە قاتیل بکوژریتەوە لە قیصاصا ، وەئەگەر شەخسی قاتیل ئەوقەتلە بەحەلال بزانی پیی کافر ئەبی • (دووەم) تەعەروضکردنو دەسبردنە بو ناموسی خەلك • ئەمگوناهە ئەوەندە گەورەو نابارە تولەکەی لە دینی ئیسلاما ئەوەیە کە شەخسی تاوانبار بەردەباران بکری ، وە ئەگەر هەردوولایان عازەب بوون تولەیان صەددارەو سالیك شاربەدەرکردن بو ولاتیکی دوور • (سییەم) دەسبردن بەخیانەتو ناحەق بو مالی موسولمانان • جا ئەمە ئەگەر بە

جەردەیی‌و ری‌گری بی جەزاکەی ئەوەیە راست‌و چەپی تاوانبار ببرری‌و بکری بەدارا ، وە ئەگەر بەدزیەتی بی جەزای دەس‌برینی تاوانبارە مادام حەقی شەرعی‌یان نەبی لەومالەدا سا یا بە راستی یا بە هوی شوبهەوە •
وە ئەگەر بەغەصب‌و داگیرکردن بی ئەوە لە دنیادا بــە تاوانیکی زل دائەنری ، وە بە وتەی حەدیثی شەریف هەرکەس بستی عەرزی یەکیك داگیر بکات لە قیامەتا ئەکری بە تەوق‌و ئەکریتە ملی ئەوداگیرکەرە•وە گەلی لە ئیمامانی دین فەرموویانە هەرنوچی لەوعەرزە داگیرکراوەدا بکریت بەبی‌ئیزنی خاوەنەکەی بەتالەو واجبە لەپاشا بەقەزا بکریتەوە!•
وە هەرکەس لەپیناوی پاراستنی ناموس‌و مالی خویا بکوژری ئەوە پایەی شەهیدی هەیە • وە ئەگەر یەکیك لەکاتی دیفـــاع لەنەفس‌و ناموس‌و مالا کەسیکی کوشت ئەوە بە قاتیل دانانری • وە بەتایەتی هەرشتی کە درابیتە دەستی ئینسانی وە کرابی بە ئەمیندار لەســەری مادام خەیانەتی تیابکات زور بەتاوانبارو غەشاش دائـــــەنری ، وە حەزرەت ، صلی اللّٰهعلیه وسلم ، فەرموویەتی : هەرکەس غەش بکـــا لە ئیمە نی‌یە • واتە : لە ژمارەی ئوممەتی پاکی ئیسلاما ناژمیرری • وە ئەوگوناحانە بە زمان ئەکرین زورن • (یەکەم) ئەوەیە کــــە ئینسان بەنیازی خەلك‌گوروفتارکردن لای پیاوی دەس‌رویشتوا ناوی یەکی بەخراپە بباو گیرودەی بکات یا نەفسی یا ناموسی یا مالی تووشی زیان بکات •ئەمە یەکەم‌گوناحی زمانە پاش کوفرکردن وە زور گوناحیکی زلە ، وە حەزرەت، صلی اللّٰه علیه وسلم ، فەرموویەتی : قسەی (ساعی)و ئەوکەسەی کە لای دەس‌رویشتوو یەکی بەدناو ئەکا سی کـــــەس ئەفەوتینی‌و گیرودەیان ئەکا خوی‌و کابرای دەس‌رویشتوو لە قیامەتا ، وە کابرای ناوبراویش لە دنیادا ، وە لەوانەیە شەخسی زیان‌لی‌کەوتووش زیاد لە حەقی خوی زیان لەو بدات‌و وەکو ئەوان تووشی تـــاوان‌و جەزای قیامەت ببی • (دووەم) بوختان‌کردنە بو ئینسانی پـــــاك پیاو بی یا ژن • وە هەرکەسی بوختان بو ناموسی یەکی بکا ئەگەر بە چوار شاهید ئیسباتی نەکا واجبە هەشتا داری لی بدری ، وە بـــە

فاسق ئەناسری‌و شایەتی قوبوول ناکری مەگەر تەوبە بکاو هەتا ماوەی سالیك نەگەریتەوە بو سەر گوناح ، وە ئەگەر بوختانەکەی لـــە رووبەکی‌ترەوە بوو ئەوەش هەر گوناحیکی گەورەیە وە بـــەپی‌ی چونی‌یەتی بوختانەکەیە • (سیهەم) فیتنەپی‌کردن‌و بەین‌تیکدانە • لـە حەدیثا پیغەمبەر ئەفەرموی : ئەم‌صیفەتە وەك چون گوێزان ســـەر ئەتاشی وەها دینی ئەوکەسە ئەتاشی‌و لە دین بی‌بەشی ئەکات ، وە ئەونەخوشی‌یە کە تووشی کومەلی ئادەمیزاد ئەبی بەهوی فیتنەپی‌یەوە لە هەمووزیانی نابارترو لە هەموونەخوشی‌یەك کوشندەترەو زور پیویستە هوشیارانی ئادەمیزاد ئاگایان لەم‌نەخوشینە بی • (چوارەم) غەیبەتە • یانی : باس‌کردنی خەلك بە خراپی لە پاش‌ملە بـــەجوری شەخسی ناوبراو حەزی پی نەکا • ئەم‌گوناحە لەناوخەلکا سووکەو لە دەستووری ئیسلاما گەلی بەشی بە گوناحی گەورە دائەنری ، وە خوای گەورە لە قورئانا وەهای داناوە کە ئینسان گوشتی برای خوی بخوات بە مردووی ، وە ئەم‌تەشبیهە لەبەر سی شتە • یەکەم : چونکە شەخسی ناوبراو ، لەبەرئەوەی حازر نی‌یە تا دیفاع لە خوی بکـــا ، وەکو مردوو وایە • دووەم : چونکە هەروەکو طەبیعەتی خاوین حەز ناکا لە خواردنی گوشتی مردوو طەبیعەتی ئینسانی خاوینیش حـــەز ناکات لەم‌غەیبەتە • سیهەم : وەکو بە دەس‌دریژی‌کردن لە مـــردوو خزم‌و کەس‌وکاری مردووەکە دل‌شکست ئەبن بە هوی ئەم‌غەیبەتەوە عەلاقەداری ئەوکەسە دلیان نارەحەت ئەبیت‌و ئەبی بە هوی تیك‌چوونی بەینیان • (پینجەم) لەوگوناحانە کە بە زمان ئەکرین دروکردنە• درو بیجگەلەوە کە گوناحەو چەن بەلاو مەینەتی لی پەیدا ئەبی لـــە دنیاداو ئەبی بە هوی ئازارو عەزابی قیامەت هەروەها لە دنیایشـــا شەخسە دروزنەکە سووك‌و بی‌نرخ ئەکات ، بویە واجبە ئینسان خوی لەم‌صیفەتە پەستە دوور بخاتەوە•وە ئەگەر بە راستی ری مردن بگری چاك‌ترە لەوەی بە درو قەسری وەربگری • وە حەزرەت، صلی‌الله علیه وسلم، ئەفەرموی : لەوانەیە ئینسان گەلی گوناح بکا ، بەلام موسولمان

دروو تاكا • (شەشەم) جنێودانو ئابڕووبردنی خەڵکە • ئەم‌صیفەتە خووی ئینسان نی‌یە • حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، ئەفەرموی : دوو کەس جنێو بە یەکتر بدەن وەکو دوو شەیتانن کە بەرامبەر بەیەك بە درو ئابرووی یەکتر ئەبەن •

براکانم ! ئەم‌صیفەتانە کــــە باسم‌کردن دوژمنی ســـــعادەتی ئادەمیزادن ، وە هوی تاریکی دنیاو قیامەتن ، وە خوای گــەورە بویە عەقلی پی‌داوین‌و پیغەمەرانی ناردووە بو ئاموژگاریمان هەتا دڵو چاوی خومان بکەین بە چرا بو رووناکردنەوەی ریـــگای ژیانی دنیامانو مسوگەرکردنی بەختیاری‌و حەسانەوەی ژیانی دوایمان •

× × ×

الحمد لله • ثم الحمد لله • الحمد لله الذي يحب التوابين ويحب المتطهرين • احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله • اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آله واصحابه واتباعه باحسان الى يوم الدين ، خصوصا على سادة ديننا ذوى القدر العلي والفخر الجلي ابي بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحســـن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة • رضي الله تعالى عنهم اجمعين •

أوصيكم ايها الناس ! ونفسي اولا بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون! قال الله تعالى : لقد كان لكم في رسول الله اسوة حسنة • دلت هذه الاية الشريفة على ان المسلم يجب‌ان يكون تابعا لرسولهفى اقواله وافعاله وخصاله•ومن خصال النبي ، صلى الله عليه وسلم ، العفة والنزاهة في القلب ، والعزة والكرامة والشهامة فى النفس ، والصدق في الاقوال والاعمال، والامانة وحفظ الغيب والترحم على النساء والرجال وعلى الشيوخ والكهــول والشباب والاطفال • كيف لا ؟ وقد قال عليه الصلاة والسلام ، بعثت لاتمم مكارم الاخلاق • فاقتدوا برسولكم تفوزوا بمأمولكم ، واعلموا

ان من سلك مسلك السعادة لايقع فى مهاوى الابادة ، ومن اوقع نفسه في مخاطر السوء باء بالويل او سيبوء • فعليكم انفسكم ومن يتبـــع رأيكم ، والله حفيظ عليكم•اعوذ بالله من الشيطان الرجيم وما آتاكم الرسول فخذوه وما نهاكم عنه فانتهوا واتقوا الله ان الله شديد العقاب• نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء ســيد المرسلين • آمين •

خوتبەکانی مانگی رەمەزانی پـیروز

خوتبەی یەکەم

برا خوشەویستەکانم !

وەکو لەمەوپیش باسم کرد بوتان خوای گەورە ئەرکانی ئیسلامی کردووە بەهوی تاقیکردنەوەی ئیخلاص‌و ساغی ئادەمیزاد لە ئیمان‌و باوەرا ، وە بەراستی بەهوی بەجیهینانی ئەم‌ئەرکانی ئیـــسلامەوە دەرئەکەوی کە تا چرادەیەك ئینسان ئیمانی ساغە • وە یەکی لـــە ئەرکانی ئیسلام روژووی مانگی رەمەزانە لە هەموو سالیکدا • خوای گەورە ئەفەرمویت : ئەی ئەوانەی کە ئیمان‌و باوەرتان هەیە بە خواو پیغەمەری خوا ! روژوو فەرز کراوە لەسەر ئیوە وەکو فەرز کراوە لەسەر ئەوانەی کە لەپیش ئیوەدا بوون هەتا بەهوی ئەم‌روژووەوە لە خوا بترسن ••• وە ئەوروژووە فەرز کراوە لەسەرتان لە چـــەن روژیکا کە بریتین لە مانگی رەمەزان ، ئەومانگی رەمەزانە کە گەلی بەنرخەو قورئانی پیروزی تیا نازل کراوە بو سەر فەخری عـــالەم محمد المصطفی ، صلی الله علیه وسلم ، وە قورئان ئەساس‌و بناغەیە بو سەعادەت‌و سەربەرزی ئادەمیزاد لە دنیاو قیامەتا • جا هەرکەس لـــە ئیوە واجبە لەسەری لەومانگەدا بەروژوو بی مەگەر عوزریکی شەرعی هەبی • یەکی لەومەعزورانە ئینسانی پیرە کە بگاتە رادەیەك نەتوانی بەروژوو بی ئەم‌پیرە بوی رەوایە کە روژوو نەگری‌و لەباتی هەموو روژی مشتی لە خواردەمەنی قووت بدا بە داماوان • وە یـــەکی لەومەعزورانە ژنیکە کە لە حەیزا بی یا منالی بووبی‌و هیشتا مودەی نیفاسی تەواو نەبووبی ، ئەم‌دوانە واجبە لەسەریان کە بەروژوو نەبن بەلام پاش ئەوەی کە پاك‌بوونەوە روژووەکەیان بقەزا ئەگیرنەوە • وە لـــەومـــەعزورانەیە ژنی سك‌پر یا ژنی کـــە شیر بدا بەمنـــال ، لەم‌دوو حالەدا ئەگەر بەهوی روژووەکەوە زیان بگا بەومنالەی کە

له سکایه یا بەو منالەی که شیری پی ئەدا واجبه لەسەریان روژوو نەگرنو لەکاتی شینەییدا بەقەزا بیگیرنەوە • یانی : پاش منال‌بوون یا پاش لەشیربرانەوەی منالەکه • وه لەومەعزورانەیه ئینسانی کـــه نەخوش بیو نەتوانی بەئاسانی روژووەکەی بگری • ئـــەمەش بوی دروسته بەروژوو نەبی ، بەلام لەپاش چاك‌بوونەوە روژووەکەی بەقەزا بگیریتەوە • وه لەو خاوەن عوزرانەیه ئینسانی که لەسەر سەفەر بیو سەفەرەکەی دوو مەنزل بی یا زیاتر • ئەمەش بوی دروسته ئەوروژووه نەگریو لەپاش نیشتەجی‌بوون بەقەزا بیگیریتەوە •

برا خوشەویستەکانم ! خوای گەورە له قورئانی پیروزا بریاری‌داوه که روژووی رەمەزان واجبه لەسەر موسولمانان• وه حەزرەت لـــه حەدیثا فەرموویەتی : روژووی رەمەزان واجبه لەسەر هەموو‌ئینسانیکی بالغو عاقل بەوشەرته خالی بی له مانیعو خالی بی لەوشتانه که ئەبنه عوزر له روژوونەگرتنا وەکو بەیانمان کرد • وه روژوو گـــــەلی سوودی هەیه • (یەکەم) : ئەوەیه ئینســـان بەهوی برســـی‌یەتی‌و تینوویەتیوه دلی نوورانی ئەبیو بەرەکەتی خوای بەسەرا ئەرژی • حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فەرموویەتی : شەیتان له لەشـــی ئادەمیزادا وەکو خوین هاتوچو ئەکات، کەواته ریگای شەیتان لەخوتان بېەستن بەهوی روژووەوە • وه لەواقیعا ئەگەر ئینسان روژووی گرت لاواز ئەبیو ئارەزووی نەفسی کەم ئەبیو داوای شتی ناکا که خوا حەزی لی نەکا • (دووەم) : روژوو بەجوری کارئەکاته ئینسانی بەروژوو که زورباش له وەزعی برســیو تینوو حالی ئـــەبی ، دیاره تا ئینسان خوی توشی دەردی نەبی چاك لیی حالی نابی ، جاکەلـــه ئازاری برسی‌یەتی تیگەیشت دلی بو ئینسانی برسی ئەســـــووتیو بەزەیی پیادیتەوە • (سیهەم) : ئادەمیزاد بەهوی خواردنی زورەوە تووشی گەلی ئازار ئەبیو لەوانەیه بەهوی ئەم‌روژووەوە مەعیدەی ئیسراحەت بکاو لەونەخوشی‌یانه کەلە خواردنەوە تووشی بووه رزگار ببی ، وەکو حەزرت ، صلی الله علیه وسلم ، ئەفەرموی : روژوو

بگرن تا ساغ بینەوەو لە ئازار رزگار بین • (چوارەم) ئینسانی کە بەروژوو نەبی ماوەی هەموو ئارەزوویەکی نەفسی هەیە ، بەلام بەهوی روژووەوە خوی مەنع ئەکا لە ئارەزووی نەفس لەترسی خواو ئەمەش ئەبیتە هوی مسوگەرکردنی بەهەشت ، وەکو خوا فەرموویەتی : هەرکەس بترسی لە هەیبەتی خوای خوی‌و نەفسی مەنع بکا لە ئارەزوو ئەوە بەهەشت جیگایەتی • (پینجەم) روژوو ریگایەکی موهیمە بو زال‌بوون بەسەر خەیال‌و وەسوەسەی دڵ‌و زەعیفی ئیمانا چونکە هەموو عیبادەتی مەجالی ئەوەی تیایە بە (ریا)و بەرچاوینی‌و بو خەلك بکری ، بەلام روژوو خالیص بو خوایە ، چونکە یەکی لە خوا نەترسی ئەتوانی لەپەناوە تا ئەبخواو ئارەزووی نەفسی بەجی‌بینی‌و لەبەرچاوی خەلکیشا بەروژوو بی ، جا مادام ئینسان لە مالی خویاو لە خەلوەتاو لە ترسی خوا بەروژوو بی ئەوە مەعنای وایە بەراستی ئیمان‌و باوەری بە خواو بە جەزای قیامەت هەیەو شایانی رەحمی خوا ئەبی ، وەکو خوا لە حەدیثی قودسی‌یا فەرموویەتی هەموعیبادەتیکی موسولمان بوخویەتی ئیلا روژوو ، چونکە روژوو هەر بو منەو من جەزای ئەدەمەوەو کەس نازانی جەزای روژوو چی‌یە ئیلا خوم نەبی • (شەشەم) ئینسان لە دنیادا هەموو کاتی ناتوانی ئارەزووی خوی بەجی‌بینی‌و وا ئەبی لە نان‌و ئاوو رابواردن مەنع ئەکری، جا ئەگەر ئینسان خووبگری بە روژووەوە ئەوا لە روژی رەشا خوی پی‌ئەگیری‌و زور تیك‌ناچی •

براکانم ! ئەمانەی کە باسم کردن چەن نموونەیەك بوون لە حیکمەت‌و قازانجی روژوو ، وە لەحەقیقەتا واجبە ئینسانی موسولمان بکەویتە دوای ئەمری خوا هەرچون‌بی‌و لەبەر هەرچی بی ، چونکە ئیمانی ساغ ئەوەیە بە بی‌قەیدو شەرت بی • خوای گەورە هەموولایەکمان بەدل رام بکا بو بەندەیی‌و طاعەتی راستەقینە •

× × ×

الحمد لله • ثم الحمد لله • الحمد لله الذي كتب الصيام على ملـه

الاسلام ، وجعله وسيلة للسعادة في يوم القيام • احمده واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله الهادي للانام • اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه البررة الكرام ، وسلم تسليما ، خصوصا على سادة ديننا ذوي القدر العلي والفخر الجلي أبي بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضي الله تعالى عنهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس! ونفسي اولا،بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المسلمون ! قال الله تعالى : يا ايها الذين آمنوا كتب عليكم الصيام كما كتب على الذين من قبلكم لعلكم تتقون • هذه الاية الكريمة تنادي بوجوب الصيام وانه شريعة سابقة ومستمرة مدى الايام • كيف لا ؟ وهو مانع الشهوات النفسية ودافع الخواطر النفسانية والمخاطر الشيطانية ، ومرشد الانسان الى معرفة احوال الضعفاء ، ويرغبه في اطعام المساكين رغبة في الفوز بالتجليات الرحمانية ، وهو معيار لخلوص الايمان وصفاء القلب في عبودية الرحمن ، ولذا ورد في الحديث القدسي : كل عمل ابن آدم له الا الصوم فانه لي انا اجزي به • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم هذا بيان للناس وهدى وموعظة للمتقين • نبهني الله واياكم من نومة الغافلين؛ وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين • آمين

خوتبەی دووەم بۆ مانگی رەمەزان

برا خۆشەویستەکانم !

هەرعیبادەتی کە خوا فەرزی کردووە چەن واجبات و ئادابیکی هەیە ئەگەر بەوشیوەیە بکریت دروستەو ئەگەرنا بی‌سوودە • جا بزانن واجباتی رۆژوو پینج شتە • (یەکەم) نی‌یەتە لە هەمووشەویکی رەمەزانا ، یانی : بەدل قەسدی ئەوەی ببی سبەینی بەرۆژوو ئەبی رۆژووی فەرزی رەمەزانی ئەوساڵە • (دووەم) : خۆپاراستنە لەوەی

که له ڕوژا شتی بڕواته ناو بوشایی لەشیەوە له دەمەوە یا له لووتەوە یا له گویچکەوە یا له پیش‌و پاشەوە • (سیهەم) : خوپاراستنه له جیماع لەگەل ئینزالا بی یا بی‌ئینزال • (چوارەم) : خوپاراستنه له ئینزالی مەنی به هەروەسیلەیەك‌بی ، بیجگه له خەوو خـــەیال یــا تەماشاکردن • (پینجەم) : خوپاراستنه لەوەی که به عـــەمدی‌و دەسەتقەسد خوی بڕشینیتەوە •

ئەمانه که باسمان کردن واجباتی ڕوژوو بوون•وە سونتەتەکانی ڕوژووی رەمەزان گەلی شتن • (یەکەم) : قورئانخوینـــدنه • وە قورئانخویندن ئەگەرچی له هەمووکاتیکا خیـــره بـــەلام لـــەمانگی رەمەزانا گەلی خیری زورتره • (دووەم) ئیعتیکافه • یانی : مانەوەو خوراگرتن له مزگەوتا بەقەسدی عیبادەت • (سیهەم) ئەوەیه کـــه مەغریب داهات زوو وە به پەلـــە بەربانگ بکریتـــەوەو ڕوژووەکـــه بشکینری • چوارەم) : ئەوەیه که درەنگ پارشیو بکریت ، بەلام وەها نەبی که گومانی ڕوژبوونەوە بکری لەوکاتەدا• (پینجەم) : بەخششه به هەرجوری که له توانادابیت ، چونکه حەزرەت . صلی الله علیـــه وسلم، له مانگی رەمەزانا زور یارمەتی فەقیرو داماوانی داوەو خیری پی‌کردوون • (شەشەم) ئەوەیه لەپاش لادانی خور له ناوەراستـــی ئاسمان سیواك نەکری مەگەر لەبەر عوزری وەکو گورانی تامی دەم• (حەوتەم) سوننەتی تەراویحه له هەمووشەویکی رەمەزانا پاش نویژی عیشا ، ئەمەش سونەتیکی زور گەورەیه • وە ئیمامی بوخـــاری‌و موسلیم ، که له ئیمامه گەورەکانی ریوایەتی حەدیثن ، ریوایەتیـــان کردووه له حەزرەتی عائیشەوە ، خوای لی رازی بی ، که حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، چەن‌شەوی لەمال هاتەدەرەوە بو مزگـــەوت‌و هەشت رکات نویژی تەراویحی کردو له هەردوو رکاتیکا سەلامـــی ئەدایەوە ، ئیتر له شەوی چوارەما نەهاتەدەرەوە ، که عەرزیان کـــرد بوچی نەهاتووەته دەر فەرمووی : ترسام فەرز بکری لەســـەرتان‌و نەتوانن بەجیی‌بهینن • وە له کتیبی (جمل)ی حاشیەی شەرحـــــی

مەنهەجدا ئەفەرمویت : ئەم‌نوێژی تەراویحی حەزرەتە لە سالـــی دووەمی هجرەتا بووە ، وە ریوایەت ئەکات لە حەزرەتی عائیشەوە کە حەزرەت دوانزە رکاتی‌تری بیجگە لەوهەشت‌رکاتە لەمالەوە کردووە کە ئەکاتە بیست رکات ، وە لە عیبارەتی (فتح الباری) شەرحی بوخاری‌وە دەرئەکەوی کە ئەوهەشت رکاتەی حەزرەت لە مزگەوتا کردوویەتـی نی‌یەتی ئیمامەت‌و جەماعەتی لی نەهینــاوە ، بەلام ئەصحـــابەکان لەپشتیەوە نی‌یەتی جەماعــەتیان هینــاوەو ئەوهەشـــت رکاتــەیان بەجەماعەت کردووەو حەزرەتیش ، صلی الله علیه وسلم ، مەنعـــی نەکردوون لەبەرئەوە جەماعەتەکەی بوو بە سوننەت • وە لە هەنــدی کتیبی گەورەدا باس کراوە کە ئەوسی‌شەوە شـــەوی بیست‌وسی‌و بیست‌وپینج‌و بیست‌وحەوت بوون ، هــەروەها لە هەندی ریوایەتــا دەرئەکەوی کە لە سالی هەشتی هیجرەتا بووە ، یانی : سی سال پیش وەفاتی حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم • ئیتر ئەم‌نوێژە بەتەنهـــا هەرکەس ئەیکرد بوخوی هەتا سالیکیش لە خەلافەی حـــەزرەتی (عمر) خوای لی رازی بی • وە لە سالی دووەمی خەلافەتیا ئـــەو بریاری‌دا کە بیست رکاتەکە لە مزگەوتا بەجەماعەت بکـــری ، وە فەرمووی : لەپاش وەفاتی حەزرەت ئیمــە ترســی واجـــب‌بوونی ئەم‌نوێژەمان نەماوە ، وە (أبی) کوری کەعبی کرد بە ئیمام بو پیاوان‌و سلیمانی کوری ابوحثمە یا ابوحەثمەی کرد بە ئیمامی ژنان ، وە بەعزی ئەلین کە تمیمی دارەمی کرد بە ئیمامی ژنان ، وە ئەصحابەکان هەموو رازی بوون بەم‌کردەوەی حەزرەتی (عمر)ەو کەس ئینکاری نەکــرد، تەنانەت حەزرەتی (عثمان)و حـــەزرەتی (علــي) خوایان‌لی‌رازی‌بی ، دوعای خیریان کرد بو حەزرەتی (عمر) لەسەر ئەم‌کردەوە پەسەندە • بەم‌جورە موسولمانان لە شارەکان‌و لادی‌کانا لەوزەمانەوە هەتا ئیستە لەسەر ئەم‌عیبادەتە بە شیوەی جەماعەت دەوامیان کردووە • کـــە وابوو ئەم‌نوێژە سوننەتە لەبەر بەجی‌هینانی حەزرەت لە مزگەوت‌و لە مالا ، وە جەماعەتەکەیشی سوننەتە یەکـــەم لەبەرئەوە کـــە حەزرەت

رازی بووه به کردەوەی ئەصحابەکان که لەپشتیەوه به جـــەماعەت ئەمنویژەیان‌کردو تەقریری کردوونو سەنعی نەکردوون• دووەم لەبەر ئەمری حەزرەتی عمر به کردنی بـه جـەماعەت ، چونکه لەســـەر فەرموودەی حەزرەت سوننەتی خەلیفه گـــەورەکان سوننـــەتی پیغەممەره • سیهەم لەبەر ئیجماعی سکووتی لەلایەنی ئەصحابەوه ••وه ئەگەر کەسی بلیت : ئەمنویژه سوننەت نی‌یه ، یا جەماعەتی سوننەت نی‌یه ، یا تەنیا له هەشت‌رکاتیانا سوننەته ئەوکەسه ریگەی سوننەتی ون کردووەو لەســەر حەق نی‌یه • وه پیویسته ئینســانی موسولمان ئاگای لەم‌مەسەله گــەورەیه بی •

وه واجبه بزانن ئەگەر کەسیکی بەروژوو به دەسەتقەســـــد له مانگی رەمەزانا روژووەکەی بشکینی به هوی جیماع‌کردن ئـــەوه بیجگه له گوناحی بەتال‌کردنەوەی روژووەکەی‌و بیجگه لەوه کـــه قەزای روژووەکەی لەسەره هەروا کەفارەتیشی ئەکـــەویته ســـەر • ئەوکەفارەتەش بریتی‌یه لەم‌سی‌شته : یەکەم عەبدیك ئازاد بکا ، ئـــەمه لەم‌زەمانا نی‌یه • دووەم : ئەوەیه دوو مانگ لەسەریەك بەروژوو بی•وه ئەگەر لەبەر نەخوشی یا پیری ئەمەی پی نەکرا واجبه طەعامی شەست مسکین بدا به هەریەکەی مشتیکی گەوره له قووتی زوربەی شوینی شەخسی روژووشکین • برا موسولمانەکانم ! ئاگاتان لـــه خوتان‌بی‌و پاریزگاری حوقوقی دینی ئیسلامی پیروز بکەن به دل‌و گیان بەلکو خوا رەحممـــان پـــی بکا ••

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذی ارشـدکم الـی دار السلام بنور الصیام ودلیل القیام •احمــده واشهد ان لااله الا اللـه وحده لاشریك له وان سیدنا محمدا عبده ورسوله الهـادی للانام • اللهم صل علی سیدنا محمد وعلی اله وصحبه واتباعه الی یوم القیام • خصوصا علی سادة دیننا ذوي القدر العلي والفخر الجلي ابی بکر وعمر وعثمان وعلي وعلی الحسن والحسین وحمزة والعباس وعلی الستـ

الباقية من العشرة المبشرة رضى الله تعالى عنهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • أيها المؤمنون ! ان لله نفحات قدسية ومراحم الهية فى اوقات خاصة وفرص سانحة فاغتنموها وخذوا منها زاد السعادة ليوم المعاد • ومنها دوام الصيام فى ايام رمضان واحياء لياليها بالقيام والطاعة وقراءة القرآن والصلوات النافلة ، لاسيما صلوة التراويح التى هى مفتاح ابواب الجنان • قال ، صلى الله عليه وسلم، فرض عليكم صيام رمضان وسنت لكم قيامه • وروى ان من صامه وقامه ايمانا واحتسابا وجبت له الجنة • وهذه التراويح عشرون ركعة صلى ، عليه السلام ، ثمانية ركعات منها فى المسجد واقتدى به فيها اصحابه الكرام وصلى اثنتى عشرة ركعه منها منفردا ف بيته ، وعليه جرى العمل حتى السنة الثانيـــة من خلافة عمر ، رضي الله عنه ، فجمع المسلمين على ادائها جماعة فى المسجد ، ورضى بها الصحابة واستمرت عليه امة الاسلام • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم • هذا ذكر وان للمتقين عندنا زلفى وحسن ماب • نبهى الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرنى واياكم تحت لواء سيد المرسلين • آمين •

خوتبەی سـێیهەم بۆ مانگی رەمەزان

برا خوشەویستەکانم !

ئەم‌رۆژووە کە فەرز کراوە لەسەرمان وەکو ئەمانەتی‌یەك وەهایە کە درابێتە دەسمان ،وە بەراستی هەمووعیبادەتی وەکو ئەمانەت وایە بەتایبەتی رۆژوو ، بویە حەزرەت ، صلى الله عليه وسلم ، فەرموویەتی: رۆژوو ئەمانەتە با هەموویەکی لە ئیوە ئەم‌ئەمانەتە باش راگیر بکات• براکانم ! رۆژوو وەکو حەزرەت فەرموویەتی ئەمانەتەو لەلایەنـی خواوە دراوەتە دەسمان کەوابی پیویستە تەماشـای ئادابی ظاهیـرو باطنی بکەین • وە لای پیاوە صالحە بەرزەکان رۆژوو تەواو نابیت

هەتا شبەش شت نەیەتە جی • (یەکەم) مەنعی چاو لە تەماشاکردنـــی حەرام • حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فەرموویەتی : روانین بو نامەحرەم تیریکی ژەهراوی‌یە لە تیرەکانی شەیتان، لەعنەتی لی‌بی • بی‌گومان ئەگەر ئینسان لەترسی خوا تەرکی ئەم‌جورە روانینە بکـا خوای گەورە ئیمانو باوەریکی. وەهای ئەداتی کە لەزەتو خوشـــی ئەوئیمانە لەدلی خویا ئەبینی • (دووەم) پاراســــتنی زمانە لە شتی پروپووچو درووغەیبەتو فیتنـــەیی‌و جنیـــودانو عەدرو قســەی بی‌وەفایی‌و موجادەلەکردن لەگەل رەفیقا • وە حەزرەت ، صلی اللـــه علیه وسلم ، فەرموویەتی : پینج شت هەن روژوو ئەشـــکینن : درووغەیبەتو دووزمانی‌و سوین‌خواردن بەدروو روانین بو نامـــەحرەم لەگەل ئارەزووی نەفسا • وە حەزرەت ، صلی اللـــه علیـــه وسلم ، فەرموویەتی : روژوو بو خاوەنەکەی وەکو قەلغان وایە لە ســـزای جەهەنەم ، کەوابی یەکی لە ئیوە ئەگەر بەروژوو بوو با قســـــەی خراپو فەحش بەدەمیا نەیەتو ئیشی نەفامانە نەکاتو ئەگەر یەکی شەری لەگەل کرد یا جنیوی پی‌دا پی‌ی بلیت : من بەروژووم ، مـــن بەروژووم • (سیهەم) پاراستنـــی گویچکەیە لە گوی‌راگرتـــن بـــو هەموقسەیەکی حـــەرام ، چونکـــە هەرشتـــی وتـــی حـــەرام بی گوی‌بوراگرتنیشی حەرامە ، بویە حەزرەت فەرموویەتی ئەوکـــەسە غەیبەت ئەکاو ئەوکەسە گویی بو رائەگری هەردووکیان هاوبەشـــن لە تاوانا • (چوارەم) پاراستنی باقی ئەندامی لەشە لە گوناحو مەنعی سکە لە خواردنی شتی حەرام ، چونکە مەعنای‌نی‌یە ئینسان خـــوی مەنع بکا لە خواردنو خواردنەوەی شتـــی حەلال کـــەچی بە رزقی حەرام بەربانگ بکاتەوە !! وە وینەی ئەم‌روژووەوانە وەهایە کـــــە قەسری دروست بکاو شاری بفەوتینی • بویە حەزرەت فەرموویەتی زور روژووەوانی وەها هـــــەیە کە لە روژووەکەی هیچی دەس‌ناکەوی بیجگە برسیەتی‌و تینوویەتی • وە هەندی لە زانایان فەرموویانە ئەمە کە حەزرەت فەرموویەتی ئەوانەن کـــە بەهوی روژووەوە لـــــە

خواردەمەنی پاکو خاوینو حەلال خویان مەنع ئەکەن کەچی بەربانگ بە حەرام ئەکەنەوە • وە هەندیکیتر فەرموویانە : ئەوانەن کــە لــە طەعامی حەلال خویان مەنع ئەکەنو روژوو ئەگرنو کەچی بە غەیبەتی خەلك ئیفطار ئەکەنەوە•وە بەعزیکیتر فەرموویانە ئەوروژووەوانانەن کە هەموولەشیان ناپاریزن لە گوناح•(پینجەم) ئەوەیە کە زور نەخوا لە کاتی بەربانگا • (شەشەم) ئەوەیە کە لەپاش بەربانگ دلی لەبەینی ترسو هیوادا بی ، چونکە نازانی ئایا خوای گەورە روژووەکـــەی قوبول کردووە یا رەدی ئەکاتەوە کەواتە هەرچەن ئەزانیو هەرچەن ئەتوانی داوای عەفوو چاوپوشی بکا لە خوای گەورە هەتا لە کەرەمی خوی بیبەشی نەکات • هەروەها زور سوپاسی خوا بکا لەسەر ئەوە کە یارمەتی داوە بو بەجیهینانی فـــەرزی روژووی ئەوروژە ، وە ئومیدی بەهیز بی کە خوا روژووەکەی لی قوبول کردبی بەنیشانەی ئەوەدا کە تەوفیقی داوە لەسەر گرتنی ، وە ترسی ئەوەشی ببی کــە ئـــەوروژووەی لی قوبول نەکا یا لەبەرئەوە بەتەواوی ئـــادابی بەجینەهینابی ، یاخو لەوعیبادەتەدا دەسیسەیەکی نەفسی بەهوی ریـــاو بەرچاوینییەوە تیکەل بوبی ، یا لەبەرئەوە کە خوا خاوەنی دەسەلاتەو ئەتوانی هەموو شتی بکا لەگەل مەخلووقاتی خویا • هەروەها لـــە هەموو عیبادەتیکا پیویستە ئینسان لەگەل ئەوەدا کە ئومیدی قوبولی هەبی ترسی رەدکردنەوەشی هەبیو بەهوی ئەوعیبادەتەوە خـــوی بەزل نەگریو ئەوعیبادەتە هەر بە مەحزی تەوفیقو میهرەبانی خـــوا بژمیری • وە زور پیویستە ئینسانی روژووەوان دەوام بکا لەســەر قورئان خویندنو شەو نویژکردنو باقی عیبادەتەکانو ئەمانە بکا بــە تکاکاری قوبولی عیبادەتی ئەومانگەی • وە حەزرەت ، صلی اللـــە علیە وسلم ، لە مانگی رەمەزانا گەلی مەشغـــوولی خویندنی قورئان بووەو فەرموویەتی : هەرکەس قورئان بخوینیو وەهابزانی کە یەکی هەیە ئیشیکی باشتر لە قورئان خویندنی کردووە ئەوە نیعمەتـــی خوای بە کەمو بچووك داناوە ، چونکە نیعمەتی قورئان لەســـەرووی

هەموو نیعمەتیکەوەیەو پایەبەرزترە لە هەموویان بو ئینسانی موسولمان•
خوا بە لوطفی خوی دوورمان بخاتەوە لە هەمووتاوانی بەتایبەتی
لەمانگی رەمەزانەدا ، وە عیبادەتی ئەمانگەش بکا بەهوی
رزگاریمان لە ئازارو بیکا یەهوی ئەنجامباشیو عاقیبەتخیریمان •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذى قرر للطاعات ادابا مرضيات ، ورتب عليها درجات عاليات • احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له ، وان سيدنا محمدا عبده ورسوله • اللهم صل وسلم على سيدنا محمد وعلى اله وصحبه والتابعين له فى الخيرات والحسنات ، خصوصا على سادة ديننا ذوى القدر العلى والفخر الجلى ابى بكر وعمر وعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضى الله تعالى عنهم اجمعين • اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • أيها المؤمنون ! اغتنموا الفرصة في شهركم هذا لنيل البركات ، وراقبوا الله تعالى في كل حالات ، واحفظوا قلوبكم وقوالبكم وحواسكم من التلوث برذائل الشهوات ومن الغفلة عن ذكر الله سبحانه رفيع الدرجات • وغضوا ابصاركم عن النظر الحرام • قال ، عليه السلام ، النظر سهم من سهام ابليس ، لعنه الله ، فمن تركه خوفا من الله اتاه ايمانا يجد حلاوته فى قلبه ، وكفوا اسماعكم عن استماع الحرام • قال ، صلى الله عليه وسلم ، المغتاب والمستمع شريكان فى الاثم• وكفوا السنتكمعن كل مالايكون ممدوحا فى الدين • قال ، صلى الله عليه وسلم ، الصوم جنة ، فاذا كان احدكم صائما فلا يرفث ولا يجهل ، وان امرؤ قاتله او شاتمه فليقل : انى صائم ، اني صائم • وكفوا بقية اعضائكم عمالا ينبغي • فقد قال ، صلى الله عليه وسلم ، كم من صائم ليس له من صومه الا الجوع والعطش • وفسره العلماء بالصائم الذى لايكف جوارحه عن الاثام ، واحترزوا عن اكثار الاكل من الحلال ، فان التجلى انما يظهر

على القلب الصافي ، والصفاء لايحصل الا برياضة النفس وقناعتهـــا وتقليل الملاذ النفسية ، وكونوا في اخر صيامكم علـى خوف ورجاء ، فان الله غني عن العالمين وهو ارحم الراحمين • اعـوذ بالله مـــن الشيطان الرجيم • (ان الذين امنوا وعملوا الصالحات كانت لهم جنات الفردوس نزلا) • نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرنـــي واياكم تحت لواء سيد المرسلين • آمين •

خوتبەی چوارەم بو مانـــگی رەمەزان

برا خوشەویستەکانم !

ئەمەوی ئەمرو باسی (ليلة القدر) تان بوبکەم هەتا بە تەواوی تیبگەن لە گەورەیی ئەمشەوە پیروزەو بتوانن بەپێی توانا عیبادەتی تیا بکەنو رەزامەندی خواتان دەس بکەوی • براکانم ! پیویستـــە هەموموسولمانی باوەری وابی هەرخیرو پیروزی یەك کە بە ئومەتی ئیسلام بگات هەمووی بەهوی گەورەیی و پایەی بەرزی حەزرەتـــی پیغەمەرەوەیە • ئەنجا بزانن : کە حەرزەتی پیغەمەر محمدی کوری عبداللەی کوری عبد المطلب،صلی الله علیه وسلم لە سالی پینجصەدو حەفتای میلادی یا لە دایك بووە ، هەرلەوسالەدا (ابرهە)ی حەبەشی کە پاشای یەمەن بوو بە سوپایەکی زورو فیلیکی فراوانەوە لـــــە یەمەنەوە هیرشی هینا بو شاری مەککەی موکەرەمە هەتا کەعبــــەی پیروز ویران بکا ، بەلام پیش ئەوەی بگاتــە مەککە خوای گـــەورە خوی و سوپاکەی بەرباد کرد • ئەمسالە مەشهوورە بە ســــالی فیل •

ئەمپیغەمەرە گەورەیە چەن مانگی پیش لەدایك بوونی عبداللەی باوکی لە سەفەری شاما وەفاتی کرد • وە کاتی لەدایك بوو عبد المطلبی باپیری هەلی گرتو بردی بو کەعبەو لەوی ناوی نا (محمد) • وە لە

تەمەنی شەش‌سالی‌یا دایکی ، کە ئامینـــەی کچـی وەهـــەب بوو ، وەفاتی‌کرد • وە لە عومری هەشت‌سالی‌یا باپیرەشی وەفاتی‌کرد ، وە لەسەر وەصیەتی ئەو لای ابوطالبی مامی ، کە باوکی حەزرەتی علـــي بوو ، مایەوەو ئەو بەخیوی ئەکردە وە لە عومری دوانزەســـــالیدا لەگەلیا رویشت بو شام ، بەلام لە شاری (بصری) لە نزیکی شاما بە ئەمری (بحیرا)ی عابید گـــەرانەوە بو مەککـــە • وە لـــــە تەمەنی حەڤدەسالیدا لەگەل زبیری مامیا بە تیجارەت رویشـــت بو ولاتـــی یەمەن • وە لە تەمەنی بیست‌وسی ســـالیدا بوو بە وەکیلی (خدیجە)ی کچی (خویلد) لە تیجارەتا • وە لە تەمەنی بیست‌وپینج ســــــالیدا خەدیجەی مارەکرد ،وە لە حەزرەتی خەدیجە چوار کچ زینب‌و فاطمەو رقیەو ام‌کلثوم وە دوو کور قاسم‌و عبداللەی بوون • وە لە تەمەنـــی سی‌وپینج سالیدا هوزی قورەیش خانووی کەعبەیان تازە کـــردەوەو لەسەر دانانی (حجر الاسود) تیك‌چوون، چونکە هەرکەس ئەیویست ئەو بەردەکە لەشوینی خوبا دابنیتەوە ! وە حەزرەتیان کرد بە حەکەم ئەویش ئەمری فەرموو بەرمالیکیان راخست‌و بەردەکەی نایە ناوی‌و ئەمری فەرموو هەریەك لەوانە گوشەیەکی بەرمالەکە بگرن‌و بـــەرزی بکەنەوە وە حەزرەت خوی بەردەکەی هەلگرت‌و لە شوینەکەی خویا داینا ، وە بەم‌کردەوەیە زور ناوی پەیداکرد • وە هەر لە منالی‌یەوە بـــە ئەخلاق‌و رەوشتی بەرز ناوی دەرکردبوو بویە بە لەقەبی (امین) ناویان ئەبرد • وە هەر لە منالی‌یەوە هەتا گەورەیی لە یاســـای عـــــەرەب‌و بت‌پەرستی‌یان بیزار بووو بە گومرای ئەزانین • بەتایبەتی لە تەمەنی سی‌وشەشەوە حالی گوراو زورتر رووی‌کردە مەعنـــەوی‌یات‌و بەدل ئەی‌فەرموو : پیویستە ئەم‌عەرزو دەشت‌و کیوو سارا‌و دەریایانە ؛ ئەم‌ئاسمان‌و مانگ‌و روژو ئەستیرە بەرزە رووناکانە ، ئەم یاســـــای ریك‌وپیکی جیهانە پەروەردگاریکی گەورەی دەوام‌دارو بی‌نیازیان هەبی کە عالەم موحتاجی ئەوبیت‌و ئەو موحتاجی کەس نەبیـــت ، وە هەرچی صیفەتی گەورەیی‌یە بیبیت‌و لە هەموو خەوش‌و عەیبیك دوور

بی‌و ، به‌ته‌نیا خوی ســـــه‌ربه‌خو ئه‌م‌جیهـــانه بیا بـــه‌ریوه • وه بو وردبوونه‌وه له‌م‌بابه‌ته‌وه هه‌مووسالی توشه‌ی مانگیکی هه‌لئـــه‌گرت‌و ئه‌رویشته ئه‌شکه‌وتی مه‌شهوور به (حراء) له ژووورووی شـــــاری مه‌ککه‌وه ، وه به‌م‌جوره ده‌وامی کرد تا ته‌مه‌نی گه‌یشته چل ســال ، له‌وساله‌دا له مانگی ره‌مه‌زانا لـــه روژی حه‌قده یا بیســت‌ویه‌کیـــا حه‌زره‌تی (جبرائیل) له لای خواوه هات بو لای‌و چــه‌ن ئایه‌تیکی قورئانی به‌سه‌را خوینده‌وه • ئه‌وه‌ی شایانی باسه قورئانی که‌ریـــم هه‌مووی له شه‌وی ئه‌وروژه‌دا لای باره‌گای خوای گه‌وره‌وه هاتــه خوار بو ئاسمانی یه‌که‌م • وه ئه‌م‌شه‌وه له سووره‌تــی (قدر) ا ناو براوه به (ليلة القدر) ، وه له سووره‌تی (دخان) ا ناو براوه بـــه (ليلة مباركة) ، وه له سووره‌تی (البقرة)دا خوا فه‌رموویه‌تی : ئیمــه قورئانمان له مانگی ره‌مه‌زانا نازل کردووه • که‌وابی (ليلــة القــدر) شه‌ویکه له مانگی ره‌مه‌زان‌و ئه‌وشه‌وه ئه‌وه‌نده گه‌وره‌یه که عیبـــاده‌ت تیایا چاکتره‌و خیری زورتره له عیباده‌تی هه‌زار مانگی‌تر•وه ئه‌وشه‌وه هه‌ر ئه‌وشه‌وه‌یه که له روژه‌که‌یا قورئان هاتووه بو پیغه‌مه‌ر ، صلــی الله عليه وسلم • به‌لام لای ئیمه دیاری نی‌یه هه‌تا له هه‌مووشه‌وه‌کانی ره‌مه‌زانا حازر بین بو عیباده‌ت‌کردن ، وه حه‌زره‌ت ، صلی الله علیــه وسلم ، فه‌رموویه‌تی : بگه‌رین به‌دوای (ليلة القدر)ا له ده‌ی ئاخــری ره‌مه‌زانا له تاقه‌کانیانا وه‌کو بیست‌ویه‌ك‌و بیست‌وسی هه‌تا بیست‌ونو، وه ئیمـــامی شافیعـــی ، خوای لی رازی بی لای‌وایه که شـــــه‌وی بیست‌وسی‌ی ره‌مه‌زانه ، وه هه‌ندی زاناياني‌تر لايان‌وایه که شـــه‌وی بیست‌ونوی ره‌مه‌زانه • وه له حه‌دیثا ریوایه‌ت کراوه کـــه حه‌زره‌ت، صلى الله علیه وسلم ، له ده‌ی ئاخری ره‌مه‌زانا به‌راده‌یه‌ك خه‌ریکــی عیباده‌ت ئه‌بوو که له‌باس‌کردن نایه‌ت ، به روژا قورئانی ئه‌خویندو به شه‌وا نویژی ئه‌کردو هه‌موو کات مالی ئه‌به‌خشیـــــه‌وه بـــــه فه‌قیرو داماوانا ، بویه پیویسته موسولمانان له‌سه‌ر ره‌وشتی پیغه‌مه‌ر بن لــه مانگی ره‌مه‌زاناو شه‌وانی (ليلة القدر) به‌خه‌به‌ر بن‌و عیباده‌ت بکه‌ن ،

چونکه کاتی نازلبوونی قورئانەو، قورئان هوی رزکاری ئادەمیزادە
لە تاریکی کوفرو خووو رەوشتی خراپ ،وە قورئان عالەم بانگ ئەکا
بو ئیمان بە خواو پیغەمەرانو جەزای ئەعمالو بو هەررەفتاری کە
ئەبی بەهوی سەعادەت لە هەردوو دنیادا • کەوابی ئەبی ئەمانگی
رەمەزانە وە بەتایبەتی دەی ئاخری ، وە بەتایبەتی شەوی لیلـة القدر
بە فرسەت بزانین ، هەتا بگەین بە ئامانجی بەرزی ژیان لە هەردوو
دنیادا کە سەعادەتو سەربەرزی‌یە •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذی تفضل علـى عباده بتشريع صيام رمضان ، وفضل رمضان بليلة القـدر التي انـزل فيها القرآن • احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله اكرم الرسل عند الله المنان • اللهم صل وسلم على سيدنا محمد وعلى اله واصحابه واتباعه باحسان الى يوم الدين ، خصوصا على سادة دیننا ذوی القدر العلى والفخر الجلى ابي بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضى الله تعالى عنهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! قال الله تعالـى فى القرآن الكريم : (انا انزلناه فى ليلة القدر ، وماادريك ماليلـة القدر ؟• ليلة القدر خير من الف شهر ، تنزل الملائكة والروح فيهـا باذن ربهم من كل امر سلام ، هى حتى مطلع الفجر) • وقال تعالـى (انا انزلناه في ليلة مباركة انا كنا منذرين ، فيها يفرق كل امر حكيم) • والمفهوم من هاتين الايتين الشريفتين ان ليلة القدر هى تلك الليلـة المباركة • وقال ، سبحانه وتعالى ، شهر رمضان الذى انزل فيه القرآن هدى للناس وبينات من الهدى والفرقان • ويفهم من محتوى الايتيـن السابقتين مع هذه الاية الكريمة ان ليلة القدر المباركة هى ليلة مـن ليالى شهر رمضان • فواجب الانسان المسلم ان لايكون من الغافليـن

عن تجليات ربه المنان في هذه الاوقات والازمان • كيف لا ؟ ولكم في رسول الله اسوة حسنة ، فقد كان ، عليه الصلاة والسلام ، اذا دخل العشر الاواخرمن رمضان شد مئزره وشمر عن ساعد الجد في الاشتغال بقراءة القرآن واحياء لياليها بغية الفوز بما في ليلة القدر من البركات والاحسان • وقد ابهمت علينا كساعة اجابة الدعاء في يوم الجمعة لنكون في جميع اوقات رمضان على نشاط واهبة الاستعداد للطاعة وتحصيل اسباب السعادة • ويرى الامام الشافعي رضي الله عنه انها ليلة الثالث والعشرين من الشهر ، كما يرى بعض اخر انها الليلة السابعة والعشرون منه ، كل على ماظهر له من الدليل والبيان • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم • واذا سألك عبادي عني فاني قريب اجيب دعوة الداعي اذا دعان فليستجيبوا لي وليؤمنوا بي لعلهم يرشدون • نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لـــواء سيد المرسلين • آمين •

خوتبەی پینجەم بو مانگی رەمەزان

هەركەس لە ژیانی خویا خوا یارمەتی‌بدا بو ئیشیكی بەرزی مایەداری خاوەن‌سوود حەقیەتی شایی بكاو خوشی خوی دەربری وە بەراستی روژووی مانگی رەمەزانیش یەكیكە لەوعیبادەتانە كە شایستەی شایی‌یەو موسولمانان حەقیانە پیروزبایی لەیەكتر بكەن بەهوی بەجی‌هینانیەوە • وە خوای گەورە لە قورئانی پیروزا موژدەی پاداشی باشی داوە بەوكەسانە كە بەروژووئەبن ،وە لە حەدیثی قودسی‌دا فەرموویەتی : هەمووكردەوەیەكی ئادەمیزاد بو خویەتی مەگەر روژوو ، روژوو هەر بومنەو من جەزای ئەدەمەوە لەسەری • یانی : هەموو عیبادەتی مەجالی ئەوەی تیایە كە بە (ریا)و بەرچاوینی بكری ، بەلام روژوو زور دوورە لەوەی كە بە (ریا) بكری ، وە ئادەمیزاد لە شوینی تەنیایی‌و خەلوەتا لەبەر خوا نەبی خوی مەنع ناكا لە خواردن‌و خواردنەوە• وە لەسەر ریوایەتی (طبرانی)و (بیهقی)

حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فەرموویەتی : کردەوەی ئادەمیزاد حەوت جورە • دوانیان ئەبنە هوی دوو شتــی بەئەهــەمی‌یەت ، وە دوانیان بەقەد خویان پاداشــیان هەیە ، وە یەکیکیان دەقات جەزای ئەدریتەوە ، وە یەکیکیان حەوت‌صەدقات ، وە یەکیکیــان ئەوەنــدە خیری زورە خوانەبی کــەس نازانی پاداشــی چەنەو چونە ! • ئەودووشتەی پیشوو یەکەمیان ئیمانو دووەمیــان کوفرە ، چونکــە ئیمان بەخوای تەنیا ئەبیتە هوی جەزای بەهەشتی نەبراوەو ئینکارو کوفرو باوەرنەکردن بەخوا ئەبیتە هوی جەزای جەهەنەمی نەبراوە • وە دوانەکەی‌تر ئەوەیە یەکیك گوناحیك بکا کە هەر بەقەد خــوی جەزای هەیە ، وە ئەگەر یەکی عەزمو قەسدی کردنی خیری بکــاو بوی ریك نەکەوی بەقەد کردنی خیرەکــە جەزای ئەدریتــەوە • وە پینجەم کردەوەی چاکــەیە کــە هەرکــەس بیکا بە دەقات جــەزای پی‌ئەدری • وە شەشەم بەخشینی مالە لــە ریگــەی خوادا کــە هەتا حەوت‌صەد قات جەزای خیری هەیە • وە حەوتەم روژووە کە کــەس نازانی جەزای چەندیکە بیجگە زاتی خوای گــەورە • وە لەســەر ریوایەتی ئیمامی احمدو طبری ، خوایان لی رازی بــی ، حــەزرەت فەرموویەتی : روژووگرتنو قورئانخویندن لە روژی قیــامەتا تکا ئەکەن بو خاوەنەکانیان ، روژوو ئەلیت : یا رەبی ! من بووم بە هوی مەنعی خواردنو خواردنەوەو ئارەزووی نەفس لەم‌ئینســانە ، داوا ئەکەم کە مەیدانی تکاکردنم بدەی بوی • وە قورئانیش ئەفەرمویت: یا رەبی ! من بووم بە هوی مەنعی نووستنی شەو لە خاوەنەکەم کــە ئەیخوندم لە خەلوەتاو بەشەوا ، ئیستە داوا ئەکەم کــە مــەیدانی تکاکردنم بدەی • وە حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، ئەفەرمویت : خوای گەورەش ئیزنیان ئەداو تکای خویان ئەکەن بو عەفوی تاوانی خاوەنەکانیانو خوایش بە لوطفی خوی تکاکەیان قوبوول ئەکاتو بە کــەرەمی خوی عەفویان ئــەکات •

برا خوشەویستەکانم ! لەسەر ئەم‌ئایەتو حەدیثە موبارەکانــە

ئەوانە کە رۆژوویان گرتووەو قورئانیان خوێندووە گوناهیان عەفــو ئەکرێت ، وە ئەمە موژدەیەکی گەلی خوش‌و بەنرخە • وە پیویستە ، مادام بەهوی ئەمانەوە گوناحی بەینــی خومان‌و خوا عــەفو بکری، تیبکوشین بو ئەوەی حەقی خەلکیــش لەســەر خومان نەیەلیــن‌و هەرکەس حەقی یەکیکی لەسەرە بیداتەوە یا داوای گەزدن‌ئازایی لی بکات ، هەتا بە ئازادی‌و دل‌شادی بە خزمەتی خوای خومان شاد ببین •

هەروەها پیویستە بزانن کە خوای گــەورە زەکاتی (فطــرە)ی واجب کردووە لەسەر موسولمان بەوشەرتەی ئەوشەخســە ئەوەندەی هەبی زیاتر بی لە نەفەقەی خوی‌و ئەوانەی نەفەقەیان لەسەریەتی بــو ماوەی شەوو روژی جەژن • وە پیویستــە ئەم‌سەرفیطــرەیە لەباتی خوی‌و ئەوانەی کە نەفەقەیان لەسەریەتی بیدات بە کــەسي کــــە موستەحەق بیت ، یانی : بەوکەسانەی کە هەژارن‌و هیچیان نی‌یە ، یا شتیکیان هەیەو بەلام بەشی گوزەرانیان ناکات،یا ریبوارو بی خەرجی‌و داماون ، یا قەرزارن بەریگایەکی شەرعی وەکو باسمان کرد لە باسی زەکاتی مالا • وە ئەم‌سەرفیطرەیە بریتــی‌یە لــە یەك (صاع) کـــە عەیارەیەکی تایبەتی زەمانی حەزرەتی پیغەمبەر بووە ، جا ئەگـــەر ئەوعەیارە هەبوو ئەوا ئاسانە ، ئەگینا بە کیشانە بریتی‌یە لە وەزنــی چوارصەدوهەشتاوچوار (مثقال) لە قووتی زوربەی ئەوشوینەی کــە خوی‌و خیزانی تیایا ئەژین • وە بە فەرموودەی حەدیثی پیغەمبــەر ، صلی اللہ علیه وسلم ، ئەم‌زەکاتی فیطرەیە ، بیجگەئەوە کە یارمەتی‌دانی هەژارو داماوانە لەوروژە پیروزەداو خیریکی گەورەیە ، ئەبیتە هوی پرکردنەوەی هەرکەم‌وکوری‌یەك کــە لــە روژووەکەدا بووبی • وە ئەم‌سەرفیطرەیە بە روژئاوابوونی ئاخرروژی رەمەزان واجــب ئەبی، وە باشتر ئەوەیە لە پیش نویژی جەژنا بدریت ، وە ئەگەر لە نویژی جەژنیش دواکەوت دروستەو بەجی‌یە ،بەلام ئەگەر لە روژی جــەژن دواکەوت ئەبیتە قەرزو واجبە تەسلیمی موستەحەقی بکەن •

لە پایانا واجبە هەموومان سوپاسی خوا بکەین کە یارمەتی‌داین

بو ئەمعیبادەتە گەورەیە کە مایەی سەبەرزیو سەعادەتە •

X X X

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذى احب الصائمين والصائمات ، وافاض عليهم وعليهن اصناف المراحم والكرامات فى الدين ، احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله الامين ،اللهم صل وسلم على سيدنا محمد وعلى اله واصحابه واتباعه الى يوم لقاء الملك المبين ، خصوصا على سادة ديننا ذوى القدر العلى والفخر الجلى ابى بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة • رضى الله تعالى عنهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! عد الله الصائمين والصائمات فى عداد من قرر لهم الاجر والسعادة يوم الدين كيف لا ؟ وقد ورد في الحديث القدسي ان جزاء الصوم لا يعلمه الا الله ، وان الصوم لله وهو يجزى عليه•وروى الامام احمد والطبرانى، رضى الله عنهما ، ان النبى ، صلى الله عليه وسلم ، قال : الصيام والقران يشفعان للعبد يوم القيامة ، يقول الصيام : اى رب منعته الطعام والشهوة فشفعنى فيه ، ويقول القرآن : منعته النوم بالليل فشفعنى فيه ، قال : فيشفعان • وعليكم بالوقوف فى حالة الخوف والرجاء • اما الخوف فمن رد الله عبادتنا من حيث انه لم يتيسر فيها الاخلاص كما هو اللائق بمقام رب العالمين ، وانما يتقبل الله من المتقين ، او من حيث ان الله مالك الملك وملك الملوك يفعل مايشاء ويحكم مايريد ، ولا يسئل عما يفعل فى عباده بل فى العالمين اجمعين• واما الرجاء فمن وفور نعمته وسعة رحمته التى وسعت كل شىء والاقرب اليها هو صنف العباد الصالحين • لعل الله يتفضل عليكم بما يليق بفضله المبين • وعليكم باداء زكاة القطر للمستحقين من الفقراء

والمساكين وابناء السبيل والغارمين ، وكلما كان المستحق من اهــــل القرابة كان الاداء اليه اولى لحيازته اداء الواجب وصلة الرحم الواجبة بين المسلمين • وتجب على كل حر مسلم ملك فاضلا عن نفقة ليلــــة العيد ويومه لنفسه ولممونه ، وتجب بغروب الشمس من اخر يــــوم رمضان ، ويكون ادائه قبل صلاة العيد من شعار المخلصين • وهــى صاع من غالب قوت المحل الذى فيه الشخص ولا تجزىء القيمــة الا بتقليد بعض الائمة المجتهدين • وهى وسيلة لجبرما حصل من الخلــل فى الصيام ، وواسطة للوفاء بحق الاخوة الصادقة بين المسلمين• اعوذ بالله من الشيطان الرجيم • هذا بيان للناس وهدى وموعظة للمتقين • نبهنى الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرنى واياكم تحت لواء سيد المرسليــن • آميــــن •

× × ×

الخطبـــة الاولى لعيـــد الفطـــر

الله اكبر (تسعا) . الله اكبر مافاز بالخيرات اهل الصيام والقيام. الله اكبر مافاضت الرحمة والبركة على اهل الاسلام . احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسولـه الهادى الى دار السلام . اللهم صل على سيدنا ومولانا محمد وعلـى آله وصحبه واتباعه البررة الكرام ، خصوصا على ســـادة ديننا ذوي القدر العلى والفخر الجلى ابى بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشـرة رضى الله تعالى عنهم اجمعين .

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا بتقوى الله وطاعته فان اللــه مع الذين اتقوا والذين هم محسنون . ايها المؤمنون ! . اوصيكـــم بتقوى الله الذي وفقكم للوفاء بحق الصوم ، ثم آتاكم الاجر الموفور فى هذا اليوم . فاستعدوا لعمل الخير الذي هو شعار المؤمن في هذه الاوقات التى تتنزل فيها البركات على اهل الطاعات.واوصيكم بافاضة البر والنعمة والسماح والكرم والرحمة والعفوعما قد مضى وسلف من كل مايوجب الاسى والاسف ، والوفاء بحق صلة الارحام ومواســاة الضعفاء والارامل والايتام ، والوفاء بواجب الوحدة الاسلامية وهــى وحدة القلب والاخوة والاعتصام .

ايها المؤمنون ! ليس العيد لمن لبس الجديد واكل اطيب المطعوم، بل العيد لمن استفاد من خيره وبره وفضله السائل والعائل والمحروم ، والعيدلمن توجه الى الله الكريم بطبع صاف وقلب واسع سليم ،والعيد لمن تزود بالتقوى والعبادة ، والعيد لمن استقام على مسلك السعادة . فهنيئا لمن كان عيده كاعياد السلف الصالحين ، وهنيئا له بجزاء عملـه المشكور يوم اللقاء بالروح والرياحين. واخرجوا صدقة الفطر عنكـم وعن كل من تلزمكم نفقتـه صاعا من غالب قوت محلكم ، ولا تجزىء القيمة الا بتقليد بعض الائمة المجتهدين . فكبروا الله على ماهداكـم

واشكروه على ماولاكم من نعمه لعلكم تفلحون • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم • ان فى هذا لبلاغا لقوم عابدين وما ارسلناك الا رحمة للعالمين • نبهنى الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرنى واياكم تحت لواء سيد المرسلين • آمين •

الخطبة الثانية

الله اكبر (سبعا) • الله اكبر ما عاد العيدان • الله اكبر ما كرّ الجديدان • والحمدلله حمدا يوافى نعمه ويكافىء مزيده • احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله• اللهم صل وسلمعلى سيدنا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه باحسان الى يوم الدين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! جددوا آداب الاخوة الصادقة بينكم باتحاد القلوب والتعاون والاعتصام بدين الاسلام ورعاية كل ضعيف الحال من افراد امة الاسلام،ولاسيما من له حق صلةالارحام ، وصلوا وسلموا على من ختمت به النبوات والمعجزات كما قال رب الارض والسموات : ان الله وملائكته يصلون على النبى ياايها الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليما • اللهم صل على سيدنا محمد المبعوث بالرحمة للانام من الانس والجان القائل : الراحمون يرحمهم الرحمن • ياايها الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليما •

اللهم اغفر للمؤمنين والمؤمنات ، والمسلمين والمسلمات ، الاحياء منهم والاموات ، اللهم انصر من نصر الدين واخذل من خذل المسلمين والهم رجال حكومتنا الحق والعدل وآزرهم بالنصر المبين ، وايد جيشنا الباسل لصيانة العباد والبلاد وسائر جيوش المسلمين برحمتك ياارحم الراحمين • بارك الله تعالى لنا ولسائر المسلمين فى يومنا هذا وسائر ايامنا الى يوم الدين • آمين •

× × ×

خوتبەکانی مانگی (شــــوال)

خوتبـــەی یەکـــەم

برا خوشەویستەکانم !

خوای گــەورە بۆیە ئادەمیزادی جیاکردووەتەوە بــە عــەقل‌و تیگەیشتن‌و ئەندامیکی ســاغ‌و حەواسیکی بەهیزی پی‌داوە هــەتا هەست بە مەسئوولی‌یەت بکا ۰ دیارە بەرزبوونەوەی هەرنەتەوەیەك بەقەد هەســـتکردنیانە بە مەسئوولی‌یەت ،وە دواکەوتنیــان بەقــەد بی‌موبالاتی‌و کەمتەرخەمی‌یانە ۰ وە یاسای پەروەردگاری جیهــان وە دەستووری مەخلووقات لەسەرعەرزا ئەوەیە هەرقەومی هەتا خــویان حالی خویان نەگورن لە خراپەوە بو چاکە خوا باشیان ناکاو چاکەیان بوناکا ، وە هەتا خویان لە چاکەوە بو خراپە نەگورن خوای گــەورە نان‌و نیعمەت‌و شان‌و شەوکەت‌و قەدرو حورمەتیان تیك‌نادا ۰ کەوابی ئادەمیزاد لەپیش هەمووشتیکا مەسئوولە لە چاك‌و خراپی ئەوزاعــی خوی‌و خیزان‌و ولات‌و دین‌و دنیاو ئاوەدانی‌و ویرانی‌و خوشــــی‌و ناخوشی ولاتەکەی۰وە هەریەکی یا هەرکومەلی بە تەمەلی‌و بی‌هوشی دانیشن‌و کەسیان خوی نەکا بە خاوەنی ئیش‌و تینەکوشی بو دەفعــی شەرو پەیداکردنی خیر بو خوی‌و هاومالەکانی ، یا بلیت : من حەقــم نی‌یە بەسەرەوە ، ئەوشەخسە مالی ویرانەو ئەوقەومە سەرگەردانە ۰ وە ئەم‌هەستکردن بە مەسئوولی‌یەتە واجبی سەرشانی هەموویەکیکە بەتایبــەتی ئەوانەی خوینــەوارو ئاگــادارن‌و ئەوانەی کــــــە دەسیان‌ئەرواو قسەیان رەوایە ۰ بــەلام بەداخــەوە ئیستە لــــە هەرمزگەوتیکی جامیعەدا کــە زانایەکی دینی وتاری ئەخوینیتــەوە بەسەرخەلکەکەدا زوربەی ئەوحازرانە وا ئەزانن ئەوکەسە لەگــەل ئــەوانی نی‌یە ، وە بە خەیال وای‌دائــەنیــن ئەوئاموژگاری‌یــە بو یەکیکی‌ترە ! وە لــە هەمانکاتا زاناکــەش وائەزانی هەرئــەوەندەی

لەسەرە قسەکان بکاو ئیتر لە هیچشتی مەسئوول نییە ، وە ئەمحالە دەردیکی گرانەو دەرمانەکەی راستبوونەوەو تەماشاکردنی قافلـەی کومەلانی وشیارە کە چەن پیشکەوتوون • وە بو ئەممەبەستە لـــە قورئانی پیروزا گەلی ئایەت هەیە داوا ئەکات لە تاقەکـەسو لـــە کومەل هەموو کە تیکرا تیبکوشنو بەدلوگیان سەعی بکەن لەســەر دەستووری راستی خوایی بو بەرزکردنەوەی پایەی دینو دنیـا • وە حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فەرموویەتی : ئەی موسولمانینــە ! هەمووتان وینەی پاسەوانو شوانن‌و هەمووتان پرسیارتان لیئەکری لەوەی کە لەبەردەستانایە • ئەگر بە باشی ئەوحەقەتان بەجیهینا ئەوە باشە ئەگینـا تووشی نارەزایی خوا ئەبنو بەشتـان ئازارو سـزای دواروژ ئەبی • (یەکەم) سەروکی کومەل پرسیاری لی ئەکری لـــە ئەحوالی ئەوانەی لەژیردەستیان ، لە بەریوەبردنی دەستووری حــەقو عەدالەت لەناویاناو پاراستنیان لە بەلاو ئازارو دەردی ناوخوو ئازاری دەرەوەو سەبارەت بە ئاوەدانی ولاتو خوشی ژیانیان ، وە مەسئوولە لە خویندنو فیربوونی پیشـەو بەرزی ئـەخلاقو رەوشتیـان ، وە ئیشکردنیانو ماوەئەدانیان بو تەمەلیو شوینکەوتنی خەیالاتی بەتالو شتی بیسوود • وە هەروەك سەروك پرسیاری لی ئەکری هەمــوو گەورەیەکی بەرزیش مەسئوولە چ ماموستای گــەورەی زانیاری یا ماموستای پیشەسازی وە چ گەورەی دیو ســەروکی شـارەوانیو گەورەی هوز ئەمانە هەموو مەسئوولن لە حالی ئەومیللەتە کە وان لەبەردەستیـانا • (دووەم) ســەروکی خیزان شـوانو پاسـەوانی خیزانەکەیەتیو مەسئوولە لە پیگەیاندنو تیگەیاندنیان ، مەسئوولە لە خوینەواریو تەمیو تەربیـەیان ، مەســئوولە لە پیشاندانی عیبادەتو ئەخلاقو رەوشتی پیاوانە هەتا لەتوانایا هەبی ، وە واجبـە خزمەتیان بکاو بیانپاریزی • وە ئەوکەسە کە لە پاش مردنی سەروکی خیزان ئەبی بە کاربەدەس وەکو (وصی) لەلایەنی مردووکەوە ، یـا (قیم) لەلایەنی قازیەوە ، یا براگــەورە وەکو باوکی ئـەومنـالانە

مەسئوولە لە سوودو زیانی ئەومنالانە • وە بەتایبەتی ماموستای قوتابیانو وەستای پیشەو صەنعەت وەکو بەرگدروو ، دارتاش ، ئاسنگەر ، خانوودروس کەرو وەستای هەرپیشەیەکیتر ئەمانە هەموویان خوا کردوونی بە گەورەی شاگردەکانیانو پیویستە وەکو چون لەگەل رولەی خویانا ئیش ئەکەن وەها بە ئەمانەتو رەوشتی بەرزو پیاوانە لەگەلیانا بجوولینەوە ، وە وەختیان بەخورایی لەکیس نەدەنو پاشەروژی ئەوانو ولاتەکەیان تاریك نەکەنو چینیکی وەها پی بگەیینن کە لە ئاوەدان کردنەوەی ولاتا شوینی دەسیان دیار بی • (سیهەم) ژن مەسئوولە لە مالی میردەکەی وە واجبە لەسەری نەفسی خوی بە داوین پاکی راگری ، وە هەرشتی لەبەردەسیایە بە ئەمینیو خاوینی بیپاریزی ، وە هەرمنالی وا لە ژیردەسیا باش تەمیو تەربیەی بکا ، وە لە مالو حالی میردەکەیا خیانەت نەکات • (چوارەم) خزمەتکار شوانەو مەسئوولە لە مالی گەورەکەیو واجبە هەرئیشیکی ئەدریتەدەس بە ساغیو دلسوزی بیکاو هەرپارەیەکی پی ئەدری بە ئەمینی صەرفی بکا ، وە چون بو خوی ئیشو مامەلە ئەکا وەهاش بیکا بو ئەو ، وە واجبە بەرامبەر بە ئەهلو ئەولادی گەورەکەی خیانەت نەکاو هەتا ئەتوانی قازانجی هەبی بویانو شەریان لی لادا • (پینجەم) کوری گەورە کە سەرپەرشتی خیزان ئەکات لەباتی باوکی پیویستە لە هەموورووبەکەوە بە ئەمانەتو دلسوزی بجولیتەوە •

ئەمچەن مادەیە کە بەکورتی حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، ناوی بردوون هەرمادەیەکی چەن شتیکی تیایە کە بە عەقل دەرئەکەون ، وە بەتایبەتی لەناو کومەلانا ئەوانەی کە فەرمان رەوان وەکو سەروکی ولاتو قازیو حاکمی دادگا ، وە ئەوانەی خاوەن زانستن وەکو پیشەوایانی دینو خویندەوارانی ولات ئەرکیکی گەورەیان لەسەرە ، چونکە ئەمانە وەکو بەردی بناغەی خانوون ، دیارە ئەگەر بناغە بی هیز بی خانووەکە خوی ناگری وە ئەگەر بناغە لار بی خانووەکە

بەراستی بەرز نابیتە • ئیتر هەرکــەس حــەواڵەی دین‌و ویجــدان‌و دەروونی خویەتی • ئەوەندە بزانن هەمووکەس لەوجیهــانەدا بــەقەد شانی خوی مەسئولەو بەقەد مثقالە زەرەیی لە خیرو لەشەر بکــــا جەزاکەی ئەبینیتەوە •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • انحمدلله الذی جعل العقل عقالالطباع النساء والرجال ، وجعــل كل فرد وجمــاعة مسؤولا بقدر ماله مــن الاحوال • احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له وان‌سيدنا محمدا عبده ورسوله الهادی الی الكمال •اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آله واصحابه واتباعه الشاعرين بما عليهم من المسؤوليات تجــــاه الاجيال ، خصوصا على سادة ديننا ذوی القدر العلی والفخر الجلــی ابی بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلــی الحســن والحســين وحمــزة والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضى الله تعالــــی عنهــــم اجمعــين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسي اولا ، بتقوى الله وطاعتــه فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون ، ايها المؤمنــون ! ان من نخبــة مواعظ حضرة الرسول الاكرم مابلغه اليكم من قوله العظيم كلكم راع وكلكم مسؤول عن رعيته ، فالامام راع وهو مســؤول عن رعيتــه ، والرجل راع فی اهله وهو مسؤول عن رعيته ، والمرأة راعية فی بيــت زوجها وهی مسؤولة عن رعيتها ، والخادم راع فی مال سيده وهــــو مسؤول عن رعيته والابن راع في بيت ابيــه وهو مسؤول عن رعايتــه فكلكم راع وكلكم مسؤول عن رعيته • فاعملوا بهذه الموعظة الحسنة لعلكم تفلحون • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم • ان فی ذلك لذكری لمن كان له قلب أو القی السمع وهو شهيد • نبهني الله واياكم من نومــة الغافلين ، وحشرلی واياكم تحت لواء سيد المرسلين • آمين •

خوتبەی دووەم بو مانـــگی (شـــوال)

برا خوشەویستەکانم !

خوای گەورە پینج روکنی داناوە بو ئیســـلام : شەهادەت ، پینجفەرزەی نوێژ ، زەکات ، روژووی مانگی رەمـەزان ، زیارەتی کـەعبەی پیروز لە شاری مەککە • ئەمرو ئەمەوی باسـی حـەج و عەمرەتان بوبکەم • وە پیویستە بزانن ئەگەر ئەمزیارەتە لە غەیـری مانگی قوربانا بوو بە بیراوەستان لە ئەرزی عەرەفات ئەوە عەمرەیە، وە ئەگەر لە مەوسیمی حەجا بو لەسەر نیەتی ئینسان ئەبی بە حەج بە راوەستان لە عەرەفاتا ، وە ئەبی بـە عـەمرە بە بیراوەستـانـی عەرەفات • وە ئەمواجبە زور بەئەهەمی‌یەتە لە دینی ئیسلاما ، وە لـە سالی شەشەمی هیجرەتدا واجب کراوە لەسەر ئوممەتی پیغەمبـەر، صلی الله علیه وسلم ، وە لەوکاتەوە هەتا ئیمرو هەمووسالیك لـــە هەمووولاتیکی ئیسلامەوە گەلی لە موسولمانان ئەرون بو مەککە بو بەجی‌هینانی ئەمواجبە• وە لەپیش زەمانـی حەزرەتیشـا کـەعبـە زیارەلگای خواپەرستان بووە ؛ چونکە وەختی خوی خوا ئـەمری کردووە بە حەزرەتی ابراهیم لەگـەل حـەزرەتی اسماعیلـی کوریا خانووی کەعبە بکەنەوەو بانگەواز بکا بەعالەما کە بین بو حەج • وە ریوایەت کراوە کـە خانووی کـــەعبە لەســەرەتای پەیدابوونی ئادەمیزادەوە حەزرەتی ئادەم بە ئـەمری خوا دروستـی کردووە بو زیارەتی ئایینپەرستان • وە ئەمزیارەتە پیروزە گەلی سوودی دیـن و دنیای تیا هەیە • سوودە دنیایی‌یەکەی ئەوەیە ئینسان ئەروا بەدنیاداو لە ئەوزاعی عالەم تی‌ئەگاو لە شاری مەککەدا چاوی ئەکـەوی بـە گەلیك لە موسولمانانی سەرعەرزو تەفاهومیـان لەگـەل ئەکا • وە سوودە دینی‌یەکەی ئەوەیە ئینسان بەمزیارەتە پیروزە دینی خوی تازە ئەکاتەوە ، چونکە حەزرەتی ابراهیم کـە ئەمخانووەی تازە کردەوە لە مەککەدا یەکەم ئینسانی بوو کە لە زەمانی خویا بەتەنیا خواپەرستی

لەسەرعەرزا تازە کردەوە ، وە ئادەمیزادی لە کوفرو شەریك بوخوادانان هەلسوورانەوە بەباری ئیمانو خوابەتەنیازانینا ، وە گەلی ئازارو زەحمەتی کیشا لەبەر رەزای خوا هەتا خواپەرستی دامەزراند • هەروەها ئەمشوینە پیروزە شوینی لەدایك بوونی حەزرەتی محمدالمصطفی یە کە لەسەر بلاوکردنەوەی ئایینی پاکی ئیسلامو پەیرەوی حەقو راستی گەلی ئازاری بەسەرا هات هەتا لەئەنجاما خوا مووەفەقی کردو دینی ئیسلامی بەهەموو کورەی عەرزا بلاو کردەوە ، وە ئەوانەی کە بەختیار بوون بە نووری ئەمدینە بەرزە دلیان رووناك بووەوە • وە شاری مەککەی موکەرەمە جیگەی نازل بوونی بەشیکی زورە لە قورئانی کەریم •دیارە بە زیارەتی ئەمشوینە پیروزەو بە زیارتی مەرقەدی حەزرەتی محمد ، صلی الله علیه وسلم ، لە شاری مەدینەی مونەوەرە دلی ئینسانی موسولمان ئەبوژیتەوەو سەرلەنوی گیانیکی تازەی ئەکریت بەبەراو بیری تیکوشانی حەزرەتو هاوریکانی ئەکاتەوە ، وە لە نووری تەجەلای رەحمەتی خواو بەرەکەتی ئەوشوینە موبارەکانەو بەرەکەتی ئەوموسولمانانە کە لەوی کوئەبنەوە گەلی سوود وەرئەگری • بەکورتی سەفەری حەجو زیارەتی کەعبەی پیروزو زیارەتی قەبری حەزرەت لە مەدینەی مونەوەرە وەکو ئەوەیە کە ئینسان سەرلەنوی ئیسلامی یەت وەربگری • وە لەبەر ئەمهەمووە سوودەیە کە خوا حەجی واجب کردووە ، وە فەرموویەتی بە حەزرەتی ابراهیم بانگ بکات لە ئادەمیزاد کە بین بو حەجو زیارەتی کەعبە بکەن بەپیادەو بەسواری ئەو ولاخانە کە لە دووری ریگەیان لەرو لاواز ئەبن ، لە هەمووشوینیکەوەو لە هەموو ریگەیەکی وەها کە لەبەر زوری هاتوچو بەسەریا قوول بووە ، با بین حازر بن بو قازانجی خویانو زیکری خوا بکەن لە چەن روژیکی تایبەتی یا ، وە بە ئەجرو پایەبەرزی قیامەتەوە بگەرینەوە • وە حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فەرموویەتی هەرکەس حەجی مالی خوا بکاو قسەی نارەواو کردەوەی حەرام نەکا

له حه‌جه‌که‌یا له گوناه رزگار ئه‌بی وه‌کو ئه‌وروژه‌ی له‌دایك‌بووه • وه فه‌رموویه‌تی :حه‌جیکی قوبوول‌کراو چاکتره بو موسولمان له دنیاو هه‌رچی له دنیادایه • وه فه‌رموویه‌تی : حه‌جی قوبوول‌کراو جه‌زای نی‌یه غه‌یری به‌هه‌شت • وه فه‌رموویه‌تی : هه‌رکه‌س له مالی خوی ده‌رچی به‌نیازی حه‌ج یا عه‌مره‌و له ریدا بمری ئه‌وه جه‌زاو خیری حه‌ج‌و عه‌مره‌ی بو ئه‌نووسری ، هه‌رچه‌ن واجبه حه‌ج‌و عه‌مره‌که‌ی بوبکریته‌وه ئه‌گه‌ر له‌پیشا وه‌فاتی‌کرد • وه فه‌رموویه‌تی: هه‌رکه‌سی توانای حه‌جی بی‌و نه‌یکاو بمری ئه‌وه که‌یفی خویه‌تی به‌شیوه‌ی جووله‌که ئه‌مری یا به‌شیوه‌ی گاور !•

براکانم ! حه‌جی مه‌قبوول ئه‌وه‌یه یه‌که‌م ساغ له‌به‌ر ره‌زای حوا بی • دووه‌م ئه‌وه‌یه ئه‌وماله ئه‌بیات بو حه‌ج حه‌لال بی •سیهه‌م ئه‌وه‌یه ئه‌وواجباته که بو حه‌ج پیویسته به‌ته‌واوی به‌جی‌ی‌بهینی • وه ئه‌بی ئه‌وه‌ش بزانن که حه‌ج ئه‌بیته هوی عه‌فوی هه‌رگوناهی که له‌به‌ینی ئینسان‌و خوادا بی ، به‌لام حه‌قی خه‌لك له‌سه‌ر ئینسان لاناچی نه به حه‌ج‌و نه به غه‌زا هه‌تا ئه‌وخاوه‌ن حه‌قه ئازادی نه‌کا ، که‌واته هه‌ول بده‌ن له پیشا هه‌رحه‌قیکی خه‌لکتان له‌سه‌ره یا ته‌سلیمی بکه‌نه‌وه ، یا خو گه‌ردنی خوتان به‌وکه‌سانه ئازاد بکه‌ن ، هه‌تا حه‌جه‌که‌تان قوبوول بکریت‌و سه‌ربه‌رزی دنیاو قیامه‌تتان ده‌س‌که‌وی •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذی جعل الحج والعمرة ركنا من صرح الاسلام ، ومن حج بيته واعتمر صار معفوا من الاثام • احمده واشهد ان لا إله الا الله وحده لا شريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله الى كافة الانام • اللهم صل وسلم على سيدنا ومولانا محمد وعلى آله وصحبه البررة الكرام واتباعه باحسان الى يوم القيام ، خصوصا على سادة ديننا ذوى القدر العلى والفخر الجلى ابى بكر وعمر وعثمان وعلي،وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضى الله تعالى عنهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته فان اللـه مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! قال الله تعالى : (واذن فى الناس بالحج يأتوك رجالا وعلى كل ضامر يأتين من كل فج عميق) • هكذا امر الله ابراهيم الخليل للاذان فى الناس بحـج بيـت الله الجليل ، وتجدد هذا الامر فى عهد الرسول الكريم ، ووجب عليه وعلى امته فى العام الخامس او السادس الهجرى ، فوفد المسلمون منذ ذلك العهد الى زيارة بيت الله معبد سيدنا الخليل • (ولله على الناس حج البيت من استطاع اليه سبيلا) • وقال ، صلى الله عليه وسلم ،من حج البيت فلم يرفث ولم يفسق خرج من ذنوبه كيوم ولدته امه•وقال : حجة مبرورة خير من الدنيا وما فيها ، وحجة مبرورة ليس لها جـزاء الا الجنة • وقال : من خرج من بيته حاجا او معتمرا فمات اجري لـه احر الحاج المعتمر الى يوم القيامة • ولما فتح النبي ، صلى الله عليـه وسلم ، مكة فى السنة الثامنة للهجرة عين فيها عتاب بن اسيـد اميرا، واوكل اليه امارة الحج ايضا ، وبعث ابا بكر ، رضى الله عنه ،فـى السنة التاسعة للحج بالناس • كما انه ، صلى الله عليه وسلم ،حـج بنفسه مع جمع غفير من اصحابه فى السنة العاشـرة للهجـرة الحـج المشهور بحجة الوداع • فعليكم باداء هذه الفريضة المباركة التى هـى منوطة بالعمر ومكملة لاركان الاسلام وعليكم بالتزود بالحلال من المال واستبراء الذمة مـن النـاس باداء حقوقهـم او طلـب العفو منهـم والاستحلال ، وتزودوا بالتقوى فان خير الزاد التقوى ، واتقوا اللـه ربكم لعلكم ترحمون • اعوذ بالله من الشيطان الرجيـم • واذن فـى الناس بالحج ياتوك رجالا وعلى كل ضامر ياتين من كل فج عميـق • نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرنى واياكم تحت لواء سـيد المرسلين • آمين •

خوتبەی سیهەم بو مانگی (شـــوال)

برا خوشەویستەکانم !

یەکەمشتی لە دنیادا شایستەی ئەوەبی ئینسان خوی بو کـــز بکاو باری فەرمانی هەلگری تەنها زاتی پاکی خوایە کە پەروەردگاری جیهـــانە ، وە تەنانەت فەرمانبەرداری حـــەزرەتو زانایانی دیـــنو خزمەتکردنی ئیمامو فەرمانرەوای ئیسلامیش بەشیکن لە عیبادەتی خوای گەورە ، چونکە خزمەتکردنو فەرمانبەرداری ئەمانە لەبـــەر خوایە • ئیتر لەپاش خوای گەورە کەس نی‌یە ، وەك باوکو دایـــك ، پیویست بی خزمەت بکریو سەری بو نەوی بکری • وە لەســـــەر ئەمئەساسە خوای گـــەورە لە قورئانا لـــە ســـوورەتی (اســـراء)دا فەرموویەتی : «خوا بریاریداوە کە ئیوە تەنها ئەو بپەرستنو لەگەل باوکو دایکتانا چاك بن• ئەگەر یەکیکیان یا هەردووکیان پیر بوونو لای تو بوون هەرگیز ئوف نەکەی لەروویاناو لییان تووره نەبی ، وە قسەی نەرمو نیانیان لەگەل بکە • وە بالی بەزەییو نەوازشـــیان بو راخەو بلی : خوایا رەحمیان پی‌بکە هەروەك ئەوان منیان بەساوایـــی بەخیو کرد • خوا ئاگادارە لە دلو دەروونتان ئەگـــەر ئیوە پیاوچاك بن خوا گوناەپوشی ئەوانەیە کە لە خوا ئەترسن ••• » •

بی‌گومان ئەوەی رەوا بی عیبادەتی بو بکری تەنها زاتی خوایە چونکە هەرئەوە ئەمجیهـــانەی دروستکردووەو نیعمـــەتی عـــەقلو زانستو ئیمانی داوە بە ئادەمیزاد • وە پیویستە ئەمعیبادەتە خاویـــن بیو دوور بی لە خەوشو خالی خەیالی بەتالو (ریا)و بەرچاوینـــــی ئەگینا ئەوعیبادەتە سوودی نی‌یە بەلکو زیانی هەیە چونکە ریاکردن لە عیبادەتا نەوعیکە لەکافریو بە کوفری بچووك ناوبراوە • وە پاش خواپەرستن فەرمانی داوە بە چاکەکردنو جوامیری لەگـــەل باوکو دایکا، چونکە کەس نی‌یە بەقەد باوکو دایك خزمەتی ئینسان بکـــا لەکاتی بی‌هیزیو بی‌دەسەلاتیا • وە هەر باوکو دایکە بەدلوگیـــان

رەنج ئەداو مەینەت ئەکیشـــی بو نانو بەرگو مەسکـەنو ژیانـی بەختیارانەي ئەولاد ، وە هەرچی لە توانایانا هەبیو رەوا بی بکـری ئەیکەن لەپیناوی خوشیو مسوگەرکردنی پاشــــەروژیاندا • وە حەزئەکەن لە ریگەی ئەولادیانا گیـانیان باخـت بکەنو ، تەنانەت حەزئەکەن پایەی ئەولادیان لە خویان بەرزتر بی !•

جا لەبەرئەمە واجبە لەسەر موسولمانی بەغیرەت بەگویی باوكو دایکی بکا ، وە هەرجورە ئیشیکـی پیئەسپیرن بەجیبینیـت ، وە ئەگەر هەردووکیان یا یەکیکیـان پیرو لاوازو بیتاقەت بووو دلی ناسك بوو هەرگیز نابی ئوف بکا لەروویاو نابی لیی توورە بیت ، وە پیویستە بە شیوەیەکی نەرمو بە شەرمو ئەدەبەوە قسەیان لەگەل بکاو بالی ئارامیو خوشـەویستییان بو راخاو لەگـەل ئەوەشـدا لەخوا بپاریتەوە کـە رەحمیان پیبکاو جەزای ئەوەیان بداتەوە کـە ئەویان بەمنالی بەخیو کردووە • وە لەمبابەتەوە خوای گەورە ئاگای لە دلو دەروونی ئادەمیزادەو بە هەموونهینییەکی ئەزانی ، جا ئەگـەر بەدل باش بی لەگەل باوكو دایکیاو بە دلسوزی خزمەتیان بکاتو بـــە هەلکەوت جاری بینەزاکەتی کرد لەگەلیاناو پەشیمان بویەوە نزیکە خوای گـەورە عەفوی بکات ، چونکـە خوا گـەلی خاوەنرەحمو میهرەبانە بەرامبەر بەوانە کە لەپاش هەرئیشـیکی نابار تەوبە ئەکەنو ئەگەرینەوە بو سەر ریی راست •

براکانم ! ئەمدەستوورە کە خوا داینـاوە بو خزمەتی باوكو دایك بو کەسیتری دانەناوە ، چونکە ئەوخزمەتو مەحەبەتە کـــە باوكو دایکی ئینسان هەیەتی کەس نییەتی • وە لەم خوصوصـەوە ریوایەت کراوە کـە جاریك یەکیـك هاتە خزمـەتی پیغـەمبـەرو عەرزیکرد : یارسولاللــە ! باوكو دایکم زور پیر بوون ، وە ئەوان چخزمەتیکی منیان کردووە بە منالی منیش ئەوەندە خزمەتی ئــەوان ئەکـەم ، ئایا بەتەواوی پاداشـم داونەتەوە ؟ حەرزەت فەرمووی :

نەخەیر ! چونکە ئەوان خزمـــەتی تویان ئەکردو لە خوا ئـــەپارانەوە عومرت دریژبکاو بەختیارت بکا بەلام تو خزمەتیان ئەکـــــــەیتو حەزئەکەی بمرن !!•

برا خوشەویستـــەکانم ! باوکو دایك هەتا لـــەحەیاتا بن ئـــەوا طاعەتیان واجبە ، چونکە رەزامەندی خوا لە رەزامەندی ئەواندایە ، تەنانەت غەزا هەتا نەبی بە فەرزی عەین دروست نی‌یە بـــە بی‌رەزای ئەوان بکریت • وە هەروەها لەپاش مردنیشیان خزمەت‌کردنیـــــان واجبە • یانی : ئەگەر قەرزار بوون ئەبی قەرزەکەیان بوبدریتەوە ، وە ئەگەر نویژو روژووو حەجیان لەسـەر بوو ئەبی بویان بکریتەوە ئیتر کورەکەی بیکا یا کەسیکی‌تر بە کریکاری • وە هەرکەس دوستـــی ئەوان بووە پیویستە لەگەلیا باش بن‌و حەقی دوستی‌و وەفا رابگرن‌و خیرو حەسەناتیان نەفەوتینن‌و بچنە ســـــەر قەبرەکانیان‌و دوعـــای خیریان بو بکەن ، چونکـــە دوعای ئـــەولاد قازانجـــی زورەو وەك کردەوەی خویان حیساب ئەکری •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذی اوجب اطاعتـــه علـــی الثقلین ، ثم فرض اطاعة الوالدین • احمده واشهد ان لااله الا اللـــــه وحده لا شریك له ، وان سیدنا محمدا عبـــده ورســـوله سید الکونین• اللهم صل وسلم علی سیدنا محمد وعلی آله وصحبه واتبـــاعه باحسـان الی یوم الدین ، خصوصا علی سادة دیننا ذوی القدر العلی والفخـــر الجلی ابی بکر وعمر وعثمان وعلي ، وعلی الحسن والحسین وحمـــزة والعباس ، وعلی الستة الباقیة من العشرة المبشرة ، رضی الله تعـــالی عنهـــم اجمعین •

اوصیکم ایها الناس ! ونفسی اولا بتقوی الله وطاعته فان اللـــه مع الذین اتقوا والذین هم محسنون • ایها المؤمنون ! قال الله تعالی : وقضی ربك الا تعبدوا الا ایاه وبالوالدین احسانا • نعم ان الواجـــب

على الانسان ان يتوجه الى عبادة واجب الوجود الذي اخرجـــه من العدم الى الوجود وافاض عليه نعمته واحسن تقويمه وسيرته ، وبين له طريقته ومهد له شريعته واكرمه ببعث الرسول الزكي الذى هو رحمـة للعالمين • ويعد من عبادته الامتثال لاوامر رسوله واولى الامر من امته، وان يرى ويعتقد ذلك عين الدين وحقيقته • والواجب عنـــاد من عاند دينه وخالف سيرته • ثم الواجب ان يتوجه الى والديه الذين ربيـــاه واعاناه وتحملا لراحته جميع بلايا الحياة • كما قال تعالى : (فاما يبلغن عندك الكبر احدهما او كلاهما فلا تقل لهما اف ، ولا تنهرهما ، وقــل لهما قولا كريما ، واخفض لهما جناح الذل مــن الرحمــة وقــل رب ارحمهما كما ربياني صغيرا) • هذا هو ادب الدين المبين • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم هذا بيان للناس وهدى وموعظة للمتقين • نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيـــد المرسلين آمين •

خوتبەی چوارەم بو مانگی (شـــوال)

برا خوشەویستەکانم !

ئەمرو ئەمەوی باسی صیلەی رەحم‌و یارمەتی داماواتـــان بوبکەم • خوای گەورە لە قورئانا فەرموویەتی :حەقی خزم‌و نزیکانی خوت بدەرە دەســتیان ، هەروەها حەقی مسکین‌و ئینسانی بی‌مـال‌و بی‌دەس‌و ریبواری لی‌کەوتوو بەجی‌بینە ، بەلام مالی خوت زیاد لــە ئەندازەی پیویست صەرف مەکە ،ئەوانە کە لە ئــەندازەی شەرعــی دەرئەچن برای شەیتان‌و هاوریی ئادەمیزادی ناپاکن ، وە شەیتـــان کوفری حوقووقی خوای کردووەو بوئەوە ناشی ئینسان لەســـەر ریگەی ئەو بروا بەریدا •

براکانم !لەپاش خزمـــەت‌کردن‌و حورمەت‌گرتنی باوک‌و دایــك کەسیك کە نزیك بی بە ئینســـان‌و خزمی بیت حـــەقی ئـــەوەی هەیە خزمەت بکری‌و حورمەتی بگیری،وە بەپی‌ی پیویست‌و دەس‌رویشتن

یارمەتی بدری چ بەماڵو چ بە قەدرگرتن وە یا بــە قســەی خوشو رووخوشیو دلڕاگرتن ، وە کامیان موحتاجتر بیت زیاتر پیویستــە یارمەتی بدریت • وە حەزرەت ، صلــی اللــە علیــە وسلــم ، زور ئاموژگاری ئوممەتی خوی کردووە سەبارەت بە صیلەی رەحم ، وە فەرموویەتی : صیلەی رەحم ئەوە نییە کە خزمی لەگــەل تودا باش بیتو تویش لەگەل ئەوا باش بیت ،بەلکو ئەوەیە ئەگەر ئەو لەگــەل تودا خراپ بیو قەطعی رەحم بکا تو لەگــەل ئەوا باش بیو رەحمــی پی بکەیو صیلەی رحمی لەگەلا بەجی بینی • وە خوا فەرموویەتی بە رەحم : ئەوەی حەقی تو بەجی بینی منیش ئیکرامی ئەگرم !وە ئەوەی حەقی تو بەجی نەبینیو قەطعــت بکا منیش لەگــەل ئەو پەیوەندیــم نامینی ! • هەروەها خوا فەرموویەتی بە حەزرەت کە بلیت بە خەلك : من بەرامبەر بە راگەیاندنی ئادابی ئیســلامو ئاموژگاری ئیوە داوای هیچ لە ئیوە ناکەم بیجگە دوستیو مەحەبەت لەگەل خزمو خویشــانا بەتایبەتی خووشكو خووشکەزاو براو برازاو پوورو پوورزاو مامو ئاموزا ، چونکە ئەمانە خزمی نزیکن وە مامی ئینسان لە شوینی باوکایەو پوور لە شوینی دایکایە،وە صیلەی رەحم لەگەل ئەمانا زور ئیحسانە • وە صیلەی رەحم وەکو سوودی هەیە بو روژی قیامەت بو دنیایش زور بەسوودە ، حەزرەت ، صلی اللە علیە وسلم ، فەرموویەتی : صیلــەی رەحم عومری ئینسان دریژ ئەکا،وە صیلەی رەحم ئەبیتە هوی لادانی دەردو بەلا ، وە صیلەی رەحم بو ئینســان ئەبیتــە هوی حورمەتو سەربەرزی لە ژیاناوە بەتایبەتی ئەوانەی کە لە خیزانیکا هەلئەکەونو خوا شانوشورەتیان پی ئەدا جیی هاناو هــاواری باقی ئەفرادی خزمانن وە ئەوانە کە رووی تیئەکەن وەکو ئەوەیە رووبکەنە ســەر ئاویکی زەلال لە کاتی گەرمای هاوینا ، یا رووبکەنە خانەدانیکـــی بەنیرەت لە کاتی برسییەتیدا ، یا روو بکەنە قەلایەکی بتەو لــەکاتی شکانو پەریشانی روزگارا • وە هەرکەس پەنای بوبهینــریت مادام شەرەفو ئینســـانییەتو ئیسلامییەتی هەبی پیویستــە پەنای خوی

راگری‌و نەیشکێنی وە پەناهاوەرەکان بە نائومیدی نەگێڕێتەوە • وە لەپاش خزمەتی خزم‌وخویش پیویستە خزمەت‌و یارمەتی دراوسیش بدری ، چونکە حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، زور ئەهەمیەتی داوە بە ریعایەتی دراوسی وە فەرموویەتی : حەزرەتی جوبرەئیل ئەوەندە ئاموژگاری کردووم دەربارەی دراوسی وام‌ئەزانی لەپاش مردنی ئینسان دراوسی میراتی لی‌وەرئەگری ، وە فەرموویەتی هەرکەس ئیمانی هەیە بەخوا پیویستە ئیکرامی درواسی بگری ، وە فەرموویەتی : بەموسولمان ناناسری ئەوکەسەی کە دراوسی‌ی ئەمین نەبی لە زیانی • جا ئیکرامی دراوسی ئەوەیە ئینسان خوی ئیکرامیان بگری‌و حەیا لە گەورەیان بکاو بەرامبەر بە منال‌و بچووکیان میهرەبان بی‌و بە چاوی باوکی تەماشایان بکا ، وە ئەگەر تووشی زیانی بوون یارمەتی‌یان بداو ئەگەر یەکیکیان لی مرد حازری جەنازەیان بی، وە ئەگەر سەروکی خیزانیان رویشت بو سەفەری وەکو مالی خوی چاوی لە مال‌و شەرەف‌و ناموسیانەوە بی‌و بیان‌پاریزی ، وە ئەگەر یەکیکیان ئیشیکی خراپی کرد لەگەلیا چاوپوشی لی بکاو لە هەراو ئاشووبی منالیان ببووری ، وە ئەگەر چاکەیان هەبوو دەری‌بخا بەلام ئەگەر عەیبیکیان هەبوو داییوشی ، وە پیویستە ئاموژگاری مال‌و منالی بکا دەربارەی چونیەتی موعامەلە لەگەل درواسپدا •

وە لەپاش دراوسی ئیکرامی میوان پیویستە بەتایبەتی ئەگەر غەریب بی ، چونکە بەراستی غەریب دلی بریندارەو سینەی زامارەو ئارادەیەك سەرلی‌شیواوەو نازانی روو لە کوی بکا ، کەوابوو پیویستە چاودیری‌یان بکری‌و بەپی‌ی توانا یارمەتی‌یان بدری‌و خزمەتیان بکری ، وە لەم‌بابەتەوە حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فەرموویەتی : هەرکەس ئیمانی هەیە بەخوا با ئیکرامی میوان بگری، وە فەرموویەتی : ئیکرامی میوان بگرن با کافریش بی !• وە میوانداری گەلی جار سوننەتەو لە هەندی جارا فەرزی کیفایەیە • مانی:ئەگەر غەریبی ریی‌کەوتە شوینیکی ئاوەدان واجبە لەسەر ئەهلی

ئەوشوینە کە جیگەی بکەنەوەو میوانداری بکەن،جا ئەگەر هیچ کەس گوێی نەدایە ئەوا هەموویان گوناباد ئەبن ، وە ئەگـــەر یەکیکیان ئیحترامی گرتو دلی راگرت ئەوا گوناهەکـــە لە کولی هەموویان ئەکەوی ۰ وە هەندی جاریش ئەبیتە فەرزی عەین ۰ یانی : ئەگـــەر لەوشوینەدا کە میوانەکە رووی تیکردووە تەنها یەك کـەس بوو ئەوا واجبە لەســەری میوانداری بکا ، وە هەرگیز رەوا نییە بە بەهانەی نەناسراوی ئەوشەخسە یا لە ترسی ئەوەی زیانی پی بگـەیینی تەرکی میوانداری بکریت !۰ وە پاش میوان پیویستـــە لەســەر موسولمان خزمـەتکردنو یارمـەتیدانی فەقیرو هەژارو ئەوانەی کـــە ماوەی ئیشکردنیان نییە لەبەرئەوەی پیرن یا نەخوشن یا ئەعزایان نوقســانە یا منالو بیهیزو بیدەستن ، وە بەتایبەتی چاودیری هەتیوو منالـــی بیکەس زور پیویستە ، چونکە حەزرەت ، صلی الله علیـه وســـلم ، فەرموویەتی : هـــەرکەس هەتیوی یـــا دوو هەتیو بگریتـەخویو خزمەتیان بکاو باریگرانیان هەلبگریو مەبەستی رەزای خوا بـــی ئەوە منوئەو لە بەهەشتا بەیەکەوە ئەبین وەکو ئەمدوو پەنجەمە ۰ وە فەرموویەتی : هەرکەس یەکی یا زیاتر لەمکچە بیباوکانە بەخیوبکـا ئەوە لە روژی قیامەتا ئەبنە پەردەییکی مانیع لە ئاگری جەهنەم بــو ئەوکەسە ۰ وە فەرموویەتی : هەرکەس ئازاری لە داماوی دەفع بکـــا چ ئازاری داماوی دەستی دوژمن یا ئازاری نەخوشی ئەوە خوای گەورە دەردو زەحمەتی روژی قیامەت لەوکەسە دەفع ئەکا ۰ وە فەرموویەتی: هەرکەس دەرگای بەخشش یا صیلەی رەحم بکاتەوە خوای گـــەورە بەهوی ئەوەوە مالی زور ئەکاو بەرەکـــەت ئـەخاتە ژیانیـــەوە ۰ وە فەرموویەتی : شتدان بە دەستی هەژارەوە ئینســـان ئەپاریزی لـــە کەوتن لە شوینی خراپا ۰ وە فەرموویەتی :ئیکرامی گەورەی قەومیك بگرن کە لییقەوماوە بە ناحەق ، یا دەولەمەندی کە بیمال بووە ، یا عالمی کە لەناو کومەلی نەزانا گیری خواردووە ۰

برا خوشەویستەکانم ! دینی ئیسلام بو خزمەتی ئینسان هاتووە،

وه بو ئەوه هاتووه كه دلی ئادەمیزاد پاك بكاتەوه لەگەل خواو لەگەل ئادەمیزادی برایا، وه بو ئەوه هاتووه كه خزمەتی خووورەوشتی بەرز بكا ، هەتا بەرەی ئادەمیزاد بە سەعادەت بژین • وه حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فەرموویەتی ئەخلاقی باش دە جوره وائەبی له باوكا ئەبن و له ئەولادا نابن ،یا له ئەولادا ئەبن و له باوكا نابن خوای گەورە ئەیاندا بەوكەسەی كه ئەیەوی بەختیاریبیت • (یەكـەم) راستی لـە قسەدا • (دووەم) راستی له جیهـادو تیكوشـانا بو بەرزكردنەوەی حەق • (سیهەم) یارمەتی ئـەوبی‌دەستـانه كه داوای شت ئەكـەن• (چوارەم) جەزادانەوەی كەسیك كه چاكەی كردووه لەگەل ئینسانا • (پینجەم) راگرتنی ئەمانەت • (شەشەم) صیلـەی رەحم • (حەوتەم) ریعـایەتی دراوسـی • (هـەشتـەم) ریعایەتی هاوری• (نوهـەم) میوانداری • (دەهەم) ، كه سەری هەموویانه ، بریتی‌یە له شـەرم چ له خواو چ له عیبادی خوا •

× × ×

الحمدلله ، ثم الحمدلله • الحمدلله الذی اكرم الانسان وارشده الی الاخلاق الحسان • احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشریك له وان سیدنا محمدا عبده ورسوله•اللهم صل وسلم علی سیدنا محمد وعلی آله وصحبه واتباعه باحسان الی یوم الدین ، خصوصا علـی سادة دیننا ذوي القدر العلي والفخر الجلي أبي بكر وعمر وعثمان وعلي وعلی الحسن والحسین وحمزة والعباس ،وعلی الستة الباقیة مـن العشرة المبشرة رضوان الله تعالی علیهم اجمعین •

اوصیكم ایها الناس ! ونفسی اولا ، بتقوی الله وطاعته فان الله مع الذین اتقوا والذین هم محسنون • ایها المؤمنون ! قال الله تعالی: وآت ذا القربی حقه والمسكین وابن السبیل ولا تبذر تبذیرا • امر الله سبحانه وتعالی ، بقسط اكمل من الاخلاق الحسنة الا وهو ایتـاء ذي القربی حقه من العطاء والصفاء والوفاء،وكذلك ایتاء المساكین الفقراء ، وابناء

السبيل الغرباء ، فان ذلك وفاء بقسط هام من حقوق الاسلام،وحقوق الاخوة الدينية ، وخدمة للحق واعلاء لكلمته • ايهـا المؤمنـون ! ان الاسلام جاء لخدمة القلب بالاخلاص لله والنصح لعباده ، وجاءلسعادة البشر في الدارين ، ولا تتحقق هـذه السعادة الا بالاتصاف بالاخلاق الحسنة ، فعليكم بها ولاتتهاونوا في تحصيلها والسعي في رعايتها فان في ذلك نجاتكم في الدارين • قال الرسول ، صلى الله عليه وسلـم ، مكارم الاخلاق عشرة تكون في الرجل ولاتكون في ابنه ، وتكون في الابن ولا تكون في أبيه،وتكون في العبد ولا تكون في سيده يقسمها الله لمن اراد به السعادة : صدق الحديث ، وصـدق البـأس ،واعطاء السائل والمكافأة بالصنايع ، وحفظ الامانة ، وصلة الرحـم والتذمـم للجار ، والتذمم للصاحب ، واقراء الضيف ، ورأسهن الحياء • اعـوذ بالله من الشيطان الرجيم • وانك لعلى خلق عظيم • نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين • آمين •

خوتبەی پینجەم بو مانگی (شـوال)

برا خوشەویستەکانم !

هەرکـەس نەخوشـی بی بە ئەندازەی نەخوشـی‌یەکـەی لەکەلك‌ئەکەوی ، وە ئەگەر نەخوشی‌یەکەی گەیشـتە پایەی دوایی ئەوا ئەمری • وە یەکەم نەخوشی بو ئادەمیزاد نەخوشی دڵو دەروونە بەرامبەر بەخوا ، یانی : هەرکەس ئیمانی سـاغ نەبی‌و باوەرەکـەی لەگەل گومان‌و دوودلی‌یا بی ئەوە بە موسولمان ناناسریت ، چونکـە خوای گەورە فەرموویەتی : (مؤمن) ئەوکەسانەن کە ئیمان‌و باوەریان هەیە بە خواو بە پیغەمبەری خواو ناکەونە دوودلی‌یەوەو تی‌ئەکوشن بەسەروماڵ لە ریگەی خوادا ، وە هەرئەمانەن کە راست ئەکەن • وە هەرکـەس عیبادەت‌و طاعەتی بو خوا بکا پیویستـە هەر بو رەزای ئەوی بکا ، وە لەم‌بابەتەوە خوا ئـەفەرموی : ئاگاداربن دینی پاك‌و کردەوەی ساغ بو خوایەو خوا وەری ئەگری ، ئەگینا خوا عیبادەت‌و

کردەوەی لاوازو ناساغو ناپاکی ناوی. وە حـەزرەت فەرموویەتی هەرکـەس هەرکـردەوەیەك بکا بو ناووشـورەت ، یا بو (ریا)و بەرچاوینـی ، یا بو هەرمـەبەستیکی‌تر کـە غەیری رەزای خـواو بەجی‌هینانی فەرمانو دووری لەتاوان بی ئەوە قوبوول نابی‌و لە روژی قیامەتا ئەووتری بەوکەسە برو ئەوکردەوەتە بوچی کردووەو بو کیت کردووە جەزاکەی لەرکەسەو لەوشتە وەربگرە .تەنانەت غەزا کـە گیانباختکردنە ئەگەر بو ئەوە نەبیت کە حەق بەرز بیتەوەو کەلیمەی (لا اله الا الله ومحمد رسول الله) سەرکەوی مەقبوول نی‌یەو هەررەنجی کە ئەدری سوودی نی‌یە . هەروەها هەرکەس غەش‌و خیانەت بکـا لەگەل موسولمانانا ئەوە بە موسولمان ناژمیری‌و حەزرەت فەرموویەتی: لە ئیمە نی‌یە ئەوکەسەی کە غەش ئەکا لەگـەلمانا . وە فەرموویەتی ٠ هەرکەس بیتەهوی ئەوەی ژنیك لە میردەکەی هەلگەریتەوە ئەوە لـە ئیمە نی‌یە ، وەهەرکەس لەگەل جەماعەتی موسولمانانا ساغ نەبی ئەوە لەوجەماعەتە نی‌یە . وە هەرکەس لـە مامەلەدا غەش بکاو مالی خراپ بە چاك پیشانبداو بیفروشی‌و دەستی خەلك ببری ، یا ئەگەر شتیکی بو خوی کری پیوانەو کیشانەو ژمارەی تەواوی بکا ، بەلام ئەگەر بە خەلکی بفروشی باش نەی‌پیوی‌و بەتەواوی کیشـانەی نەکا ، یا بـە پیوانەی گەورە شت بکری‌و بە بچووك بیفروشی ئەوە بە ئەهلـی عەزاب‌و سزای قیامەت دائەنری . وە خوای گەورە فەرموویەتـی . هاوارو مەینەت‌و ئازار بو ئەوکەسانەیە کە ئەگەر رزقی پیوانە بکـەن لەسەر خەلك بو خویان باش‌و تەواو وەری‌بگرن ، وە ئەگەر بو خەلك پیوانەو کیشانە بکەن زیانیان لی بدەن .ئایا ئەوکەسانە کە ئەم‌رەفتارە ئەکەن نازانن لە روژیکی پر لە ترس‌و ئازارا رائەوەستن‌و حیسابـی ئەم‌کردەوە خراپانەیان لەگەلا ئەکری ؟! . وە هەر لەبەر غەشە کـە سوود خواردن بە گوناحیکی زور گەورە دانراوە ، چونکە نیشانەی ناساغی‌یە لەگەل موسولمانانو لەباتی مالی کـەمی خویان مالی زوری موسولمانان وەرئەگرن کە ئەوەش خیانەت‌و ناساغی‌یە لەگەلیانا .

براکانم!هەمووجورە خواردنیکی مالی خەلك بناغەکەی ناپاکیو غەشە لەگەل ئەفرادی موسولمانانا بەلام هەندی خواردن بەتایبەتــــی بەتاوانی گەورە دائەنریت چونکە بیجگە لەوەی کە غەشو خیانەتــە ئەومالــە خاوەنیکی بەدەسەلاتی نی‌یە پاریزگاری بکا ، بو نوموونە : مالیك کــە وەقف کرابی بو مزگـــەوت یا مەدرەســە یا تەکیــە یا هەرمەشرووعیکی خیری خاوەنیکی تایبــەتی وەهای نی‌یە بیپاریزی ، کەواتە خوا ئەبی بە خاوەنی ئەوماله ، بویە زووبەزوو حەقی ئەسینی. وە بەراووردکراوە ئەوکەسانەی کە دەستی خیانەت دریژئەکەن بــو ئەوجورە مالانە زوو دەستیان براوەو مال ویران بوونو چەنقات زیاتر لەوەی کە خواردوویانە زیانیان لی‌کەوتووە . وە مالی هەتیو یەکیکە لەومالانە کە خواردنی ئەبیتە هوی مالویرانی دنیاو سزای ئاگرینــی روژی قیامەت ، بویە خوای گەورە ئەفەرموی : ئەوانەی مالی هەتیو ئەخون وەکو ئــەوەیە ئاگر بخون . وە دەرمانی ئــەمدەردی غەشو خیانەتە ئیمانو باوەری ساغو ئیخلاصە لەگــەل خوای گــەورەداو باوەرکردنە بەوەی کە خوا هەمیشە ئاگادارە لە هەمووخیرو شەریکی ئینســـان ، وە هەرتاوانیکی ئاشکرا یا پەنهــان خوا پی‌ی ئــەزانیو حیسابی ئەکاتو کەمو زور هیچشتیکی لی ون نابی ، جا کە ئینسان ئەمئیخلاصەی هەبوو جەســـارەت ناکا لەســـەر ئەمکردەوانە کە ئەبنە هوی خەسارەتی دنیاو قیامەتو ئەبنە هوی بەدناوی دنیاو ریسوایــی حوزووری خوا ، وە بناغەی دینی ئیسلام ئەوەیە کە ئینسان هەمیشە خوا بەحارز بزانی هەتا نە لەگەل خوادا وە نە لەگەل خەلکا بی‌شەرمی نەکاو خوی دوور بگری لە تاوانو بــە شیوەیەکی ئارام لە دنیــادا بژی‌و لە قیامەتا سەربەرز بی . وە هەروەها ئەگەر ئینسان موخلیص بوو سەماحەتو چاوپوشی‌و دلفراوانی ئەبیتە خووی‌و رەحم بەخەلك ئەکاو خوایش رەحم بەو ئەکات وەکو حەزرەت ، صلی الله علیـــــە وسلم ، ئەفەرموی : خوا رەحم بکا بەوکەسەی کە خاوەنسەماحەتــە لە شتفروشتنو شتکرینو داواکردنی قەرز لە قەرزاران . وە لــــە

لایەکی‌ترەوە حەزرەت ئەمری فەرمووە بە قەرزاران کە بە ناحەق مـــالی خەلك راگیر نەکەن‌و هەر کە مەجالیـــان بوو قەرزەکە بدەنەوە • وە دەربارەی خاوەن‌قەرز فەرموویەتی : هەرکەس پی‌ی خوشە کە خـــوا رزگاری بکا لە ئازاری روژی قیامەت با مولەتی قەرزاری بی‌دەس بدا یا شتی لە قەرزەکەی کەم‌بکاتەوە یا هەر لە هەمووی عەفوی بکا ، وە فەرموویەتی هەرکەس دەسی بروا و قەرزی خەلك تەفرە بدات بـــە ظالم‌و ستەم‌کار ئەناسریت• وە هەر لەم‌بابەتەوە ریوایەت‌کراوە کـــــە حەزرەت فەرموویەتی : لەپیش ئیوەدا حیسابی کردەوە کرا لەگـــەل شەخسیکا وە لە دەفتەری کردەوەیا هیچ‌خیریکی بەئەهەمی‌یەت نەبینرا ئەوەنەبی کە ئەم‌شەخسە پیاویکی دەولەمەند بووو ئەمری ئەکرد بـــە بەردەسەکانی صـــەرفی‌نەزەر بکەن لـــە هەرقەرزاری کـــە بەراستی بی‌دەس بی ، لەبەر ئەوە خوای گەورە فەرمووی : ئیمە لایق‌ترین بە عەفوو صەرفی‌نەزەر مادام وایە ئازاری ئەم‌شـــــەخسە مەدەن ، وە بەلوطفی خوی عەفوی کرد • لە میهرەبانی خوام ئـــەوی بە فەضـــل‌و رەحمەتی خوی بمانخاتە سەر بیروباوەرو کردەوەیە کـــــە رازی بی لییان‌و بە کەرەمی خوی لەوتاوانانە کە بە جەسارەت‌و نەفامی ئەیکەین عـــــەفومان بکات •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذی رغب عباده فـــــی الاخلاص والوفاء ، وحذرهم عن النفاق والغش والجفاء • احمـــــده واشهد ان لا اله الا الله وحده لاشریك له وان سیدنا محمدا عبـــده ورسوله خاتم الرسل والانبیاء • اللهم صل علی سیدنا محمد وعلـــی آله وصحبه واتباعه اهل الاخلاص والصفاء وسلم تسلیما ، خصوصـــا علی سادة دیننا ذوی القدر العلی والفخر الجلی ابی بکر وعمر وعثمان وعلي وعلی الحسن والحسین وحمزة والعباس ، وعلی الستة الباقیـــة من العشرة المبشرة • رضی الله تعالی عنهم اجمعین •

اوصيكم أيها الناس ! ونفسي اولا ، بتقوى الله وطاعته ، فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون . ايها المؤمنون ! قال ، عز من قائل ، وما أمروا الا ليعبدوا الله مخلصين له الدين . وقال : الا لله الدين الخالص . وقال : وهو معكم اينما كنتم . وقال :لايغادر صغيرة ولا كبيرة الا احصاها ، ايها المسلمون ! ان الله طيب لايقبل الا الطيب وجميل يحب الجمال في البال والافعال ، والحال والمآل ، فاخلصوا دينكم لله واعملوا بالاخلاص معه ومع عباده تكونوا من اطيب عباد الله . وقال ، صلى الله عليه وسلم ، ليس منا من غشنا . وقال من خبب امرأة على زوجها فليس منا . فعاملوا جميع الناس بما امر الله به واتنهوا معهم عن كل مانهى عنه ، واعلموا ان الله عزيز ذو انتقام ورقيب عليكم بالليالى والايام .واسمحوا عن ذوى الزلات وسامحوهم ونفسوا عن المعسرين فقد قال الله تعالى : وان كان ذو عسرة فنظرة الى ميسرة ، واعلموا ان وبال المعاصي عليكم كما ان الخير والسعادة الناشئة من البر والتقوى تعود اليكم ، وغاية المرام حسن الختام .اعوذ بالله من الشيطان الرجيم سبحان ربك رب العزة عما يصفون ، وسلام على المرسلين ، والحمد لله رب العالمين . نبهني الله واياكم من نومة الغافلين وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين . آمين .

خوتبەکانی مانگی ذی القعـــــدة

خوتبـــەی یەکـــەم

برا خوشەویستەکانم !

ئەمرو ئەمەوی باسی ئادابی موسولمانتان بوبکەم ، وە بوتـــان روون بکەمەوە کە موسولمان چون هەلسیودانیشـــی ئەگـــەل برای موســـولمانیا ، لەســـەر روشنایی فەرموودەکانی حـــــەزرەتو ئاموژگاری‌یەکانی قورئانی پیروز •

یەکیك لە ئادابی موسولمان ئەوەیە کە ئینسان هەرچی بو خـــوی حەزی لی بکا بو برای موسولمانیشی حەزی لی بکا، وە هەرچی بـــو خوی حەزی لی نەکا بو ئەویش حەزی لی نەکا • وە ئەگـــەر برای موســـولمانی تووشی دەردی بوو وا بزانی ئەودەردە وا بە خویەوەو تیبکوشی بو چارکردنی • وە حەزرەتی پیغەمەر ، صلی اللە علیـــە وسلم ، فەرموویەتی : هیچ‌کەس لە ئیوە ئیمانی تەواو نابی هەتا دلـــی نەیەتە ســـەر ئەوە کـــە هەرچی بو خوی پی‌ی خوشـــە لە مال‌و لە حورمەت‌و لە بەرزی دین‌و دنیا بو موسولمانانیش پی‌ی خوش‌بی • وە فەرموویەتی:موسولمانان بو یەکتر وەکو یەك بەدەن وان کە شوینیکی هاتەئیش باقی ئەندامەکانی لەشی توشی ئازارو پەریشـــانی ئەبی‌و تا ئەیگری‌و خەوی لی ناکەوی • وە لە ئادابی موسولمانانە کە ئینســـان ئازاری کەس نەدا بە ناحەق نە بە دەست‌و نە بە زمان • وە لەم‌رووەوە حەزرەت ، صلی اللە علیه وسلم ، فەرموویەتی : ئەی رەفیقانی مـــن ! ئەزانن موسولمان بەکی ئەلین ؟ عەرزیان کرد : خواو پیغەمەری خـــوا ئەزانن ، ئەنجا فەرمووی : موسولمان ئەوکەسەیە کـــە موســـولمانان لەدەست‌و زمانی ئەوەوە تووشی زیان نەبن • وە هەروەها لە حەدیثـــا ریوایەت کراوە کە هەندی لە ئەهلی جەهەننەم تووشی ئالوش ئەبن‌و

ئەوندە لەشیان ئەخورینن ئەعزایان پارچە پارچە دائەکەوی ، جا مەلائیکەی عەزاب پی‌یان ئەلیت : ئەمە جەزای ئەوەیە کە لە دنیادا موسولمانان لە دەستو زمانی ئیوەوە تووشی زیان ئەبوون • وە لەم‌فەرموودەوە دەرئەکەوی کە موسولمان ئەوەیە بوختان بوموسولمان هەلنەبەستی‌و دروی بەدەمەوە نەکاو غەیبەتی نەکاو لای پیاوی گەورەو دەسەلات‌دار ناوی بە خراپ نەباو بە هیچ‌نەوعی نەبی بەهوی زیان بو موسولمانان • وە لە ئادابی موسولمانانە چاوپوشی‌کردن لە تاوانی موسولمانان ، وە ئەگەر حەقیکی لەسەر یەکیك بوو لەکاتی دەستروێشتن بەسەریا عەفوی بکا چونکە خوای گەورە فەرموویەتی : ئەوانەی کە کینەو رقی دلی خویان ئەخونەوەو چاوپوشی ئەکەن لە تاوان جەزایان عەفوو رەزای خوایە لە قیامەتا • وە لە ئادابی موسولمانانە ئینسان هەتائەتوانی چاکە بکا لەگەل خەلکا بەشەرتی نەبی بە کومەکی لەسەر گوناح ، جا ئەگەر ئەوکەسەی چاکەی لەگەلا کراوە لایق بوو ئەوە شوینی خویەتی ، وە ئەگەر لایق نەبوو ئەوا ئەم چاکەی خوی کردووەو ئەگاتە پاداشی کردەوەی خوی لە قیامەتا ، وە حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فەرموویەتی : چاکترین‌شت پاش ئیمان بەحەبەت‌کردنە لەگەل خەلکاو پیاوەتی‌کردنە لەگەل چاك‌و خراپا ، وە پیویستە ئاموژگاری پیاوخراپ بکری بو ئەوەی بیتەوە سەر کردەوەی چاك ، وە ئەم‌ئاموژگاری‌یە بە چاکە دائەنری چونکە لەوانەیە ببیتە هوی چاك‌بوونو لادانی لە ریی خراپە•

وە لە ئادابی موسولمانە (تواضع) • یانی : موسولمان بەرامبەر بە موسولمان خوی بە بچووك پیشان‌بداو خوی بەزل نەگری ، وە بە عەیبی نەزانی کە لەگەلیا قسەبکا یا نان‌بخوا یا بگەری ، وە بەجوری کە لە یاسای پیاوەتی دەرنەچی لەگەلیا بژی‌و سەلام بکا لە موسولمانانو جوابی سەلامیان بداتەوەو ئەگەر پرسیاریان لی‌کرد بەخوشی جوابیان بداتەوەو ئەگەر پرسیان پی‌کرد ئەوەی بە قازانجی ئەزانی پی‌یان بلیت‌و ئەگەر خەتەرو زیان لە ریگەیانا بوو پیشانیان‌بدا هەتا خویانی لی لادەن•

وه له ئادابی موسولمانه که دڵودەرونی خوی دەربارەی موسولمانان باش بکاو بەدگومان نەبی لەگەلیاناو خەیاڵو بیری خراپیان لی نەکاتەوە، وه ئەگەر کەسی هاتو باسی کەسیکی کرد بەخراپی بەلایەوه بـــه هەرجوری بوی ئەگوونجی مەنعی بکا لەوقسەکردنەو تیی بگەیینی که قسەیخراپکردن باش نییەو ئەبیتە هوی بیباوەری موسولمانان لەگەل یەکتراو زیانی هەیە بو کومەلی موسولمانان • وه لـــه ئادابی موسولمانه که ئینسان خوی لەخەلك بە باشتر نەزانیو گالتەیان پی نەکاو ناووناتورەیان پیوه نەنیو جاسووسی نەکا بو دوزینـــەوەي عەیبو عاری موسولمانانو قسەی خراپەیان بلاونەکاتەوەو عەیبیـــان داپوشی • چونکه حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فــــەرموویەتی : هەرکەس عەیبی موسولمانان داپوشی خوایش عەیبی ئەو دائەپوشی ، وه هەرکەس خەلك عەیبدار بکا خوایش ئەو عەیبدار ئەکاو لەنـــاو خەلکا ریسوای ئەکا • وه له قورئانیشا هەیە ئەوکەســـانەی کـه حەزئەکەن عەیبو عار لەناو موسولمانانا بلاو ببیتەوه له قیامەتا سزاو ئازاری گەورەیان هەیە •

وه له ئادابی موسولمانه که ئینسان تەرکی قسه نەکا لەگـــەل موسولمانا بەبی عوزریکی شەرعی وەها که چارنەکری ، وه ئەوانه که له سی روژ زیاتر قسه وەرئەگرن له موسولمان ئەگەر لەوماوەدا بمرن بو ئیمانیان زیانی زوره بەتایبەتی ئەگەر ئەوموسولمانه که قســـەی لەگەل ناکا باوکو دایك یا خزمی بیو ببی به هوی تیكدانی صیلەی رەحم ، وه لەمدوانه باشتریان ئەوەیه که لەپیشا سەلام ئەکاو دەرگای دوستی ئەکاتەوه • وه له ئادابی موسولمانه لەهەر شوینیکا باسی یەکی کرا به خراپه هەتا لەتوانادا بی مەنعی ئەوخراپه لەوشەخسه بکـریت بەتایبەتی ئەگەر ئەوقسه خراپه ببی بەهوی زیانیکی گـــــەوره لەوموسولمانەو ئەوکەسه که قسەکەی لەلادا ئەکری پیـــاویکی خاوەندەس بی ، وه ئەمجوره دیفاعه ئینسان گەلی له بەهەشتەوه نزیك ئەکاتەوەو له دوزەخ دوری ئەخاتەوه •

وه له ئادابی موسولمانه که ئینسان نەروانی بو نامەحرەم بە بیعوزری
شەرعي وەکو شایەتیو تەعلیم • وه هەرکانی ویستی بروانیه مالی
یەکیکەوه پیویسته لەپیشا لەدەرگادا راوەستیو داوای روخسەت بکا
له خاوەن مال ، بەتایبەتی لەکاتیکا ئەهلی ئەوماله رووت بن وەکو کاتی
بەیانیو نیوەروو پاش نوێژی عیشا • ئەمانه ئادابی موسولمانن پیویسته
ئینسان بەپیی حالو توانا بەجییانبینی •

× × ×

الحمد لله • ثم الحمد لله الذي ادّب المسلمين وجعل المتأدبين بأدبه
ناجين سالمين • احمده واشهد ان لا إله الا الله وحده لا شريك له وان
سيدنا محمدا عبده ورسوله • اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آله
وصحبه واتباعه وسلم تسليما ، خصوصا على سادة ديننا ذوي
القدر العلي والفخر الجلي أبي بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحسن
والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضي
الله تعالى عنهم اجمعين •

أوصيكم أيها الناس ! ونفسي اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع
الذين اتقوا والذين هم محسنون • أيها المسلمون ! من ادب المسلم ان
يحب لاخيه مايحب لنفسه،ويكره لهم مايكرهه لنفسه•ومن ادبالمسلم
ان يسلم المسلمون من لسانه ويده • ومن ادبه ان يكظم غيظه ويعفو عن
المسيئين بحيث لا يوجب وهنا في الدين • ومن أدبه التودد الى الناس
واسداء المعونة الى كل مسلم ونصحه وارشاده وبيان الحق له بالطريق
الاسلم• ومن ادبه التواضع وعدّ نفسه واحدا من افراد المسلمين ، وان
يعيش معهم عيشة الاخ مع اخيه في الدين • ومن ادبه ان لا يعجب بنفسه
ولا يسخر من احد وان لا يلمز ولا ينابذهم بالالقاب السيئة ولا يشيع
الفاحشة في المؤمنين • ومن ادبه ان لا يهجر احدا بترك الكلام وخير
المتهاجرين من يبدأ بالسماح والسلام • ومن ادبه غضّ البصر عن النظر
المحرم ، والاستئذان لمن يريد الدخول في دار احدهم • هذا هو ادب

المسلمين • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم • ان في هذا لبلاغا لقوم عابدين • نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين • آمين •

خوتبەی دووەم بو مانگی ذي القعدة

برا موسولمانەکانم !

لە جومعەی پیشوودا باسی هەندیك لە ئادابی موسولمانم بوکردن، وە ئەمروش ئەمەوی هەندیکی‌تر لەوئادابانەتان بو باس بکەم ، چونکە ئەم‌ئادابانە ئەبنە هوی بەهیزبوونی ریزی موسولمانانو بلاوبوونەوەی خوشەویستی‌و یەکیەتی لەناویانا •

لە ئادابی موسولمانە ئینسان هەمیشە رووخوشی‌و زمان‌خوشی بکا بە شیوەی خوی چونکە قسەی خوش‌و رووی گەش دوست دل‌خوشتر ئەکاو ئەبی بە هوی • صیلەی رەحم ، وە ئینسانی دوژمن نزیك ئەکاتەوە لە دوستی‌و ، دلی غەریب‌و داماو خوش ئەکا ، وە ئەبی بەهوی کارکردنی ئاموژگاری لە دلی ئەوکەسەدا کە قسەی لەگەل‌ئەکری ، وە لەم‌رووەوە روژی حەزرەت فەرمووی بە هاوریکانی : ئایا ئەزانن ئاگری دوزەخ لەسەر کی حەرامە ؟ ئەوانیش عەرزیان کرد : خواو پیغەمەری خوا ئەزانن • جا فەرمووی : لەسەر ئەوکەسانە کە قسەیان نەرمەو تەبیەتیان ئارامەو موعامەلەیان ئاسانەو خوش‌رەفاقەتن • وە لە ئادابی موسولمانە کە ئینسان قەدری هەرکەس بەقەد خوی بگری‌و خەلك نەشکینی‌و بەچاوی سووك تەماشای کەس نەکا بەتایبەتی ئەوانەی کە زانانو ئاموژگاری موسولمانان ئەکەن ، وە پیویستە بەرامبەر بەوکەسانە بەشەرم بیت ، هەروەها بەرامبەر بە موقەدەساتی دین وەکو قورئانی پیروزو فەرموودەی حەزرەت ، صلى الله عليه وسلم ، بەئەدەب بیت ، وە بەرامبەر بە شوینی موقەدەس وەکو مزگەوت‌و مەدرەسەی دینی بەحورمەت‌و قەدر بجولیتەوە وە بەپی‌ی توانا خەلکیش ئاموژگاری بکا لەسەر ئەم‌پەیرەوەو ئادابیان فیربکات •

وه له ئادابی موسولمانه ریکخستنی میانەی ئەوکەسانه که دلیان لەگەل یەکا باش نیه ، وه بەپیی توانا تیکوشی بو دوستیکردن و بەیەکگەیاندنیان وه بو کوژانەوەی ئاگری فیتنه ، وه بو ئەممەبەسته تەنانەت دروسته دروش بکا ، یانی : به درو قسەی وەها بکا کە ئەودووانه لەیەک نزیک بکاتەوەو ببی بەهوی ئاشتبوونەوەیان . وه له ئادابی موسولمانه سەردان و زیارەت کردنی نەخوش ، یانی : هەرکەس له ناسراوانی نەخوش کەوت و پیی زانی پیویسته هاتوچوی بکاو هەوالی بپرسی و بو چارکردنی نەخوشیەکەی بەپیی دەسەلات هەول بدا . وه له ئادابی موسولمانه که ئینسان حازر بی بو ریکخستن و بەریکردنی جەنازەی مردووو لەگەلیا بروا بو سەرقەبران و سەرخوشی بکا له کەس وکارو نزیکانی و دلخوشیان بداتەوه . وه له ئادابی موسولمانه صەبرکردن لەسەر بەلاو مەینەت و زەحمەت چ له نەفس و چ له مالا . وه خوای گەوره فەرموویەتی به حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، موژده بده بەوانەی که خاوەن صەبرو خوگرن و لەکاتی بەلاو موصیبەتا ئەلین : (انا لله وانا الیه راجعون) . یانی : ئیمه بەندەو مەخلووقی خواین و ئەگەرینەوه بولای ئەوو هەرتەصەروفی بکا له نەفس و مالی ئیمەدا حەقی خویەتی . وه له ئادابی موسولمانه که ئینسان هەرپەیمانیکی شەرعی بەست لەگەل هەرکەسیکا بیباتەسەرو هەتا هاوپەیمانەکەی ئەوپەیمانه نەشکینی ئەم نەیشکینی و رایگری . وه له ئادابی موسولمانه هەرکاتی وەعدەی شتیکی دا به یەکی مادام ئەوشته موخالیفی شەرع نەبی بەجیبینی ، وه لەمخوصوصەوه خوای گەوره تەعریفی حەزرەتی اسماعیلی بەوه کردووه که وەعدەی راستبووەو هیناویەتیەجی ، وه حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، وەعدەی بە قەرز داناوه لەسەر ئینسان . یانی : هەروەکو قەرزدانەوه پیویسته هەروەها وەفا به وەعدەش واجبه . وه له ئادابی موسولمانه که ئینسان خوی له درو بپاریزی و هەمیشه قسەی راست و حەق بلیت هەرچەن بی بە هوی زیانی خوی ، وه وەصیەتی خەلکیش بکا بو دەوامکردن لەسەر

حەق • وە لە ئادابی موسولمانە کە ئینسان سوێنی درو نەخواو شایەتی درو نەدا ئەگەرچی ببی بە هوی زیانی خوی • وە لە ئادابی موسولمانە کە ئینسان خوی دووربخاتەوە لە هەرشوێنی وە لـــە هاوڕیی‌یەتی هەرکەسی کە ببی بە هوی بەدناوبوونی ، بەتایبەتی ئەم‌ئەدەبە بو پیاوی گەورەی دینی زور بەسوودەو زور مەقصوودە • وە لە ئادابی موسولمانە کە ئینسان ئەگەر تووشی پیاوی بەدخوو بووو وتاری نابارى لـــی بیست چاوپوشی لی بکا بەجوری کە وا بزانری ئەوقسەیە لەگەل ئەوا نی‌یە بەم‌شیوەیە ئابرووی خوی ئەپاریزی‌و نایەلی ئاگری ئاشـــووب هەلگیرسی • وە لە ئادابی موسولمانە تکاکردن بو ئینسانی کە بـــە ناحەق گیرودە بووبی‌و هەتا لە توانایا بی هەول‌بدا بو رزگاربوونی، چونکە خوای گەورە لە قورئانا فەرموویەتی هەرکەس تکایەکی باش بکا بەشیکی گەورەی لە خیر دەس‌ئەکەوی بەهوی ئەوتکایەوە ، وە هەرکەس تیکوشی بو تووش‌کردنی کەسیك بە زیان ئەوە بەشـــیکی گەورەی لە (ضمانەتی) ئەوئازارە ئەکەویتەسەرو گەلی تاوانبـــار ئەبی • وە لە ئادابی موسولمانە شارەزاکردن‌و ری‌پیشان‌دانی ئینسانی بی‌کەس یا بی‌دەس یا غەریب‌و ناشارەزا یا بی‌زمان بو سەر مەبەست‌و دلخوازیان ، وە بەپی‌ی توانا ئەوجورە کەسانە بگەیەنی بە مەبەســتی خویان ، چونکە حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، فەرموویەتی : خوا یارمەتی ئەوکەسە ئەدا کە یارمەتی برای خوی ئەدات ، وە فەرموویەتی هیچ‌خیرو صەدەقەیەك گەورەتر نی‌یە لەوخیرە کە بە زمان ئەکری وەك تکاکردن بو نەجات‌دانی داماو یا شارەزاکردنی نەزانی لی‌قەوماو •

وە لە ئادابی موسولمانە ئەمر بەچاکەو نەهی لەخراپە بەوشەرتە لەوانەبی کە تاثیربکاو لە ئەمرو نەهیەکەیا فیتنەیەك پەیدا نەبی ، وە ئەم‌صیفەتە یەکەم‌نیشانەی موسولمانانە • وە لە ئادابی موسولمانە هـــەروەختی گەیشت بە موسولمان سەلامی لی بکاو موصافەحەی لەگەل بـــکا • ئەمانە کە باسم‌کردن چەن‌ئادابیکن ئەبنە هوی بەهیزبوونی کومـــەلی موسولمانان‌و بتەوبوونی برایەتی‌یان • خوا یارمەتی هەموومان بـــدا

بو پەیرەوی سوننەتی پیغەمەرو رەوشتی پیاوچاکان ٠

× × ×

الحمد لله ٠ ثم الحمد لله ٠ الحمد لله الذي ادّب عباده خير تأديب. وهذب اخلاقهم بالترغيب والترهيب ٠ احمده واشهد ان لا إله الا الله وحده لا شريك له ، وان سيدنا محمدا عبده ورسوله النسيب الحسيب٠ اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه من كل محسن نجيب ، خصوصا على سادة ديننا ذوي القدر العلي والفخر الجلي ابي بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة ، رضي الله تعالى عنهم اجمعين ٠

أوصيكم ايها الناس ! ونفسي اولا بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون ٠ أيها المؤمنون ! قال ، صلى الله عليه وسلم ، أدبني ربي فاحسن تأديبي ، ووصل هذا الادب الرفيع الى خيار امته من كل بعيد وقريب ٠ فمن آداب المسلم طلاقة الوجه ولين الكلام واحترام كل شخص بقدر ما له من المقام ٠ ومن آدابه اصلاح ذات البين وعيادة المرضى وحضور جنازة المسلم وتشييعه الى مثواه الاخير للوفاء بحق الاسلام ، ومن آدابه الصدق في الكلام والصبر على بلوى الايام والوفاء بالعهد والصدق في الوعد مع الانام ٠ ومن آدابه الاحتراز عن مواضع الاتهام واذا خاطبه الجاهل اجابه بالسلام ٠ ومن آدابه الشفاعة للمبتلي عند من له عزة ومقام ٠ ومن آدابه ارشاد الحائر الى طريق المرام٠ ومن آدابه بل واهمها الامر بالمعروف والنهي عن المنكر والاثام ابتغاء مرضاة الله الملك العلام ٠ اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ٠ ولتكن منكم امة يدعون الى الخير ويأمرون بالمعروف وينهون عن المنكر واولئك هم المفلحون ٠ نبهني الله واياكم من نومة الغافلين، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين ٠ آمين ٠

خوتبەی سیهەم بــو مانــگی ذي القعــدة

برا موسولمەکانم !

هیچ‌ئیشی نی‌یە لە دنیادا لەوئیشانە کە دەوامیان هـــــەیە بە بی‌ئیستیقامەت‌و دەوام‌کردن لەسەری سوودی لی وەربگیری ، بەلام ئیستیقامەت لەسەر هەرشتی بەگویرەی ئەوشتە ئەگوری • بو نوموونە: ئیستیقامەت لەسەر باغ‌دانان ئەوەندە وەختی پیویستە کــە دارەکان گەورە ببن‌و بگەن بە کاتی بەرگرتن ، وە لەوکاتەیشەوە پیویـــستە هەمیشە خزمەت‌بکرین‌و ئاوبدرین‌و پەرژینیان بوبکری هەتا تووشی زیان نەبن‌و باش سەمەر بدەن • وە ئیستیقامەت لەسەر کشت‌وکال پیویستی بەوەیە عەرزەکەي بو هەلبگیریتەوەو توەکەی پیابوەشینی‌و ئەگەر ئاوی ویست ئاوی‌بدەی‌و لە زیان بیپاریزی هەتا درەو ئەکری‌و ئەخریتە خەرمان‌و گیرەو شەن ئەکری• هەروەها بارزگانی‌و پیشەسازی‌و خویندن‌و هو نەری بەنرخ هەریەکەی ماوەیەکیان پیویستەو ئــەبی دەوامیان لەسەربکری • وە ئەمانە هیچیـــان بەقەد دین‌داری‌و خوا پەرستی بەکەلك‌و بەدەوام نین،کەواتە پیویستە ئینسان لەسەر دین‌داری‌و خواپەرستی زوربەدەوام بی‌و لەکاتی خوشی‌و ناخوشی‌و ســـاغی‌و نەخوشی‌و لە جوانی‌و پیری‌دا لەگەلیا برواو وازی‌لی‌نەهینی ، دیارە ئەمەش زور گرانە بویە ریوایەت‌کراوە کە حەزرەت فـــەرموویەتی (سوورەتی هوود پیری‌کردم) ، وە هاوریکانی عەرزیان کرد ئایا باسی فەوتان‌و لەناوچوونی ئوممەتە پیشووەکان پیری کردی کە لەوسوورەتا هەیە یا شتیکی‌تر ؟ ئەویش فەرمووی : نەخەیر • بەلکو ئایەتی ئەمر بە ئیستیقامەت پیری کردم کە فەرموویەتی : (فاستقم كما امرت) یانی : ئەی پیغەمەری خوم ! دەوام‌بکە وەك ئەمرت پی‌کراوەو بەهیچ‌جوری لە ریگا ی‌دین دەرمەچو !

براکانم ! ئیستیقامەت لەدینا ئەوەیە ئەو ئیمان‌و باوەرە کە لــە

دلتایە خزمەتی بکەیتو رای‌بگری هەتا دەوام‌بکاو بمینیتەوە ، وە ئەو نوێژو ڕوژووو زەکاتو حەجو باقی واجباتی دینە کە لەسەرت فەرز کراوە لە هەموو کاتیکاو بە هەموو حالیك‌و لە گشت‌وەزعیکا بەساغی جی‌بەجیی بکەی • وە ئەوشتانەی کە بە تاوان دانراونو دینی ئیسلام مەنعی کردوون خوت بپاریزی لییان ، وە لەکاتی تەماعا بچی بەگــــژ نەفسی خوتا ، وە لەکاتی شەهوەتو ئارەزووی نەفسا ریگای لی‌بگری، وە لە کاتی کینەو رقا ریگا لە هیزی دەس‌دریژی‌و تولەسەندنەوە بگری‌و لەکاتی نەخوشین‌و نەبوونی‌و زەلیلی‌و داماویدا خوت بگری‌و صــەبر بکەی هەتا بەوگوناحانە گیرودە نەبی کە لەم‌وەزعە خراپانەوە پەیدا ئەبن • وە بە تایبەتی لە کاتی هیرشی بەلاو مەینەتی دنیاو زیان‌کەوتن لە نەفس‌و مال‌و حورمەتت خوگربیتو بریاربدەی کـــە ئەم‌ئیشانە خوای گەورە کردوونی وە خواستی خوایان لەسەرەو حیکمەتیان تیدا هەیەو بو ئینسان ئەبنە هوی داپوشینی گوناح‌و بەرزبوونەی پایەی پاشەروژ ، بەلکو دلی خوت رازی بکەی بەوشتانە هەتا لە جەزاکەیان نائومید نەبی ، وەکو خوای گەورە فەرموویەتی : ئەوکەسانە کـــە صابیرو خوگرن‌و ناشوکری ناکەن نە بە دل‌و نە بە زمان موژدەیان بدەری بەوەی کە لای خواوە رەحمەتیان بەسەرا ئــەرژی‌و ئەجری بی‌حیســـابیـــان هــەیە •

برا خوشەویستەکانم ! ئەوشتانەی ئەبنە هوی ئیستیقامــەتو دەوامی ئینسان لەســەر طاعەتو سەعادەت چەن‌شتیکن • (یەکەم) : رەفاقەتی ئینســـانی هوشیـــاری زانای دل‌ڕووناك‌و ئەخـــلاق‌باش‌و رەوشت‌بەرز کە ئینسان بە هەموو باری لە قســـەیان‌و لە کردەوەیان‌و لە بەرزی رەوشتیـــان سوود وەرئەگری ، وە لەگــــەل ئەم‌وەزعەدا پیویستە ئینسان لە رەفاقەتی ئینسانی دل‌تاریك‌و بەدکردارو بەدخـــوو دوور بکەویتـــەوە • (دووەم) : بەجی‌هینـــانی واجبـــاتی دینـــی‌یەو خومەشغوول‌کردنە بە یادی خواوە • (سیهەم) : بیرکردنەوەیە لـــە مردن‌و کوچ‌کردنی برادەرو هاوری‌و هاوسەرو بیرکردنەوە لە مردن •

بەهەشتانە لەوانەیە ئینسان هێزبدا بەدڵ‌و نووری دڵی پەرەبسێنی‌و بە
بای مەینەتی دنیا تێک‌نەچی ، بەتایبەتی خوا فەرموویەتی : بەهۆی
زیکری خواوە دڵ دائەمەرزی‌و ئارام ئەبێت • براکانم ! ئیستیقامەت
ئەنجامێکی گەورەی هەیە ، وە لەم‌خوصوصەوە خوای گەورە
فەرموویەتی:ئەوکەسانە کە بەزمان ئەڵێن تەنها زاتی خوا پەروەردگارو
مەعبوودی ئێمەیەو دەوام‌ئەکەن لەسەر ئەم‌باوەرەو بەپێی
ئەم‌باوەرەش ئیش ئەکەن مەلائیکەی رەحمەت لەدنیادا ئەباری بەسەر
دڵیاناو شتی باش ئەخاتە دڵیانەوەو لە کاتی مردنا مەلائیکەی خێر
موژدەیان‌پێ‌ئەدەن کە بیم‌و ترستان لەسەرنی‌یەو لە ئازاری قیامەت
رزگار ئەبن وە هەروەها لە قەبراو لە رۆژی قیامەتیشا مەلائیکە
ئەم‌موژدەیانە پێ‌ئەدا • خوای گەورە بە میهرەبانی خۆی دڵمان لەسەر
حەق رابگری‌و بەهرەی ئیستیقامەتمان پێ‌بداو لە دنیاو قیامەتا
سەربەرزمان بکات •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله •الحمدلله الذی امر حبیبه بالاستقامة
فی الدین ، وجعلها من شعار المؤمنین الراشدین • احمده واشهد ان لا
اله الا الله وحده لاشریك له وان سیدنا محمدا عبده ورسوله • اللهم
صل علی سیدنا محمد وعلی آله واصحابه الطیبین الطاهرین واتباعه
المحسنین المهتدین ، خصوصا علی سادة دیننا ذوی القدر العلی والفخر
الجلی ابي بکر وعمر وعثمان وعلي ، وعلی الحسن والحسین وحمزة
والعباس وعلی الستة الباقیة من العشرة المبشرة رضی الله تعالی
عنهم اجمعین •

اوصیکم ایها الناس ! ونفسی اولا ، بتقوی الله وطاعته فان الله
مع الذین اتقوا والذین هم محسنون • ایها المؤمنون ! ان الله سبحانه
وتعالی امر حبیبه بالاستقامة وقال : فاستقم کما امرت • ویرشدنا هذا
الامر الکریم الی انالاستقامة هی التی توجب الامن والسلامة ، وهی
التی تکون حافظة للمسلم عن موجبات الندامة • کیف لا ؟ والاستقامة

لاتكون الا لمن اطمئن قلبه بذكر اللهولمن داوم على اطاعة مولاه فامتثل
ماامر به واجتنب عن كل مانهي عنهوتحلى بحلى الاخلاق الفاضلة مـن
الرشد والصدق والصبر والامانة والوفاء • ومن كان ذلك دأبه فلا شك
ان الجنة مثواه وان مآله الى رضا مولاه • اعوذ بالله من الشـيطان
الرجيم ان الذين قالوا ربنا الله ثم استقاموا تتنزل عليهم الملائكـة
الا تخافوا ولا تحزنوا وابشروا بالجنة التى كنتم توعدون • نبهنيالله
واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين •
آمـين •

خوتبـەی چوارەم بو مانگی ذي القعدة

برا موسولمانەکانم !

روژیك حەزرەت ، صلـى اللـه علیـه وسلـم ، ئاموژگاری (أبوذري غفاری) کرد ، خوای لی رازی بێ ، جا لەبەر ئـەهەمیەتی ئەمئاموژگاری‌یە ئەمەوی ئەمرو بوتان بگیرمەوە بەلکو سوودی لی وەربگرن • وە لەپیش ئەوەی کە بچمە سەر باسی ئاموژگاری‌یەکـە ئەمەوی پیتانبلیم کە ئەمزاتە لەخواترسە یەکیکە لەوئەصحابانە کـە زور خەریکی عیبادەت بوون وە حەزی لە دنیا نەکردووەو گـەلیجار لەسـەر ئاموژگاری موسولمانانو مەنعکردنیـان لە رابواردنو بەجیهینانی لەزەتی نەفس خەلکی عاجز کردووەو ئەوانیش ئەمیـان زویر کردووە ، وە پیغەمبەر ، صلی الله علیه وسلم ، پیی‌فەرمووە : ئەی (أبوذر) ! تو بە تەنیا خوت ئوممەتیکیو بە تەنیا ئەمریو بە تەنیا زیندوو ئەکرییتەوە • وە گەلی حیکایەتی هەیە کە لە کتیبی سیرەتو حەدیثـا باسکراوە •

حەزرەت ، صلی اللـه علیـه وسلم ، لـە ئاموژگاری‌یەکـەیا ئەفەرمووی : ئەی (أبو ذر) ! وەصیەتت بوئەکەم بـە تەقوای خواو هەمیشە لە خوا بترسەو شەوکی ... هەرچی ئەو واجبـی

کردووه بیکه وه هەرچی حەرامکردووه مەیکەو بەهوی غەیری خواوه لە خوا غافل مەبە ، بەلکو لەبەر ئاگاداری لە حەقی خوا عالەم فەراموش بکە چونکە تەقوا سەری هەمووخیـــریکەو سەری هـــەمووشتیکـــە لەوشتانە کە بو موسولمان خاوەن سوود بن • وە فەرمووی : بەپیی توانا خەریکی قورئانخویندنو زیکری خوا بە ، چونکە زیکری خوا ئەبیتە هوی ئەوە کە خوا لەناو مەلائیکە موقەرەبەکانا باست بکا وە ئەبی بە رووناکی دلو چاوت لە دنیادا • وە فەرمووی هەمیشـــــە بیدەنگو کەمقسە بە ئیلا لە خیرا چونکە قسەنەکردنو بیدەنگـــی شەیتان دوورئەخاتەوە لیت چ شـــەیتانی ئادەمیزادو چ شەیتانی جن ، بەراستی بەشی زوری ئەورەحمەتانە کە تووشی ئادەمیزاد ئەبن لــــە زمانەوەیە ، وە هەرکەس کەمدوو بی کەمزیان ئەبی ، بـــەلی ئەگـــــەر قسەکە لە خیرا بی وەکو دەرزوتـــەوەو ئاموژگاری موســـولمانانو ریکخستنی ناوبەینی خەلکو شتیوەها کە سوودی بو ئیسلامیەت هەبی ئـــەوە خیـــرەو جارجار واجبەو هـــەندی جار ســـوننەتە• وە فەرمووی :خوت بپاریزە لە پیکەنینی زور چونکە پیکەنینی زور دلی موسولمان ئەمرینـــیو دووری ئـــەخاتەوە لە نووری ئیســـلامیەتو رەونەقی روخساری ئینسان کز ئەکات • وە فەرمووی : هەتا ئەتوانی (جهاد) بکە لە ریگەی خوادا بەدەستو زمانو مالو بە هەر جوری کە بوتری ئەکەوی چونکە غەزاکردنو کوشش لـــەریگەی دینا لــــە هەمووعیبادەتو کەنارەگرتنی باشترە • وە فەرمووی : ئینســــــانی مسکینو بیمالت خوش بویو لەگەلیانا دابنیشە چونکە ئەمانە دلیان زەعیفەو لە توغیانو فیزو دەمارەوە دوورن ، وە ئینسان بە رابواردن لەگەل ئەمانە فیری قەناعەت ئەبیو نەفسی کز ئەبی وە ئەگەر ژیانیشی نارەحەت بی کە چاوی بەوانە کەوت سوپاسی خوا ئەکاو بە بەشەکەی خوی رازی ئەبی • وە فەرمووی : لە ژیانی دنیادا بو ئەوانە مەروانە کە لە تو بەرزترن بەلکو بو ئەوانە بروانە کە لە تو نزمترن ، ئـــــەمە ئەبیتە هوی ئەوە کە نیعمەتی خوات لا بەقەدر بیو بە سووکی بـــوی

نەروانی • وە فەرمووی : چاکە بکە لەگەل خزمو کـــەس‌و کارتاو صیلەی رەحم بەجی‌بینە ئەگەرچی ئەوانیش لەگـەل تودا خراپ بن ، چونکە بەراستی پیاوەتی ئەوەیە ئینسان لەگەل ئینســانی خراپا باش بی ئەگینا چاکەکردن لەگەل چاکانا منەتی نی‌یەو نابیتــە هوی بەرزی‌ پایەی ئینسـان • وە فەرمووی : قسـەی حەق بکە لـە شـوینی خویا هەرچەن ئەوقسـە حەقەش لە زەوقی ئەوکەسەدا کە قسەی لەگـــەلا ئەکەی تال بی ، وە لە سەرزەنش‌و لومەی خەلك مەترسەو لە ترسـی سەرزەنش تەرکی قسەی راست مەکە ، وەبا ئەوصیفەتانە کە لە خوتا هەن‌و باش نین بین بـە هوی شـەرمی خوت‌و مەنعـت بکەن لـە هیرش‌بردنەسەر خەلك • یانی : پیویستە پیش ئەوەی ئاموژگاری خەلك بکەی بو مەنع‌کردنیان لە خراپە خوت ئەو صیفەتە خراپە لـە خوت دووربخەیتەوە • وە هەرکاتیك ئاموژگاریت کردن رق مەگرەو بە کینەو غەرەزەوە قسەیان لەگەل مەکە چونکە ئەم شیوەیە لە باتـی ئەوەی سوودی بی ئەبیتە هوی پەشیوی‌و پەریشانی دلی خەلکەکە، چونکە زور عەیبە ئینسان سی صیفەتی تیاهەبی یەکەم : عەیبی خەلك ببینی‌و لە عەیبی خوی کویر بی، دووەم : شەرم‌بکا لە صیفەتی خراپی خەلك کەچی ئەوصیفەتە لەخویا بی ، سیهـەم : لەکاتی ئاموژگاری‌یا ئازاری رەفیقی خوی بدا • وە فەرمووی : ئەی (أبوذر) ! هیچ‌عەقلی نی‌یە بەقەد دووربینی بەسوود بی • وانە : پیویستە هەمیشە ئینســان چاوی لە پاشەروژەوە بی‌و لە دوستی‌یا بەشی دوژمنی بیلیتەوەو لـە دوژمنی‌یا بەشی دوستی هەلگری ، وە لە جوانی‌یا ئاگای لە کاتـــی پیری هەبی‌و لە ساغی‌یا بیری ناساغی لا بی‌و لـە ژیانا چاوی لـــە پاش‌مردنیەوە هەبی‌و هەرقسەیە ئەیکا ئاگای لە مەعناو تأثیرەکـەی بی‌و هەرکردەوەیەك ئەکا بیری بەلای ئەنجامەکەیەوە بی•وە فەرمووی: ئەی (أبوذر) ! وەرع نی‌یە لە دنیادا بەقەد خوپاراستـن لە حـەرام‌و ئیشی نابار باش بی وە هیچ‌صیفەتی نی‌یە بەقەد خوش‌خولقی باش بی بو ئینسـان بەتایبەتی لەگەل ئەوانەدا کە زور تیکەلیانەو لەگەلیـــان

هەڵئەسیو دائەنیشی ، وە بەتایبەتی لەگەڵ ماڵو خیزانو خزمەتکارو رەنجبەرا ، وە نیشانەی ئەمەش ئەوەیە هەرکاتی ئەوشەخسە دیاربوو هاوریکانی دلخوش بنو هـەرکاتی دیارنـەبوو بـەدل ئارەزووی دیداربینی بکـەن .

بەراستی ئەم ئاموژگاری‌یە ئەوەندە بەنرخە هەرکەلیمەیەکی بو ئەوە ئەشی کە ئینسان بەدلوگیـان وەری‌بگریـتو لەژیانی خـویا رەفتاری پی‌بکا ، وە لە خوام ئەوی یارمەتیمان‌بدا هەتا بتوانین لەبەر روشنی ئەم‌ئاموژگاری‌یانە بروین بەریدا بەلکو ببیتە هوی سەعادەتی دنیـاو قیامەتمـان .

× × ×

الحمد لله . ثم الحمد لله . الحمد لله الذي جعل حبيبه مرشـدا للعاقل الذى له قوة الاسترشاد وجعله وسيلة لتنبيه الناس على التزود بزاد المعاد . احمده واشهد ان لااله الا اللـه وحده لاشـريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله الى كافة العباد . اللهم صل على سيـدنا محمد وعلى آله واصحابه واتباعه الخيرين الامجاد ،خصوصا علـى سادة ديننا ذوى القدر العلى والفخر الجلى ابى بكر وعمر وعثمـان وعلي ، وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقيـة من العشرة المبشرة ، رضى الله تعالى عنهم اجمعين .

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون . ايها المؤمنون ! عليكم بالاتعاظ بما وصى به رسول الله ، صلى الله عليه وسلم ، احد اصحـابه الزهاد وهو ابوذر الغفارى ، رضى الله عنه حيث قال له : ياباذر ! اوصيـك بتقوى الله فانه راس الامر كله . وعليك بتلاوة القرآن وذكر الله فانه ذكر لك فى السماء ونور لك فى الارض . عليك بطول الصمت الا فى خير فانه مطردة للشيطان عنك وعون لك على امر دينك . واياك وكثره الضحك فانه يميت القلب ويذهب بنور الوجه .عليك بالجهـاد فانـه

رهبانية امتي • احب المساكين وجالسهم • انظر الى من تحتك ولاتنظر الى من فوقك ، فانه اجدر ان لا تزدري نعمة الله عندك • صل قرابتك وان قطعوك • قل الحق وان كان مرا • لاتخف في الله لومة لائم ليحجزك عن الناس ماتعلم من نفسك ولاتجد عليهم في ماتاتي ، وكفى بالمرء عيبا ان يكون فيه ثلاث خصال ان يعرف من الناس مايجهل من نفسه ويستحي لهم مما هو فيه ويؤذي جليسه • ياأباذر ! لاعقل كالتدبير ، ولاورع كالكف ، ولاحسب كحسن الخلق • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم وما آتاكم الرسول فخذوه وما نهاكم عنه فانتهوا واتقوا الله ان الله شديد العقاب • نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين آمين •

خوتبەی پینجەم بومانگی ذي القعدة

برا موسولمانەکانم !

لە وتاری ئەمجومعەدا باسی ئەوئاموژگاری‌یەتان بوئەکەم کە حەزرەت ، صلى الله عليه وسلم ، بە (أنسی کوری مالك)ی فەرموو، کە یەکیك‌بوو لە ئەصحابە پایەبەرزەکانو زور خوشەویستو بەحورمەت بوو لای پیغەمەر ، وە ئەم‌ئاموژگاری‌یە بەشی زوری دەربارەی ئەوەیە کە ئینسان بەربەرەکانی نەفسی سەرکەش بکاو جلەوی توندبکاتەوەو رامی بکا بو بەجی‌هینانی فەرمانی خوا• هیوادارم بەدل گویی بوراگرن •

حەزرەت ، صلى الله عليه وسلم ، ئەفەرموی بە (أنس) : ئەی برام ! من وەصیەتت بو ئەکەم وەصیەتیکی بەسوود بەدل وەری‌بگرەو لای خوت رایگرە • رجام ئەوەیە ئەووەصیەتە ببی بە هوی ئەوە کە خوای گەورە قازانجت پی‌بگەیەنی • (یەکەم) : جارجار برو بو سەرقەبران بەروژا هەتا پاشەروژو مردنی خوت بیربکەویتەوەو بیتە پیش‌چاوت تویش وەکو ئەورەفیقانەت کە مردوون ئەمری‌و ئەم‌دلیایە

بەجی‌بیلیت ، بەلام زورزور مەرو نەبادا بەتەواوی دلت لەئیش‌و کاری
دنیات هەلبتەکینی‌و ژیانی خوت‌و خیزانت تال‌بکەی یاخو سامی قەبرو
مردنت لا نەمینی‌و دلت رەق‌و رەش بیتەوە • (دووەم) : مردوو
بشورە ، چونکە مەشغوول‌بوون‌و خوخەریك‌کردن بە شوردنی
لەشیکی کەوتووی بی‌گیانەوە ئاموژگاری‌یەکی زور بەرزی
بەسوودی تیایە بو یەکی کە خاوەن‌دل بی • (سیهەم) : نویژی جەنازە
بکە بەلکو دلت غەمبار ببی‌و مەحەبەتی خوای گەورەی تیا پەیدا بی ،
چونکە ئەوکەسەی لەترسی خوادا غەمگین‌بی لەسیبەری لوطفی خوادا
ئەبی‌و لەوانەیە تووشی هەموخیریك ببی • (چوارەم) : لەگەل فەقیرو
هەژارانا دانیشەو رابویرەو هەرکاتی گەیشتی پییان سەلامیان لی‌بکە
چونکە لەمەوە چەن‌سوودیکی باشت دەس‌ئەکەوی : دلی ئەوان
خوش ئەکەی‌و خوایش زور حەزئەکا لەوە ئینسان دلی داماوان خوش
بکا وە نەفست ئولفەت ئەگری پییانەوەو خووی ئەوان ئەگری‌و لە
یاخی‌بوون دوور ئەکەویتەوە • (پینجەم) : جارجار لەگەل ئینسانی
دەردەدارا خواردەمەنی بخو لەبەر تەوازوع‌و خوبەکەم‌گرتن لەبەر
رەزای‌خواو لەبەر ئیمان‌و باوەر بەخوا کە حەزئەکا لە خوبەکەم‌گرتن
بەرامبەر بە فەقیران • (شەشەم) : جارجار بەرگ‌و پوشاکی زبرو
کەم‌وکوور بپوشە هەتا فیزو دەمارو لەخوبایی‌بوون لە نەفستا کز
ببی‌و لەدلتا شوینی نەبیتەوە ، وە جارجاریش بەرگ‌و پوشاکی جوان
لەبەرکە لەکاتی عیبادەتی خوادا وەکو روژانی جومعەو جەژنەکان‌و
لەکاتی نویژی جەماعەت‌و کوبوونەوەی خەلکا بو یادی موناسەبەیەکی
دینی ، چونکە ئینسانی موسولمان ئەتوانی ئەم‌وەزعە بەسەرخویا بینی
لەبەر دەربرینی نیعمەتی خواو لەبەر حورمەت‌و قەدری ئیسلامی‌یەت•
وە هەرگیز گیان‌لەبەر بە ئاگر مەسووتینەو سزایان‌مەدە ، چونکە
سزادان بە ئاگر هەر بو خوا رەوایەو خوایش هەر لە قیامەتا
ئەونەوعە ئازارانە ئەدا •

براکانم ! ئەم‌چەن مادەیە ئاموژگاری حەزرەت بوون بو

ئەوصەحابی‌یە پاکە ، وە دیارە فەرموودەی حەزرەت بو ئەوەیە هەمووئادەمیزادیك سوودی لی وەرگری ، چونکە زورجار حەزرەت ئەمری فەرمووە بەوکەسانەی گوییان لە ئاموژگاری‌یەکانی بووە ئەوئاموژگاری‌یانە بگەیەنن بەوانەی کە لەویدا حازر نەبوون ، کەواتە ئەم‌جورە ئاموژگاری‌یانە بو هەمووکەسیکن •

بی‌گومان دینی ئیسلامی پیروز دینیکی فراوانی وایە کە بو دنیاو قیامەت بەکارەو سوودی لی وەرئەگیری • وە مەبەستی حەزرەت ، صلى الله عليه وسلم ، لەم‌ئاموژگاری‌یە ئەوەیە رەوا نی‌یە موسولمان هەمیشە نەفسی خوی لە مەزرەعەی ئارەزووی بەتالی خویا بلەوەرینی‌و هەرگیز ئاوری نەداتەوە بەلای رام‌کردنو جلەوتوندکردنەوەی نەفسی سەرکەشیا • وە هەروەکو دروستە ئینسان لە خواردەمەنی خوش بنوشی‌و لە پوشاکی جوان بپوشی‌و لە خانووی بەرزی رووناکا دانیشی‌و بو ناوگەل‌و شایی شەرعی‌دا سەربکیشی زور پیویستە جارجاریش‌،خوی ئازاربداو بە برسیەتی بیترسینی‌و بە خەریك‌بوونی لەشی مردووو چاوپی‌کەوتنی گوری خەلکی رابووردوو دای‌بچلەکینی‌و بە پوشینی پوشاکی تەنگ‌و زبرو کەم‌وکوور وەزعی داماوی داماوان بخاتەوە بیری هەتا بیری لە حالی ئەوان بکاتەوەو بو وەزعی پاشەروژی نادیاری خویشی ئاوری بداتەوە ، جا ئەگەر بەم‌وەزعەوە خووی‌گرت ئەوکاتە لەسەر خوشی سوپاسی خوای ئەکاو لەسەر ئازارو مەینەت خوی ئەگری‌و ئەتوانی توشەی روژی نەبراوەی ئەودنیاش ئامادەبکات •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذى بعث الرسول الامين لتربية المسلمين ، ونفث في روح المؤمنين نفحات قدس الروح الامين ، احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله للعالمين • اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آله‌وصحبه

واتباعه المرتاضين بمبادىء الاسلام الى يوم الدين ، خصوصا علـــى سادة ديننا ذوى القد رالعلى و الفخر الجلى ابي بكر وعمر وعثمـــان وعلي ، وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقيـة من العشرة المبشرة رضى الله تعالى عنهم اجمعين .

أوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا بتقوى الله وطاعته فان اللـه مع الذين اتقوا والذينهم محسنون.ايها المؤمنون ! اتقوا الله واتعظوا بمواعظ الرسول المرشد الامين ، حيث قال مخاطبـا أنس بن مالك ، رضى الله عنه ، هاديا له وللمسلمين الى اقوم المسالك : اى اخى ! انى موصيك بوصية فاحفظها لعل الله ينفعك بها . زر القبور تذكر بهـــا الاخرة بالنهار احيانا ولاتكثر . واغسل الموتى فان معالجة جسد خاو عظة بليغة . وصل على الجنائز لعل ذلك يحزن قلبك فان الحزين فـى ظل الله تعالى معرض لكل خير . وجالس المساكين وسلم عليهـم اذا لقيتهم . وكل مع صاحب البلاء تواضعا لله وايمانا به . والبس الخشن الضيق من الثياب لعل العز والكبرياء لايكون لهما فيك مساغ .وتزين احيانا لعبادة ربك فان المؤمن كذلك يفعل تعففا وتكرما وتجملا . ولا تعذب شيئـا مما خلق الله بالنار .

هذه هى وصية معدن الكمال فاحفظوها واعملوا بها للسلوك فى مسلك الاعتدال لعلكم ترحمون ومن عذاب الله تسلمون . اعوذ بالله من الشيطان الرجيم . هذا ذكر وان للمتقين لحسن ماب جنات عـدن مفتحة لهم الابواب . نبهنى الله واياكم من نومة الغافلين وحشرنـى واياكم تحت لواء سيد المرسلين . آمين .

خوتبەکانی مانگــی ذي الحجـــــة

خوتبەی یەکــەم

برا موسولمانەکانم !

هەروەکو لەمـــەوپێـــش بەیانمـــانکـــرد رۆژوو عیبادەتێکـــی زۆرگەورەیەو حـــــەزرەت ، دروودی خوای لی بی ، زۆر رۆژووی گرتووە • وە پێویستە بزانن هەرچەن رۆژوو زۆر ئیحسانە بەلام لـــە رۆژە گەورەکانا خێری زۆرترە ، وە ئەورۆژانە بەعزێکیان لە هەموو سالێکا هەن وە بەعزێکیـــان لـــە هەموومانگیکاو بەعزێکیـــان لـــە هەموحەفتەیەکدا• جا ئەوانەی کە لە هەمووسالێکا هەن بریتین لـــە دە رۆژی ئەوەلی مانگی موحەرەم کە سەری سالی هیجری‌یە بەتایبەتی رۆژی دەهەمی ، وە نۆ رۆژی ئەوەلی مانگی قووربان (ذی‌الحجـــە) بەتایبـــەتی رۆژی عەرەفە کـــە رۆژی نوهـــەمی مانگی قوربانە ، وە شەش‌رۆژ لە مانگی (شوال) کە مانگی دوای مانگی رەمەزانە ، بەلکو هەموومانگە حەرامەکان کە مانگی موحـــەرەم‌و ذو القعـــدةو ذو الحجة (بیجگە چواررۆژەی جەژن‌و قوربانی کردن) وە مانگی رەجـــــەب هەموویان رۆژوو زۆر خێرە تیایانا • وە حەزرەت ، صلی الله علیـــــە وسلم ، فەرموویەتی گەورەترین رۆژوو لە پاش رۆژووی رەمـــەزان رۆژووی مانگی موحەرەمە • وە فەرموویەتی : رۆژووی رۆژی لـــە چوارمانگەی حەرام ، کە موحەرەم‌و ذی‌القعدةو ذي الحجةو رەجەبن، خێری زۆرترە لە سی‌رۆژ لە مانگی‌تر،وە رۆژووی رۆژی لە رەمەزان خێری زۆرترە لە رۆژووی سیـــی رۆژ لە غەیری رەمەزان‌و خێـــری زۆرترە لە رۆژووی سیی رۆژ لەم‌مانگە حەرامانە • وە فەرموویەتی : هەرکەس مانگی رەمەزان بەرۆژوو بی وە شەش‌رۆژیش لە شـــوال بەشوێنیا بینی وەکو ئەوە وایە کە تەواوی سال بەرۆژوو بووبی •

وە ئەوروژووانە کە لە هەموومانگێکا تەکرار ئەبنەوە بریتین لە ڕوژووی ئەوەڵو ناوەراستو ئاخری هەموومانگێک ، وە ناوەراستی مانــگ بریتی‌یە لــە روژانی سیــانزەو چواردەو پانزەی مانگ کــە مەشهوورن بە (ایام‌البیض) یانی: ئەوروژانە کە شەوەکانیان بــەهوی مانگــەوە سپی‌و رووناکن ، وە ئاخری مانگیش بریتــی‌یە لە روژی بیستو هەشتو بیستونوو سی‌هەمی مانگ کــە مەشهوورن بــە (ایام‌الســود) یانی : ئەوروژانە کە شەوەکانیــان بەهوی بی‌مانگیەوە تاریکو رەش‌و بی‌نوورن • وە ئەوروژووانە کــە لە هەمووحەفتەیەکا تەکرار ئەبنەوە بریتین لە روژووی دووشەمەو پینج‌شەمەو جومعە •

وە سەبارەت بە دەروژی ئەوەلی مانگی قوربان ریوایەت کراوە لە عبداللەی کوری عباس ،خوایان لی رازی بی کە حەزرەت ، صلی اللە علیە وسلم ، فەرموویەتی : هیچ‌روژی نی‌یە کــە کردەوەی باش خیری زور بی بەقەد کردەوەی خیر لەم‌روژانە • یانی : دەی یەکەمی مانگی قوربان • ئەنجا ئەصحابەکان عەرزیان‌کرد : ئایا جیهادیش لــە ریگەی خوادا ئەوەندەی ئەوان خیــری نی‌یە ؟ حــەزرەت لە جوابا فەرمووی : جیهادیش ئەوەنەی ئەوروژانە خیری نی‌یە مەگەر کەســی کە بە نەفس‌و مالی خویەوە دەربچی بو جیهادو نە سەری بگەرینیتەوە نە مال ، ئەم‌فەرموودەیە بوخاری ریوایەتی کردووە • وە لە صەحیحی موسلیما ریوایەت کراوە لە ئەبوقەتادەوە خوای لی‌رازی بی : کــــە پرسیار کرا لە حەزرەت ، صلی اللە علیە وسلــم ، لە روژووی روژی (عەرەفە) فەرمووی : ئەبی بە کەفارەتی سالی لەوەپیش‌و ســالــــی لەوەپاش ، وە پرسیاری لی‌کرا لە روژووی روژی دەهەمی مانگــی موحەرەم فەرمووی: ئەبی بە کەفارەتی سالی پیشووی،وە فەرمووی: ئەگــەر بمینم بو سالی داهاتوو روژووی روژی نوهەمی موحــەرەم ئەگرم لەگەل روژی دەهەما • وە پیویستە بزانن کە روژووی روژی نوهەمی قوربان بو یەکی سوتنەتە کــــە لە حەجا نەبی‌و لە ئــەرزی عەرەفاتا نەبی ، چونکــە بو ئەوانە زەحمــەتە ئادابی حەج لەگــەل

رۆژووا بەجێبێن• وە هەروەها پێویستە لە ئەوەلی مانگی قوربانەوە تەحقیقی ئەوەلرۆژی مانگ بکەن هەتا بەراستی بزانن چ‌رۆژی ئەبێ بە رۆژی نوهـەم ئـەگینـا وەکو رۆژی (یوم‌الشـك) لە ئەوەلی رەمەزانەوە هەڵئەکەوی لە نوهەمی مانگی قوربانیشا هەڵئەکەوی وە لەوانەیە رۆژی نوهـەم رۆژی دەهەم بیو ببی بـە رۆژێ جـەژنو لەم‌کانەدا رورووگرتـی حـەرامە وەکو عالمـەکان فەرموویانە •وە سوننەتە بو ئەوکەسەی مەیلی لەسەر قوربانی‌کردنو حەیوان‌سەربرینە کە لە ئەوەلی مانگەوە هەتا کاتی سەربرینی قوربانی‌یەکە تەواو ئەبێ نینوك نەکاو سەر نەتاشیو بەرسمیل نەکا وەکو چون خاجی تا لـــە عەرەفات نەیەتە خوارەوەو طەواف نەکا سەر ناتاشی • ئەم‌ئادابانــە پێویستە ئینسانی موسولمان حالی‌ببی لییانو رەفتیاریان پی بکا •

× × ×

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذى اراد الرحمة بالعبـاد فتفضل عليهم بالارشاد ، وارشدهم الى ادخار زاد السعادة ليوم اللقاء والمغاد • احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له وان سيدنا محمد عبده ورسوله سيد المرسلين الامجاد •اللهم صل علـى سيـدنا وشفيعنا محمد الهادى الى طريق الرشاد ، وعلى آله واصحابه واتباعه باحسان واستقامة الى يوم التناد ، خصوصا على سادة ديننا ذوي القدر العلى والفخر الجلى ابي بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحســـن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشـرة رضي الله تعالى عنهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا بتقوى الله وطاعته فان اللـه مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! انكم تستقبلون شهرا مباركا اشتهر بمزيد الخير والاحسان وبتجليات الله سبحانـــه وتعالى على عبادد ، لاسيما على زمرة الحجاج الواقفين فى العرفات‌على قدم الجدلعبادة ربهم باعمال الحج والتلبية لاؤامرەوالاستغفار لذنوبهم

ولذنوب سائر العباد • فعليكم انتم الحاضرين فى منازلكم باتتهاز هذه الفرصة السعيدة السانحة بجلب الخير لكم ودفع وسخ المعاصى عنكم والابتهال الى ربكم والصيام فى هذه الايام المباركة لكفارة ذنوبكم • روي مسلم عن ابي قتادة ، رضى الله عنه ، انه قال :سئل رسول الله ، صلى الله عليهم وسلم ، عن صوم يوم عرفة فقال تكفر السنة الماضية والباقية • وروى البخارى عن ابن عباس ، رضى الله عنها ، قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ، ما من أيام العمل فيها احب الى الله من هذه الايام يعنى ايام العشر ، قالوا : يارسول الله ! ولا الجهاد فى سبيل الله ! قال : ولا الجهاد فى سبيل الله الا رجل خرج بنفسه وماله فلم يرجع بشيىء من ذلك !• اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ولقد جئناهم بكتاب فصلناهعلى هدى ورحمة لقوم يؤمنون • نبهنى الله واياكم من نومة الغافلين وحشرنى واياكم تحت لواء سيد المرسلين • آمين •

خوتبەی دووەم بو مانگی ذي الحجة

برا خوشەویستەکانم !

خوای گەورە شەوو روژو مانگ‌و سالی دروست کردووە بەمشیوە ریك‌و پیك‌و جوانە کە لەبەرچاومانە، وە ئەموەختە بەنرخەی کردووە بە زنجیرەیەك کە هەربەشیکی تەرخان کراوە بو ئیشیك لە ئیشەکانی ژیانی دنیا ؛ یا بو عیبادەتیك لەوعیبادەتانە کە بەکاری قیامەت‌و دواروژی ئینسان دین • دیارە هەریەك لەمکاتانە هەلیکی تایبەتی‌یە کە رابوورد ناگەریتەوەو ئەوسوودە کە لەوکاتەدا دەس‌ئەکەوی لەدەس دەرئەچی ،کەواتە زور پیویستە ئینسان ئەوهەلانە لەکیس نەدا •

جا لەمرووەوە دەروژی ئەوەلی مانگی قوربان هەلی عیبادەتە ، وە نورروژی ئەوەلی هەلی روژووەو روژی دەهەمی هەتا سیانزە هەلی

قوربانی‌کردنە • وە قوربانی لە مەزهەبی ئیمامی شافعی‌دا سونەتە بو هەموو موسولمانیکی عاقلی بالغ کە زیاد لە مەصرەفی خوی‌و خیزانی بو چواررۆژەی جەژن بەشی کرینی حەیوانیکی هەبی کە بو قوربانی بشی • وە ئەگەر فەرزی کرد لەسەر خوی وەکو ئەوە بلیت : نەزر بی لەسەرم ،یا فەرز بی لەسەرم قوربانی بکەم یا فەرزبی لەسەرم ئەم‌حەیوانە بکەم بە قوربانی یا ئەم‌حەیوانە قوربانی‌یە ئەوە لەم‌حالانەدا واجب ئەبی لەسەری • وە حەیوانی قوربانی برتی‌یە لە وشتری کە پینج‌سالی تەواو کردبی‌و کەوتبیتە سالی شەشەمەوە ، یا گاو مانگاو بزنیکە دوو سالی تەواو کردبی‌و کەوتبیتە سالی سیهەمەوە ، یا مەریکە سالیکی تەواو کردبی‌و پی‌ی نابیتە سالی دووهەمەوە ، یاخو دانی کەوتبی ئەگەرچی شەش‌مانگەیش بیت • وە مەرو بزن بو تاقە ئینسانیك بەکار دین ، بەلام گاو مانگاو وشتر بو حەوت کەس بەکار دین ، هەروەکو دروستە چەن‌بەشیکیان قوربانی‌و چەن بەشیکیان حەوتم بیت • وە شەرتی حەیوانی قوربانی ئەوەیە کە عەیب‌دار نەبیت • یانی : پیویستە کویر نەبی ، یەك‌چاو نەبی ، گەرول نەبی ، لاوازیکی نابار یا نەخوشیکی خراپ نەبی ، شیت نەبی ، پارچەیەك لە ئەعزای نەبرابی وەکو دووگ یا گویچکە یا ران ، برین بە لەشیەوە نەبیت ، بالووکەی زوری پیوە نەبیت ، ئەوەندە دانەکانی نەکەوتبی یا نەشکابی کە زیان لە خواردن‌و لەوەرینی بدات ، بەلی • زەرەری نی‌یە ئەگەر دانی یا دوو یا سی یا چواری کەوتبی بە جوری کە باش شتی پی‌بخوری ، یا هەنگی یا دوو یا سی هەنگی پیوەبی • هەروەها زیانی نی‌یە کەمیك بشەلی ، یا گویچکەی قلەشابی یا کون بووبی ئەگەر گوشتەکەی دانەکەوتبی • وە لەسەر تەقلیدی بەعزی لە زانایانی دین دروستە حەیوانی ئاوس بکری بە قوربانی بەوشەرتەی کە بە ئاوسی‌یەکەی لاواز نەبووبی • هەروەها قەی‌ناکا ئەگەر لە ئەساسا گوانی نەبی یا شاخی نەبی یا گویچکەی کەری‌ی بی یا کلکی نەبی یا دووگی نەبی ، وە ئەم‌جورە حەیوانانە بو قوربانی ئەشین • وە

هەرقوربانی‌یەك سونـەت بی دروستـە خاوەن‌قوربانی‌یەکەو ژن‌و ئەولادو باوك‌و دایکی لە گوشتەکەی بخون ، وە ئەتوانن پیستەکەی هەلگرن بو خویان‌و ئەگـەر بیبەخشن خیـرترە . بەلام ئەگـەر قوربانی‌یەکە واجب بوو ئەوە دروست نی‌یە ئەمانەی کە وتمان لـی‌ی بخون یا پیستەکەی هەلگرن بو خویان ، بەلکو واجبە هەمووی بدەن بـە موسـتەحەق .

براکانم !دروست نی‌یە قوربانی‌کردن بو مردوو ئەگەر وەصیەتی نەکردبی کە قوربانی بو بکەن ، بەلام ئەگەر وەصیەتی کردبی ئـەوە واجبە لە مالی خوی بوی بکریت ، وە ئەگەر تەنها وەصیەتی کردبی‌و ئیتر مالی بەجی‌نەهیشتبی ئەوە دروستە کورەکەی یا کچەکەی لە مالی خویان قوربانی بو بکەن . وە ریگەی خیری قوربانی بو کەسـی وەصیەتی نەکردبی ئەوەیە ئەوکەسە کە قوربانی‌یەکە ئەکا بو خـوی بیکاو مردووکەش بکا بە شەریکی خیرەکەی وە ئەمە وەکو ئەوە وایە کە قوربانی بو ئەو کرابی . بەلی بەعزی لە عالمان فەرموویانـە : دروستە ئینسان قوربانی بکات بو هەرموسـولمانی کـە وەصیـەتی نەکردبی ، جا ئەوکەسەی کە ئەیەوی قوربانی بکات بو ئەوکەسانەی کە وەصیەتان نەکردووە بلیت : رازیم بە فەرموودەی ئەوئیمامانە کە ئەم‌جورە قوربانی‌یانەیان لا دروستە ئەوسا قوربانی سەربەخو بکـا بویان.وە هەر لەبەر ئەمەیە بەعزی لە موسولمانان‌و عالمان قوربانی‌یان کردووە بو حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، وە بو ئەصحابـەکان‌و ئەولیاو پیاوچاکان‌و بو باوك‌و دایك‌و ژن‌و خزمی مردووی خـویان لەگەل ئەوەشدا کە وەصیەتیان نەکردووە .وە سونتەتە ئینسان خوی حەیوانی قوربانی‌یەکە سەربیری،وە لەکاتی سەربرینیا نی‌یەتی قوربانی لی بینی ، وە ئەگەر دای بە وەکیلی سەری ببری ئەبی لەوکاتەدا کـە حەیوانەکەی ئەداتی خوی نی‌یەتـی قوربانی لی بینـی یا بلـی بـە وەکیلەکەی لە کاتی سەربرینی حەیوانەکەدا ئەو نی‌یەتی قوربانی لـی بینی‌و سەری ببری ، هەروەها ئەگەر گایەك کرا بە قوربانی بو حـەوت

کەس پیویستە ئەویەکەیان کە سەری ئەبری یا وە کیلەکەیان نیەتـی قوربانی بینی بو ئەو حەوت‌کەسە هەموویان،وە ئەگەر چەن بەشیکی حەوتم بوو بە نیەتی ئەوبەشانە بو حەوتمو باقی‌یەکەی بو قوربانـی سەری ببری • خوا هەموولایەکمان تەوفیق‌بـدا بو کردەوەی چاكو پەیرەوی ئایینی پیروزی ئیســلام •

× × ×

الحمد لله • ثم الحمد لله • الحمد لله الذي تقبل الطاعة من المتقين، وزاد الاجر بقدر زيادة اخلاص المخلصين الصادقين • احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله سيد المتقين • اللهم صل على سيدنا ومولانا محمد وعلى آله وصحبــه والتابعين له فى الاعمال المجاهدين بصدق ويقين ، خصوصا على سادة دیننا ذوى القدر العلى والفخر الجلى ابي بكر وعمر وعثمــان وعلي ، وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقية مـن العشرة المبشرة رضى الله تعالى عنهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! اغتنموا هـذه الفرصة السعيدة بذبح الاضحية فانها فى الاخرة مطية • قال ، صلـى الله عليه وسلم ، عظموا ضحاياكم فانها مطاياكم او كمـا قال• وهـى سنة على الكفاية عند الشافعى ، رضى الله عنه • ويجزىء الابل والبقر عن سبع والضأن والمعز عن واحد • وشرطها فى الابل تمام خمـس سنوات والطعن فى السادسة ، وفى البقر والمعز تمام سنتين والدخول فى الثالثة ، وفى الضأن تمام سنة والدخول فى الثانية او سقوط السن فى الشهر السابع من عمره • ويجب ان تكون سليمة من العيوب المنفرة أو المنقصة للحم • ويجوز الاكل من لحوم الاضـاحي المنـدوبة دون الواجبة • وتجوز الاضحية للميت الذى وصى بها ، واما اذا لم يوص فلا يجوز ذبحها له استقلالا او تبعا وانما يجوز ذبحها بنية كونهـا اضحية للذابح مع اشراك ذلك الميت فى الثواب•نعم قال بعض العلماء:

يجوز ذبحها للموتى وان لم يوصوا ولا بأس بتقليد هؤلاء المجوزين • هذا هو ادب الاسلام تنبغى معرفته للمسلمين• اعوذ بالله من الشيطان الرجيم والذين جاءوا من بعدهم يقولون ربنا اغفر لنا ولاخواننا الذين سبقونا بالايمان ولا تجعل في قلوبنا غلا للذين آمنوا ربنا انك رؤوف رحيم • نبهنى الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرنى واياكم تحت لـــــواء سيد المرسلين • آمين •

× × ×

الخطبة الاولى لعيدالاضحى المبـارك

الله اكبر (تسعا) • الله اكبر ماسار الحجاج الى بيته الحــــرام فبلغوا الميقات ودخلوا فى الاحرام ووصلوا مكة وطافوا بالبيت طواف القدوم ، وما استغفروا الله عن الذنوب والاثام • الله اكبر ماخرجــوا الى العرفات ووقفوا بها بعضا من ليلة تاسع الايام ، ثم افاضوا منهــا الى المشعر الحرام • الله اكبر ماطافوا بالبيت طواف الركن وسعوا بين الصفا والمروة بكل اخلاص واحترام • الله اكبر ما حلقوا أو قصــــــروا روءوسهم تحللا من المناسك وفوزا بالمرام •

الحمد لله الذي هدى المسلمين الى سعادة الدنيا والاخرة بارشــاد سيد الانام • احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له الواحد العلام ، وان سيدنا محمدا عبــده ورســـوله خاتم الرســل والانبيــاء الكرام • اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آله واصحابه واتباعــــه المخلصين المقتدين بذلك الامام وسلم تسليما،خصوصا على سادة ديننا ذوى القدر العلى والفخر الجلى ابي بكر وعمر وعثمان وعلي وعلـــى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشـــرة المبشرة رضى الله تعالى عنهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المسلمون ! يومكم هــذا

يوم عظيم ، يوم زيارة بيت الله الكريم ، يوم اطعام الناس بالاضاحى بغية الوصول الى خير الدنيا وسعادة جنة النعيم .واعلموا ان المسلمين بعد ان يصلوا صلاة عيدهم المبارك يرجعون الى منازلهم وينحر كل من عنده اضحية اسوة بسنة الرسول العظيم . واعلموا ان هذه السنة السنية الاسلامية جاءت من سيدنا ابراهيم فانه لما اوحى الله اليه فى المنام بذبح ولده اسماعيل استشاره وقال : (يا بني اني أرى في المنام اني اذبحك فأنظر ماذا ترى) فأجابه بكل احترام وتبجيل وتكريم ، وانقاد له بقلب سليم وقال : (ياابت افعل ماتؤمر ستجدنى ان شاءالله من الصابرين) . ولما اسلما لامر الله العليم الحكيم ، وتل ابراهيم ولده الكريم للجبين وامر السكين على رقبته الشريفة لم يقطع شيئا منها وقاية من الله الرؤوف الرحيم وناداه ان يا ابراهيم قد صدقت الرؤيا ، وفداه بذبح عظيم ، فذبح كبش الفداء وشكر مولاه على هذه النعمة العظمى حيث ابتلاه هذا الابتلاء الجسيم ووفقه لامتثال امر مولاه وجعل ولده بحيث ينقاد لما اوحاه فباشر بتلبية مارآه ونجاه بهذا الفداء المبارك وكرمه غاية التكريم فصارت سنة الضحية طريقة معتادة بين المسلمين . فيا أيها المؤمنون ! اخلصوا لله واذبحوا ضحاياكم ابتغاء عفوه ورضاه واطعموا منها الفقراء والمساكين مساعدة لهم ولاولادهم بهذه الضيافة ضيافة الله ، وعظموها فان الله جميل يحب الجمال وانتم من الذين عليهم انعم الله ، واتقوا ربكم بالقلوب . اعوذ بالله من الشيطان الرجيم يوم لاينفع مال ولا بنون الا من اتى الله بقلب سليم ذلك ومن يعظم شعائر الله فانها من تقوى القلوب نبهنى الله واياكم من نومة الغافلين ،وحشرنى واياكم تحت لواء سيد المرسلين . بارك الله لنا ولكم ولسائر المسلمين آمين .

الخطبة الثانية

الله اكبر (سبعا) . الله اكبر مادى المسلمون شعائر الحج والعمرة لله رب العالمين . الله اكبر ماطافوا طواف الوداع من بيت

الله العلى المبين . الله اكبر ماتوجهوا الى زيارة قبر سيد الانام وشفيع المذنبين محمد خاتم الانبياء والمرسلين . الله اكبر ماوصلوا المدينة المنورة ورأوا القبة المطهرة فصلوا على ساكنها افضل الصلوة والتسليم. الله اكبر ماغسل الزائرون اجسامهم قبل دخول المدينة النبوية ودخلوا الجامع المبارك وصلوا به ركعتين ، وتوجهوا الى روضة سيد الانام واستقبلوها بالصلاة والسلام ، وطلبوا من الله مغفرة ذنوبهم وذنوب المسلمين فى اقطار الاسلام . الحمدلله . ثم الحمدلله . الحمدلله الذى كرم بنى ادم ، وانعم عليهم بارسال الرسل وهدايتهم الى طريق الرشاد. احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له ، وان سيدنا محمدا عبده ورسوله ، اللهم صل على سيدنا ومولانا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه صلوة تقودنا الى النعيم المقيم وسلم تسليما .

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون . ايها المؤمنون ! بادروا بالخيرات فى عهد الحياة فان الدنيا مزرعة الاخرة وسيلة لنيل الدرجات ، وصلوا وسلموا على من ختمت به النبوات كما قال رب الارض والسموات ان الله وملائكته يصلون على النبي يا أيها الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليما . اللهم صل على سيدنا محمد المبعوث بالرحمة للعالمين القائل خير الناس انفعهم للناس ياايها الذين امنوا صلوا عليه وسلموا تسليما . اللهم اغفر للمؤمنين والمؤمنات والمسلمين والمسلمات الاحياء منهم والاموات . اللهم انصر من نصر الدين واخذل من خذل المسلمين . اللهم اصلح ذات بيننا والف بين قلوبنا واجمع شملنا وتقبل عملنا يا ارحم الراحمين . اللهم اهد روءساءنا والهمهم الرشد والصواب ووفقهم للعمل واصلاح البلاد ، وايد جيشنا وسائر جيوش المسلمين . وبارك لنا في يومنا هذا وسائر أيامنا الى يوم الدين .

خوتبەی سیهەم بومانگی ذي الحجـة

برا خوشەویستەکانم !

روژی لەروژان حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، خوتبەیەکـی زور بەنرخی خویندەوە بەسەر هوزی قورەیشا، جا لەبەر ئەهەمی‌یەتی ئەوخوتبەیە وا ئەمرو بوتان ئەگیرمەوە •

حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، ئەفەرمویت : ئەی‌خزمەکان ! یەکیك کە رەهنومای خیلی بی لە بیابانیکاو لە پیشـەوە بروا هـەتا هەوارگەیەك بدوزیتەوەو شوینیکی پر لەژیانو خوشی دیاری بکا بو خویانو مالاتیانو خویشی یەکیك بی لەوخاوەن مالاتانە ئەم‌ئینسانـە خاوەن‌هوشە ولات‌ناسە شارەزایـە هـەرگیـز درو ناکا لەگـەل خزمەکانیاو شارەزایان ناکا بو شوینیکی وشکی بی‌ئاو کـە لەبـەر بی‌گیایی‌و بی‌دەرامەتی خەلکەکەی تیا بمری‌و مالاتەکانیان قرر بکا ، چونکە خویشی یەکیکە لەوانو زیانی ئەوان زیانی ئەوەو فەوتانـی مالی ئەوان فەوتانی مالی ئەویشە • جا من بو ئیوە وەکو ئەورەهبەرە شارەزایە وام • والله ئەگەر درو بکەم لەگەل هەموو ئادەمیـزادا درو لەگەل ئیوە ناکەم، وە ئەگـەر هەموو ئادەمیـزاد دەستەشـکیـن‌و دەس‌خەرو بکەم هەرگیـز ئیوە دەس‌خـەرو ناکـەم کـەواتە ئەوئاموژگاری‌یانە کە بە ئیوەی ئەلیم بـەراستـی بـزانو بـەدل وەری‌بگرن •

قەسەم بەوخوایە کە غەیری ئەو کەسی‌تر خوا نی‌یە من بەراستی پیغەمبەری خوام بولای ئیوە بەتایبەتی‌و بـولای هەموو ئادەمیزاد بەگشتی • والله هەمووتان چون خەوتان لی‌ئەکەوی وەها ئەمـرن‌و گیاتتان دەرئەچی ، وە چون لەخەو خەبەرتان‌ئەبیتەوە وەها پاش‌مردن زیندوو ئەبنەوە •وە قەسەم بە خوا لەپاش زیندووبوونەوە حیسـابی کردەوەتان لەگەلا ئەکری‌و لـە پاداشی کردەوەی باشـاجەزای باش وەرئەگرن‌و لە پاداشی کردەوەی خراپا جەزای خراپ وەرئەگرن ، وە

جەزای موسولمان بەهەشتی بەردەوامو نەبراوەیەو جەزای کافــــر دوزەخو ئاگری بەردەوامو نەبراوەیە • ئەی خیلی قورەیش ! خوای گـــەورە بەهوی ناردنی منـــەوەو بەهوی نازلکردنی قورئانەوە فیزو دەماری زەمانی کوفرو نەفامیو نەزانی لـــە ئیوە حەرام کردووە ، وە رەوا نییە ئیتر وەکو ئەوسا بە باوکو باپیرەوە شانازیبکەنو خوتان بەزل بزانن ، چونکە هەموو ئادەمیزادی لە ئادەمەو ئادەمیش لە گــل دروســت کراوەو هەمووتان لـــە یەك ئەســلو یەك رەگو لە یەك نەتەوەنو هەمووتان لە ئەنجــاما ئەرونەوە ســەر خاكو یەك مایەتان هەیە • وە خوا ئەفەرمویت : ئەی ئادەمیزاد ! ئیوەمان دروســــت کردووە لە پیاوو ژنی ، لە ئادەمو حەوا ، وە لەپاشا ئیوەمان کرد بـــە چەن لقی گەورەو لە هەرلقی لەولقە گەورانە چەن لقی بچووکمــــان دروست کرد ،وە حیکمەتو غایە لە زورکردنتان ئەوەیە کە یەکتــــر بناسنو حەقی یەکتر بەجیبینن ، وە هەریەکی لە ئیوە وەکو ســەرو دلو دەستو پیو چاوو زمان خزمەتی لەشی کومەلەکەتان بکەن ، وە لەسەر ئەودەستوورە کە خوا ناردوویە بو پیغەمەران رەفتاربکەن ، وە رەهبەری ژیانتانو دەستووری سوودو زیانتــانو فەرمانرەوای ئاشووبو نیزاعتان ئەودەستوورەیە ، کەوابی لەســـەر ئەودەستوورە هەرکامتان باشتر رەفتار بکا بو دینو دنیا ئەوە لای خوا بە گەورەتر ئەناسری ، وە کامتان تەقواتان زیاتر بـــی لای خوا بـــەریزترە • وە ئەمتەقوایە بریتییە لە کردەوەی پەسەندی جوان ، وە بریتییە لـــە دلسوزیو میهرەبانی بو زەعیفو لاوازو لیقەوماوانو داماوان ، وە بریتییە لە ئاگادارییو هوشیــاری بو پاراستنــی موســـولمانان ، وە بریتییە لە تەمیو ئاموژگاری وەها کـــە سوودی تیابی بو دنیــاو بو پاشەروژی هەمووان،وە بریتییە لە خزمەتو ساغیو دلئەستووریو خوگرییو رەوشتــی بەرزی مەردانە ،وە بریتییە لـــە خو لادان لـــە رەوشتی زوشتی ناپەسەنو لە پەستی تەبیعەتو لە ئارەزووبازییو لـــە ئیشی چرووکی وەها کە ئەبن بەهوی نەخوشییو زیان • جا ئـــەگـــەر

ئینسـان ئەم‌تەقوایە بەم‌شیـوەیە وەرگـرت ئـەبی بـە خاوەنی هەمووخیریك‌و بە سەرفرازی‌و رووسووری ئالای سەعادەت‌و پیروزی دائەمەزرینی بە سەربانی بارەگای بەرزی‌یەوە ، وە بە وینـەی روژی تیشك‌دار بە ئاسمانی ئینسانی‌یەتەوە ئەدرەوشیتەوە .

هەروەها حەزرەت ، صلی الله علیـه وسلـم ، لە خوتبەکـەیا فەرمووی :رەحمەتی خوا لەوکەسە بی کە قسەی من ئەبیسی‌و لەپاشا ئەیگیریتەوە بەتەواوی‌و بەراستی بو ئەوانەی کە نەیان بیستـووە ، چونکە گەلی جار وا ئەبی ئەوکـەسە قسەکـەی بو ئـەگیریتەوە بەهوش‌ترو زاناترو زیرەك‌ترە لەوکەسەی کە قسەکە ئەگیریتەوەو لـە لایەنی ئەم‌ئینسانە زیرەکەوە قسەکە پەرەئەسینی‌و سوودی زوری لی وەرئـەگیـری .

وە فەرمووی :سی شت هەن لە دلی هەرموسولمانیکا بن ئەودلە داناخری یەکەم : دلسوزی‌و سـاغی لە کردارا لەبـەر رەزای خوا . دووەم : دلسـوزی‌و ساغی لەگەل ئەوکەسـانەدا کە بەراسـتی فەرمان‌رەوای گەلی موسولمانانن . سیهەم : تیکەلی لەگـەل کومەلی موسولمانانا بەنەوعی کە دلخوازی ئەوان بەشوینی ئەوموسولمانەوە بیت‌و ئەوان چی بلین ئەم بەجیی‌بینی .

وە فەرمووی:لادانی خەلك لە حەق زوربەی بەهوی ئارەزووی دنیاوەیە بوە ئەم‌ئینسـانەش لەم‌ئارەزووەدا بەخەتادا رویشتووە چونکە هەرکەس مەبەستی بەرزی پایەی قیامەت بی‌و کردەوەی لەسەر ئەمری خودا بی خوای گەورە ئیشـەکانی بو کو ئەکاتەوەو دەولەمـەندی‌و گوشادی ئەخاتە دلیەوەو دنیای بو رام ئەبی ، وە هەرکەس مەبەستی تەنهـا ئارەزووی دنیـا بی خوا ئیشـەکانی بلاو ئەکاتەوەو بەدەوام فەقیری‌و گەدایی‌و دلتەنگی ئەخاتە پیش‌چاوی‌و لەگەل ئـەوهەمووە هەول‌و تەقالایەش کە ئەیدا بو مالی دنیا هەر ئەوەندی پی ئەگا کـە خـوا بـوی داناوە .

× × ×

الحمدلله . ثم الحمدلله . الحمدلله الذى بعث رسوله الى الامم وارشدهم باياته وجوامع كلمه بالاحسان والكرم . احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله الى العرب والعجم . اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه المتبعين للطريق الاقوم ، خصوصا على سادة ديننا ذوى القدر العلى والفخر الجلى ابي بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضى الله تعالى عنهم اجمعين .

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون . ايها المسلمون ! اتقوا الله واسمعوا واطيعوا ماهديه اليكم من خطبة الرسول الاكرم حيث قال: ان الرائد لا يكذب اهله ، والله لو كذبت الناس جميعا ما كذبتكم ، ولو غررت الناس جميعا ماغررتكم . والله الذى لااله الا هو اني رسول الله اليكم خاصة والى الناس كافة . والله لتموتن كما تنامون ، ولتبعثن كما تستيقظون ، ولتحاسبن بما تعملون ، ولتجزون بالاحسان احسانا وبالسوء سوء ، وانها لجنة ابدا او لنار ابدا . يامعشر قريش ! ان الله قد اذهب عنكم نخوة الجاهلية وتعظمها بالاباء . الناس من ادم وادم من تراب . اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ياايها الناس ! انا خلقناكم من ذكر وانثى وجعلناكم شعوبا وقبائل لتعارفوا ان اكرمكم عند الله اتقاكم ان الله عليم خبير . نبهني الله واياكم من نومة الغافلين، وحشرني واياكم تحت لواء سيد المرسلين . آمين .

خوتبەی چوارەم بو مانگی ذي الحجة

برا خوشەویستەکانم !

روژی حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، خوتبەیەکی خویندەوە بو ئەصحابەکانی ئەمە مەعناکەیەتی کە بوتان بەیان ئەکەم :

فەرمووی : لەپاش سوپاس‌و ستایشی زاتی‌خوا بزانن : قورئان که کەلامی خوایە لە هەموو‌قسەیەك راست‌ترە، وە بەهێزترین‌شتی که دەستی پیوە بگیری ترسی خوایە ، وە باشترین‌دینی که ئینسان وەری‌بگری دینی حەزرەتی ئیبراهیمە کە بریتی‌یە لە تەوحیدو خوابەیەك‌زانین (وە دینی ئیسلام‌و دینی هەموو پیغەمەرەکان لەمەدا وەکویەکن) ،وە باشترین رەفتارو رەوشت رەفتارو رەوشتی محمدە، وە بەشەرەف‌ترین‌شتی که بەزمانا بیت ناوی خوایە ، وە باشترین قسەیە که بگیریتەوە قورئانە ، وە باشترین‌ئیشی ئیمە بیکەین ئەوانەن که لە دینی ئیسلاما بریاردراون بو کردن لە واجب‌و سوننەت ، وە خراپترین‌شت ئەوشتانەیە که خیلافی دین‌و بوون بە عادەت ، وە جوانترین هیدایەت‌و شارەزاکردن ئەوەیە لەسەر شیوەی فەرموودەی پیغەمەران بی ، وە گەورەترین مردن ئەوەیە که ئینسان بە شەهیدی بمری ، وە خراپ‌ترین کویری کویری دلە ، پەنابەخوا ، وە دەستی بەرز باشترە لە دەستی نزم ، (یانی : ئەودەستەی شت ئەدا بە خەلك لەودەستە باشترە که شت وەرئەگری) ، وە مالی که کەم بی‌و بەشی ئینسان بکا چاکترە لە مالیکی زوری وەها که ئینسان غافل بکا لە حەق ، وە خراپترین‌عوزر عوزریکە کە ئینسان لە سەرەمەرگا بیهینیتەوە ، وە خراپترین‌پەشیمانی ئەوەیە که لە روژی قیامەتا بی ، وە هەندی کەسی وا هەن که تاق‌وتەرا نویژ ئەکەن‌و کەم جار ناوی خوا ئەبەن ، ئەم‌کەسانە وان لە زیانا ، وە گەورەترین‌گوناه گوناهی زمانی دروزنە ، وە باشترین دەولەمەندی دەولەمەندی دلەو چاکترین‌توشە توشەی تەقواو ترسی خوایە ، وە سەری هەموو‌حیکمەت‌و مەعریفەتی ترسانە لە خوا ، وە چاکترین‌شتی لە دلی ئینسانا بی یەقین‌و زانستی تەواوە دەربارەی هەرشتی کە پیویست‌بی ئینسان ئیمانی هەبی پی‌ی ، وە دوودلی‌و وەسواسە لەبابەت عەقیدەوە وەکو کوفر وایە یا هەرکوفرە ، وە لاواندنەوەو پیاهەلدانی مردوو لە رەوشتی زەمانی جاهیلی‌یەتەو پیویستە تەرك

بکریت • وه خیانەت لە مالی موسولمانانا ئەبی بــە کومەلەبەردیــكو ئەکری بە سووتەمەنی دوزەخ لە قیامەتاو ئەهلی خیــانەتی پی ســزا ئەدری • وە مالھەلگرتــنو زەکاتنەدانی ئەبیتــە هوی داخکردنی ئینسان لە جەهەنەما • وە شیعرخویندنەوە لە بالورەکانی شەیتانــەو ئینسان مەشغوول ئەکا • (مەبەس لەمشیعرە ئەوەیە کە ئاموژگاوییەکی خیر یا مەدحو سەنای شتیکی باشی تیا نەبی) •

هەروەها فەرمووی:شەرابخواردن مەرکەزی هەمووگوناحیکە، بیگومان ئەوفیتنەو زیانانە کە بەهوی خواردنی شەرابەوە تووشــی دینو مالو ساغیلەشو حورمەتو عەقلو شەرەفی ئینسان ئــەبن لە شتیترەوە پەیدا نابن ، وە ئەوکەسە کە خوویگرت بە خواردنەوەی شــەرابەوە وەزعی بــەجوری ئــەگــوری زور گرانە چاربکریو بگــەریتەوە ســەر باری راســت •

براکانم ! ئەمەبەعزیك بوو لەوخوتبەیە کە حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، خویندیەوە بەسەر ئەصحابەکانیا • هیوادارم سوودی لی وەربــــــــــگرن •

× × ×

الحمد لله • ثم الحمد لله • الحمد لله الذي جعل الانسان معــــدنا للفضيلة ما دام متحليا بوجوه الاحسان • أحمده واشــهد ان لا اله الا الله وحده لاشريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله الشاكر الذاكر بالقلب واللسان • اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آله وصحبــــه واتباعه باحسان الى يوم الدين ، خصوصا على ســادة ديننا ذوي القدر العلى والفخر الجلى ابي بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحســــــن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشــرة المبشــرة رضــي الله تعالى عنهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى أولا بتقوى الله وطاعته فان اللــه مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! خطب النبــى ،

صلى الله عليه وسلم ، يوما في اصحابه وقال : اما بعد فلن اصـــدق الحديث كتلب الله تعالى ، واوثق العرى كلمة التقوى ، وخير الملل ملة ابراهيم ، وخير السنن سنة محمد ، واشـرف الحـديث ذكر اللـه ، واحسن القصص هذا القرآن • وخير الامور عوازمها وشر الامـــور محدثاتها واحسن الهدى هدى الانبياء • واشرف الموت قتل الشهداء• واعمى العمى الضلالة بعد الهدى • وخير العلم مانفع • وخير الهـدى ماتبع ، وشر العمى عمى القلب • واليد العليا خير من اليد السفلى • وماقل وكفى خير من مما كثر والهى • وشر المعذرة حين يحضر الموت، وشر الندامة يوم القيامة•ومن الناس من لاياتى الصلاة الا دبرا ،ومنهم من لايذكر الناس الا هجرا • واعظم الخطايا اللسان الكذوب • وخير الغنى غنى النفس ، وخير الزاد التقوى ، وراس الحكمة مخافة اللـه• وخير ماوقر في القلب اليقين ، والارتياب كفر • والنياحة من عمـــل الجاهلية • والغلول من جثا جهنم • والكنز كي من النار والشعر مـن مزامير ابليس • والخمر جماع الاثم • ايها المؤمنون ! عليكم انتمشوا على منهاج هذا المقال القيم بالامتثال لمرغوباته والاجتناب عنمحذوراته لعلكم تفلحون • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ان الله يامر بالعـدل والاحسان وايتاء ذى القربى ، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغـي ، يعظـكم لعلكـــم تذكـــرون •

خوتبەی پینجـەم بو مانگی ذي الحجة

برا خوشەویستەکانم !

ئەمرو باقیاتی ئەوخوتبەتانە بو بەیان ئەکەم کە حەزرەت ، صلی الله علیه وسلم ، خویندیەوە بەسەر ئەصحابەکانیاو لە جومعــــەی پیشوا هەندیکیم بەیان کـرد بوتان •

حەزرەت فەرمووی : ژن داوی شەیتانە •یانی : وەکو صەیاد بە داو ماسیو پەلەوەرو گیانلەبەر ئەگری شـەیتانیـش بەهوی ژنەوە ئینسان دیل ئەکاو رامی ئەکا بو خوی • ئەمفەرموودەیە زورشتی لی

وەرنەگیری چونکە ئەوی راستی‌بی بیساں بەھوی نولفەت‌گرتن بە ژنی نامـــەحرەمـــەوە گیرودەی گوناح‌و تاوان ئـــەبی ،وە بـــەھوی ئارەزووی ژن‌ھینـــانەوە دەس‌بەرداری عیلـــم‌و کاسبـــی بەســـوودو سەفەری حەج‌و غەزا ئەبی ، وە بەھوی خوودان بە ژنەوە لە ھەستان بو مزگەوت‌و جەماعەت ئەکەوی ، وە بەھوی بەجی‌ھینانی ئارەزووی ژنی خویەوە تووشی مالی حەرام‌و کەسبی نامەشرووع ئەبیـــت ، وە بەھوی ژنەوە گیرودەی خزمایەتی کومەلی ناپیاوی خراپ ئەبی ، وە بەھوی قسەو فیتنەیی‌کردنی ژنەوە تووشی ئازاردانی براو خوشـــك‌و دایك‌و باوك ئەبی ، وە بەھوی بەد رەوشتی ژنەوە دلی دراوســـــی ئیشینی ، وە ئەگەر چـــەن ژنیکی ھـــەبوو لەوانەیە بـــەھوی زورخوش‌ویستنی یەکیکیانەوە لە رەفتاری عەدالەت‌و حەق‌پەرستـــی بکەوی • وە گەلی شتی‌تر تووشـــی ئینســـان ئەبی لەریگای ژنەوە، کەوابی پیویستە ھەمیشە ئینســـان ئاگای لـــە خوی بی‌و تووشـــی ئەم‌جورە تاوانانە نەبـــی •

ھەروەھا فەرمووی : تەمەنی گـــەنجی لقیکـــە لە شـــیتی • وە خراپ‌ترین کەسب مالیکە کە بەسوود دەس‌کەوی ، وە خراپتریـــن خواردەمەنی مالی ھەتیوە • وە ئینسانی بەختیار کەسیکە بەھـــوی گیرودەبوونی غەیری خویەوە عیبرەت وەرگری‌و خوی لـــە خراپـــە بپاریزی • وە چارەرەشی ئینسان ھەرلەوکاتەوە کە وا لە سکی دایکیا لە عیلمی خوادا دیارەو ، خوا ئەزانی کە ئینسان کردەوەی چاکـــەو بەختیـــار ئەبی یا کردەوەی خراپەو چارەی رەشـــە • وە فەرمووی : ھەرکام لە ئیوە ئەگەریتەوە بو گوریکی تاریك کـــە مەســـافەکـــەی چوارگەزە ، جا کە ئینسان ئەنجامی ئەوە بی حەق نی‌یە ئەوەنـــدە تاوان بپیچی بە خویەوە • وە فەرمووی : ئەوەی کە چاکی‌و خراپـــی کردەوەی پی دەربکەوی ئاخرەکـــەیەتی ، ئەگەر ئەنجامی کردەوەی خراپ بوو ئەوا خراپە ، وە ئەگەر باش بوو ئەوا باشە ،وە ھەر لەبەر ئەمەیە ھەموو ھوشـــیاری ھەمیشە لە خوا ئەپاریتەوە کـــە عاقیبەت‌و

ئەنجامی خێر بێت . وە فەرمووی : خراپترینی ئەوکەسانە کە قسە ئەگێڕنەوە ئەوانەن کە درو ئەگێڕنەوە . وە فەرمووی هەرچی لەمەوپاش بێت نزیکە ، چونکە شەوو ڕوژ لە هاتوچو ناکەوونو ئەوەندە ئەزانی ڕوژو حەفتەو مانگو ساڵ نوی ئەبنەوە ، کەوابی نە خوشی بەردەوامەو نە ناخوشی وە ژیانیش بەردەوام نیە جا کە مادام ئینسان هەرئەمریو مردنی نزیکە ئەبی ئاگاداری ڕوژی حیسابی بی. وە فەرمووی جنێودان بە موسولمان فسقەو دەرچوونە لە عەدالەت، وە شەرکردنو کوشتاری موسولمان یا کوفرە ئەگەر بە حەلال بزانری یا پیشقەرەولی کوفرە ئەگەر بە حەرام بزانری ، چونکە شتی خراپی وای لی پەیدا ئەبی کە لە ئەنجاما ئینسان گیرودەی کوفر ئەکات ، پەنابەخوا . وە خواردنی گوشتی موسولمان ، یانی : غەیبەتکردنی ، گوناحەو موخالیفی ئەمری خوای گەورەیە . وە خواردنی مالی موسولمان حەرامە وەك خوینرشتنی . وە فەرمووی : کەسی سوین لەسەر خوا بخوات کە ئەبی ئەوشتە بکا یا نەیکا خوا ئەیخاتەوە بەدرودا ، چونکە خوای گەورە لە هەموو ئیشیکدا خاوەنئیختیارەو مەیلی خویەتی هەرچی بکا یا نەیکا . وە فەرمووی : هەرکەس لە گوناحو تاوانی ژێردەستەی خوی یا هەریەکی کە حەقیکی هەبی لەسەری ببووری خوای گەورەش لە تاوانی ئەو ئەبووری ،وە هەرکەس ڕقی لە یەکی هەلساو ڕقەکەی خواردەوە خوا جەزای خیری ئەداتەوە . وە هەرکەسی صەبربکاو خوی بگری لەسەر بەلاو مەینەتی نەفسو مالو حورمەتو ناشوکری نەکا خوای گەورە جەزای باشی ئەداتەوە. وە فەرمووی :هەرکەس بو شورەتو ناوی ناوخەلك ئیش بکا خوای گەورە بیجگە لەوە کە کردەوەکەی قوبوول ناکا بە وەزعی ناباریش باسی ئەخاتە گویی خەلکەوە . وە هەرکەس بیفەرمانی خوا بکا خوای گەورە سزاو ئازاری ئەدات .

ئەنجا پاش ئەمفەرموودانە پاڕایەوەو فەرمووی : خوایا : تاوانی خومو ئوممەتەکەم بپوشە ، خوایا تاوانی خومو ئوممەتەکەم بپوشە .

داوای عەفوو لێبووردن ئەکەم بۆ خۆمو بۆ ئێوەش •

هیوادارم لەمفەرمووده بەنرخانە سوود وەربگرنو بیانکەن بە مەشخەلی ڕێگای دینو دنیاتان هەتا لە دنیادا سەربەرزو لە ڕۆژی دوایدا بە ڕەزامەندی خوا شاد بن •

× × ×

الحمد لله • ثم الحمد لله • الحمد لله الذي بعث رسوله لتأديب العاقلين وارشاد الغافلين • احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله سيد المرسلين • اللهم صل وسلم على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه اجمعين ، خصوصا على سادة ديننا ذوى القدر العلى والفخر الجلى ابي بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة • رضى الله تعالى عنهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون !اتقوا الله واتعظوا بما قاله الرسول الامين حيث قال من جملة ماقاله فى احدى خطبه العصماء : والنساء حبالة الشيطان • والشباب شعبة من الجنون• وشر المكاسب كسب الربا • وشر الماكل مال اليتيم • والسعيد من وعظ بغيره ، والشقى من شقى فى بطن امه • وانما يصير احدكم فى موضع اربعة اذرع • وملاك العمل خواتمه • وشر الروايا روايا الكذب • وكل ماهو آت قريب • وسباب المؤمن فسوق ، وقتال المؤمن كفر ، واكل لحمه من معصية الله ، وحرمة ماله كحرمة دمه • ومن يتألى على الله يكذبه • ومن يغفر يغفر الله له • ومن يكظم الغيظ ياجره الله • ومن يصبر على الرزية يعوضه الله • ومن يتبع السمعة يسمع الله به • ومن يصبر يضعف الله له ، ومن يعص الله يعذبه • اللهم اغفر لى ولامتى ، اللهم اغفر لى ولامتى ، اللهم اغفر لى ولامتى ، استغفر الله لى ولكم • اعوذ بالله من الشيطان الرجيم •ياايها الناس

قد جاءتكم موعظة من ربكم وشفاء لما في الصدور وهدى ورحمة لقوم يؤمنون • نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيـد المرسلين • آمين •

نویژی بارانبارین لەگەل خوتبەکانیـــــــــا

ئەمنویژه دوو رکاته وەکو نویژی جـەژن • لـه رکاتی یەکەما لەپاش دوعای افتتاح ئەبی حەوت جار الله اکبر بووتری • وه له بەینیانا وەکو نویژی جەژن تەسبیحانەکان ئەخوینری وه له رکاتی دووەمـا لەپاش الله اکبری بەرزبوونەوه له رکاتی یەکەم پینج جار الله اکبـر ئەووتری • وه سونەته له رکانی یەکەما پاش ســـوورەتی فاتیحه سوورەتی (قاف) یا سوورەتی (اعلی) بخوینری به دەنگی بـەرز ، وه له رکاتی دووەما لەپاش سوورەتی فاتیحه ســوورەتی (اقتربـت) یا (غاشیه) یا (نوح) بخـوینری • وه لەپاش سەلامدانەوه ئیـمام دوو خوتبه بخوینی • له خوتبەی یەکەما لەپیشەوه نو جار وه له خوتبەی دووەما لەپیشەوه حەوتجار (استغفر الله) بکات •وه لـه خوتبـەی دووەما دوعا مەشهوورەکه بخوینی•وه لەپاش ئەوەلی خوتبەی دووەم ئیمام هەلچەرخیو رووبکاته قیبلـه تا هەندی دوعا ئەخوینـی بـه پەنامەکی ئەنجا رووبکاتەوه خەلکەکەو خوتبەکەی تەواوبکا •

× × ×

الخطبه الاولى للاستســـقاء

استغفر الله (تسعا) استغفر الله الذى يقبل التوبة عـن عبـاده ويعفو عن السيئات ، الذي يكفر عن خطايا من تاب ويرفعهم درجـات • الحمدلله الذى يجيب المضطر اذا دعاه ويسمع عبده اذا ناداه •احمـده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له وان سيدنا محمدا عبـــده ورسوله الذي احبه واصطفاه • اللهم صل على سيدنا ومولانا محمد وعلى آله واصحابه واتباعه من كل من والاه ،خصوصا على سادة ديننا ذوى

القدر العلى والفخر الجلى ابي بكر وعمروعثمان وعلي وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضى الله تعالى عنهم اجمعين .

اوصيكم ايها الناس ! ونفسي اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون . أيها المؤمنون ! اتقوا الله وتوبوا اليه من المعاصى والذنوب لعله برحمته يكشف عنكم المصائب والكروب . وماصابكم من مصيبة فبما كسبت ايديكم ويعفو عن كثير . روي عن النبى ، صلى الله عليه وسلم انه قال : خمس بخمس: مانقض العهد قوم الا سلط الله عليهم عدوهم ، وماحكموا بغير ماانزل الله الا فشا فيهم الفقر ، وما فشا فيهم الفاحشة الا فشا فيهم الموت ! ولا طففوا الكيل الا منعوا النبات واخذوا بالسنين ،ولا منعوا الزكاة الا حبس عنهم المطر . فاياكم وحقا يؤخذ عنكم ولا يرفع لا بالحج ولا بالجهاد وهو حق الناس ، فردوا المظالم وادوا الحقوق وتوبوا الى اللهواستغفروه لعله يتوب عليكم ويعيدنعمه الوافرةاليكم. قال تعالى على لسان سيدنا نوح : فقلت استغفروا ربكم انه كان غفارا يرسل السماء عليكم مدرارا ويمددكم باموال وبنين ويجعل لكم جنات ويجعل لكم انهارا . فاتقوا الله عباد الله ! وتصدقوا على الضعفاء والمساكين لعلكم ترحمون . اعوذ بالله من الشيطان الرجيم . وهو الذى ينزل الغيث من بعدما قنطوا وينشر رحمته وهو الولى الحميد . نبهني الله واياكم من نومة الغافلين وحشرنى واياكم تحت لواء سيد المرسلين ، ورحمنا بفضله . آمين .

الخطبة الثانية

استغفر الله العظيم (سبعا) الحمدلله قابل التوب ذى الطول . احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله . اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آله واصحابه واتباعه وسلم تسليما .

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ادعوا ربكم تضرعا وخيفة لعلكم ترحمون • امن يجيب المضطر اذا دعاه ويكشف السوء ويجعلكم خلفاء الارض قليلا ماتذكرون • اللهم اسقنا غيثا مغيثا هنيئا مريئا مريعا غدقا مجللا سحا طبقا دائما • اللهم اسقنا الغيث ولا تجعلنا من القانطين • اللهم انا نستغفرك انك كنت غفارا فارسل السماء علينا مدرارا • اللهم انك امرتنا بدعائك ووعدتنا اجابتك فقد دعوناك كما امرتنا فاجبنا كماوعدتنا •اللهم فامنن علينا بمغفرة ماقارفنا واجابتك فى سقيانا وسعة ارزاقنا ياارحم الراحمين

نویژی مانگ‌گیران‌و روژگیران‌و
خوتبه‌کانیان

ئه‌م‌نویژانه دوو رکاتن که سونه‌تن‌و سونه‌تیشه به جه‌ماعه‌ت بکرین • وه به سی جور به‌جی‌ئه‌هینرین • یه‌که‌م ، که له هه‌موویان باشتره ، ئه‌وه‌یه له هه‌ررکانیکا دوو جار فاتیحه بخوینری له‌گه‌ل سووره‌تیکی قورئانا ، وه له‌پاش فاتیحه‌و سووره‌ته‌که رکووعیك ببری•واته:ئه‌بی به چوار فاتیحه‌و چوار رکووع‌و چوار سوجده•دووه‌م ئه‌وه‌یه که له هه‌ررکاتیکا یه‌ك جار فاتیحه بخوینری به‌لام له‌گه‌ل دوو رکووع‌و دوو سوجده‌دا • سیهه‌م ئه‌وه‌یه وه‌کو سونه‌تی پیش نویژی به‌یانی بکریت • یانی :له هه‌ررکاتیکا یه‌ك جار فاتیحه بخوینری‌و یه‌ك رکووع‌و دوو سوجده ببری ، وه ئه‌مه‌یان له هه‌موویان ئاسانتره • وه ئه‌وه‌ش بزانن که نویژی روژگیران به په‌نامه‌کی‌و نویژی مانگ‌گیران به ئاشکرا ئه‌کری ، یانی : نویژی روژگیران به ده‌نگی نزم‌و نویژی مانگ‌گیران به ده‌نگی به‌رز ئه‌کریت•

× × ×

الخطبة الاولى للكسوف او الخسوف

الحمدلله • ثم الحمدلله • الحمدلله الذى جعل الشمس ضياء والقمر نورا وقدرهما منازل لتعبدوا ربكم وتاخذوا اجرا موفورا • احمده واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله المبعوث رحمة ونعمة ونورا • اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه واتباعه الذين اخلصوا دينهم لله فزادوا ايمانا وفرحا وسرورا ، خصوصا على سادة ديننا ذوى القدر العلى والفخر الجلى ابي بكر وعمر وعثمان وعلي ، وعلى الحسن والحسين وحمزة والعباس ، وعلى الستة الباقية من العشرة المبشرة رضى الله تعالى عنهم اجمعين •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسي اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون . ايها المؤمنون ! ان الشمس والقمر آيتان من آيات الله ودليلان على قدرته الباهرة فهما مع كبر الحجم وعظم الجرم يبقيان فى فلكهما بالانتظام على الدوام ، ويكونان وسيلتين لاستفادة الانام بضياء العالم وتنويره وبالتاثير فى المعادن والحيوانات والنبات فى نشوئه ونموه وتقديره على مر الايام والاعوام . وانهما لا ينكسفان لموت احد ولا ينجليان لحياته بل أن كسوف الشمس وخسوف القمر يجريان على نظام سنة الله فى الكائنات ولما يجرى عليهما في مقابلة جرم الارض او كواكب السموات ، ولكن في اخفاء نورهما تنبيها للغافلين وايقاظا للجاهلين حيث ينتبهون الى ان الانسان بل الحيوان كله يبقى في حالة محوهما في الظلمات ويشقى بدوام انجلاءهما فى كرب الحرارة او اضطراب فى الحياة او تعب لاختلال الراحة والسبات .

قال الله تعالى : وجعلنا الليل والنهار آيتين فمحونا آية الليل وجعلنا اية النهار مبصرة لتبتغوا فضلا من ربكم ولتعلموا عدد السنين والحساب وكل شيء فصلناه تفصيلا . وقال : وجعلنا نومكم سباتا وجعلنا الليل لباسا وجعلنا النهار معاشا . وقال : الم تر الى ربك كيف مد الظل ولو شاء لجعله ساكنا ثم جعلنا الشمس عليه دليلا ثم قبضناه الينا قبضا يسيرا . ففي كل ذلك دليل على جلاله وعظمته وكماله في رحمته ونعمته . فتوبوا اليه من المعاصي والذنوب واطلبوا كشف البلوى والكروب فانه هو الرئوف القريب والسميع المجيب . اعوذ بالله من الشيطان الرجيم . قل ارايتم ان جعل الله عليكم الليل سرمدا الى يوم القيامة من اله غير الله ياتيكم بضياء افلا تسمعون ؟ نبهني الله واياكم من نومة الغافلين ، وحشرني واياكم تحت لواء سيدالمرسلين

الخطبة الثانية

الحمد لله . ثم الحمد لله . الحمد لله الذي بنى فوقكم سبعا شدادا وجعل فيها سراجا وهاجا . احمده واشهد ان لااله الا اللهوحده

لاشريك له وان سيدنا محمدا عبده ورسوله • اللهم صل على هـــذا الرسول الكريم المبعوث نورا وسراجا وعلى اله وصحبــه واتباعـــه وســـلم تسليمـــا •

اوصيكم ايها الناس ! ونفسى اولا ، بتقوى الله وطاعته فان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون • ايها المؤمنون ! اشكروا نعمــة الله واطلبوا رحمته فان الرحمة مع شكر النعمة والنقمة مع الكفر بهــا وفيه البلاء والزحمة • لئن شكرتم لازيدنكم وان كفرتــم ان عــذابى شديد • وعليكم برد المظالم وحقوق النــاس فانها توجب الخزي فى الاخرة وفى الدنيا بين الناس •ان فى الطاعة بضاعة وفــى العبـــادة سعادة • وان المغفرة لمن استغفر • قال تعالى : والذين اذا فعلوا فاحشة او ظلموا انفسهم ذكروا الله فاستغفروا لذنوبهم ، ومن يغفر الــذنوب الاالله ، ولم يصروا على مافعلوا وهم يعلمون اولئك جزائهم مغفرة من ربهم وجنات تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها ونعم اجر العاملين • اللهم اغفر للمؤمنين والمؤمنات والمسلمين والمسلمات الاحيـــاء منهم والاموات • اللهم فرج عنا وعن المسلمين ، وثبتنا على اتباع سنـــة سيد المرسلين ، ولاتجعل فى قلوبنا غلا للذين آمنوا • ربنا انك سميع قريب تجيب دعوة الداعي اذا دعاك فاستجب دعاءنا برحمتك يا ارحم الـــراحمـــــين •

× × ×

سوپاس بو خوای گەورە لیبوومەوە لە دانانی کتیبی (وتاری ئایینی بو روژانی هەینی) لە نیوەروی چوارشەممە ریکەوتی ١٨ ی مـــــانگی « شوال »ی سالی ١٣٨٠ ی هیجری بەرامبەری ٤ ی نیســـانی ١٩٦١ ی میلادی لە شاری بەغدا • لە خوای بەخشندەو میهرەبان ئەپاریمەوە کــە ئەم کردەوەم لی قوبوول بکاو بیکاتە هوی بەختیاریو سەربەرزی دنیـــاو قیامەتی موسولمانانی هاوزمانم •

ماموستای خویندنگای ئایینی شیخ عبدالقادری گەیلانیو
پیشنویژو خوتبەخوینی مزگەوتی ئەحمەدی لە بەغدا
عبدالکریم محمد

ناواخن

لاپەرە	بابـــەت

بابــــەت	لاپەرە

لاپەرە	بابـــەت

لاپەرە	بابـــەت
١٩٣	خوتبەی دووەم باسی ئادابی موسولمانە لەگەڵ موسولمانا .
١٩٧	خوتبەی سیهەم باسی ئیستیقامەتە لەسەر ئیسلامی‌یەت.
٢٠٠	خوتبەی چوارەم ئاموژگاری‌یەکەی حەزرەتە بو أبو ذری غفاري .
٢٠٤	خوتبەی پینجەم ئاموژرگاری‌یەکەی حەزرەتە بو أنسـی کوری مالك .
٢٠٨	خوتبـــــەی یەکەم بو مانگی ذی الحجة باسی روژووی سونئەتو روژی عەرەفەیە .
٢١١	خوتبەی دووەم باسی قوربانی‌و ئادابەکانی ئەکات .
٢١٥	خوتبەی جەژنی قوربان .
٢١٨	خوتبەی سیهەمی مانگی ذی‌الحجە باسی خوتبەیەکی حەزرەت ئـەکـا .
٢٢١	خوتبەی چوارەم لەسەر تەواوکردنی خوتبەکەی حەزرەت ئـەروا .
٢٢٤	خوتبەی پینجەم لەسەر تەواوکردنی خوتبەکەی حەزرەت ئەروا .
٢٢٨	نویژی بارانبارین لەگەڵ خوتبەکانیا .
٢٣١	نویژی مانگ‌گیرانو روژگیران لەگەڵ خوتبەکانیانا

بەر لە خویندنەوەی کتیبەکە ئەم چەندهەلەیە راستکەرەوە

لاپەرە	دیر	هەلە	راست
١١	١١	ئومەنی	ئومەلی
١٣	٥	فەدەر	قەدەر
١٣	٦	وانــە	واتــە
١٣	١٩	بی‌ئیحنباجە	بی‌ئیحتیجە
١٤	٢	یــەو	نیــەو
١٤	٩	ىامری	نامری
١٤	١٥	وانە :	واتە :
١٦	٧	قیامەنا	قیامەتا
١٦	١٢	حوای	خوای
١٦	١٩	قیامەنا داتی	قیامەتا زاتی
١٩	١٠	هەرشنی	هەرشتی
١٩	١٩	ئەم‌بەفروا	ئەم‌بەفرو
٢٠	١٠	هەمود	هەموو
٢٠	١٦	حەفیقەنی	حەقیقەتی
٢٢	٥	ئەوزانە	ئەوزاتە
٢٢	٦	ئەم‌زانە	ئەم‌زاتە
٢٢	١٨	شەهدەت	شەهادەت
٢٤	٩	ئەبینە	ئەبیتە
٢٥	١٩	زنو	ژنو
٢٧	٤	حوی	خوی
٢٩	١٦	قیامەنا	قیامەتا
٢٩	٢٣	نابیەتــوەو	نابیتەوەو

لاپەرە	دێر	هەڵە	ڕاست
٣٠	١٢	ئەیحوا	ئەیخوا
٣١	٢٢	بەنەمكین	بەتەمكین
٣٣	١٦	لەوكانەوە	لەوكاتەوە
٣٦	٥	شنیك	شتیك
٤٠	٦	ئەمذانە	ئەمزانە
٤٤	٢٤	نەمەنی	تەمەنی
٤٥	١	نیی	لیی
٤٨	٢٥	بەعنی	یەعنی
٥٠	٩	الفویم	الغویم
٥١	٥	(جیهانداو)	جیهانداو
٥٣	٨	نولەی	تولەی
٥٥	١٢	نەگات	ئەگات
٥٥	٢٠	دەسنووری	دەستووری
٥٦	١٣	نكایان	تكایان
٦١	٩	بیبی	بەپیی
٦٨	٩	مەعناە	مەعنای
٦٨	١٠	فەرمای	فەرمانی
٧٢	٩	ئەوش	ئەوەش
٧٦	٧	لەمكانەوەیە	لەمكاتەوەیە
٧٩	٧	كانی	كاتی
٨٥	٢٠	نمرات	ثمرات
٨٥	٢٦	قەلە	قولە
٨٥	٢٧	كاارهم	كالوهم
٨٦	١٥	یستی	ویستی
٩٢	١٩	فەموو	فەرموو
٩٧	٢٣	قەرزە	فەرزە

ڕاست	هەلە	دێر	لاپەڕە
هەژارا	هەزارا	٢١	١١٤
لەپاش	لەباش	٧	١٢٤
پاش	پاس	١١	١٣١
بەگویرەی	بەگویری	١١	١٣٥
بەرزی	بەرری	١٣	١٥٧

ســـــەرنج

١ـ خوتبەی دووەمی ڕوژانی جومعەم تەنها لــە یەکەمخوتبـــەی مانگی موحەرەما نووسیوە ، جا لەبەر ئەوە تکا لە خەتیبە بەریزەکان ئەکەم کە ئەوخوتبەی دووەمە لە هەووروژیکی جومعەدا بخوینننەوە .

٢ـ خوتبەکانی جومعە لە هەندی مانگا چوارو لە هەندی مانگـــا پینجن ، جا ئەگەر ڕوژانی جومعە لە مانگا زیادوکەمیان کرد پیویســـتە خەتیب ئاگای لی بیو خوی تەصەروفی تیا بکات .

دانــەر

١٩٧٠/١٠/١ـ٢٠٠٠

رقم الايداع في المكتبة الوطنية ببغداد ١٢٢
لسنة ١٩٨٤

نرخي (١٥٠٠) فلسه